

Національна академія правових наук України

ЗВІТ
про наукову діяльність
Національної академії правових наук
України у 2015 році

Харків
2016

Упорядники:

Д. В. Лук'янов, Л. І. Летнянчин, Є. А. Гетьман

Звіт про наукову діяльність Національної академії правових наук України у 2015 році / упоряд.: Д. В. Лук'янов, Л. І. Летнянчин, Є. А. Гетьман. – Х. : Право, 2016. – 278 с.

Зміст

I.	Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури (бюджетна програма 6581040).....	4
II.	Наукові дослідження для державних та недержавних організацій за господарськими договорами	181
III.	Наукові висновки для центральних органів державної влади.....	190
IV.	Наукові дослідження на замовлення регіонів	210
V.	Участь Академії у законопроектній роботі	217
VI.	Перспективні напрямки наукових досліджень.....	239
VII.	Участь в організації та проведенні наукових заходів: конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо	247
VIII.	Характеристика видавничої діяльності	256
IX.	Міжнародне наукове співробітництво	266
X.	Координаційна та інформаційно-аналітична діяльність Академії, міжгалузеве співробітництво.....	268
XI.	Підготовка наукових кадрів.....	270
XII.	Кадрове забезпечення	271
XIII.	Фінансове та матеріально-технічне забезпечення.....	274

**I. Фундаментальні дослідження,
прикладні наукові і науково-технічні розробки,
виконання робіт за державними
цільовими програмами і державним
замовленням у сфері законодавства і права,
підготовка наукових кадрів, фінансова
підтримка розвитку наукової інфраструктури
(бюджетна програма 6581040)**

У 2015 р. наукова діяльність Національної академії правових наук України здійснювалася відповідно до «Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2015 року», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року № 942, Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2011–2015 рр., визначених постановою Президії Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 р. № 14-10 та Зведеного плану науково-дослідних робіт установ Академії на 2015 р., затвердженого постановою Президії Академії № 88/7 від 13 червня 2014 р.

Науково-дослідницька діяльність Національної академії правових наук України зосереджується у науково-дослідних інститутах: Державного будівництва та місцевого самоврядування (м. Харків), Приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака (м. Київ), Інтелектуальної власності (м. Київ), Інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса (м. Харків), Інституті правового забезпечення інноваційного розвитку (м. Харків) та Інституті інформатики і права (м. Київ). Інститути Академії є державними науково-дослідними установами Національної академії правових наук України з правами юридичної особи, заснованими на державній власності.

У 2015 році науково-дослідницька діяльність інститутів НАПрНУ здійснювалася в рамках виконання бюджетної програми 6581040 – «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка

наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури». У звітному році дослідження провадилося за 37 фундаментальними темами та однією прикладною. Слід зазначити, що у 2015 р. завершено дослідження 9-ти фундаментальних тем та однієї прикладної.

Зокрема, Інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса досліджувалося 6 фундаментальних тем, та одна прикладна (завершена у звітному році), Інститутом державного будівництва та місцевого самоврядування – 5 фундаментальних тем (одна завершена), Інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – 8 фундаментальних тем (дві завершено), Інститутом інтелектуальної власності – 8 фундаментальних тем (три завершено), Інститутом правового забезпечення інноваційного розвитку – 4 фундаментальні теми (одну тему завершено), Інститутом інформатики та права – 6 фундаментальних тем (дві теми завершено).

Мета діяльності Академії, стратегічні цілі, завдання та показники продукту цієї бюджетної програми, затвердженої паспортом були повністю досягнуті. Так, у межах проведення досліджень за фундаментальними та прикладними темами розроблялося 38 наукових концепцій, теорій та доктрин (по 10 завершеним темам розроблено 10 цілісних наукових теорій); опубліковано 32 одиниці монографій, підручників та науково-практичних посібників, 26 збірників коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез, 382 статті у наукових фахових виданнях, з них 191 у виданнях, що входять до міжнародних баз даних. При цьому 73 наукові статті опубліковано у зарубіжних виданнях; розроблено 35 проектів нормативно-правових актів щодо удосконалення правового регулювання відповідних сфер суспільних відносин. Отримано авторське свідоцтво: Шепітько В. Ю., Авдєєва Г. К. Свідоцтво № 60084 про реєстрацію авторського права на твір «Слідчий прецедент», видане Державною службою інтелектуальної власності України від 9 червня 2015 р.

Також за рахунок спеціального фонду проведено 89 судово-експертних та експертно-оціночних досліджень, надано 53 інформаційно-аналітичних послуги (всього разом 142 роботи).

1.1. Фундаментальні наукові дослідження

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

1. ТЕМА: «Теоретичні питання удосконалення кримінального законодавства та практики його застосування». Затверджена постановою Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2011 р. та постановою Вченої ради Інституту № 2 від 23 листопада 2011 р. Номер державної реєстрації 0112U001335. Термін виконання: 1 кв. 2012 р. – 4 кв. 2016 р. Науковий керівник теми – акад. НАПрН України В. Я. Тацій.

Метою наукового дослідження є розв'язання теоретичних і практичних питань удосконалення кримінального законодавства та практики його застосування, надання пропозицій до чинного законодавства про кримінальну відповідальність, а саме: дослідження проблемних питань вчення про злочин, склад злочину; вирішення теоретичних проблем інститутів кримінальної відповідальності та покарання, звільнення від кримінальної відповідальності, кримінальної відповідальності за окремі види злочинів; теоретичне обґрунтування практики притягнення осіб, винних у вчиненні злочинів, до кримінальної відповідальності та застосування до них покарання за Кримінальним кодексом України; поглиблений аналіз проблемних питань криміналізації діянь та пеналізації злочинів з визначенням соціальних та інших чинників, що обумовлюють визнання поведінки людини злочином та допустимі обмеження конституційних прав та свобод людини і громадянина; здійснення оцінки проблеми гармонізації законодавства про кримінальну відповідальність із законодавством Європейського Союзу та інших розвинутих країн світу; прогнозування можливих шляхів підвищення ефективності законодавства про кримінальну відповідальність при його застосуванні.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першим в Україні комплексним дослідженням теоретичних проблем удосконалення кримінального законодавства та практики його застосування з позиції взаємодії теорії кримінального права та законотворчої діяльності.

Теоретична та практична значущість результатів дослідження полягає у розв'язанні проблем кримінальної відповідальності та покарання, у повному та всебічному аналізі предмета дослідження, виявленні внутрішніх протиріч та проблем, окресленні шляхів їх подолання. Теоретичні висновки покладені в основу практичних рекомендацій, науково-правових висновків для правоохоронних та судових органів, запровадження яких дозволить підвищити ефективність їх діяльності.

Наукові результати:

– визначено основні вади законодавчої діяльності в сфері боротьби зі злочинністю та шляхи розв'язання актуальних проблем, що негативно впливають на якість та ефективність кримінального законодавства;

– обґрунтовано методологічні основи юридичної техніки та їх значення для вдосконалення національного законодавства про кримінальну відповідальність;

– визначено і теоретично обґрунтовано нові гносеологічні аспекти методології права в частині застосування математичних знань у кримінально-правових дослідженнях; окреслено напрями пізнавального процесу, в яких доцільно застосовувати такі знання (теорія криміналізації діянь, міжгалузєво-правовий, євроінтеграційний);

– обґрунтовано підстави та значення теорії синхронізації для адаптації національного кримінального законодавства до європейського (ЄС);

– аргументовано доцільність запровадження концепції проступку в національне законодавство з урахуванням державної стратегії децентралізації влади та наділення органів місцевого самоврядування новими повноваженнями, зокрема, у сфері боротьби з правопорушеннями;

– досліджено питання визначення змісту поняття «інші кримінально-правові наслідки»; зроблено огляд основних позицій, що існують у кримінально-правовій доктрині України щодо складових, які охоплюються поняттям «інші кримінально-правові наслідки», змісту й цілей, підстав, умов і порядку застосування зазначених наслідків в національному законодавстві; проаналізовано новації кримінального законодавства України стосовно регламентації інших кримінально-правових наслідків;

– розглянуто проблематику кримінально-правової охорони власності та власності на інформацію та сформульовані пропозиції щодо удосконалення кримінального законодавства в цій частині;

– обґрунтовано, що кожна кримінально-правова норма повинна мати історичне підґрунтя або відповідати змінам, що відбулися в житті суспільства і викликали її появу у вітчизняному законодавстві;

– констатовано, що перелік обставин, які викликають зміни в умовах життя суспільства, є різноманітним і невичерпним, а тому під час з'ясування соціальної обумовленості певної кримінально-правової норми (інституту) доцільним вбачається використання загального формулювання «зміна умов життя суспільства», яке є всеохоплюючим поняттям;

– встановлено, що однією з обставин, що викликають зміни в умовах життя суспільства, є науково-технічний прогрес, який супроводжується негативними наслідками, що у сфері кримінального права полягають у: 1) збільшенні кількості випадків необережного спричинення шкоди, що відбуваються внаслідок порушення спеціальних правил; 2) появі нових, раніше не відомих, злочинів; 3) використанні досягнень НТП при вчиненні раніше вже відомих злочинів;

– доведено, що для проблеми соціальної обумовленості кримінально-правових норм мають значення два види правосвідомості: суспільна і професійна;

– розглянуто проблематику кримінально-правової охорони життя особи та сформульовані пропозиції щодо удосконалення кримінального законодавства в цій сфері;

– виявлено проблеми, пов'язані з кримінально-правовою охороною соціально вразливих категорій осіб (дітей та осіб, які перебувають під опікою та піклуванням), досліджено питання кримінальної відповідальності за зловживання опікунськими правами (ст. 167 КК України).

– розглянуто деякі проблеми караності окремих видів злочинів із використанням обмеження волі; системно розроблено правила використання обмеження волі при конструюванні санкцій статей Особливої частини КК України, визначено особливості поєднання з іншими видами основних покарань, а також із додатковими покараннями;

– окреслено та обґрунтовано обов’язкові ознаки створення не передбачених законом військових формувань чи збройних формувань та їх діяльності (ст. 260 КК України).

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в підготовці монографії, підручників, наукових статей і тез наукових доповідей, а також в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах», розробці законопроектів тощо. Зокрема, результати дослідження знайшли відображення:

Монографія – 1:

Євтєєва Д. П. Кримінально-правова характеристика зловживання опікунськими правами: соціальна обумовленість та склад злочину : монографія. – Х. : Право, 2015. – 264 с. (15,3 д. а).

Підручники – 2:

Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 528 с. – С. 30–66; 177–189 (3,13 д. а.);

Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 680 с. – С. 51–56; 57–69; 87–88 (у співавт.); 92–98 (у співавт.); 99–111 (у співавт.); 325–339 (1,7 д. а.).

Наукові статті – 19.

Довідкові видання – 14.

Розробка законопроектів:

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо покарання за окремі злочини» та пояснювальна записка до нього, які надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (вих. лист № 1033-01-23 від 02.12.2015 р.).

2. ТЕМА: «Теоретичні та прикладні проблеми реформування Державної кримінально-виконавчої служби України». Затверджена постановою Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2011 р. та постановою Вченої ради Інституту № 2 від 23 листопада 2011 р. Номер державної реєстрації 0112U001332. Термін виконання: 1 кв. 2012 р. – 4 кв. 2016 р. Науковий керівник теми – А. Х. Степанюк.

Метою наукового дослідження є розробка пропозицій щодо вдосконалення підходів до організації діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України в цілях формування її дії на засадах безумовного забезпечення захисту прав та інтересів особи, суспільства і держави шляхом створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першим в Україні комплексним дослідженням питань реформування діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України, спрямованим на всебічне вивчення діяльності цього органу, аналіз відповідності вітчизняної практики міжнародним стандартам у цій сфері й удосконалення правових засад діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України.

Теоретична та практична значущість досліджуваної проблеми полягає у наданні науково обґрунтованих пропозицій до чинних нормативних актів з метою удосконалення діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України в результаті вивчення теоретичних та прикладних проблем діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України; виявленні внутрішніх протиріч та проблем кримінально-виконавчої діяльності, органів і установ виконання покарань; окресленні шляхів їх подолання.

Наукові результати:

– здійснено розробку напрямів реформування діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України;

– проаналізовано міжнародні рекомендації та практику Європейського суду з прав людини з питань організації діяльності адміністрації органів і установ виконання покарань, вихідних засад роботи з засудженими та дотримання їх прав;

– здійснено вивчення якості відомчих нормативно-правових актів, що видаються Міністерством юстиції України у галузі кримінально-виконавчого права, та встановлено їх вплив на реформування процесу виконання покарань;

– досліджено питання загальнотеоретичних питань правового статусу засуджених до позбавлення волі;

– здійснено моніторинг діяльності персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України по створенню умов для виправлення і ресоціалізації;

– розглянуто окремі питання забезпечення дотримання прав і законних інтересів засуджених.

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в підготовці монографій, науково-практичних та навчальних посібників, наукових статей і тез наукових доповідей, а також в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах», розробці законопроектів тощо. Зокрема, результати дослідження знайшли відображення:

Монографії – 2:

1. Яковець І. С., Дуюнова Т. В. Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі : монографія / за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Х. : Право, 2015. – 192 с. (11,2 д. а.);

2. Права і законні інтереси засуджених до позбавлення волі в умовах реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : монографія / К. А. Автухов, А. П. Гель, О. Г. Колб ; за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Х. : Право, 2015. – 246 с. (14,3 д. а.).

Підручник – 1:

Кримінально-виконавче право : підручник / В. В. Голіна, А. Х. Степанюк, О. В. Лисодєд та ін. ; за ред. : В. В. Голіни, А. Х. Степанюка. – Х. : Право, 2015. – 392 с. (20,0/1 д. а.).

Науково-практичний посібник – 1:

Дотримання прав людини у пенітенціарній системі України : наук.-практ. посіб. / К. А. Автухов, А. П. Гель, М. В. Романов, В. О. Човган, І. С. Яковець; за заг. ред. М. В. Романова; ГО «Харківська правозахисна група». – Х. : Тов. «Вид-во права людини», 2015. – 480 с. (26,97 д. а.). (Яковець І. С. – 3 д. а., Автухов К. А. – 1 д. а.).

Навчальний посібник – 1:

Автухов К. А. Кримінально-виконавче право : навч. посіб. (відповіді на екзаменаційні питання та питання до практичних занять) / за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Х. : Право, 2015. – 160 с. (9,3 д. а.).

Наукові статті – 7:

Розробка законопроектів:

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо удосконалення порядку застосування до засуджених заходів заохочення і стягнення», пояснювальна записка та порівняльна таблиця до проекту (вих. лист

№ 546–03–23 від 29.05.2015 р. на адресу Голови підкомітету з питань діяльності Державної пенітенціарної служби Верховної Ради України Мірошніченка Ю. Р.);

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України (щодо гуманізації порядку і умов виконання покарань)», пояснювальна записка та порівняльна таблиця до проекту (вих. лист № 546–03–23 від 29.05.2015 р. на адресу Голови підкомітету з питань діяльності Державної пенітенціарної служби Верховної Ради України Мірошніченка Ю. Р.).

3. ТЕМА: «Теоретичні і прикладні проблеми участі громадськості у запобіганні злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід». Затверджена постановою Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2011 р. та постановою Вченої ради Інституту № 2 від 23 листопада 2011 р. Номер державної реєстрації 0112U001330. Термін виконання: 1 кв. 2012 р. – 4 кв. 2016 р. Науковий керівник теми – член-кор. НАПрН України В. В. Голіна.

Мета наукового дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні необхідності та ефективності участі громадськості у запобіганні злочинності в Україні; у вивченні рекомендацій Організації Об'єднаних Націй та її спеціалізованих органів стосовно участі громадськості у запобіганні злочинності; у розробці концептуальних засад щодо нових форм участі громадськості у запобіганні злочинності та її проявам тощо.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першим в Україні науковим дослідженням сучасного стану та перспектив подальшого вдосконалення діяльності щодо участі громадськості у запобіганні злочинності та її видам і групам з урахуванням міжнародного досвіду у цій сфері. У дослідженні увага приділяється розробці концептуальних положень участі громадськості у діяльності щодо запобігання злочинності, виробленню принципів та основних вимог до такої роботи, з'ясуванню стану справ у цій сфері, реальних і об'єктивних кількісних і якісних показників участі громадськості у протидії злочинним проявам.

Теоретична та практична значимість досліджуваної проблеми знаходить свій вираз у тому, що наукові розробки стануть підґрунтям концептуальних засад запобігання злочинності за участю гро-

мадськості в Україні, а також розробки на цій базі ефективної моделі такої діяльності. Крім того, вони стануть основою запобіжної роботи різних суб'єктів запобіжної діяльності та сприятимуть удосконаленню вітчизняного законодавства у цій царині.

Наукові результати:

- визначено об'єкт громадського запобіжного впливу;
- здійснена класифікація організаційно-правових форм участі громадськості у запобіганні злочинності в Україні;
- досліджено форми та методи участі громадян та їх об'єднань при запобіганні злочинності в Україні;
- вивчено досвід залучення громадськості до запобігання злочинам проти власності;
- досліджено практику громадського впливу на злочинність у країнах Латинської Америки, зокрема: Бразилії, Аргентині, Чилі тощо.

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в підготовці монографії, наукових статей і тез наукових доповідей, а також в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах», розробці законопроектів тощо. Зокрема, результати дослідження знайшли відображення:

Монографія – 1:

Батиргарєєва В. С., Дубович О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності осіб без визначеного місця проживання : монографія. – Х. : Право, 2015. – 264 с.

Наукові статті – 9.

Розробка законопроектів:

- пропозиції до Плану заходів на 2016–2020 роки з реалізації Стратегії державної політики щодо наркотиків на період 2020 року, спрямовані до Кабінету Міністрів України (вих. лист № 876-0102-52 від 28.09.2015 р.).

4. ТЕМА: «Проблема латентної віктимності та шляхи її розв'язання в Україні». Затверджена постановою Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2011 р. та постановою Вченої ради ІВПЗ НАПрН України № 2 від 23 листопада 2011 р. Номер державної реєстрації 0112U001333. Термін виконання: 1 кв. 2012 р. – 4 кв. 2016 р. Науковий керівник теми – д. ю. н., проф. Б. М. Головкін.

Мета дослідження полягає у розробці теоретичних положень латентної віктимності, вивченні закономірностей поширення цього явища, визначенні орієнтованого рівня латентної віктимності в Україні, з'ясуванні чинників, що її продукують, а також дослідженні негативних наслідків для суспільства.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першим в Україні кримінологічним дослідженням проблем латентної віктимності, на базі якого буде розроблена методика кримінологічного моніторингу населення на предмет незвернення до органів кримінального переслідування по фактам протиправних посягань, а також рекомендації щодо вдосконалення профілактичної і роз'яснювальної роботи серед підвищено віктимогенних груп населення.

Теоретична та практична значимість. Отримані в ході дослідження результати в подальшому дозволять поліпшити роботу щодо повноти статистичного обліку потерпілих від злочинних посягань та удосконалити віктимологічну профілактику, будуть покладені в основу започаткування нового напрямку кримінологічних досліджень – вивчення процесів та обсягів прихованої віктимізації населення.

Наукові результати:

- проаналізовано та систематизовано статистичну інформацію, інші матеріали, присвячені проблемі латентної віктимізації в Україні;

- розроблено кримінологічне поняття віктимності та віктимізації;

- проведено повторний етап анонімне анкетування громадян з метою визначення обсягів латентної віктимізації населення;

- досліджено проблему латентної віктимізації жертв крадіжок в Україні;

- здійснено порівняльний аналіз стану та динаміки латентної віктимізації населення країн світу.

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в підготовці наукових статей і тез наукових доповідей, а також в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах» тощо. Зокрема, результати дослідження знайшли відображення:

Наукові статті – 5.

5. ТЕМА: «Концептуальні основи побудови сучасного кримінального процесу України та проблеми гармонізації вітчизняного законодавства у сфері кримінальної юстиції із законодавством Європейського Союзу». Затверджена постановою Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2011 р. та постановою Вченої ради ІВПЗ НАПрН України № 2 від 23 листопада 2011 р. Номер державної реєстрації 0112U001331. Термін виконання: 1 кв. 2012 р. – 4 кв. 2016 р. Керівник теми – д. ю. н., проф. О. Г. Шило.

Метою наукового дослідження є розробка концептуальних основ побудови сучасного кримінального процесу в Україні та запровадження теоретичного забезпечення системи процесуальних механізмів їх реалізації, здійснення моніторингу нового кримінального процесуального законодавства України з метою оцінки його ефективності; розробка та теоретичне обґрунтування нормативно-правових та організаційно-управлінських пропозицій, спрямованих на вдосконалення національного кримінального процесуального законодавства та правозастосовної практики; гармонізації кримінального судочинства із загальновизнаними міжнародними стандартами в галузі прав людини та відправлення правосуддя; аналіз законодавства Європейського Союзу у сфері організації та функціонування органів кримінальної юстиції.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першим в Україні комплексним дослідженням концептуальних положень побудови сучасного кримінального процесу України та оцінки відповідності вітчизняного законодавства у сфері кримінальної юстиції політико-правовим документам Європейського Союзу та практиці окремих країн-членів ЄС.

Теоретична та практична значущість досліджуваної проблеми знаходить свій вираз у тому, що наукові розробки стануть підґрунтям концептуальних засад побудови сучасного кримінального процесу в Україні; дослідження політичних і правових документів Європейського Союзу у сфері кримінальної юстиції та формулювання рекомендацій щодо вдосконалення вітчизняного законодавства у сфері кримінальної юстиції.

Наукові результати:

– сформульовано науково обґрунтовані пропозиції, спрямовані на удосконалення кримінального процесуального законодавства

України в частині: початку досудового розслідування; інституту прийняття кримінальних процесуальних рішень; здійснення судового контролю під час досудового розслідування; реалізації засади змагальності в кримінальному провадженні;

– розглянуто окремі питання гармонізації вітчизняного законодавства у сфері кримінальної юстиції із законодавством Європейського Союзу;

– досліджено європейські стандарти побудови органів юстиції;

– вивчено деякі особливості запобігання корупції в органах державної влади України та держав Європейського Союзу;

– проаналізовано міжнародний досвід та національне законодавство у сфері люстрації в органах кримінальної юстиції;

– розглянуто системи органів кримінальної юстиції окремих країн ЄС та в Україні в порівняльно-правовому аспекті;

– здійснено порівняльно-правовий аналіз моделей збирання та аналізу статистичної інформації щодо показників злочинності органами кримінальної юстиції країн ЄС та України;

– розроблено пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України у сфері кримінальної юстиції.

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в підготовці монографій, підручників та навчальних посібників, науково-практичних коментарів, наукових статей і тез наукових доповідей, а також в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах», розробці законопроектів тощо. Зокрема, результати дослідження знайшли відображення:

Монографії – 2:

1. Мошак Г. Г. Вивчення та вдосконалення роботи органів поліції (за матеріалами ФРН, Швейцарії та України) : монографія / Одес. нац. мор. ун-т. – Харків : Право, 2015. – 93 с. (10,7 д. а.);

2. Реформування органів кримінальної юстиції України відповідно до європейських стандартів: концептуальний аналіз : монографія / Овчаренко О. М., Сердюк О. В., Мошак Г. Г., Дунаєва Т. Є., Кохан В. П., Шуміло О. О. ; НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса. – Харків, 2015. – 242 с. – Бібліогр.: 324 назв. – Укр. – Деп. у ДНТБ України 08.04.15, №4-Ук15 (28 д. а.).

Підручники та навчальні посібники – 4:

1. Кримінальний процес України: загальна частина : підручник / О. О. Волобуєва, Л. М. Лобойко, Т. О. Лоскутов та ін. – К. : ВД «Дакор», 2015. – 172 с. (Лобойко Л. М. – С. 5–28 (2,1 д. а.);

2. Кримінальний процес : навч. посіб. для підготовки до іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів, О. Г. Шило та ін. – Х. : Право, 2015. – 280 с. (Шило О. Г. – 2,7 д. а.);

3. Кримінальний процес : навч. посіб. для підготовки до комплекс. держ. іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів, О. Г. Шило та ін. – Х. : Право, 2015. – 184 с. (Шило О. Г. – 2,0 д. а.);

4. Судовий контроль у кримінальному провадженні : навч. посіб. для підготовки до заліку / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів, О. Г. Шило та ін. – Х. : Право, 2015. – 88 с. (Шило О. Г. – 0,9 д. а.).

Науково-практичні коментарі – 1:

Лобойко Л. М. , Лоскутов Т. О. Науково-практичний коментар до § 1, 2 глави 24 КПК // Проблеми правознавства і правоохоронної діяльності. – 2015. – № 1. – С. 101–110 (0,5 д. а.).

Наукові статті – 15.

Розробка законопроектів:

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо посилення гарантій прав осіб у кримінальному провадженні під час прийняття процесуальних рішень у стадії досудового розслідування», пояснювальна записка та порівняльна таблиця щодо нього, надіслані Голові Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України Кожем'якіну А. А.) (вих. лист № 1017-06-23 від 24.11.2015 р.).

6. ТЕМА: «Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції». Затверджена постановою Президії НАПрН України № 79/8 від 7 грудня 2011 р. та постановою Вченої ради ІВПЗ НАПрН України № 9/2 від 23 листопада 2011 р. Номер державної реєстрації 0112U0011334. Термін виконання: 1 кв. 2012 р. – 4 кв. 2016 р. Науковий керівник теми – акад. НАПрН України В. Ю. Шепітько.

Мета дослідження: поглиблене дослідження інноваційних засад техніко-криміналістичного забезпечення органів кримінальної юстиції, зокрема інформаційного забезпечення розслідування; дослідження проблем визначення поняття, меж і спрямованості інформаційного забезпечення розслідування, зокрема кримінальних правопорушень корупційної спрямованості; здійснення порівняння вітчизняного та зарубіжного досвіду у цій сфері; розробка системи інноваційних засад техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції; визначення науково обґрунтованих напрямів подальших досліджень щодо можливостей розробки новітніх техніко-криміналістичних засобів для органів кримінальної юстиції; розробка інновацій та їх впровадження у практику боротьби зі злочинністю; визначення ефективних шляхів розроблення нового та удосконалення норм існуючого законодавства України з питань техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першим в Україні комплексним дослідженням інноваційних засад техніко-криміналістичного забезпечення органів кримінальної юстиції, що базується на узагальненні емпіричних показників, закордонного досвіду, поглибленому аналізу сучасних досягнень науки і техніки у галузі боротьби зі злочинністю.

Теоретична та практична значущість дослідження полягає у формулюванні інноваційних засад розробки сучасних техніко-криміналістичних засобів і визначенні підходів до їх впровадження в діяльність органів кримінальної юстиції. Теоретичні положення слугують підґрунтям для розробки рекомендацій, які сприятимуть підвищенню ефективності та результативності діяльності органів кримінальної юстиції.

Наукові результати:

– визначено криміналістичні аспекти впровадження автоматичної фіксації порушень у сфері безпеки дорожнього руху; криміналістичні засади протидії фіктивному підприємництву; сутність та структуру інноваційних засад техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції; тенденції криміналістики в умовах глобалізації сучасного світу;

– встановлено проблеми інформатизації процесу ідентифікації загиблих під час проведення антитерористичної операції; роль криміналістики в умовах змагального кримінального судочинства; сутність та структуру інноваційних засад техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції;

– досліджено особу злочинця як елемент криміналістичної характеристики доведення до самогубства, способи та технології його вчинення та роль обстановки у структурі механізму доведення до самогубства;

– завершено роботу з формування електронної бази даних «Слідчий прецедент», яка слугує основою для створення електронної системи прийняття рішень при розслідуванні злочинів і розгляді кримінальних справ.

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в підготовці наукових статей і тез наукових доповідей, а також в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах», розробці законопроектів тощо. Зокрема, результати дослідження знайшли відображення:

Фактичні результати дослідження знайшли своє відображення:

Науково-практичні коментарі – 2:

1. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Стовби. – Х. : Апостиль, 2015. – Т. 3. – С. 122–129 (Шепітько В. Ю. – 0,3 д. а.);

2. Науково-практичний коментар Кримінально-процесуального кодексу України : у 4-х т. / за ред. О. В. Стовби. – Х. : Апостиль, 2015. – Т. 2 (Шепітько В. Ю. – 3,5 д. а.; Затенацький Д. В. – 1,5 д. а.).

Наукові статті – 16.

Авторське свідоцтво – 1:

Шепітько В. Ю., Авдєєва Г. К. Свідоцтво №60084 про реєстрацію авторського права на твір «Слідчий прецедент», видане Державною службою інтелектуальної власності України від 9 червня 2015 р. – 0,5 д. а.

Розробка законопроектів:

– пропозиції до проекту Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (реєстр. № 2114 від 12.02.2015) (вих. лист №221-0102-52 від 12.03.2015 р.).

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

1. Тема «Проблеми охорони та захисту авторського права в умовах сучасного технологічного розвитку». Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України № 72/4 від 24 вересня 2010 року. Номер державної реєстрації № 0110U006244. Наукові керівники: д. ю. н., професор, член-кореспондент НАПрН України Орлюк О. П., к. ю. н., доцент Штефан О. О. Термін виконання: 2011–2015 рр.

Метаю роботи: Аналіз законодавства України, в тому числі міжнародних договорів України, що регулює відносини, пов'язані з охороною та захистом авторського права, а також виявлення проблем правозастосовної практики при реалізації авторських і суміжних прав в Україні та світі; аналіз правозастосовної практики та механізмів захисту авторського права і суміжних прав в Україні та деяких зарубіжних країнах; дослідження сучасних міжнародних тенденцій розвитку законодавства у зазначеній сфері; розробка рекомендацій щодо удосконалення законодавства України у сфері авторського права і суміжних прав з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

1. Наукові результати:

1) Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати проведених наукових досліджень щодо проблем реалізації авторських і суміжних прав в умовах технологічного розвитку, дозволили: дослідити:

– специфіку позовів про присудження у цивільних справах, що виникають з авторсько-правових відносин, актуальних питань доктрини цивільного процесуального права щодо розуміння позовів про присудження через призму зазначеної категорії справ;

– правові аспекти регулювання правовідносин, пов'язаних зі сферою вільного використання творів для потреб осіб з вадами зору;

– правові аспекти регулювання правовідносин, пов'язаних з захистом особистих немайнових прав авторів творів, що стали суспільним надбанням. Окрему увагу акцентовано на положення законодавства зарубіжних країн щодо охорони та захисту таких прав

(на прикладі положень законів Франції, Австралії, Румунії, Італії, Болгарії, США);

– особливості використання літературних творів, що перейшли до суспільного надбання: зарубіжний досвід та національна практика;

– питання, що пов'язані із використанням творів, які перейшли до сфери суспільного надбання зокрема, літературних та їх інтелектуальних елементів;

розкрити:

– сутність перетворювальних позовів в цивільному процесі у справах, що виникають із спірних авторських правовідносин. Проаналізувати різні доктринальні точки зору щодо розуміння поняття перетворювальний позов, його характерні ознаки, підстави пред'явлення, предмет таких позовів, а також їх класифікація;

– різні доктринальні точки зору щодо розуміння поняття перетворювальний позов, його характерні ознаки, підстави пред'явлення, предмет таких позовів, а також їх класифікація;

– проблемні питання, пов'язані з застосуванням технічних засобів захисту в мережі Інтернет у випадках вільного використання творів, визначених законодавством, коли твори можуть використовуватися будь-якою особою без дозволу суб'єктів авторського права і безкоштовно;

– правовий статус органів державної влади та місцевого самоуправління як учасників цивільного процесу у справах, що виникають із спірних авторсько-правових відносин;

– проблемні питання тимчасового відтворення творів в мережі Інтернет;

– правову природу доказування у цивільному судочинстві, провести аналіз його змісту, надати визначення поняття доказування;

• сформулювати проблемні питання, пов'язані зі сплатою судового збору. Довести, що ці питання є актуальними не лише в площині теорії цивільного процесуального права, а й в процесі реалізації права на судовий захист заінтересованими особами;

• вивчити та узагальнити:

– досвід іноземних країн (ЄС та інших) щодо відповідності рівня охорони та захисту авторських прав і суміжних прав сучасному технологічному розвитку;

– специфіку позовного провадження при здійсненні захисту порушених або оспорених авторських прав.

- надати пропозиції щодо:

– удосконалення вітчизняного законодавства, а саме: норм Закону України «Про авторське право і суміжні права», врахування яких дасть можливість удосконалити законодавство України в сфері авторського права і суміжних прав, що відповідатиме не лише нормам зазначеного міжнародного договору, а й положенням Конвенції «Про права інвалідів», Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», Указу Президента України «Про першочергові заходи щодо поліпшення становища осіб з вадами зору» щодо зобов'язання держави створити умови для реалізації особами з вадами зору прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити їх соціальний захист, у тому числі щодо вільного доступу до творчого надбання;

– проекту Закону України «Про колективне управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав», розробленого Державною службою інтелектуальної власності України. При наданні зауважень і пропозицій враховувалися норми Директиви Європейського Парламенту і Ради від 26.02.2014 року по колективному управлінню авторськими та суміжними правами та мультитериторіальному ліцензуванню музичних творів, використуваних он-лайн в Інтернеті;

– проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав», розробленого Державною службою інтелектуальної власності України. При наданні пропозицій враховувалися норми Цивільного кодексу України. Запропоновано узгодження положень законопроекту з нормами інших законів України («Про кінематографію», «Про архітектурну діяльність» тощо). При наданні пропозицій та зауважень до законопроекту за основу бралися відповідні положення Директив ЄС, а саме: Директиви 2001/84/ЄС від 27 вересня 2001 року про право слідування на користь автора оригінального твору мистецтва; Директиви 93/83/ЄС від 27 вересня 1993 року про координацію деяких положень авторського права і суміжних прав за застосування їх до супутникового мовлення та кабельної ретрансляції; Директиви 96/9/ЄС від 11 березня 1996 року

про правову охорону баз даних; Директиви 2001/29/ЄС від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві; Директиви 2006/115/ЄС від 12 грудня 2006 року про право на прокат, право на позичку і деякі суміжні права у сфері інтелектуальної власності; Директиви 2006/116/ЄС від 12 грудня 2006 року Ради стосовно уніфікації термінів захисту авторського права і деяких суміжних прав; Директиви 2009/24/ЄС від 23 квітня 2009 року про правову охорону комп'ютерних програм; Директиви 2012/28/ЄС від 25 жовтня 2012 року про окремі випадки дозволеного використання сирітських творів;

– проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» (щодо діяльності організацій колективного управління)» (реєстр. № 2943 від 21.05.2015 р.) та передбачено розширення інституту уповноважених організацій колективного управління (далі – уповноважені організації), наділення їх більшими повноваженнями, ніж передбачені в чинному Законі. У зв'язку з цим надані пропозиції і зауваження, що стосувалися: приведення запропонованих змін у проекті Закону до Міжнародної конвенції про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, вчиненої в Римі 26 жовтня 1961 року (статті 12), та Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятого Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. (статті 15); визначення відповідних функцій уповноважених організацій; уточнення положень щодо прозорості діяльності уповноважених організацій, їх права на утримання відрахувань з сум зібраної винагороди на покриття її витрат, дій таких організацій у випадку наявності сум нерозподіленої і невиплаченої винагороди; визначення критеріїв, згідно з якими Установа має визначати уповноважені організації; виключення у проекті Закону випадків щодо прав здійснювати збирання і розподіл винагороди в окремих сферах виключно через уповноважені організації з врахуванням передбаченого Цивільним кодексом України та чинним Законом України «Про авторське право і суміжні права» права суб'єктів авторського права і суміжних прав управляти самостійно своїми майновими правами чи через повіреного;

– до проекту Закону України «Про колективне управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав» (реєстр. № 2265а від 03.07.2015 р.), внесений народним депутатом України Є. Ю. Рибчинським. При наданні зауважень і пропозицій враховувалися норми Директиви Європейського Парламенту і Ради від 26.02.2014 року по колективному управлінню авторськими та суміжними правами та мультитериторіальному ліцензуванню музичних творів, використовуваних он-лайн в Інтернеті. Висновок направлено Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України (лист від 02.10.2015 р. № 375);

- провести аналіз особливостей захисту авторського права в контексті діяльності засобів масової інформації, зокрема, самозахисту, технічних засобам захисту, а також питанням надання та фіксування доказів, які мають електронну форму, та надати певні рекомендації щодо змін до законодавства України, що відображено в тексті;

- підготувати визначення термінів в галузі суміжних прав для енциклопедії цивільного права: «Об'єкти авторського права»; «Твори, які не є об'єктами авторського права»; «Суб'єкти авторського права»; «Співавторство»; «Особисті немайнові права автора»; «Забезпечення недоторканості твору»; «Виникнення авторського права»; «Використання твору»; «Опублікування твору»; «Авторська винагорода (рояліті)»; «Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір»; «Авторський договір»; «Об'єкти суміжних прав»; «Суб'єкти суміжних прав»; «Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав»; «Виконання»; «Фонограма»; «Відеограма»; «Передача (програма) організації мовлення»; «Строк чинності суміжних майнових прав»;

- прийняти участь у 17 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 41 наукову доповідь (зокрема, перелік заходів, організованих НДІ інтелектуальної власності НАПрН України наведено у Додатку 3 до цього Звіту).

2) Наукова новизна.

У вітчизняній юридичній науці проблеми, пов'язані з охороною авторського права в умовах сучасного технологічного розвитку, досліджені фрагментарно. Більшість авторів у своїх роботах розглядають лише окремі аспекти цих проблем; таких як загальні проб-

леми охорони авторських прав за чинним законодавством України, захист окремих об'єктів авторського права, зокрема творів науки та комп'ютерних програм, особливості реалізації та захисту авторських прав у мережі Інтернет.

Однак праці щодо впливу технологій на сучасне авторське право носять постановочний характер, лише констатують наявність тих чи інших правових проблем і вказуючи на неможливість використання тих чи інших норм чинного законодавства та необхідність внесення до нього змін тощо. Комплексні дослідження проблем охорони авторського права в умовах сучасного технологічного розвитку відсутні.

Крім того, в Україні відсутня правова база, яка б належно забезпечувала регулювання відносин, що виникають у зв'язку з використанням об'єктів авторського права у цифрових мережах. Не створено ефективного механізму реалізації та охорони авторських прав у цифровому середовищі. Наявність соціально-економічної потреби в підвищенні рівня охорони авторських прав в умовах сучасного технологічного розвитку, реформування авторського законодавства та загалом цивільного законодавства, яке сьогодні відбувається в нашій державі, а також відсутність комплексних досліджень, присвячених вирішенню актуальних проблем авторського права у сфері інформаційних технологій, зумовлюють необхідність проведення:

- дослідження щодо:

- проблем медіа-права на прикладі законодавчого регулювання держав Центрально-східної Європи;

- охорони та захисту прав на фотографічні твори в умовах сучасного технологічного розвитку;

- специфіки регулювання поширення медіа контенту в українських ЗМІ;

- особливостей правового врегулювання правовідносин між суб'єктами авторського права та пошуковими агрегаторами, діяльність яких пов'язана з відтворенням чи відсиленням на публіцистичні твори, розміщені в мережі Інтернет;

- деяких аспектів авторського права, що виникають із правовідносин, пов'язаних із використанням Інтернету;

- специфіки правової охорони баз даних та складових елементів творів;

– взаємовідносин провайдерів програмної послуги та операторів телекомунікацій з УОКУ та ОКУ;

– правових проблем створення суспільного мовлення в Україні в контексті соціалізації авторського права і суміжних прав;

– тенденцій розвитку ринку планшетних версій періодичних видань в Україні;

– питань, що пов'язані з визначенням актора театру як суб'єкта виконання театрального твору та здійснює аналіз визначення актора театру, як творчої особистості, що має право на винагороду за свою творчу діяльність та є творцем оригінального виконання театрального твору (співавтором режисера – постановника);

– правової природи доказового права та принципів доказування у цивільному процесі. Розглянуто поняття правового інституту та підгалузі права, зроблено висновок, що доказове право не належить до жодної з цих категорій. Запропоновано авторський підхід до визначення складу принципів доказування;

• порівняльно-наукового аналізу з питань:

– науково-практичних матеріалів щодо медіа-права України, Німеччини, Польщі, Росії, Словаччини, Чехії та інших країн в контексті досягнення балансу інформаційних та інтелектуальних прав,

– основних характеристик ліцензійних договорів та договорів посередницького характеру, проведено узагальнення наукових досліджень з порушених питань;

– положення Директиви ЄС 2012/28/EU від 25.10.2012 р. про деякі дозволені випадки використання сирітських творів та висвітлення практики Уніфікації Директиви ЄС 2012/28/EU у національне законодавство деяких країн-членів ЄС;

– норм законодавства, а також досліджені позиції вчених щодо визначення співвідношення зазначених понять;

• розглянуті:

– проблеми відцифрування і використання так званих «сирітських» творів та інших праць, що підпадають під охорону авторського права;

– проблемні питання застосування термінології в законодавстві, а саме: понять «обмеження майнових прав» і «вільне використання творів»;

– проблеми реєстрації прав інтелектуальної власності на фотографічні твори, зокрема необхідність приведення норм національного законодавства у відповідність до норм міжнародного права.

Монографії – 1:

1. Штефан О. О. Захист авторського права в порядку позовного провадження в судах загальної юрисдикції [Текст] : монографія / О. О. Штефан. – К.: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 1034 с. (43,1 д. а.) (передано до друку).

Збірники наукових праць – 1:

Питання інтелектуальної власності : [зб. наук. праць.] – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – Вип. 13. – 146 с. (6,1 д. а.) (передано до друку).

Розробка законопроектів – 2:

– проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спадкування прав інтелектуальної власності», спрямований на удосконалення правового регулювання спадкування прав інтелектуальної власності, а саме вирішення юридичних проблем щодо спадкування майнових авторських прав, які не було зареєстровано, охорони особистих немайнових прав авторів та виконавців після їх смерті, спадкування права на одержання патенту (свідоцтва), визнання від умерлою спадщини, яка містить майнові права інтелектуальної власності;

– проект Закону направлено до Комітету ВРУ з питань науки і освіти (вих. №403 від 03.11.2015р.) та Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя (вих. №403/1 від 03.11.2015).

Від Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя надійшла відповідь про те, що пропозиції по можливості будуть враховані Комітетом у законотворчій діяльності (вих. №04-29/15-6038 від 16.11.2015 р.).

Підготовлено звіт про науково-дослідну роботу по темі: «Проблеми охорони та захисту авторського права в умовах сучасного технологічного розвитку» (заключний) / за наук. ред. О. О. Штефан. – К.: НДІВ НАПрНУ, 2015. – 373 с. (17,5 д. а.)

Наукові статті – 15.

2. ТЕМА: «Дослідження проблем економіки інтелектуальної власності та її правового забезпечення в умовах науково-технічного розвитку». Затверджена Постановою Президії Національної

академії правових наук України № 72/4 від 24 вересня 2010 року. Номер державної реєстрації 0110U006245. Наукові керівники: д. ю. н., проф., член-кор. НАПрН України Орлюк О. П., д. е. н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б. Термін виконання: 2011–2015 рр.

Мета роботи: Дослідження економіко-правових засад розвитку економіки інтелектуальної власності, правових і економічних відносин в умовах інфраструктури сфери інтелектуальної власності, сучасного стану науково-технологічної діяльності та застосування венчурного та іншого фінансування в Україні, закордонного досвіду створення та функціонування інфраструктури сфери інтелектуальної власності.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1) Нові знання.

Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також результати проведених наукових досліджень дозволили:

• підготувати:

– пропозиції та зауваження про внесення змін до деяких законів України щодо внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України (щодо податкової реформи)» (направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти) (лист № 401 від 03.11.2015) та Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (лист № 401/1 від 03.11.2015);

– зауваження до проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності» підготовленого Міністерством освіти і науки України на 12 арк. (зауваження направлено до Міністерства освіти і науки, лист № 455/1 від 17.12.2015);

– Науковий висновок щодо норм матеріального права, які однаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах (щодо можливості застосування статей 526, 625, 1058 ЦКУ та положень Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» до спірних правовідносин, зокрема стягнення з банку, в судовому порядку, коштів за депозитними вкладками у період дії тимчасової адміністрації, а згодом і ліквідації банку) від

30.03.2015 р. (лист від 01.04.2015) (виконавець: Орлюк О. П., д. ю. н., проф., член-кор. НАПрНУ);

– Науковий висновок щодо норм матеріального права, які неоднаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах (справа №6-2255цс15 за позовом Дашкевича В. А. до ПАТ «Платинум Банк, треті особи: Кольга Т. В., Корецька Н. І.) на 35 сторінках (Направлено до Верховного суду України, лист від 24.11.2015) (виконавець: Орлюк О. П., д. ю. н., проф., член-кор. НАПрНУ);

– зауваження на проект Закону України «Про створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні» на 18 арк. та направлено до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, лист від 16.12.2015 №454) (виконавець: Орлюк О. П., д. ю. н., проф., член-кор. НАПрНУ; к. е. н. Борко Ю. В., зав. економіко-правовим відділом);

– Висновок науково-правової експертизи щодо змісту та умов кредитного договору на замовлення голови Правління ПАТ «Укресімбанк» Гриценка О. В. (від 07.08.2015 р. Вих. №010-05/5385) від 04.12.2015 р. на 67 арк. (виконавець: Орлюк О. П., д. ю. н., проф., член-кор. НАПрНУ);

• сформулювати:

– основні закономірності і тенденції розвитку суспільних відносин у сфері венчурної індустрії та її правового регулювання,

– теоретичні та методичні засади економічної природи «тіньової економіки», механізму формування та методик визначення оцінки її розміру, складові фінансових та матеріальних ресурсів тінізації, стратегію обмеження масштабів «тіньової економіки» в державі (детінізації) та на цій основі дослідити правові та економічні відносини, що виникають внаслідок порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, як складової «тіньової економіки»,

• визначити:

– зміст економічної природи теорії оцінки майнових прав інтелектуальної власності, яка розкривається через застосування принципу грошової оцінки об'єктів права інтелектуальної власності, використання двох методологічних підходів, які пов'язані між собою вектором спрямування – методів оцінки ефективності майнових прав та методів оцінки їх вартості, і наявністю неузгодженості по-

нятійного апарату, який застосовується в сфері оціночної діяльності, з яким пов'язують методи оцінки, особливості їх застосування;

– правовий режим службових об'єктів інтелектуальної власності, створених під час державного оборонного замовлення: проблемні питання та шляхи їх вирішення,

• вивчити міжнародний характер венчурного капіталу як по перетоку коштів з інституційних джерел (за джерелами формування), так і за спрямованістю;

• проаналізувати:

– економіко-правові аспекти явища копірайтного тролінгу. Надано визначення поняття, показано застосовувані ними бізнес-моделі, що використовують судову систему, як засіб примусу відповідача до виплати сум позасудового врегулювання або до оплати судових витрат. Показано, що особливу активними є копірайтні тролі в музичному та кінобізнесі, індустрії моди. Розглянуто механізми протидії, що прийняті на законодавчому рівні;

• розробити:

– рекомендації щодо формування сприятливих умов для розвитку економіки інтелектуальної власності;

– рекомендації щодо заохочення вітчизняних та світових інвесторів до фінансування високотехнологічних галузей;

– рекомендації щодо забезпечення розвитку малого та середнього інтелектуального підприємництва;

– рекомендації щодо появи нових високооплачуваних робочих місць;

• прийняти участь у науково-навчального виданнях:

Трансфер технологій: підручник / А. А. Мазаракі, Г. О. Андрощук, С. І. Бай та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2014. – 556 с. (особистий внесок Андрощука Г. О. – розділи: 4, 5, 6, 7);

• прийняти участь у 9 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 11 наукових доповідей (зокрема, перелік заходів, організованих НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, наведено у Додатку 3 до цього Звіту).

2) Наукова новизна.

Дослідження вітчизняного досвіду показує, що проблемам розвитку економіки інтелектуальної власності з позиції інфраструкту-

ри сфери інтелектуальної власності приділяється мало уваги. За межами наукових досліджень залишаються питання розвитку інфраструктури інтелектуальної власності як складової національної інноваційної системи, та з цієї позиції науково-технологічної діяльності, формування нормативно-правової бази, що регулює відносини при економічній діяльності з використанням інтелектуальної власності.

Аналіз проблем економіки інтелектуальної власності показує, що одним з ефективних засобів подолання дефіциту інвестиційних ресурсів є венчурне (ризикове) фінансування шляхом створення венчурних фондів, які інвестують свої кошти, перш за все, купуючи акції фірми-реципієнта.

Що стосується проблем нерозвиненості венчурного бізнесу в Україні, то це багато в чому обумовлено слабким розвитком фондового ринку та недостатнє правове забезпечення. Чинне в Україні законодавство у сфері венчурного та іншого інвестування поки не створює умов, стимулюючих його розвиток і має наступні недоліки: законодавчі акти не завжди зв'язані між собою; не регламентують стосунків, що стосуються використання наукових відкриттів і винаходів; не забезпечують державну підтримку інноваційної діяльності, розвиток інфраструктури сфери інтелектуальної власності, створення і успішне функціонування малого венчурного бізнесу.

З метою виявлення розбіжностей та прогалів, які існують у вітчизняному законодавстві з питань формування нормативно-правової бази, що регулює відносини при розвитку економіки інтелектуальної власності, інфраструктури сфери інтелектуальної власності та венчурного та іншого фінансування у порівнянні з існуючими вимогами і стандартами міжнародного та європейського права, та запропонувати шляхи їх усунення було:

- проведено дослідження щодо:
 - організаційних форм малого венчурного бізнесу, а також функціонування венчурної індустрії та іншого фінансування з використанням інтелектуальної власності;
 - закордонного досвіду створення та функціонування венчурної індустрії та іншої інфраструктури з урахуванням основних закономірностей і тенденцій розвитку суспільних відносин у цій сфері підприємницької діяльності, а також їх правового регулювання;

– теоретичних і методичних аспектів основних етапів проведення та оформлення результатів інвентаризації об’єктів права інтелектуальної власності в бюджетних установах. Визначення основних документів, які є підставою для взяття на облік нематеріальних активів. Наведення бухгалтерські проведення з відображення в обліку інвентаризації нематеріальних активів. Зазначено, що діюче фінансове і податкове законодавство України зумовлює внесення відповідних змін до методики й організації контролю за створенням та використанням нематеріальних активів та витрачанням на їх створення державних коштів;

- порівняльно-науковий аналіз законів з питань норм матеріального права, які неоднаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах (щодо можливості застосування статей 526, 625, 1058 ЦКУ та положень Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» до спірних правовідносин, зокрема стягнення з банку, в судовому порядку, коштів за депозитними вкладками у період дії тимчасової адміністрації, а згодом і ліквідації банку) від 30.03.2015 р. (лист від 01.04.2015);

- моніторинг інформаційно-аналітичних матеріалів з питань правових проблем практичного застосування венчурного фінансування, а саме: нормативно-законодавче регулювання венчурного фінансування, визначення сутності та місця відносин венчурного капіталу в Україні, механізму функціонування венчурного капіталу, розрахунку ризикованості венчурних інвестицій, податкові пільги для суб’єктів венчурної інноваційної діяльності;

- здійснено економіко-правовий аналіз фармацевтичного сектору економіки Європейського Союзу. Розглянуто засоби охорони інтелектуальної власності у фармацевтичній індустрії, захисне патентування, патентні стратегії (формування патентних кластерів, подачу вторинних та виділених заявок, укладання угод з виробниками дженериків), які застосовують компанії-розробники з метою обмеження конкуренції та блокування доступу на фармацевтичний ринок. Зроблено висновок, що продовження терміну дії патенту на лікарський засіб в країнах, що розвиваються призводить до додаткових витрат з національних бюджетів охорони здоров’я та негативно впливає на доступ до лікарських засобів;

• розкрито організаційно-економічний механізм трансферу технологій як елемент управління і реалізації інноваційної політики у контексті стратегії інноваційного розвитку країни, охарактеризовано сутність та особливості технологічної інфраструктури, державного регулювання діяльності у сфері трансферу технологій, визначено зміст комерціалізації технологій, розглянуто особливості, етапи та форми процесу комерціалізації науково-технічних розробок. Особливу увагу приділено методам оцінювання інтелектуальної власності, ліцензуванню як формі комерціалізації технологій, системі управління трансфером технологій на підприємстві.

Монографії – 1:

1. Рязанова Н. І. Службові об'єкти інтелектуальної власності, створені за державні кошти: цивільно-правові аспекти [Текст] : монографія / Н. І. Рязанова. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 213 с. (8,4 д. а.) (передано до друку).

Наукові статті: – 4 наукові статті (3,5 д. а.) та 1 тези наукових доповідей (0,5 д. а.) з актуальних питань співвідношення інновацій та об'єктів інтелектуальної власності у контексті економіки знань, правових аспектів у сфері трансферу технологій, проблем функціонування наукової сфери України, основних передумов розвитку інноваційної інфраструктури у високорозвинених країнах світу і Україні тощо.

Підготовлено зміни до Податкового кодексу України та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» спрямовані на удосконалення термінологічної бази щодо створення, використання та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності для зростання інноваційної активності суб'єктів господарювання, розширення термінологічного апарату.

Зазначені зміни направлено до Комітету ВРУ з питань науки і освіти (лист №401 від 03.11.2015) та Комітету ВРУ з питань податкової та митної політики (лист №401/1 від 03.11.2015).

3. Тема «Захист прав інтелектуальної власності в інтернеті» (№ 0111u10288). Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України №79/9 від 7 грудня 2011 р. Номер державної реєстрації 0111U10288. Наукові керівники: к. ю. н. Дорошенко О. Ф., к. ю. н. Петренко С. А. Термін виконання: 2012–2015 рр.

Мета роботи: Дослідження нормативно-правового забезпечення в Україні, на міжнародному рівні та в окремих країнах світу реалізації прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, а також виявлення проблем правозастосовної практики при реалізації цих прав як в Україні, так і в світі; аналіз правозастосовної практики та механізмів захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет в Україні та деяких зарубіжних країнах; дослідження сучасних міжнародних тенденцій розвитку законодавства у зазначеній сфері; розробка рекомендацій щодо удосконалення законодавства України у сфері правового захисту в мережі Інтернет результатів творчої праці людини з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1) Нові знання. Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень положень нормативно-правових актів та правозастосовної практики розвинутих зарубіжних країн щодо способів боротьби із порушеннями прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, дозволили:

- підготувати збірник матеріалів науково-практичної конференції та монографію;

- вивчити:

- польський досвід щодо ліцензійних договорів на використання об'єктів авторського права і суміжних прав в Інтернеті, та можливість його застосування в Україні,

- законодавче регулювання інтелектуальної власності в Інтернеті, та тенденції розвитку у цій сфері,

- питання правового регулювання медіа контенту в мережі Інтернет,

- особливості правового регулювання веб-сайту як об'єкту авторського права;

- особливості використання в якості домену зони .ua засобів індивідуалізації;

- питання належності доказів при фіксації різними способами об'єктів інтелектуальної власності та дій з ними в мережі Інтернет,

- питання фіксації об'єктів інтелектуальної власності та дій, пов'язаних з ними, в мережі Інтернет;
- сучасні тенденції розвитку правового регулювання інтелектуальної власності в мережі Інтернет;
- особливості правового режиму охорони фотографічних творів в цифровому середовищі;
 - сформулювати:
 - нові напрямки та види використання об'єктів інтелектуальної власності в мережі Інтернет, а також перспективи розвитку ефективного договірної регулювання у цій сфері;
 - теоретичні підходи та практичні засади особливостей захисту прав інтелектуальної власності в господарському судочинстві;
 - вирішити питання щодо:
 - особливостей відповідальності Інтернет-провайдерів за порушення авторських прав на твори, що розміщені в мережі Інтернет;
 - встановлення, фіксації та доведення порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет;
 - дослідити:
 - Веб-сайт – основний об'єкт авторського права в мережі Інтернет;
 - правовий режим веб-сайтів та блогів у мережі Інтернет;
 - технічні засоби захисту авторського права в мережі Інтернет;
 - правовідносини, що пов'язані із захистом авторських прав на твори, які розміщені в мережі Інтернет;
 - хотлінкінг, фреймінг та включення до структури веб-сайту творів з інших веб-сайтів в мережі Інтернет в системі регулювання та захисту авторських прав на твори, що розміщені в мережі Інтернет;
 - поняття та ознаки цифрового контенту;
 - правову охорону об'єктів авторського права та суміжних прав і мережі Інтернет (досвід Великобританії, США та Франції);
 - проблеми брисдикції в мережі Інтернет за законодавством ЄС;
 - проаналізувати:
 - правову природу гіперпосилань у мережі Інтернет і здійснити їх класифікацію;
 - розглянути співвідношення гіперпосилання з об'єктами авторського права, з доменними іменами;
 - дослідити, чи є розміщення гіперпосилання способом використання твору, на який гіперпосилання адресує;

– основні способи фіксації змісту веб-сторінки в мережі Інтернет як елемент здійснення права на захист авторських прав на твори, що розміщені в мережі Інтернет та здійснено їх класифікацію, а також види фіксації таких порушень, переваги та недоліки застосування кожного з них;

- надати пропозиції щодо:

- проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» (від 29.07.2015 р.);

- прийняти участь у 16 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 22 наукові доповіді (зокрема, перелік заходів, організованих НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, наведено у Додатку 3 до цього Звіту).

2) Наукова новизна.

На сьогоднішній день основною невирішеною проблемою на шляху розвитку економічної діяльності із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, є відсутність ефективного механізму правового регулювання відносин у сучасному цифровому середовищі, який можна було б застосовувати для захисту прав інтелектуальної власності в глобальній мережі Інтернет. Це вказує на складність та чисельність юридичних і соціальних проблем, пов'язаних з існуванням та розвитком Інтернету, та актуальність проведення комплексного дослідження з позиції тих напрацювань, які існують в теорії права, а також в інших галузевих юридичних науках.

Нові суспільні відносини, які виникають у зв'язку з розвитком мережі Інтернет та використанням в ній об'єктів інтелектуальної власності, рідко удостоюються належної уваги з боку законодавця країн, що розвиваються, на відміну від розвинених країн. Все це призводить до того, що багато спорів, які виникають у зв'язку з використанням об'єктів інтелектуальної власності в мережі Інтернет, не можливо адекватно вирішити в рамках законодавства та правозастосовної практики, що сформована до появи цієї глобальної мережі.

Зазначене свідчить про необхідністю аналізу положень законодавства України щодо охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності в мережі Інтернет з огляду на те, що організація та робота інформаційно-комунікаційні мереж, у тому числі Інтернет,

базується на використанні різноманітних об'єктів інтелектуальної власності. Вступ у 2008 році Україні до СОТ та подальша інтеграція у світові економічні процеси вимагає всебічного наукового дослідження та обґрунтування необхідних змін у законодавстві нашої держави, з точки зору створення сприятливого інвестиційного клімату в сферу комунікаційних технологій, належного правового регулювання транснаціональному мережевому обміну інформацією та забезпечення, при цьому, додержання національних інтересів.

Враховуючи те, що в Україні досліджувались лише деякі аспекти цієї проблематики, на сьогодні відсутнє комплексне доктринальне дослідження, яке було б спрямовано на удосконалення правового регулювання та правозастосування у сфері захисту прав інтелектуальної власності в глобальній інформаційній мережі Інтернет, що базується на досвіді іноземних держав. Тому розробка запропонованої теми дослідження є надзвичайно актуальною.

З метою виявлення розбіжностей та прогалів, які існують у вітчизняному законодавстві з питань правозастосовної практики розвинутих зарубіжних країн щодо способів боротьби із порушеннями прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет та запропонувати шляхи їх усунення було проведено:

- дослідження:
 - правових конфліктів в мережі Інтернет та закордонного досвіду, щодо попередження порушень прав інтелектуальної власності в цій мережі,
 - особливостей правового регулювання розміщення в мережі Інтернет публіцистичних творів та правового режиму охорони фотографічних творів в цифровому середовищі, та інших об'єктів інтелектуальної власності,
 - ознак порушень прав інтелектуальної власності в Інтернеті,
 - щодо встановлення, фіксації та доведення порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет,
 - особливостей правового врегулювання правовідносин між суб'єктами авторського права та пошуковими агрегаторами, діяльність яких пов'язана з відтворенням чи відсиленням на публіцистичні твори, розміщені в мережі Інтернет,
 - певних змін у праві автора на розповсюдження творів, яке воно зазнає зважаючи на вплив цифрового середовища,

– питань встановлення, фіксації та доведення порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, а саме: дослідження особливостей встановлення та доведення факту порушення прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет для різних об'єктів інтелектуальної власності; дослідження питання фіксації об'єктів інтелектуальної власності та дій, пов'язаних з ними, в мережі Інтернет; дослідження питання належності доказів при фіксації різними способами об'єктів інтелектуальної власності та дій з ними в мережі Інтернет,

– сучасних проблем використання об'єктів авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет в інформаційному суспільстві,

– удосконалення термінологічного апарату щодо визначень різних видів порушень прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет,

– пристосованості положень авторського права до сучасних умов цифрового середовища,

– правових конфліктів між правом людини на недоторканість особистого життя – прайвесі, правом на отримання інформації та правами інтелектуальної власності,

– попередження порушень прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, через гармонізацію національного законодавства щодо охорони програмного забезпечення,

– можливості реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару в Україні як домену зони .ua, та удосконалення правового регулювання у цій сфері,

– застосування технічних засобів захисту в мережі Інтернет у випадках вільного використання творів, визначених законодавством, коли твори можуть використовуватися будь-якою особою без дозволу суб'єктів авторського права і безкоштовно;

• проведено науково-правовий аналіз:

– видів договорів, які використовуються в Інтернет-відносинах, їх суттєвих умов та особливостей укладання,

– польського досвіду щодо порушення прав інтелектуальної власності в Інтернеті,

– матеріалів щодо існуючих на сьогодні видів порушення прав інтелектуальної власності в Інтернеті, та перспектив розвитку цього негативного явища,

– стану і проблем в сфері інтернет-регулювання в різних юрисдикціях. Розглянуто правові конфлікти між правом людини на недоторканість приватного життя – прайвеси, правом на отримання інформації і правами інтелектуальної власності (ІВ), застосування принципу пропорційності і підтримки справедливого балансу прав. Приведені позиції судів країн ЄС (Англії, Ірландії, Франції, Німеччини, Нідерландів, Іспанії), а також США, Канади і Ізраїлю відносно вимоги про розкриття персональних даних користувачів Інтернету, підозрюваних в порушенні прав ІВ,

– досвіду Великобританії та США з питань, що стосуються правового регулювання цифрових фотографій, проблематиці «сирітських творів» та методів боротьби з ними в мережі Інтернет,

– проблематики реєстрації фотографічних творів в умовах цифрового середовища: Україна, Сполучені Штати Америки та Великобританія,

– стану та проблем інтернет-регулювання в різних юрисдикціях,
– вичерпання прав в Інтернеті, а також зміна поняття «примірник»;

• розглянути:

– низку актуальних питань пов'язаних із захистом товарних знаків від недобросовісної конкуренції пов'язаною із їх змішуванням в Інтернеті,

– проблеми захисту товарних знаків від недобросовісної конкуренції у випадках їх змішування (confusion) в Інтернеті. Проаналізовано загальні випадки змішування, правове регулювання цього явища в законодавстві ЄС, розглянуто доктрину первісного змішування в Інтернеті, можливість асоціації знаків в Інтернеті, а також правозастосовну практику ЄС. Даються рекомендації щодо застосування методичних підходів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ),

– правові конфлікти між правом людини на недоторканість приватного життя – прайвеси, правом на одержання інформації, і правами інтелектуальної власності (ІВ), застосування принципу пропорційності і підтримки справедливого балансу прав. Навести позиції судів країн ЄС, а також США і Канади щодо вимоги про розкриття персональних даних користувачів Інтернету, підозрюваних в порушенні прав ІВ. Відзначається зростаюча роль веб-індустрії

у розвитку економік держав. Підкреслюється, що обмеження права на анонімність мають бути співмирними і встановлені законом.

Монографії – 1:

Мацкевич О. О. Авторське право у діяльності засобів масової інформації, що функціонують у цифровому середовищі: монографія / О. О. Мацкевич. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2015. – 235 с. (10,5 д. а.).

Збірник тез доповідей науково-практичної конференції – 1:

1. Правове регулювання інформаційних відносин та сфери інтелектуальної власності в умовах кіберцивілізації : Матеріали науково-практичної конференції / 26 березня 2015 р., м. Київ / Упорядн.: В. М. Фурашев, В. М. Поперечнюк. – К. : НДІП НАПрН України, НТУУ «КПІ», 2015. – 135 с. (7,9 д. а.).

Наукові статті – 5 (2,7 д. а.) та 5 тез наукових доповідей (1,6 д. а.) з питань охорони та захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет.

Розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» щодо визначення термінів, запропонованих у законопроекті; врахування у законопроекті відповідних положень Директиви Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві та Директиви 2000/31/ЄС Європейського парламенту та Ради від 8 червня 2000 року «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку»; уточнення норм стосовно відповідальності власника веб-сайту, постачальника (провайдера) послуг хостингу; уточнення вимог до інформації, що має розміщуватися на веб-сайті власника цього сайту та постачальника (провайдера) послуг хостингу; встановлення відповідних вимог до заяви (скарги), що можуть надсилатися заявниками власнику веб-сайту та постачальнику (провайдеру) послуг хостингу; передбачення норм щодо достовірності інформації, яка міститься у заяві (скарзі), згідно з твердженнями заявника; встановлення вимог стосовно права власника веб-сайту розміщувати на власному на веб-сайті правила протидії використанню веб-сайтів; уточнення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення,

Кримінального кодексу України; уточнення норм у Законі України «Про нотаріат» щодо забезпечення доказів у мережі Інтернет, необхідних у випадку судового розгляду справи чи в рамках адміністративного процесу (провадження).

Законопроект направлено до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (вих. № 372 від 01.10.2015).

4. ТЕМА «Дослідження національної політики розвитку інтелектуального капіталу з позиції глобалізації економіки та розробки механізму її правового забезпечення» (№ 0111u10287). Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України № 79/9 від 7 грудня 2011р. Номер державної реєстрації № 0111U10287. Наукові керівники: д. ю. н., проф., член-кор. НАПрН України О. П. Орлюк, д. е. н., проф. О. Б. Бутнік-Сіверський. Термін виконання: 2012–2016 рр.

Мета роботи: Дослідження стану розвитку теорії та практики процесів світової економічної глобалізації та її впливу на формування національної політики розвитку інтелектуального капіталу з урахуванням становлення економічного механізму національної інноваційної системи; процесів трансформації інтелектуальної власності в умовах розвитку інтелектуального капіталу; монополізації економічної діяльності транснаціональних капіталів з урахуванням інноваційних проривів; процесів капіталізації та розвитку механізму її правового забезпечення; забезпечення методико-правового механізму становлення інноваційно-активних виробничих система та динаміки змін в їх діяльності; розвиток інноваційної інфраструктури, як середовища впровадження інтелектуальної власності, науково-технічних і технологічних розробок.

1. Наукові результати:

1) Нові знання. Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень дозволили:

1) підготувати науково-правову експертизу щодо правових аспектів змісту проекту Постанови Верховної Ради України «Про основні напрями бюджетної політики на 2016 рік» у частині фінансування академічної науки» на 7 арк. (Лист від 22.05.2015 № 201

Голові підкомітету з питань бюджетної політики та удосконалення положень Бюджетного кодексу України Іщейкіну К. Є.) (виконавець Орлюк О. П., д. ю. н., проф., член-кор. НАПрНУ).

2) визначити, що в основі взаємодії складових інтелектуального капіталу як об'єкта управління лежить перетворення знань між явною та неявною (невідокремленою) формами;

3) розробити пропозиції щодо внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері науки та інновацій, та активізації діяльності технологічних парків;

4) провести дослідження щодо:

– становлення та руху інтелектуального капіталу в цивілізаційному середовищі з урахуванням формування економіко-правових засад розвитку інтелектуального капіталу та економіки глобалізації;

– становлення та розвитку складових інтелектуального капіталу з урахуванням світового досвіду, монополізації економічної діяльності, транснаціональних капіталів;

– стану, тенденції та організаційно – економічний механізму забезпечення захисту комерційної таємниці в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання;

– патентних даних заявок на винаходи за процедурою РСТ (Договору про патентну кооперацію) та провести аналіз міжнародної міграції інтелектуального капіталу (на прикладі фахівців, зайнятих у сфері знань – науковців і винахідників);

– визначено вплив інтелектуального капіталу на економіку, інноваційний розвиток та економічну безпеку держави;

• зазначити, що будь-який економічний процес, що відбувається у системі світового господарства, глобальна монополізація капіталу має нерівномірний та суперечливий характер. Суперечливість даного процесу обумовлена конфліктом інтересів монополій та решти суб'єктів глобальної економічної системи (держав, регіональних інтеграційних угруповань, міжнародних організацій, приватних підприємств та ін.);

• підготувати методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів:

– Інтелектуальна власність і інноваційна діяльність : методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів за спеціальністю

7.03040101 «Правознавство» / Уклад. : Б. М. Падучак. – К. : НТУУ «КПІ», 2015;

– Правове регулювання інноваційної діяльності : методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів за спеціальністю 8.03040101 «Правознавство» / Уклад. : Б. М. Падучак. – К. : НТУУ «КПІ», 2015;

• прийняти участь у 10 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 16 наукових доповідей (зокрема, перелік заходів, організованих НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, наведено у Додатку 3 до цього Звіту).

2) Наукова новизна.

Дослідження Національної політики розвитку інтелектуально-го капіталу в умовах глобалізації економічних систем мають цільову спрямованість щодо подолання розриву економіки України з розвиненими країнами. Пріоритетними в цьому напрямку є розробка стратегії інновацій, механізму реалізації наукової ідеї, технічних рішень до використання у виробництві, створення цілісних наукових, науково-виробничих систем, забезпечення їх відповідними важелями і стимулами до оновлення за рахунок впровадження об'єктів права інтелектуальної власності з метою збільшення виробництва інноваційної продукції. Суттєвим тут є розвиток інноваційного підприємництва, системи господарювання з урахуванням світового досвіду, становлення нових економічних і правових відносин.

Законодавчий досвід переконливо свідчить про важливість пошуку такої інноваційної моделі економічного розвитку, яка б сприяла інноваційним процесам, досягнення стандартів і темпів інноваційного розвитку, властивих розвиненим країнам, стимулюванню оновлення виробництва, перетворюючи його в інноваційно-активне. Чинне в Україні законодавство щодо розвитку інтелектуального капіталу з позиції глобалізації економіки ще не забезпечує державної підтримки інноваційної діяльності; розвитку інфраструктури сфери інтелектуальної власності; стимулювання розвитку інтелектуального капіталу з позиції залучення відповідних фінансових джерел, використання податкових пільг; регламентування стосунків щодо створення та впровадження інтелектуальної власності в сфері малого та середнього інноваційного бізнесу

з використанням фондів (інноваційних, венчурних, інвестиційних, приватного капіталу).

Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові методи дослідження та наукового пізнання соціальних явищ в їх історичному розвитку, взаємозв'язку та взаємозумовленості і було проведено:

- дослідження з наступних питань:
 - становлення та руху інтелектуального капіталу в цивілізаційному середовищі з урахуванням формування економіко-правових засад розвитку інтелектуального капіталу та економіки глобалізації,
 - формування економіко-правових засад розвитку інтелектуального капіталу з урахуванням досвіду та специфіки розвинутих країн світу з урахуванням монополізації економічної діяльності транснаціональних капіталів з урахуванням інноваційних проривів,
 - розвитку інтелектуального капіталу в інноваційному середовищі в умовах монополізації економічних систем з урахуванням процесів капіталізації та розвитку механізму її правового забезпечення,
 - основних показників інтелектуалізації, а саме: інноваційність країни – комерціалізація інтелектуальних продуктів, їх інтенсифікація,
 - міжнародного обміну податковою інформацією як елементом дотримання міжнародного правопорядку,
 - європейської організації по забезпеченню безпеки аеронавігації та супутникового зв'язку,
- порівняльно-науковий аналіз тенденцій та стану світових показників інтелектуальної власності з метою визначення її місця в інноваційній діяльності окремих суб'єктів інноваційної системи;
- моніторинг інформаційно-аналітичних матеріалів з питань:
 - економіко-правових підходів до теорії трансформації інтелектуальної власності в інноваційній сфері діяльності з урахуванням економічної глобалізації,
 - економіко-правових засад розвитку інтелектуального капіталу з урахуванням корпоративної трансакції,
 - процесів монополізації формування інтелектуального капіталу в Україні під впливом економічної глобалізації;
- сформульовано основні характерні тенденції міжнародного руху капіталу;

• розглянуто моделі, за якими розвивається міжнародний інноваційний бізнес: «модель закритих інновацій» і «модель відкритих інновацій», їх плюси і мінуси. Проаналізовано причини та особливості безкоштовної передачі компаніями своїх результатів інтелектуальної діяльності, використовувані ними бізнес-моделі та стратегії.

Монографії – 1:

1. Андрощук Г. О. Інтелектуальна власність в національних інноваційних системах : монографія – К.: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 450 с. (18,75 д. а.) (передано до друку).

Наукові статті: – 4 наукові статті (2,0 д. а.) і 2 тези наукової доповіді (0,5 д. а.) щодо питань розвитку світової економіки в аспекті розвитку міжнародних відносин, які визначається глобалізацією економічного життя.

Розроблено пропозиції, які були надані до Закону України «Про інноваційну діяльність» під час засідань робочої групи, створеної наказом МОН України від 17.01.2015 № 30 з метою розроблення нової редакції зазначеного Закону, враховані Міністерством у проєкті Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», зокрема: – пропозиції щодо визначення термінів, які використовуються у Законі (Розділ I); – пропозиції щодо стимулювання та підтримки інноваційної діяльності (Розділ VI); – пропозиції щодо публічно-приватного партнерства у сфері інновацій (Розділ VII).

Пропозиції до законопроекту направлено до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (лист № 414 від 10.11.2015).

5. ТЕМА «Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності» (№ 0112u007757). Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України № 82/3 від 25.05.2012 р. Номер державної реєстрації 0112U007757. Керівники теми: д. ю. н. Орлюк О. П., к. е. н. Андрощук Г. О. Термін виконання: 2013–2017 рр.

Мета роботи: Дослідження міжнародної системи охорони інтелектуальної власності: положень міжнародних нормативно-правових актів та їх адаптації у законодавство України з питань правової охорони інтелектуальної власності; договорів ВОІВ, що встанов-

люють міжнародну систему охорони у сфері інтелектуальної власності; договорів, що сприяють отриманню охорони промислової власності на міжнародному рівні; договорів, що затверджують міжнародні класифікаційні системи; договорів у сфері авторського права і суміжних прав; регіональних патентних систем (ЄПК, ЄАПК); договорів, що сприяють отриманню охорони на регіональному рівні; дослідження світових тенденцій правової охорони інтелектуальної власності; участь України у міжнародних договорах.

Досягнення з дослідження теми та нові знання у сфері інтелектуальної власності знайшли свій прояв у такому вигляді:

1. Наукові результати:

1) Нові знання. Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених наукових досліджень щодо принципів та механізмів міжнародної системи охорони інтелектуальної власності дозволили:

- дослідити:

- організаційно-правові аспекти систем правової охорони об'єктів патентного права зарубіжних країн, а саме: Австралії, Австрії, Аргентини, Бельгії, Бразилії, Великої Британії, Угорщини, Німеччини, Греції, Індії, Італії, Канади, Китайської Народної Республіки, Республіки Корея, Мексики, Норвегії, США, Туреччини, Франції, Швейцарії, Швеції, Японії,

- міжнародно-правову охорону товарних знаків;

- запропонувати основні заходи для боротьби з патентними троями:

- покращення якості патентної експертизи патентних відомств країн;

- введення обмеження на максимальний розмір відшкодування за порушення прав на патенти;

- відпрацювання ефективного механізму примусового ліцензування в разі невикористання фірмою свого винаходу тощо;

- провести аналіз:

- патентних законів зарубіжних країн та детальний розгляд основних нормативних положень, які є необхідними для встановлення правової охорони винаходів і корисних моделей;

– законодавства про авторське право Канади (модернізації та економічних наслідків);

– інституту географічних зазначень в Європейському Союзі (ЄС), положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що стосуються географічних зазначень, їх економічне та правове значення, негативні тенденції, економічні наслідки та шляхи подолання;

- вивчити особливості міжнародно-правової охорони інтелектуальної власності в контексті входження України до зони вільної торгівлі;

- прийняти участь у 16 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 12 наукових доповідей (зокрема, перелік заходів, організованих НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, наведено у Додатку 3 до цього Звіту).

2) Наукова новизна.

Актуальність даного дослідження обумовлена в першу чергу необхідністю аналізу положень національного законодавства щодо охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності з огляду на те, що вступ Україні до СОТ та підготовка до підписання Угоди про асоціацію з ЄС, інтеграція у світові економічні процеси вимагає всебічного наукового дослідження та обґрунтування необхідних змін у законодавстві з питань інтелектуальної власності, з точки зору створення сприятливого інвестиційного клімату, належного правового регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва, трансферу технологій тощо.

Проблеми міжнародно-правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності, боротьби з недобросовісною конкуренцією, контрафакцією і піратством були предметом неодноразових розглядів різними міжнародними організаціями, експертами та науковцями різних країн світу. Проте, в Україні ці питання вивчені недостатньо, комплексні дослідження з цієї проблематики в нашій державі не проводились.

Зважаючи на викладене, аналіз міжнародно-правової охорони та захисту інтелектуальної власності, виявлення прогалин та колізій у національному законодавстві, розробка рекомендацій щодо їх усунення стане першим комплексним дослідженням із зазначеної тематики. Крім того, результати дослідження, які міститимуть визначення напрямків удосконалення діяльності в сфері законодавчо-

го забезпечення міжнародно-правової охорони і захисту інтелектуальної власності мають стати теоретичною основою подальшого формування державної політики у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

З метою виявлення розбіжностей та прогалин, які існують у вітчизняному законодавстві щодо охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності та враховуючі інтеграцію України у світові економічні процеси, які вимагають всебічного наукового дослідження та обґрунтування необхідних змін у законодавстві з питань інтелектуальної власності, а також з точки зору створення сприятливого інвестиційного клімату, належного правового регулювання міжнародного науково-технічного співробітництва, трансферу технологій було проведено:

- дослідження щодо:
 - інституту географічних зазначень в Європейському Союзі (ЄС), положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що стосуються географічних зазначень, їх економічне та правове значення, негативні тенденції, економічні наслідки та шляхи подолання;
 - європейських орієнтирів для національної сфери інтелектуальної власності;
 - організаційно-правових аспектів систем правової охорони об'єктів патентного права зарубіжних країн, а саме: Австралії, Австрії, Аргентини, Бельгії, Бразилії, Великої Британії, Угорщини, Німеччини, Греції, Індії, Італії, Канади, Китайської Народної Республіки, Республіки Корея, Мексики, Норвегії, США, Туреччини, Франції, Швейцарії, Швеції, Японії;
 - питань щодо правової охорони авторських та суміжних прав в Італії;
 - сучасного стану і тенденцій розвитку авторського права і суміжних прав в інформаційному суспільстві в цифрову епоху в ЄС;
 - проблем міжнародного регулювання мережі Інтернет;
 - сучасних тенденцій розвитку патентного права в зарубіжних країнах;
- економіко-правовий аналіз:
 - права слідування, проблеми гармонізації норм про право слідування в рамках ЄС, позицію Європейського суду щодо дії Дирек-

тиви 2001/84/ЄС в різних національних режимах та виплати роялті від перепродажу картин;

- арт-ринку і права слідування в ЄС та Україні;

- аналіз матеріалів дають можливість національним суб'єктам трансферу технологій обрати обґрунтовану політику врегулювання спорів і вибрати найбільш ефективний механізм захисту прав інтелектуальної власності;

- порівняльно-науковий аналіз «удосконаленого» закону Канади про авторське право (Copyright Modernization Act), його вплив на авторів і виконавців, розробників комп'ютерних ігор, провайдерів і користувачів контенту. Визначено нові особливості: розширення обмежень і виключень з авторських прав, впровадження технічних засобів захисту, введення відповідальності провайдерів за порушення авторських прав в мережі, розширення поняття «Добросовісного використання», посилення штрафів на незаконне використання авторських матеріалів;

- проведено аналіз:

- патентних законів зарубіжних країн та детальний розгляд основних нормативних положень, які є необхідними для встановлення правової охорони винаходів і корисних моделей;

- законодавства про авторське право Канади (модернізації та економічних наслідків);

- на прикладах розгляду справ в різних судових інстанціях про незаконне присвоєння комерційної таємниці проаналізована практика захисту комерційної таємниці в США та Китаї, її економічний вплив на міжнародну торгівлю, економіку компанії та країн. Представлена схема дії для компаній з метою охорони комерційної таємниці та ослаблення потенційної загрози крадіжок;

- зарубіжної адміністративної та судової практики розгляду спорів щодо захисту від недобросовісної конкуренції у країнах ринкової економіки;

- проекту Європейського кодексу авторського права щодо нового етапу розвитку авторського права в ЄС;

- моніторинг інформаційно-аналітичних матеріалів з питань:

- оцінки стану використання і порівняльних переваг методів альтернативного врегулювання спорів (ABC),

– гармонізації законодавства України та законодавства ЄС в контексті підписання економічного блоку Угоди про асоціацію з Європейським Союзом,

– зарубіжного досвіду прискореної експертизи патентних заявок на зелені технології;

• розглянуто:

– на прикладі аналізу резонансних судових справ у різних юрисдикціях (США, Франція, Німеччина, Бельгія) розглянуто стан постмодерністських художніх течій та правозастосовчу практику у цій сфері. Проаналізовано проблеми і колізії, що виникають на світових художніх ринках творів постмодернізму, зокрема, при розгляді справ щодо апропріації в мистецтві, коли використовуються образи, які уже охороняються авторськими правами або базуються на них. Висловлені думки щодо радикального перегляду принципів авторсько-правової охорони творів, з тим, щоб вона охоплювала нові мистецькі практики, запровадження системи прав особливого роду (*sui generis*), щоб встановити баланс між сучасним мистецтвом і авторсько-правовою охороною;

– проблеми, з якими повсякчас стикаються бібліотеки, архіви та подібні до них установи у випадках, коли до їхніх фондів входять сирітські твори (власники прав на які не встановлені або не виявлені), а також досліджено зусилля цих організацій, спрямовані на пошук можливостей використання цих творів в нині існуючому законодавстві, особливо в сфері вилучень і обмежень авторського права, таких як доктрина *fair use* або *fair dealing*.

2. Фактичні результати (відповідно до показників паспорту бюджетної програми):

2.1. Опубліковано:

8 наукових статей (4,0 д. а.) та 5 тез наукових доповідей (1,5 д. а.) з питань міжнародно-правової охорони та захисту прав інтелектуальної власності, боротьби з недобросовісною конкуренцією, контрафакцією і піратством.

2.2. Підготовлено:

Зауваження та пропозиції до Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної (промислової) власності», розробленого з метою узгодження положень чинного законодавства

Україні у сфері інтелектуальної власності з директивами та регламентами Ради ЄС, імплементація відповідних положень Угоди про асоціацію, включаючи запровадження інституційних та організаційних змін задля належного виконання положень цієї Угоди в частині правової охорони промислових зразків і торговельних марок.

Зазначені зауваження та пропозиції направлено до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 28 жовтня 2015 р. та опрацьовувалися у складі спільної робочої групи.

6. ТЕМА «Теоретичні та методичні засади визначення розміру шкоди від неправомірного використання прав на об'єкти інтелектуальної власності». Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України № 82/3 від 25.05.2012 р. Номер державної реєстрації № 0112U007758. Керівники теми: д. е. н., проф. Бутнік-Сіверський О. Б., к. ю. н. Прохоров-Лукін Г. В. Термін виконання: 2013–2016 рр.

Мета роботи: Розробка методичних рекомендацій визначення розміру збитків, завданих неправомірним використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності. Дослідження: теоретичних передумов визначення збитків, спричинених внаслідок порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, закордонного досвіду щодо методичних підходів визначення розміру збитків, завданих неправомірним використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності, цивільних правовідносин, що виникають внаслідок порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, пов'язаних із створенням об'єктів інтелектуальної власності, виготовленням та реалізацією продуктів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, концептуальних підходів до математичного забезпечення визначення розміру збитків, завданих неправомірним використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Розробка методичних рекомендацій визначення розміру збитків, завданих порушенням прав на окремі об'єкти інтелектуальної власності.

1. Наукові результати:

1) Нові знання. Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн,

а також в результаті проведених наукових досліджень положень нормативно-правових актів та правозастосовної практики розвинутих зарубіжних країн щодо способів боротьби із порушеннями прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет, дозволили:

- встановити:

- ідентифікацію деяких порушень авторського права і суміжних прав;

- у першому наближенні загальний підхід до методичних рекомендацій визначення розміру збитків, завданих порушенням прав об'єктів авторського права і суміжних прав, який враховує: факт протиправної поведінки відповідача (зокрема, недодержання умов авторського, ліцензійного договорів, використання об'єкта права інтелектуальної власності без дозволу правовласника); шкоду, завдану суб'єктові права інтелектуальної власності; причинно-наслідковий зв'язок між протиправною поведінкою особи та завданою шкодою; вини особи, яка заподіяла шкоду; вид порушення авторського права та суміжних прав; ідентифікація порушення авторського права і суміжних прав; документальні докази, які пов'язані зі збитками від неправомірного використання об'єктів авторських та суміжних прав; оцінка ймовірнісного значення (характеру) суми, яку правовласник міг би отримати за відсутності правопорушення, наприклад уклавши з потенційним порушником авторський або ліцензійний договір; встановлення обсягу контрафактної продукції, виробленої та реалізованої порушником авторських та суміжних прав; встановлення ціни продукції, виготовленої з використанням ОПВ, яка встановлена власником виключних авторських або суміжних прав; встановлення ціни реалізації контрафактної продукції, яка віднесена до авторських або суміжних прав; встановлення роялті у відсотках від обсягу реалізації контрафактної продукції або у фіксованій сумі від контрафактної реалізованої продукції, виходячи із умов авторських чи ліцензійних договорів, які укладені автором авторських або суміжних прав із іншими особами; визначення підходів та методів, які застосовуються для встановлення розміру збитків, внаслідок порушення авторських прав або суміжних прав;

- визначення упущеної вигоди правовласника (недоотримання ним доходу) внаслідок продажу контрафактної продукції, яка від-

несена до авторських або суміжних прав. При цьому нижньою оцінкою упущеної вигоди власника майнових прав може виступати чистий дохід (прибуток) або роялті з виробництва (видавництва) та реалізації контрафактної продукції, яка віднесена до авторських або суміжних прав;

- сформулювати основні підходи до визначення розміру понесених збитків (матеріальної шкоди та/чи упущеної вигоди) внаслідок порушенням авторського права та промислової власності:

- підходи, які спираються на документи зі сторони власника;
- підходи, які спираються на документи зі сторони порушника,
- підходи до визначення розміру понесених збитків, котрі використовуються оцінювачами, судовими експертами та приватними організаціями, до яких віднесено за відповідною класифікацією: підхід «ціна на кількість» – метод «за ціною ліцензійної продукції на кількість контрафакту», метод «за ціною контрафакту на його кількість»; оціночні підходи – ринковий (метод вартості «до і після» порушення), дохідний (метод «якби не порушення»), витратний (метод фактичних витрат/витрат упущених можливостей); альтернативні або змішані підходи – метод «за долею ринку» встановлених ліцензійних та контрафактних програм, метод «BSA-IDC» за середньозваженою ціною ліцензійних програм, методи, котрі враховують ряд коефіцієнтів (тип сегменту ринку, ступінь насичення ринку, вплив на ділову репутацію) середньозваженою ціною ліцензійних програм;

- узагальнити визначення розміру збитків власника виключних прав при продажу контрафактних копій програм для ЕОМ;

- прийняти участь у 7 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 4 наукові доповіді (зокрема, перелік заходів, організованих НДІ інтелектуальної власності НАПрН України наведено у Додатку 3 до цього Звіту).

2) Наукова новизна.

Відшкодування юридичних збитків забезпечується примусом держави та виступає як міра цивільно-правової відповідальності. Збитки та матеріально шкода відшкодовуються при порушенні права власності у сфері інтелектуальної власності. Така позиція точно відображає взаємозв'язок між завданими збитками та матеріальної шкоди з порушенням прав власності. Сьогодні відсутні офіційні методи-

ки розрахунків розмірів збитків, завданих внаслідок порушення прав на окремі об'єкти інтелектуальної власності. У зв'язку із цим, виникає актуальна потреба у наукових дослідженнях конкретних аспектів правових проблем визначення збитків, завданих неправомірним використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності та розробки методичних рекомендацій визначення розміру збитків, завданих порушенням прав на окремі об'єкти інтелектуальної власності, що дозволить зменшити негативні наслідки для країни та суб'єктів господарювання, а також підвищить ефективність діяльності судових експертів та суддів в боротьбі цим явищем.

В Україні аналогічні дослідження як цілісна система економіко-правового характеру науковими організаціями не проводяться.

З метою виявлення розбіжностей та прогалів, які існують у вітчизняному законодавстві з питань економіко-правових проблем визначення збитків, завданих неправомірним використанням прав на об'єкти інтелектуальної власності, методичних та концептуальних підходів до математичного забезпечення визначення розміру збитків, а також цивільних правовідносин, що виникають внаслідок порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності, пов'язаних із створенням об'єктів інтелектуальної власності, виготовленням та реалізацією продуктів, що містять об'єкти інтелектуальної власності було проведено:

- дослідження щодо:

- концептуальних підходів до математичного забезпечення визначення розміру збитків завданих порушенням прав на об'єкти інтелектуальної власності з використанням методів дисконтування (способи визначення ставки дисконтування, способи визначення без ризикової ставки) та інших способів;

- судової практики ЄС по справах про спричинення збитків внаслідок порушення прав інтелектуальної власності;

- цивільно-процесуальних аспектів захисту економічних прав авторів за спрощеною судовою процедурою. Аргументування можливості стягнення за судовим наказом авторської винагороди, авторських відрахувань (роялті). На підставі проведеного аналізу як відповідної судової практики, так і теорії, сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного цивільного процесуального законодавства;

- науково-правовий аналіз:
 - міжнародної патентної системи, її вплив на інноваційну діяльність, економіку країн, що розвиваються, зміну національного законодавства країн світу і здійснення патентних прав;
 - відшкодування збитків при порушенні патентних прав в США в аспекті оцінки ризиків і вибору стратегії: аналіз тенденцій патентування винаходів і росту кількості патентних позовів в США, розглянуто похід до визначення розрахунку збитків, даються рекомендації за оцінкою ризиків порушення патентів конкурентів, перевірці продукції на патентну чистоту, оцінці можливих розмірів збитків, вибору стратегії захисту;
 - спорів щодо засобів індивідуалізації у судовій практиці США;
- проведено пошук та аналіз:
 - судових рішень ЄС з питань спричинення збитків внаслідок порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності за 2013–2014 рр.;
 - судових рішень за видами позовних вимог, а також пошук бібліографічних даних свідоцтв та зображень протиставлених об'єктів, для підготовки бюлетеню судових рішень по справах про порушення прав на торговельні марки;
 - пошук (185 рішень) та аналіз 38 судових рішень по справах про порушення прав на торговельні марки;
- визначення:
 - види порушення прав на об'єкти авторського права і суміжних прав, пов'язаних з: комп'ютерними програмами та використанням піратських дисків; літературними, науковими, аудіовізуальними творами, фонограмами; контрафактною продукцією;
 - розроблення методичних рекомендацій (концептуальні підходи) до математичного забезпечення визначення розміру збитків, завданих порушенням авторського чи суміжних прав при їх проти-правному використанні порушником (методи розрахунку тощо).

Монографії – 1:

1. Шабалін А. В. Цивільне судочинство у справах наказного провадження [Текст] : монографія / А. В. Шабалін. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. (8,9 др. арк.) (передано до друку).

Наукові статті: – 3 (1,5 д. а.) і 1 тези наукової доповіді (0,3 д. а.) з питань, що виникають внаслідок порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Розроблено:

– Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо наказного провадження)», розроблено з метою удосконалення окремих процесуальних норм, які регламентують порядок розгляду, вирішення та виконання справ наказного провадження, а також з метою реалізації завдань, пов'язаних з адаптацією українського законодавства до стандартів ЄС.

Законопроект направлено до Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя (вих. №402 від 03.11.2015).

7. Тема «Дослідження договірних форм реалізації майнових прав інтелектуальної власності». Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України № 82/3 від 25.05.2012 р. Номер державної реєстрації 0112U007756. Керівники теми: д. ю. н., проф., член-кореспондент НАПрН України Мироненко Н. М., к. ю. н., доц. Кашинцева О. Ю., провідний науковий співробітник Пічкур О. В. Термін виконання: 2013–2017 рр.

Мета роботи: комплексне дослідження правових та економічних аспектів цивільно-правових договірних відносин у сфері права інтелектуальної власності. Дослідження основних розбіжностей положень національного і міжнародного законодавства, в тому числі положень Угоди з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS), пов'язаних з розподілом та переданням майнових прав на об'єкти інтелектуальної (промислової) власності. Розроблення: науково-методичних (концептуальних) підходів щодо розподілу та реалізації майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, в тому числі створених у ході виконання службового завдання, науково-методичних рекомендацій щодо порядку підготовки та укладення цивільно-правових (зокрема ліцензійних) договорів у сфері інтелектуальної власності та пропозицій щодо удосконалення національного законодавства з питань регулювання цивільно-правових договірних відносин у сфері інтелектуальної власності з урахуванням зарубіжного досвіду.

1. Наукові результати:

1) Нові знання. Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, включаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених комплексних досліджень правових та економічних аспектів цивільно-правових договірних відносин у сфері права інтелектуальної власності, основних розбіжностей положень національного і міжнародного законодавства, в тому числі положень Угоди з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS), дозволили:

- розробити:

- проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт»;

- пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про насіння і садивний матеріал» з урахуванням змін, що відбулися протягом останніх 5-ти років у міжнародних нормативно-правових актах у цій сфері, які передано Міністерству аграрної політики та продовольства України (враховано у проекті закону, переданому на розгляд Комітету Верховної Ради з питань аграрної політики і земельних відносин);

- пропозиції щодо приведення Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» у редакції 2006 року у відповідність з нормами Акту Конвенції UPOV у редакції 1991 р. та Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 від 27 липня 1994 р. про права на сорти рослин Європейського Співтовариства. Передано Міністерству аграрної політики та продовольства;

- аналітичні довідки щодо відповідності Законів України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про племінну справу у тваринництві», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» нормам Конвенції про біологічне різноманіття, Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття, Нагойського протоколу про доступ до генетичних ресурсів та справедливий і рівноправний розподіл вигід від їхнього використання, Нагойсько-Куала-Лумпурського додаткового протоколу про відпо-

відальність і відшкодування до Картахенського протоколу про біобезпеку, Угоди з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності, Директив Європейського Парламенту і Ради Європи 98/44 про правову охорону біотехнологічних винаходів, 2001/18/ЄС про умисне вивільнення у навколишнє середовище генетично модифікованих організмів, та яка скасовує Директиву Ради 90/220/ЄЕС, 2009/41/ЄС про використання генетично модифікованих організмів у замкненій системі, Регламенту ЄС № 1946/2003 про транскордонні перевезення генетично модифікованих організмів та низки інших міжнародних нормативно-правових актів у цій сфері;

– пропозиції щодо внесення змін до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони прав інтелектуальної власності». Зазначеним проектом Закону України пропонується внести зміни до Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України (в частині хорони прав на промислові зразки та торговельні марки), Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» та «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Запропоновані зміни до законодавчих актів мають на меті привести відповідне законодавство України у відповідність до законодавства Європейського Союзу та удосконалити процедуру набуття прав на промислові зразки та торговельні марки з метою недопущення недобросовісної реєстрації зазначених об'єктів інтелектуальної власності. Зауваження і пропозиції до законопроекту надіслані по електронній пошті Міністерству економічного розвитку і торгівлі України (Департамент розвитку інновацій і інтелектуальної власності);

– пропозиції щодо застосування Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» в частині заборони використання знаків для товарів і послуг, що містять символіку комуністичного, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів (лист Заступнику Міністра юстиції України – керівнику апарату Іванченко О. П. від 07.09.2015 № 333);

– пропозиції щодо забезпечення правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, створених у сфері наукової та науково-технічної діяльності. Крім того, підготовлено проект Закону Укра-

їни «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних наук», Пояснювальну записку та Порівняльну таблицю (направлено до НАПрН України, лист № 340 від 11.09.2015 р.);

- провести дослідження:

- нормативно-правового забезпечення розпорядження майновими правами на об'єкти патентного права;

- національного та зарубіжного досвіду патентування результатів інтелектуальної діяльності та ліцензування майнових прав інтелектуальної власності на них;

- наукових розробок з питань природи та класифікації договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти патентного права;

- форм і видів національних та зарубіжних цивільно-правових договорів у сфері інтелектуальної власності та встановлення їх відповідності;

- особливостей договорів укладених щодо розпорядження майновими правами на об'єкти патентного права, створені за державні кошти;

- визначити:

- загальні тенденції використання договірних форм в сфері авторського права та місця авторського договору в системі зобов'язального права;

- особливості змісту договорів щодо реалізації майнових прав інтелектуальної власності в залежності від особливостей предмету договорів – об'єктів патентування;

- провести аналіз:

- Регламенту ЄС № 469/2009 Європейського Парламенту і Ради від 6 травня 2009 р. щодо сертифікатів додаткової охорони для лікарських засобів (кодифікована версія), а також «Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами» щодо продовження строку дії патенту на винахід, об'єктом якого є лікарський засіб, засіб захисту тварин, засіб захисту рослин. Визначити розбіжності між положеннями зазначених документів та українського законодавства. Навести пропозиції щодо усунення цих невідповідностей;

- здійснити опрацювання проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України», розробленим Державним агентством з питань електронного урядування України. Зазначеним проектом передбачається внести зміни до: Порядку використання комп'ютерних програм в органах виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1433; Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 2004р. № 326; Загальних вимог до програмних продуктів, які закуповуються або створюються на замовлення державних органів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2009 р. № 869. (Зауваження і пропозиції до проекту постанови надіслані по електронній пошті Міністерству економічного розвитку і торгівлі України (Департамент розвитку інновацій і інтелектуальної власності);

- впровадити та апробувати наукові результати під час проведення лекційних занять англійською мовою для іноземних студентів з дисципліни «Основи авторського права», «Інтелектуальна власність» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (Горська К. О., к. філ. н.);

- прийняти участь у 36 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 44 наукові доповіді (зокрема, перелік заходів, організованих НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, наведено у Додатку 3 до цього Звіту);

- прийняти участь у науково-навчальних виданнях:

Договірне право : методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів за спеціальністю 7.03040101 «Правознавство» / Уклад. : Б. М. Падучак. – К. : НТУУ «КПІ», 2015.

Договірне право : методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів за спеціальністю 8.03040101 «Правознавство» / Уклад. : Б. М. Падучак. – К. : НТУУ «КПІ», 2015.

– Право інтелектуальної власності : підручник (з грифом МОН) / за заг. ред. О. І. Харитонові. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 540 с. [Еннаном Р. Є. особисто підготовлено: глава 6 «Патентне право» (1; 6); глава 7 «Засоби індивідуалізації» (1; 4); глава 8 «Нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності» (4); глава 9 «Договори у сфе-

рі інтелектуальної власності» (1); глава 10 «Захист прав інтелектуальної власності» (1; 8); глава 11 «Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності»; глава 12 «Право інтелектуальної власності ЄС»]. – С. 135–141; С. 177–186; С. 189–192; С. 220–231; С. 280–298; С. 316–318; С. 391–397; С. 447–453; С. 456–526.

– Право інтелектуальної власності : навчальний посібник / Еннан Р. Є., Кулініч О. О., Мазуренко С. В., Менсо І. В., Романадзе Л. Д. – К. : Алерта, 2015. – 492 с. [Еннаном Р. Є. особисто підготовлено: тема 1 «Загальні засади права інтелектуальної власності»; тема 6 «Право інтелектуальної власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки (патентне право); тема 10 «Особливості захисту прав інтелектуальної власності»; тема 14 «Правова охорона інтелектуальної власності у мережі Інтернет»; тема 17 «Міжнародна система охорони інтелектуальної власності»; тема 18 «Правова охорона інтелектуальної власності у ЄС»]. – С. 19–39; С. 154–168; С. 263–276; С. 317–336; С. 366–415.

– Право інтелектуальної власності : навчально-методичний посібник / Харитонова О. І., Мазуренко С. В., Кулініч О. О., Еннан Р. Є., Романадзе Л. Д., Менсо І. В. – Одеса : Фенікс, 2015. (передано до друку у видавництво).

2) Наукова новизна.

Проблеми у сфері цивільно-правових договірних відносин, запобігання проявам недобросовісної конкуренції, контрафакції були предметом неодноразових розглядів різними міжнародними організаціями, експертами та науковцями різних країн. Проте, в Україні ґрунтовному дослідженню цих питань не приділялось належної уваги, комплексні системні дослідження з цієї проблематики на національному рівні не проводились.

Зважаючи на викладене, системний аналіз положень національного та зарубіжного законодавства з питань цивільно-правових договірних відносин, виявлення правових колізій у національному законодавстві, розробка рекомендацій щодо їх усунення стане першим комплексним дослідженням із зазначеної проблематики. Крім того, результати дослідження, мають стати теоретичною основою подальшого формування державної політики у цій сфері.

Договори про створення і використання об'єктів інтелектуальної (промислової) власності, беззаперечно, є цивільно-правовими. Про-

те з приводу того, до якого типу цивільно-правових договорів належать договори на створення та на використання таких об'єктів, у спеціальних науково-практичних коментарях та наукових виданнях до цього часу ведеться полеміка. Одні фахівці їх розглядають як підрядні, інші – як авторські, ще інші – як ліцензійні, а окремі автори – як абсолютно новий тип договорів. З цього приводу, в ході дослідження буде чітко визначено, до якого виду цивільно-правових договорів слід відносити договори на створення об'єктів промислової власності, на інформаційне забезпечення інтелектуальної діяльності, на виконання інформаційного патентного пошуку, об'єктом яких є науково-технічна інформація, що інформаційним законодавством визначена об'єктом права інтелектуальної власності, на використання указаних об'єктів та передання майнових прав на них, щодо розподілу цих прав між учасниками процесу їх створення та використання, на представництво їх прав та інтересів тощо.

Крім того, юридична практика остаточно не визначила правову природу одного з видів цивільно-правових договорів – ліцензійного договору. Більшість фахівців у сфері інтелектуальної власності розглядають його як правочин особливого виду, що містить ознаки і умови різних видів цивільно-правових договорів. Особлива мета ліцензійного договору полягає в забезпеченні можливості використання певного результату творчості (відповідних майнових прав на такий результат), що охороняється законом та засвідчується патентом, за дозволом (ліцензією), що надається володільцем патенту.

Нормативно-правові акти, що чітко регулюють порядок розроблення та укладення цивільно-правових договорів у сфері інтелектуальної власності, на даний момент в Україні відсутні і будуть розроблені в ході дослідження по темі.

Враховуючи те, що в Україні досліджувались лише деякі аспекти зазначеної проблематики, на сьогодні відсутнє комплексне доктринальне дослідження, спрямоване на удосконалення правового регулювання та правозастосування у сфері цивільно-правових договірних відносин щодо об'єктів інтелектуальної власності, а також з метою виявлення розбіжностей та прогалин, які існують у вітчизняному законодавстві з питань законодавчого забезпечення цивільно-правових договірних відносин у сфері інтелектуальної власності було проведено:

- дослідження щодо:

- забезпечення узгодженості положень законодавчих актів України, а саме Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність», «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», «Про державну таємницю» в частині визначення вимог до договорів на виконання НДКТР;

- удосконалення правового регулювання відносин, які виникають під час набуття та здійснення майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створені під час виконання договорів на виконання НДКТР, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів;

- проблем, особливостей та можливих шляхів удосконалення організації охорони інтелектуальної власності у військово-технічній сфері при розробленні (модернізації) озброєння та військової техніки з дотриманням інтересів держави;

- науково-правовий аналіз:

- положень Законів України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про племінну справу у тваринництві», «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів», глави 42 Цивільного кодексу України, Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 про права на сорти рослин у Співтоваристві; Директиви Ради № 2002/53/ЄС від 13 червня 2002 р. про загальний каталог сортів сільськогосподарських культур, оскільки зміни до зазначеного Закону у 2006 році було внесено з метою приведення його у відповідність з нормами наведених законодавчих актів Європейського Союзу; аналіз зарубіжного та українського законодавства у сфері правової охорони селекційних досягнень у рослинництві, тваринництві та мікробіології;

- основних шляхів вирішення проблеми щодо неправомірного використання відтворювального матеріалу сортів рослин, порід тварин та об'єктів мікробіології;

- цивільних кодексів Республіки Молдова, Республіки Таджикистан та Республіки Азербайджан, які регулюють укладання договорів замовлення створення об'єктів права інтелектуальної власності;

- законодавчих актів держав-членів СНД, що регулюють укладання договору про створення за замовленням та використання

твору (авторського договору замовлення), про створення за замовленням топографії (топології) інтегральних мікросхем;

– Положень статей 17 та 107 Модельного Кодексу інтелектуальної власності при обговоренні питання щодо доцільності внесення змін до статей 430 та 1112 Цивільного кодексу України в частині визначення сторони (сторін), кому належать майнові права інтелектуальної власності;

• здійснено:

– системний аналіз хиб законодавства з питань охорони прав на сорти рослин та насінництва, розроблено пропозиції щодо внесення змін до Законів України «Про охорону прав на сорти рослин» та «Про насіння і садивний матеріал»;

• підготовлено:

– експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уніфікації та приведення до міжнародних стандартів законодавства у сфері інтелектуальної власності (в частині визначення об'єктів права інтелектуальної власності)» (реєстр. № 1149 від 02.12.2014 р.) на 5 арк. Висновок направлено Першому віце-президенту НАПрНУ Петришину О. В. (лист від 30 січня 2015 року № 36);

– пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про насіння і садивний матеріал» з урахуванням змін, що відбулися протягом останніх 5-ти років у міжнародних нормативно-правових актах у цій сфері (січень 2015 р.), які передано Міністерству аграрної політики та продовольства України (враховано у проекті закону, переданому на розгляд Комітету Верховної Ради з питань аграрної політики і земельних відносин);

– пропозиції щодо приведення Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» у редакції 2006 року у відповідність з нормами Акту Конвенції UPOV у редакції 1991 р. та Регламенту Ради (ЄС) № 2100/94 від 27 липня 1994 р. про права на сорти рослин Європейського Співтовариства (лютий – березень 2015 р.) (передано Міністерству аграрної політики та продовольства України);

– аналітичні довідки щодо відповідності Законів України «Про охорону прав на сорти рослин», «Про племінну справу у тваринництві», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспорту-

ванні та використанні генетично модифікованих організмів» нормам Конвенції про біологічне різноманіття, Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття, Нагойського протоколу про доступ до генетичних ресурсів та справедливий і рівноправний розподіл вигід від їхнього використання, Нагойсько-Куала-Лумпурського додаткового протоколу про відповідальність і відшкодування до Картахенського протоколу про біобезпеку, Угоди з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності, Директив Європейського Парламенту і Ради Європи 98/44 про правову охорону біотехнологічних винаходів, 2001/18/ЄС про умисне вивільнення у навколишнє середовище генетично модифікованих організмів, та яка скасовує Директиву Ради 90/220/ЄЕС, 2009/41/ЄС про використання генетично модифікованих організмів у замкненій системі, Регламенту ЄС № 1946/2003 про транскордонні перевезення генетично модифікованих організмів та низки інших міжнародних нормативно-правових актів у цій сфері (квітень – червень 2015 р.);

– експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уніфікації та приведення до міжнародних стандартів законодавства у сфері інтелектуальної власності (в частині визначення об'єктів права інтелектуальної власності)» (реєстр. № 1149 від 02.12.2014 р.) на 5 арк. (0,3 д. а.). (Висновок направлено Першому віце-президенту НАПрНУ Петришину О. В., лист від 30 січня 2015 року № 36);

- створено спільну робочу групу Міністерства аграрної політики і продовольства України, НДІ інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, Українського клубу аграрного бізнесу із залученням фахівців іноземних та вітчизняних селекційних і насінневих фірм з метою створення умов для адаптації законодавства України та міжнародного, зокрема європейського законодавства з питань сертифікації та поширення (розповсюдження) насінневого (відтворювального) матеріалу сортів рослин;

- розглянуто доктрину і практику розгляду судових спорів у європейських країнах (Австрії, Англії, Швеції, Франції), Південній Кореї щодо перетворення торгової марки у родове поняття, тлумачення виразу «в торгівлі» (in the trade) ст. 12(2) Директиви 2008/95, позицію Європейського суду з цих питань. Даються рекомендації щодо застосування механізмів боротьби з перетворенням знака

у родове поняття. Робиться висновок, що в умовах глобалізації ринків інтелектуальної власності родове використання торгової марки стає глобальною проблемою у багатьох юрисдикціях.

Монографії – 1:

1. Договори по розпорядженню майновими правами на об'єкти патентного права. Т.2 [Текст] : монографія / колектив авторів; за наук. ред. Мироненко Н. М. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2015. – 313 с. (13,0 д. а.) (передано до друку).

Наукові статті: – 4 (2,5 д. а.) та 1 тези наукових доповідей (0,4 д. а.) з питань договірних правовідносин у сфері інтелектуальної власності.

Розроблено – 2:

– проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України (щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності)»;

– проект Закону направлено до Комітету ВРУ з питань науки і освіти (вих. №426 від 27.11.2015) та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (вих. №451 від 15.12.2015).

8. Тема «Гармонізація прав людини і прав інтелектуальної власності у сфері медицини і фармації». Затверджена Постановою Президії Національної академії правових наук України № 88/9 від 13.06.2014 р. Номер державної реєстрації 0114U004953. Керівники теми: д. ю. н. Мироненко Н. М, к. ю. н. Кашинцева О. Ю. Термін виконання: 2015–2018 рр.

Мета роботи: Дослідження проблем гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації в загальнотеоретичному та правозастосовному аспектах, нормативно-правового забезпечення та механізмів гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності в цілому та в сфері медицини і фармації зокрема, вироблення пропозицій щодо уточнення низки наукових категорій та вдосконаленню чинного законодавства і практики його застосування.

1. Наукові результати:

1) Нові знання. Знання, отримані на основі зібраного та узагальненого науково-теоретичного та практичного матеріалу, вклю-

чаючи доктринальні та законодавчі джерела зарубіжних країн, а також в результаті проведених комплексних досліджень щодо визначення (з'ясування) суті інститутів інтелектуальної власності та прав людини у їхній взаємозалежності в цілому та у сфері медицини та фармації зокрема; правового та економічного аспекту управління патентно-ліцензійною роботою у медичній та фармацевтичній сферах з позиції пріоритету інтересів суспільства; економіко-правових засад правового забезпечення інноваційної діяльності в сфері інтелектуальної власності в галузі медицини та фармації дозволили:

- підготувати:

- робочою групою з питань інтелектуальної власності та доступу до лікарських засобів Інституту проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання дозволу на використання запатентованого винаходу, що стосується лікарського засобу» та пояснювальну записку до нього (направлено Першому заступнику міністра охорони здоров'я Павленко О. С., лист від 15.12.2015 р. №452);

- пропозиції до проекту Рекомендацій парламентських слухань «Про реформу охорони здоров'я в Україні», підготовлені Орлюк О. П., д. ю. н., проф., член-кор. НАПрНУ, Андрощуком О. Г., к. е. н., доц., на направлені до Комітету Ради України з питань охорони здоров'я (направлені до Комітету ВРУ з питань охорони здоров'я 21.12.2015 р.);

- аналітичну записку для МОЗ щодо реформування законодавства інтелектуальної власності в сфері медицини і фармації;

- інформаційну записку щодо економічних аспектів впливу патентування на ціну лікарських засобів та доступу до способів лікування;

- аналітичну записку для Міністерство економічного розвитку і торгівлі України щодо напрямів реформування законодавства інтелектуальної власності в сфері медицини і фармації;

- аналітичну записку для Державної служби інтелектуальної власності щодо напрямів реформування патентного законодавства в сфері охорони здоров'я;

- в межах Договору про співпрацю між НДІ інтелектуальної власності та Національним медичним університетом ім. О. О. Бого-

мольця підготовлено аналітичний аналіз об'єктів інтелектуальної власності НМУ імені О. О. Богомольця та перспектив їх трансферу;

- визначити:

- особливості захисту особистих немайнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини;

- особливості захисту майнових прав на результати інтелектуальної діяльності в сфері медицини;

- особливостей правової охорони наукових досліджень в сфері медицини та фармації;

- особливості правового режиму живої матерії як об'єкту права інтелектуальної власності;

- особливості правової охорони методів лікування як об'єктів права промислової власності та об'єктів авторського права;

- прийняти участь у 15 науково-практичних заходах (конференціях, семінарах, круглих столах) та зробити 26 наукових доповідей.

2) Наукова новизна.

Українське законодавство та правова доктрина інтелектуальної власності природно вплетені в європейську континентальну правову систему. Парадигма гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності ставить перед правниками низку наукових задач крізь призму пріоритетних задач сучасної науки та суспільних вимог. Їх успішне вирішення безперечно сприятиме науковому поступу в сфері біомедичних та фармацевтичних досліджень на заходах правових гарантій охорони інтелектуального доробку та недоторканності біологічної цілісності людини, збереження людської популяції, поваги до прав і свобод людини.

Вищезазначені обставини свідчать про нагальну потребу проведення комплексу досліджень та заходів, спрямованих на розбудову ефективно функціонуючої системи правового регулювання інституту інтелектуальної власності та удосконаленню практики правозастосування в контексті гармонізації прав інтелектуальної власності та прав людини в сфері медицини та фармації.

З метою виявлення розбіжностей та прогалів, які існують у чинному законодавстві України та правозастосовної практики з позиції паритету прав суб'єктів інтелектуальної власності та інтересів суспільства в сфері медицини та фармації із врахуванням загально-

визнаних міжнародних та європейських підходів та стандартів було проведено:

- дослідження щодо:

- особливостей правової охорони наукових досліджень в сфері медицини та фармації, а саме щодо: захисту особистих немайнових прав інтелектуальної власності в сфері медицини; захисту майнових прав на результати інтелектуальної діяльності в сфері медицини; особливостей набуття та реалізації майнових прав інтелектуальної власності в сфері фармації; національної патентної реформи в сфері охорони здоров'я на засадах верховенства прав людини; питань набуття прав інтелектуальної власності на знак для товарів і послуг в сфері фармації;

- прийнято участь:

- у робочих групах органів державної влади стосовно розробки правових механізмів забезпечення доступу до лікарських засобів та методів лікування крізь призму гармонізації вітчизняного законодавства і законодавства ЄС, з урахуванням особливостей входження вітчизняного ринку медичних послуг та лікарських засобів в зону вільної торгівлі;

- у робочих групах органів державної влади стосовно виявлення особливостей та удосконалення правових механізмів охорони об'єктів інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації на засадах паритету прав винахідника та інтересів суспільства;

- підготовлено аналітичні матеріали:

- аналітичну записку для МОЗ щодо реформування законодавства інтелектуальної власності в сфері медицини і фармації;

- інформаційну записку щодо економічних аспектів впливу патентування на ціну лікарських засобів та доступу до способів лікування;

- аналітичну записку для Міністерство економічного розвитку і торгівлі України щодо напрямів реформування законодавства інтелектуальної власності в сфері медицини і фармації;

- аналітичну записку для Державної служби інтелектуальної власності України щодо напрямів реформування патентного законодавства в сфері охорони здоров'я;

- в межах Договору про співпрацю між НДІ інтелектуальної власності НАПрН України та Національним медичним університе-

том ім. О. О. Богомольця здійснено аналітичний аналіз об'єктів інтелектуальної власності НМУ ім. О. О. Богомольця та перспектив їх трансферу;

- моніторинг інформаційно-аналітичних матеріалів та наукових публікацій з питань:

- чинного законодавства України та правозастосовної практики з позиції паритету прав суб'єктів інтелектуальної власності та інтересів суспільства в сфері медицини та фармації із врахуванням загальноновизнаних міжнародних та європейських підходів та стандартів;

- національної політики у сфері гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації;

- розроблено:

- курс лекцій «Управління правами інтелектуальної власності» для магістрів спеціальності «Інтелектуальна власність» Київського університету права НАН України (Кашинцева О. Ю., к. ю. н., доц.);

- курс лекцій «Міжнародно-правове регулювання інтелектуальної власності» для магістерської програми «Інтелектуальна власність» кафедри інтелектуальної власності юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка (Кашинцева О. Ю., к. ю. н., доц.).

Монографії – 1:

1. Кашинцева О. Ю. Інтелектуальна власність та біоетика: аспекти гармонізації : монографія / О. Ю. Кашинцева. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 195 с. (8,1 д. а.) (передано до друку).

Наукові статті – 4 (2,0 д. а.) з питань національної політики у сфері гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності в сфері медицини та фармації.

Підготовлено:

- робочою групою з питань інтелектуальної власності та доступу до лікарських засобів Інституту проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання дозволу на використання запатентованого винаходу, що стосується лікарського засобу» та пояснювальну записку до нього (направлено Першому заступнику міністра охорони здоров'я Павленко О. С., лист від 15.12.2015 р. №452).

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

1. ТЕМА: «Шляхи удосконалення правового регулювання відносин власності в Україні». Номер державної реєстрації 0113U001117. Термін виконання: 2013–2017 рр. Науковий керівник: Луць В. В., д. ю. н., професор, академік НАПрН України.

Мета дослідження: Створення теоретичної моделі, необхідної для вдосконалення правового регулювання відносин власності в Україні та її подальше практичне впровадження шляхом створення необхідних законопроектів, поширення наукових ідей, що розроблені як науковцями, так і юристами-практиками.

Наукові показники за звітний період.

Вперше:

1) обґрунтовано місце правоприпинення в правовому регулюванні цивільних майнових відносин. Факт виконання програми, передбаченої нормами права, є моментом завершення реалізації права – його припинення як спосіб досягнення очікуваного правового результату. Правоприпинення в такому контексті є завершальним етапом правореалізації;

2) встановлено, що правові норми різних галузей права, які регулюють зобов'язання про передання майна в користування, у своїй сукупності утворюють комплексний правовий інститут, що є окремою складовою генерального інституту договірної права, у межах якого функціонують окремі тубінститути;

3) визначено смислове навантаження поняття «передати наймачеві майно» як комплекс необхідних і достатніх дій, які зобов'язується вчинити наймодавець задля досягнення наймачем мети укладання ним договору найму;

удосконалено:

4) положення про характер причинно-наслідкового зв'язку між правоприпиняючим юридичним фактом і результатом, до якого призводить його настання. Воля особи на настання наслідків і усвідомлення причинно-наслідкового зв'язку можуть визначати існування юридичних фактів у формі актів або вчинків і впливати на визначення дефектності юридичних актів;

5) висновки щодо вимог, які ставляться до дійсності правової моделі скасувальної умови правочину, настання якої є правоприпиняючим юридичним фактом. Традиційними умовами її дійсності є: а) неіснування в момент укладення правочину; б) ймовірний характер; в) реальність та відповідність положенням чинного цивільного законодавства України; г) фіксованість;

дістало подальшого розвитку:

6) висновки щодо місця і ролі юридичних фактів у механізмі правового регулювання цивільних майнових відносин. Юридичні факти є основним елементом механізму правового регулювання, що забезпечують його результативну дію і динаміку цивільних правовідносин у цілому. Юридичні факти створюють умови для реалізації цивільного правовідношення завдяки комбінації правової моделі поведінки суб'єктів правовідносин із фактичними обставинами дійсності;

7) висновок про те, що право вибору конкретного способу звернення стягнення на предмет іпотеки покладається на іпотекодержателя. Відповідно до ч. 1 ст. 11 ЦПК суди повинні розглядати питання можливості застосування звернення стягнення на предмет іпотеки у спосіб, заявлений у позовній вимозі. Одночасне стягнення суми боргу з боржника та звернення стягнення на предмет іпотеки, що належить майновому поручителю, у рахунок погашення зазначеного боргу призводить до стягнення на користь кредитора однієї й тієї самої суми заборгованості одночасно як з боржника, так і з майнового поручителя за рахунок належного йому майна. За такої ситуації відбувається фактичне подвоєння суми заборгованості, яка належить до виплати кредиторів. Таким чином, одночасне звернення стягнення заборгованості зі зверненням стягнення на предмет іпотеки в будь-якому випадку є неправильним;

8) положення ч. 1 ст. 11 Закону України «Про іпотеку», яким установлена відповідальність майнового поручителя перед іпотекодержателем за невиконання боржником основного зобов'язання виключно в межах вартості предмета іпотеки, передбачає право кредитора стягнути непокриту предметом іпотеки суму боргу з боржника у разі, якщо вартість іпотечного майна є меншою від заборгованості за основним зобов'язанням.

Фактичні показники за звітний період:

Збірник наукових праць (1):

Проблеми здійснення суб'єктивних прав : матеріали круглого столу (14–15 березня 2015 р.). – Харків : ХНУВС, 2015. – 116 с.

Монографії (1):

Сучасні тенденції розвитку спадкового права (порівняльно-правове дослідження) : монографія / Ю. О. Заїка, Н. Б. Солтис, В. В. Проценко, Є. О. Рябоконт. – Відп. ред. академік НАПрН України В. В. Луць. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. (передано до друку).

Наукові статті (11).

Законопроекти (1):

Вихідні дані проекту: Проект Закону України «Про внесення змін до статті 329 Цивільного кодексу України» (Вихідний лист №01-9/2-191 від 01.10.2015).

Лист відповідь про те що вказаний законопроект опрацьовано та подано народним депутатом України А. В. Помазановим як суб'єктом законодавчої ініціативи до Верховної Ради України реєстраційний номер 3360 від 27.10.2015 р. (Вхідний лист №01-8/371 від 19.11.2015).

2. ТЕМА: Напрямки удосконалення корпоративного законодавства в сучасних умовах. Номер державної реєстрації 0113U001115. Термін виконання: 2013–2016 рр. Керівник теми: д. ю. н., професор, Васильєва В. А.

Мета дослідження: розробка науково-обґрунтованої концепції правонаступництва в механізмі регулювання корпоративних відносин у доктрині приватного права відповідно до положень цивільного законодавства; виявлення проблемних аспектів урегулювання корпоративних відносин у спеціальному законодавстві; а також внесення пропозицій щодо його вдосконалення в сучасних умовах.

Наукові показники за звітний період.

Вперше:

1) проведено порівняльно-правовий аналіз корпоративного права Австрії та України, за результатами якого встановлено, що джерелами регулювання корпоративного права в Австрії є Комер-

ційний кодекс 2005 року та Цивільний кодекс 1811 року. У корпоративному праві застосовується, в першу чергу положення Комерційного кодексу, а якщо корпоративні відносини не врегульовані ним та іншими спеціальними законами, то в субсидіарному порядку застосовується Цивільний кодекс;

2) здійснено правовий аналіз поняття «корпорації» в Україні та Австрії. Ключова відмінність між партнерствами та корпораціями полягає в тому, що останні є юридичними особами і їх учасники не відповідають за зобов'язаннями товариства власним майном. Окрім АТ і ТзОВ до корпорацій відносять також кооператив, Європейський кооператив, спілку ощадних кас, спілку взаємного страхування;

3) обґрунтовано положення про те, що акції в Австрії можуть бути як із визначеною номінальною вартістю (Nennbetragsaktien), так і без визначеної номінальної вартості (Stückaktien). Їх комбінація не допускається. Акції визначеної номінальної вартості мають певну наперед встановлену вартість – щонайменше 1 євро статутного капіталу акціонерного товариства, в той час як акції без номінальної вартості містять визначену кількість акцій пропорційно до загальної чисельності випущених акцій;

дістало подальшого розвитку:

4) положення про те, що право на вихід є проявом корпоративної правоздатності учасника, яке він набуває при вступі до товариства, і входить до комплексу суб'єктивних корпоративних прав, що можуть безперешкодно реалізовуватися їх власниками, що прямо передбачено законом;

5) обґрунтування того, що оскільки метою управління спадковим майном є недопущення зменшення цінності спадщини та, перш за все, отримання прибутку, вважається за доцільне право на укладення договору про управління корпоративними правами при спадкуванні залишити за нотаріусом або у визначених законом випадках органом місцевого самоврядування, яке може реалізовуватися як за ініціативою цих осіб, так і за заявою спадкоємців, виконавців заповіту та інших заінтересованих осіб. При цьому перелік осіб, які можуть виступати у договорі про управління спадковим майном на стороні управителя, необхідно визначити відкритим, що надавало б можливість укладення договору незалежно від наявності чи відсутності спадкоємця (спадкоємців) та/або виконавця заповіту;

б) пропозиція закріпити у цивільному законодавстві обов'язок спадкоємця, у складі спадщини якого є цінні папери, в тому числі акції, після закінчення строку для прийняття спадщини звертатися до нотаріуса про отримання свідоцтва про право на спадщину. Відомості про кількість цінних паперів, що перейшли у спадок, вносити на підставі виписки з цінних паперів, про яку нотаріус зобов'язаний здійснити запит станом на день відкриття спадщини. Внесення змін до системи депозитарного обліку слід розглядати як факт набуття можливості реалізації корпоративних прав, а не момент їх набуття у власність.

Монографії (1):

Корпоративне право Австрії і України : монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.] ; за ред. проф. В. А. Васильєвої. – Івано-Франківськ, 2015. – 250 с.

Збірник наукових праць (1):

Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (2–3 жовтня 2015 р., м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України ; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. – Івано-Франківськ, 2015. – 229 с.

Наукові статті (6).

Законопроект (1):

Вихідні дані проект: Проект Закону України «Про внесення змін до окремих положень корпоративного законодавства щодо удосконалення правового регулювання корпоративних відносин» (Вихідний лист №01-9/2-206 від 02.11.2015 р.).

3. ТЕМА: Механізм правового регулювання договірних підрядних відносин: питання теорії і практики. Номер державної реєстрації 0113U001120. Термін виконання: 2013–2015 рр. Науковий керівник: д. ю. н., старший науковий співробітник Гриняк А. Б.

Мета дослідження: полягає у формуванні науково обґрунтованої концепції розвитку цивільно-правового регулювання підрядних відносин, формування наукових підходів і практичних пропозицій щодо удосконалення законодавства в підрядній сфері, а також забезпечення правового порядку у сфері виконання робіт.

Наукові показники за звітний період.

Вперше:

1) запропоновано під договірними зобов'язаннями з виконання робіт розуміти внутрішні та зовнішні правовідносини, що складаються між замовником та підрядником, а також між підрядником та субпідрядниками (генеральний підряд), що засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, наділені властивими лише їм ознаками (матеріалізований результат, покладення ризику на підрядника, презумпція надання матеріалів підрядником тощо), які надають можливість відрізнити їх від інших груп договірних зобов'язань;

2) визначено загальні ознаки, що об'єднують усі підрядні договірні зобов'язання в договірний тип із виконання робіт: 1) предметом договору підряду виступає індивідуалізований результат роботи підрядника, який набуває тієї чи іншої матеріалізованої форми; 2) право підрядника, якщо інше не передбачено договором, залучати до виконання роботи інших осіб (субпідрядників); 3) виконання робіт підрядником на власний ризик; 4) обов'язковість за чинним законодавством підписання акта приймання-передачі результату робіт; 5) розмежування у часі виконання робіт та споживання їх результатів;

3) доведено, що безоплатне перероблення проектно-кошторисної документації та здійснення необхідних додаткових пошукових робіт у разі неналежного виконання зобов'язання підрядником за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт є не формою відповідальності, а діями підрядника, спрямованими на належне виконання основного зобов'язання за договором. Тому з метою вдосконалення механізму цивільно-правової відповідальності підрядника за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт запропоновано внести відповідні зміни до ст. 891 Цивільного кодексу України.

Удосконалено:

4) поняття виконання договору будівельного підряду, під яким слід розуміти систему послідовних фактичних чи юридичних дій замовника та підрядника, спрямованих на реалізацію (здійснення) передбачених договором або законом їх суб'єктивних прав і обов'язків заради досягнення економічної та юридичної мети

зобов'язання, що виражається у досягненні остаточного результату, якого бажають досягти сторони при вступі в підрядні відносини (закінчення будівництва і передання об'єкта будівництва замовникові або виконання підрядником інших будівельних робіт);

5) положення про те, що типові умови договорів у сфері підрядних відносин мають носити рекомендаційний характер, якщо їх імперативність прямо не передбачена чинним законодавством.

Набуло подальшого розвитку:

6) пропозиція щодо заміни в ГК України та інших актах законодавства терміна «капітальне будівництво» на термін «будівельна діяльність» у значенні будівництва в цілому, оскільки нині така ознака як капітальність використовується для розмежування капітальних та тимчасових (некапітальних) споруд і будівель;

7) теза, що порядок заміни кредитора в підрядних зобов'язаннях може розглядатись як суброгація, зважаючи на те, що, по-перше, умови, визначені договором підряду, за боржника виконує інша особа, до якої і переходить право вимагати належного виконання зобов'язання на свою користь. По-друге, новий кредитор набуває той обсяг прав, що належали первісному кредитору. По-третє, зобов'язання між первісним кредитором і основним боржником припиняються, а права такого кредитора переходять до поручителя на підставі законодавчо встановленої у ст. 556 ЦК України норми;

8) пропозиція щодо виділення таких видів строків у підрядних договорах: а) строки виконання роботи, б) строк прийняття роботи, в) гарантійний строк, г) строк виявлення неналежної якості роботи, д) строк позовної давності для вимог, пропонуванних у зв'язку з неналежною якістю роботи; г) строк служби; д) пільговий строк.

Монографії (1):

Договори з виконання робіт в цивільному праві України: проблеми теорії і практики: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 402 с.

Коментар законодавства (1):

Біленко М. С. Науково-практичний коментар § 3 глави 61 Цивільного кодексу України / М. С. Біленко. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 32 с.

Наукові статті (8).

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання договірних відносин у сфері електроенергетики» (Вих. НДІ ППіП НАПрН України №01-9/2-205 від 29.10.2015 р.; Лист впровадження Вхід. № 01-8/372 від 19.11.2015 р.).

4. ТЕМА: Удосконалення правового регулювання статусу підприємницьких організацій в Україні. Номер державної реєстрації 0113U001119. Термін виконання: 2013–2016 рр. Керівник теми: д. ю. н., проф. Галянтич М. К.

Мета дослідження: на підставі аналізу, узагальнень та застосування інших наукових методів досліджень, існуючих теоретичних підходів, положень чинного законодавства України, іноземних держав та наявної судової практики визначення: сучасних правових проблем регулювання статусу підприємницьких організацій, їх участі в цивільно-правових відносинах; методологічних засад розробки механізму правового регулювання правосуб'єктності підприємницьких товариств та установ; дослідження джерел правового регулювання відносин щодо участі підприємницьких організацій та особливостей їх окремих організаційно-правових форм; пропозицій з удосконалення чинного законодавства щодо правового регулювання статусу підприємницьких організацій.

Наукові показники за звітний період.

Вперше:

1. Розглянуто механізм саморегулювання підприємницьких відносин як законодавчо визначена послідовність елементів, яка доповнюється приватною ініціативою суб'єктів цих відносин, що виражається у їх правомірних діях, спрямованих на встановлення, зміну чи припинення прав та обов'язків, безпосередньо пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності в межах наданих законом або іншим засобом регулювання.

2. Встановлено, що засоби саморегулювання ґрунтуються на принципі свободи договору, закріпленого у законодавстві, що дозволяє учасникам відносин самостійно встановлювати норми, які вони визнають як обов'язкові. Перспективним напрямком дослі-

джені є визначення регуляторів, встановлених СРО, які займають проміжне положення між актами законодавства та індивідуальними нормативно-правовими актами.

3. Визначено, що передумовами участі суб'єктів підприємництва у СРО є: а) особливості механізму регулювання підприємницьких відносин; б) особливості реалізації правосуб'єктності СРО як неформального об'єднання та як юридичної особи; в) особливості здійснення прав суб'єктами підприємництва як учасника СРО.

Удосконалено:

4. Положення, відповідно до якого суб'єктам саморегулювання надається можливість в межах диспозитивності приватного права сформувати власні відносини, встановлені передбаченою законодавством формою. Ці норми передбачають модель поведінки, обмеження та свободи здійснення, порядок захисту та відповідальності. При цьому, вихідними елементами цього процесу є формування правового режиму об'єкта відносин та правового статусу (а також додаткових статусних ознак) суб'єкта відносин.

5. Погляд, відповідно до якого відсутність статусу юридичної особи не означає заперечення можливості організацій брати участь в окремих цивільних відносинах, що має допоміжний характер. Нині неформальні організації, які здійснюють регулювання діяльності суб'єктів підприємництва є різного роду бізнес-групи, промислово-фінансові групи тощо. Аналіз правосуб'єктності неформальних організацій надає можливість для наступного дослідження участі цих груп у цивільних відносинах, зокрема питання їх цивільно-правової відповідальності, можливості відкриття «корпоративної вуалі» тощо.

6. Ознаки СРО як суб'єкта правових відносин: 1) є юридичною особою приватного права; 2) створюється як непідприємницьке товариство; 3) у випадках, передбачених законом, потребує набуття статусу СРО як регулятора відповідного ринку. Додатковими ознаками можуть бути: 1) об'єднання у складі СРО у якості її членів не менше певної кількості учасників; 2) наявність правил та стандартів, обов'язкових до виконання всіма членами СРО; 3) забезпечення СРО додатковою майновою відповідальністю кожного її члена перед споживачами товарів та послуг та іншими третіми особам шляхом встановлення до членів СРО вимог щодо страхування та (або) шляхом формування компенсаційного фонду СРО.

Дістало подальшого розвитку:

7. На ОСББ як форму управління спільною власністю. При цьому, змінюється концепція реалізації майнових та житлових прав власників квартир. Закон визначає особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку, регулює правові, організаційні та економічні відносини, пов'язані з реалізацією прав та виконанням обов'язків співвласників багатоквартирного будинку щодо його утримання та управління, внаслідок чого залишається невстановленою їх правова природа.

8. Перевагами СРО, зокрема, можливість застосування моделі обмеження підприємницького ризику шляхом встановлення стосовно членів СРО вимог страхування та (або) шляхом формування компенсаційного фонду СРО. Формування законодавства про СРО має здійснюватися відповідно до чинних норм про юридичні особи, зокрема непідприємницькі товариства, а також відповідно до норм договірних права. Зокрема, йдеться про порядок створення та діяльності СРО, формування страхового (резервного) капіталу (фонду), управління цими коштами, а також застосування таких договірних конструкцій, як страхування, управління, гарантування, регресні вимоги тощо. Оптимальна модель саморегулювання забезпечить реалізацію інтересів підприємців (шляхом мінімізації їх комерційних ризиків), а також споживачів (шляхом своєчасного отримання відшкодувань).

Монографії (1):

Кочин В. В. Цивільно-правові відносини участі суб'єктів підприємництва у саморегулювальних організаціях : монографія / В. В. Кочин. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 128 с.

Коментар законодавства (1):

Кочин В. В. Науково-практичний коментар законодавства про саморегулювальні організації в Україні / В. В. Кочин. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 48 с.

Наукові статті (8).

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» (Вих. № 01-9/2-32 від 17.02.2015). Автори: М. К. Галянтич, В. В. Кочин.

5. ТЕМА: Забезпечення оптимального співвідношення приватних і публічних інтересів в державному регулюванні підприємницької діяльності. Номер державної реєстрації 0113U001122. Термін виконання завдання: 2013–2017 рр. Науковий керівник: д. ю. н., професор, академік НАПрН України Щербина В. С.

Мета дослідження: полягає у розробці концепції забезпечення оптимального співвідношення приватних і публічних інтересів у сфері підприємницької діяльності, спрямованої на створення організаційно-правового механізму, реалізація якого б забезпечила конкурентоспроможність господарської системи України, баланс застосування методів державного впливу на економіку та ринкового саморегулювання відносин суб'єктів підприємництва, захист прав та інтересів споживачів у сфері підприємницької діяльності.

Наукові показники за звітний період.

Уперше:

1) визначено, що в умовах ринкової економіки господарські правовідносини трансформуються, і на перший план виходять відносини між суб'єктами господарювання і споживачами (незалежно від організаційно-правового статусу: держава, фізичні особи, суб'єкти господарювання), які визначають місце його учасників та стан ринку;

2) сформульовано визначення поняття державне господарювання – це діяльність суб'єктів господарювання державного сектора економіки різних організаційно-правових форм (суб'єктів державного господарювання), що здійснюється з метою ефективного задоволення суспільних потреб у товарах, роботах, послугах та отримання прибутку (державне підприємництво) або без мети отримання прибутку (державне некомерційне господарювання) і передбачає реалізацію публічних інтересів з урахуванням інтересів суб'єктів державного господарювання;

удосконалено:

3) необхідність закріплення в ГК України загальних положень про договори публічної спрямованості щодо порядку та способів їх укладення, особливостей визначення їх змісту, забезпечення та принципів виконання відповідних зобов'язань, зміни та розірвання таких договорів з тим, щоб коригування договору (моди-

фікація договірної моделі) або припинення його існування не створювали підстави для неможливості реалізації певних публічних інтересів. Зокрема, важливість таких загальних положень пов'язується із неможливістю застосування до господарських договорів публічно-правової спрямованості окремих загальних (уніфікованих) норм ЦК;

дістало подальшого розвитку:

4) міркування, що ефективність державного впливу на сферу підприємництва, створення сприятливих умов для розвитку ринкових відносин, забезпечення соціальної спрямованості економіки пов'язано із системним, комплексним підходом до державного регулювання та державного управління як різновидів організаційної діяльності держави. Такий підхід вимагає узгодженості актів регулювання та актів управління, універсалізації форм та методів державного впливу, забезпеченості виконання функцій управління відповідними організаційними структурами та наділення останніх достатньою та необхідною компетенцією з урахуванням специфіки об'єкта управління.

Збірник наукових праць (1):

Правове забезпечення підприємництва в умовах сучасного ринку. Збірник наукових праць / ред. кол.: В. С. Щербина (голова), В. І. Полюхович та ін. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 176 с.

Науково-практичний коментар (1):

Рябова К. О. Науково-практичний коментар статей 1, 3, 19 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» / К. О. Рябова. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 25 с.

Статті (8).

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про підприємництво», який було надіслано до Верховної Ради України (лист від 01.12.2015 р. № 01-9/2-237). Законопроект опрацьовано та подано народним депутатом А. В. Помазановим як суб'єктом законодавчої ініціативи до Верховної Ради України реєстраційний номер 3578 від 03.12.2015 р.

6. ТЕМА: «Правове забезпечення стабільності цивільного обороту». Номер державної реєстрації 0113U001121. Термін виконання: 01.01.2013 р. – 31.12.2017. Керівник теми: д. ю. н., професор Белянич О. А.

Мета дослідження: визначення на підставі аналізу, узагальнення та застосування інших наукових методів дослідження існуючих теоретичних розробок, положень чинного законодавства України, іноземних держав, міжнародних нормативних актів та судової практики теоретико-прикладних проблем забезпечення стабільності (стійкості) цивільного обороту в Україні; розробку концепції системи цивільно-правових, господарсько-правових та процесуальних засобів забезпечення правового порядку в сфері підприємницької діяльності; визначення особливих засобів забезпечення стабільності цивільного обороту в основних правових інститутах цивільного та господарського права (права власності, договірному права, конкурентного права тощо); розробку пропозицій з удосконалення чинного законодавства України та узагальнень судової практики вищих судових інстанцій.

Наукові показники за звітний період:

Вперше:

1. Запропоновано концепцію правового забезпечення добросовісної конкуренції як цілісної системи правової регулювання конкурентних відносин (від правової ідеї до акту індивідуального правозастосування), елементами якої виступають: господарське конкурентне законодавство; норми моралі та чесні звичаї, що формуються суб'єктами господарювання та споживачами; конкурентні правовідносини, що складаються між учасниками конкурентного змагання в процесі здійснення господарської діяльності та господарські правовідносини, що виникають в процесі державного регулювання конкуренції; система державної підтримки добросовісної конкуренції; правова культура та культура конкуренції.

2. Встановлено, що важливим чинником забезпечення розвитку добросовісної конкуренції в Україні є саморегулювання господарської діяльності. Запровадження засобів саморегулювання в господарській діяльності дозволяє учасникам конкурентних правовідносин самостійно визначати обов'язкові для виконання правила і принципи здійснення господарської діяльності, що знаходять своє

відображення в кодексах професійної етики, корпоративних актах, договорах та зобов'язаннях та налагодити діалог між суб'єктами господарювання, державою та суспільством.

Удосконалено:

3. Положення про те, що розвиток добросовісної конкуренції в господарській діяльності нерозривно пов'язаний з визнанням та підтриманням в суспільстві ідеї конкуренції, яка забезпечує інтегративний зв'язок між всіма елементами правового забезпечення добросовісної конкуренції та надає такому забезпеченню ознак системності та завершеності.

4. При застосуванні частини 2 ст. 218 Господарського кодексу України про звільнення суб'єкта господарювання від відповідальності за порушення зобов'язання необхідно враховувати, що дія обставини непереборної сили повинна стосуватися конкретного правовідношення (його суб'єктів та змісту, тобто прав та обов'язків). Тому при доведенні підстав звільнення від господарсько-правової відповідальності боржник повинен довести: 1) наявність обставин непереборної сили; 2) неможливість належного виконання зобов'язання; 3) причинний зв'язок між цими обставинами та неможливістю належного виконання зобов'язання.

5. Видання нормативно-правових актів може вважатися обставиною непереборної сили за даних умов здійснення господарської діяльності, що звільняє боржника від відповідальності за неналежне виконання зобов'язання, якщо внаслідок таких дій держави об'єктивно унеможливується виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами.

Збірник наукових праць (1):

Стабільність цивільного обороту в Україні: проблеми забезпечення: збірник наукових праць. Випуск 3 / Беяневич О. А., Бакалінська О. О., Гриняк А. Б. та ін. ; за ред. О. А. Беяневич. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 212 с.

Статті (8).

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про внесення змін Закону України «Про підприємство» від 07.02.1991 № 698-ХІІ (Відомості Верховної

Ради УРСР від 02.04.1991, 1991 р., № 14, ст. 168) (Вих. № 01-9/2-237 від 01.12.2015 р.)

7. ТЕМА: Теоретичні та практичні шляхи удосконалення цивільного, господарського та адміністративного судочинства в Україні в контексті вимог Європейської конвенції з прав людини. Номер державної реєстрації 0113U001116. Термін виконання: 2013 р. – 2015 рр. Керівник теми: к. ю. н., Бобрик В. І.

Мета дослідження: вироблення на підставі дослідження положень законодавства України, міжнародних актів, судової практики та правової доктрини напрямків і способів удосконалення цивільного, господарського та адміністративного (некримінального, цивільністичного) судочинства в контексті приведення їх у відповідність до вимог Європейської конвенції з прав людини. Передбачуваний науковий результат дозволить сформулювати пропозиції до чинного законодавства та судової практики, які сприятимуть якнайповнішій реалізації в українському некримінальному судочинстві вимог Європейської конвенції з прав людини щодо правосуддя.

Наукові показники за звітний період.

Вперше:

1) встановлено, що запроваджений в цивільне процесуальне законодавство України механізм конфіскації активів поза кримінальним провадженням є першим прямим законодавчим проявом диференціації цивільного процесуального регулювання позовного провадження за категорією справ;

2) запропоновано втілити в Україні позитивний європейський досвід запровадження в цивільне та господарське судочинство спрощеної процедури розгляду позовів з невеликою ціною (на кшталт процедури, що передбачена Регламентом ЄС № 861/2007), що може прискорити судовий розгляд відповідних позовів, зменшити судові витрати сторін, а також забезпечити оперативність судового захисту;

удосконалено:

3) положення щодо визначення підстав перегляду судових рішень у цивільних справах Верховним Судом України, у результаті розроблено науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення цивільного процесуального законодавства у відповідному контексті;

дістало подальшого розвитку:

4) положення про те, що внутрішньо галузева диференціація цивільного та господарського судочинства має здійснюватись як рівні виділення видів судочинства, так і на рівні особливостей розгляду певних категорій справ, що входять до таких видів;

5) положення щодо визначення цивільного процесуального статусу адвоката, вирішення проблеми участі адвокатів у цивільній справі у разі їх множинності. При цьому проведено детальний аналіз цивільного процесуального законодавства України, а також законодавства України про адвокатуру, в результаті якого сформульовано пропозиції щодо оптимізації окремих правових норм;

6) дослідження різновидів категорії інтерес у цивільному судочинстві таких як: приватний, державний та громадський, які є рівнозначними об'єктами захисту в рамках цивільних процесуальних правовідносин.

Монографії (1):

Резнік Г. О. Особисті немайнові права дитини (цивільно-правовий та сімейно-правовий аспекти) : монографія / за наук. ред. О. Д. Крупчана / Г. О. Резнік. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 192 с.

Коментар законодавства (1):

Заходи процесуального примусу: Науково-практичний коментар Глави 9 Розділу I Цивільного процесуального кодексу України: Брошура / С. С. Бичкова, В. І. Бобрик, М. О. Гетманцев. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 14 с.

Наукові статті (8).

Законопроект (1):

Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України» (щодо речових доказів у цивільному судочинстві) (вих. №01-9/1-215, лист від 16.11. 2015 р.).

8. ТЕМА: Правове забезпечення регіональних інтеграційних стратегій України в контексті модернізаційної політики держави. Номер державної реєстрації 0113U001118. Термін виконання: 2013–2016 рр. Науковий керівник: д. ю. н. Король В. І.

Мета дослідження: Розроблення науково-обґрунтованих пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення правових інструментів у сфері міжнародного приватного та міжнародного публічного права, спрямованих на системне узгодження та належне забезпечення регіональних інтеграційних стратегій України у контексті пріоритетів проголошеної державою політики модернізації.

Наукові показники за звітний період.

Вперше:

1. Визначено вплив розподілу компетенцій між ЄС та державами-членами щодо уніфікації (гармонізації) договірних прав ЄС на формування договірних прав у сфері захисту прав споживачів в Україні в контексті наближення правопорядків України та ЄС.

2. Доведено, що доктрина непрямой експропріації набула сучасного розвитку, пройшовши еволюцію від міжнародних звичаїв до рівня міжнародних договорів. Зауважено значення проектів двосторонніх торговельних угод Європейського Союзу та Канади і США у розвитку доктрини непрямой експропріації.

3. Проаналізовано поняття «неналежного повідомлення» про арбітражний розгляд в контексті положень національного та міжнародного позитивного права. Зроблено висновок про необхідність послідовного та буквального правозастосування, уникаючи розширеного тлумачення положень Конвенції ООН про визнання та виконання рішень іноземних арбітражів 1958 року п. п. «b» ч. 1 ст. V Конвенції.

4. З врахуванням європейської практики альтернативного вирішення правових спорів визначено найбільш ефективні способи ADR для потреб захисту сімейних та цивільних прав та інтересів фізичних осіб та вирішення приватно-правових спорів в Українському суспільстві, а також визначено проблемні питання ефективного застосування медіації в Україні як способу альтернативного вирішення правових спорів.

Удосконалено:

5. Визначення процесуальних механізмів застосування інституту групового позову в процесуальному законодавстві України з огляду на досвід зарубіжних країн, формування цілісного комплексного захисту колективних інтересів на основі європейського права; теоретичне обґрунтування моделі змішаної форми організації виконання рішення

у контексті законодавства європейських країн, які впровадити систему приватного чи змішаного виконання протягом останніх років.

6. Механізм визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень на підставі положень вітчизняного цивільного процесуального законодавства та положень Конвенції ООН про визнання та виконання рішень іноземних арбітражів 1958 року.

Дістало подальшого розвитку:

7. Положення про те, нормативна правова конструкція міжнародного договору як джерела права вказує на те, що по-перше, це угода між визначеними суб'єктами (державами, міжнародними організаціями), яка відображає їх волю та спільні інтереси; по-друге, вона (угода) оформлена у письмовій формі в одному чи кількох документах (договір, угода, конвенція, пакт, протокол, трактат, декларація тощо); по-третє, така угода регулюється міжнародним правом, тобто підкреслюється її міждержавний характер.

8. Обґрунтування позиції, що норми міжнародних документів, що належать до регіональної та універсальної уніфікації у сфері міжнародних морських перевезень недостатньо якісно регулюють договірні відносини, що складаються у цій сфері.

9. Положення про практику застосування інституту попереднього рішення Суду Європейського Союзу в контексті звернень арбітражів, а також критеріїв такого застосування.

Монографії – 1:

Миронова Г. А. Приватноправове регулювання особистих немайнових відносин у сфері надання медичної допомоги : монографія – Відп. ред. академік НАПрН України О. Д. Крупчан. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2015. – 309 с.

Збірник наукових праць – 1:

Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України. Збірник наукових праць / за заг. ред. В. І. Короля. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2015. – 326 с.

Наукові статті (11).

Законопроекти – 1:

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 № 2709-IV щодо

удосконалення механізму обмеження застосування колізійних норм». (направлено до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (вих. № 01-9/1-230 від 26 листопада 2015 р.; вх. номер ВРУ 296463 від 27 листопада 2015 р.).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

1. ТЕМА: «Методологічні засади дослідження прав людини та їх державного захисту в Україні». Тему дослідження затверджено Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол № 9 від 20.09.2010 р.). Номер державної реєстрації 0111U002531. Строк виконання 2011–2015 рр. Науковий керівник – д. ю. н., професор, академік НАПрН України Рабінович П. М.

Метою роботи є вироблення методології дослідження проблематики прав людини, адекватної їх сучасному стану, виходячи із потреб наукового обґрунтування шляхів і засобів підвищення ефективності державного забезпечення таких прав в Україні. Завдання роботи полягають у виявленні евристичних можливостей традиційних і новітніх підходів і методів у праволюдних дослідженнях, встановленні меж застосування кожного з них, виборі найбільш ефективних підходів та методів з огляду на специфіку предмета дослідження та його сучасний стан; а також у з'ясуванні основних проблем їх забезпечення та захисту в Україні й виробленні пропозицій, спрямованих на розв'язання таких проблем.

У рамках зазначеної проблеми досліджувалися такі підрозділи:

1. «Терміно-поняттєвий інструментарій дослідження основоположних прав людини» (виконавець – П. М. Рабінович).

Відповідно до індивідуальної планової теми на 2015 рік уточнювалось обґрунтування авторської дефініції загального поняття основоположних прав людини. Додатково обґрунтовувалось положення про те, що такими правами є певні можливості людини, котрі необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку в конкретно-історичних умовах, об'єктивно зумовлюються досягнутим рівнем розвитку суспільства і забезпечені обов'язками інших суб'єктів. З огляду на таку інтерпретацію біосоціальної сутності

основоположних людських прав сконструйовано дефініцію загального поняття міжнародних стандартів прав людини і здійснено їх детальну класифікацію.

2. «Юридичне гарантування дотримання прав людини інституціями Європейського Союзу: проблеми та перспективи» (виконавець – С. П. Добрянський).

У звітному періоді досліджувалися новітні тенденції юридичного гарантування основоположних прав людини у Європейському Союзі. Зокрема, досліджено загальні закономірності становлення та розвитку інституту прав людини у Європейському Союзі, а також проаналізовано можливі правові наслідки приєднання Європейського Союзу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

3. «Неофіційні соціорегулятивні практики та державно-юридичні засоби забезпечення прав людини» (виконавець – С. П. Рабінович).

Проблема забезпечення реальності здійснення прав людини в Україні має визначатись з урахуванням особливостей співвідношення і функціональної взаємодії державно-юридичних та неофіційних інститутів в межах соціорегулятивної системи суспільства. Суттєвий вплив на ефективність державного забезпечення прав людини в Україні чинять неофіційні звичаєві практики – усталені форми взаємодії, яка має місце між учасниками публічних правовідносин або за їх участі та відбувається поза законодавчим регулюванням або з порушенням його приписів (клієнтелізм, непотизм, фаворитизм, т. зв. «блат», дозвільні компанії, приятелювання та ін.).

Вихідним для осмислення особливостей реалізації правового статусу людини і громадянина в рамках фактичної конституції може виступати поняття системи базових інститутів, які виступають формами впорядкування, нормативними регуляторами владних відносин у суспільстві й зокрема діяльності, пов'язаної з політичним володарюванням. При цьому діяльність, пов'язана з політичним володарюванням, може розглядатись як процес обміну і розподілу специфічних політично-значущих благ, основними з яких є владно-політичні ресурси, які в процесі обміну конвертуються в матеріально-фінансові, адміністративні, символічні тощо.

4. «Актуальні проблеми практики Європейського суду з прав людини» (виконавець – Д. А. Гудима).

Змістовні результати дослідження отримали своє вираження у тому, що проведений аналіз практики Суду стосовно обмеження прав психічнохворих слугує яскравою ілюстрацією того, що європейські стандарти прав зазначеної соціальної групи можуть стати добрим підґрунтям для удосконалення національної правотворчої та правозастосовної практики. Так, в Україні порушення національними судами визначеного ч. 1 ст. 281 ЦПК України 24-годинного строку розгляду заяви про примусову госпіталізацію з дня її надходження до суду є тотальним зокрема, через неможливість організувати судовий розгляд справи у такий стислий строк, а ще й із залученням двох народних засідателів (п. 9 ч. 2 і ч. 4 ст. 234 ЦПК України). Аналіз відповідної правозастосовної практики свідчить про необхідність законодавчого перегляду у бік збільшення як вказаного строку, так і інших передбачених ЦПК України строків розгляду судом заяв про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку.

Крім того, удосконалення потребують, зокрема, і ті положення ЦПК України, які не передбачають можливість допуску судом до негайного виконання рішень про надання психіатричної допомоги у примусовому порядку, у тому числі й рішень про примусову госпіталізацію до психіатричного закладу.

У 2012 році законодавець встановив, що суд допускає негайне виконання рішень у справах про примусову госпіталізацію чи продовження строку примусової госпіталізації до протитуберкульозного закладу (п. 7 ч. 1 ст. 367 ЦПК України). Однак стосовно такої госпіталізації до закладу психіатричного можливість негайного виконання судового рішення досі не передбачена.

Внаслідок цього в Україні склалася така практика, за якої душевнохворий на момент звернення зацікавленої особи до суду з проханням про його примусову госпіталізацію часто вже знаходиться у психіатричній лікарні, в якій примусово утримується, а то і піддається примусовому лікуванню ще до винесення відповідного судового рішення та набрання ним чинності. У лікарів-психіатрів іноді є таке пояснення таким їхнім діям: турбота про пацієнта й оточуючих. Проте таке яскраво виражене порушення національного

законодавства щодо процедури обмеження свободи психічнохворого, яке несумісне з положеннями ст. 5 Конвенції, не може залишатися традиційною національною практикою. Відповідні положення чинного законодавства повинні бути змінені як із урахуванням гіпотетичної потреби у наданні в примусовому порядку негайної психіатричної допомоги, так і з урахуванням реальних можливостей національних судів щодо організації та строків розгляду таких справ. На користь запровадження цих законодавчих змін свідчить і практика Суду, який вказав, що відповідним моментом часу, коли особа може бути достовірно визнана психічнохворою, для цілей дотримання вимог п. «е» ч. 1 ст. 5 Конвенції є дата винесення рішення про позбавлення волі внаслідок її стану.

5. «Принцип рівності як складова правового статусу людини і громадянина: загальнотеоретичні та філософсько-правові аспекти» (виконавець – О. З. Панкевич).

Приріст наукового знання з цієї теми відображається низкою положень:

Про важливість принципу рівності як складової правового статусу людини і громадянина беззаперечно свідчить емпіричний аналіз практики Конституційного Суду України. Адже понад третину рішень, прийнятих Конституційним Судом України, за весь час його діяльності, стосуються конституційного принципу рівності або ж принаймні містять згадку про цю правову категорію.

До того ж проведений аналіз практики Конституційного Суду України щодо справ про заборону дискримінації дає підстави стверджувати про складність виявлення чіткого алгоритму (на кшталт такого, яким послуговується Європейський суд з прав людини) вирішення КСУ справ, які стосувалися проблеми рівності.

6. «Презумпція про свободу людини в юридичній аргументації» (виконавець – В. В. Гончаров).

У звітному періоді було досліджено один з елементів сучасної юридичної аргументації – звернення до презумпції про свободу людини. Досліджено його витоки, використання у правовій системі США, в практиці Конституційного Суду України, а також у практиці Конституційного Суду України. Доведено, що такий засіб юридичної аргументації як звернення до свободи людини застосовується в діяльності Конституційного Суду України в обмеженій формі,

в результаті чого цей суд поступається Європейському суду з прав людини в прогресивності захисту прав людини.

7. «Сучасні неопозитивістські підходи до праворозуміння: їх методологічні можливості для дослідження прав людини» (виконавець – О. С. Ковалишин).

Підходи до розуміння права, які тлумачать це явище за допомогою соціально-організованої системи, суспільства, на відміну від юридико-догматичного позитивізму («легалізму») та матеріалістичних концепцій, претендують саме на те щоб з'ясувати якомога точніше те, що є в житті, в реальній практиці, тобто дослідити соціально-організовані форми, які можна припускати як натуральні і які часто не збігаються з тим, що змодельовано штучно. Такі концепції права претендують на те, щоб дивитися на право «реалістично». Серед духовних (трансцендентальних) концепцій інтерпретації права проаналізовано теологічні концепції, прагматизм, феноменологію, ірраціоналізм та інтерпретацію права з точки зору моралі та ін.

Монографії – 1:

1. Рабінович П. М., Бачинський Т. В. Формування основ правового світогляду, правової свідомості та правової культури шкільної молоді (теоретико-й соціолого-правове дослідження) / Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України / редкол: П. М. Рабінович (гол.ред.) та ін. – Серія 1. Дослідження та реферати. – Вип. 29. – Львів: «Галицький друкар», 2015. – 252 с. (10,1 др. арк.);

підготовка 11 статей;

підготовка 1 законопроекту:

– розробка проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо прав, свобод і обов'язків)».

2. ТЕМА: «Правові засоби протидії корупції в системі державної служби».

Тему дослідження затверджено президією НАПрН України та Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол № 5 від 22 травня 2013 р.). Номер державної реєстрації 0114U004237. Строк виконання 01.2014–12.2017 рр.

Науковий керівник – д. ю. н., професор, член-кореспондент НАПрН України Гарашук В. М.

Метою роботи є проведення комплексного дослідження проблематики правових засобів протидії корупції в системі державної служби України. В процесі дослідження вивчається, які нові можливості та механізми доречно застосовувати під час реалізації правових засобів протидії корупційним діянням в системі державної служби, аналізуються підстави та форми прояву корупційних діянь, ступінь їх небезпеки для суспільства, способи запобігання та припинення протиправної діяльності корумпованих державних службовців, умови, які «провокують» корупційну поведінку службовців. Також досліджуються найбільш небезпечні сфери прояву корупції та правові, організаційні і процесуальні можливості законодавства протистояти негативним наслідкам корупції.

В межах роботи над темою досліджувалась ціла низка напрямків.

Зокрема, досліджено питання становлення та розповсюдження корупційних відносин в Україні, визначено причини їх виникнення та розвитку, небезпека, яку становить корупція для функціонування інститутів суспільства; форми корупційних проявів, рівні корупційних відносин в Україні, сутність та небезпека лобізму, як специфічної форми корупції. В дослідженні запропоновано визначення корупції та сфери діяльності, найбільш вразливі для корупції, досліджуються способи запобігання та протидії корупції. Наведено класифікацію видів (рівнів) корупції, досліджуються питання запровадження новітніх законодавчих засад організації боротьби з корупцією в Україні. Автором узагальнюється матеріал для роботи над науково-практичним коментарем статей Кодексу України про адміністративні правопорушення, які встановлюють адміністративну відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Разом з співробітниками сектору за загальною редакцією Гарашука В. М. підготовлений та виданий збірник наукових доповідей з тематики сектору. Ведеться робота над матеріалом, який передбачається у майбутньому оформити у монографію, в якій будуть розглянуті основні питання та способи протидії корупції в Україні. Керівник розробки дійшов висновків про необхідність роботи над удосконаленням нормативної бази протидії корупції в Україні, посилення роботи з підготовки висококваліфікованих

працівників правоохоронних та контролюючих органів, судів, на яких покладений обов'язок протидіяти корупції.

У звітному періоді здійснювалося дослідження та підготовка підрозділу «Прозорість та відкритість державного управління як базовий міжнародно-правовий стандарт протидії корупції» у межах виконання загальної теми сектору. Приріст наукового знання полягає у вивченні міжнародно-правових принципів протидії корупції. Аналіз міжнародно-правових актів у сфері боротьби з корупцією дозволив виокремити три рівні міжнародно-правових стандартів у цій сфері. Базовим міжнародно-правовим стандартом такої діяльності виступає принцип прозорості й відкритості державного управління. Робиться висновок, що для реалізації цього принципу, насамперед, необхідно забезпечити доступ населення до інформації про діяльність державних органів. Під час дослідження проаналізовано законодавчі акти зарубіжних країн щодо регулювання права громадян на доступ до публічної інформації та реалізації програми «Відкрите врядування», зокрема США, Великої Британії, Фінляндії, Швеції та ін.

Також підготовлено підрозділ «Проблеми визначення поняття та правового статусу викривачів у антикорупційній діяльності». У процесі наукової роботи аргументується потреба законодавчого закріплення системи стимулювання осіб до повідомлення про вчинення корупційного правопорушення, запровадження механізму їх матеріального заохочення. Обґрунтовано необхідність розмежування поняття «викривач корупції» та суміжних з ним категорій, що дозволить уникнути негативної конотації першого і допоможе закріпити позитивне ставлення до викривачів у суспільстві. Крім того, обґрунтовано необхідність встановлення законом чіткого порядку подання викривачами «внутрішніх» та «зовнішніх» повідомлень про корупційні порушення, процедури їх фіксації, каналів отримання тощо, що дозволить забезпечити на належному рівні права викривачів та підвищити інтенсивність звернень.

Окремим напрямком було вивчення доказів та доказування в адміністративних правопорушеннях, пов'язаних з корупцією. Приріст наукового знання полягає у вивченні теоретичного та практичного значення доказів в адміністративному процесі. Без доказів у справах про адміністративні правопорушення, пов'язаних з корупцією, ні-

вельоється процес встановлення істини у справі. Прогалиною у чинному законодавстві є відсутність визначення доказів та доказування в адміністративних правопорушеннях, пов'язаних з корупцією, їх властивостей, не розкрито зміст джерел доказування в адміністративних правопорушеннях, пов'язаних з корупцією.

Робота за напрямком «Учасники провадження у справах про притягнення до адміністративної відповідальності держаних службовців за правопорушення, пов'язані з корупцією, їх процесуальний статус» була присвячена висвітленню питань, що постають у зв'язку із застосуванням окремих положень Кодексу України про адміністративні правопорушення. Досліджено норми згаданого кодифікованого акту, якими визначено учасників провадження у справах про притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією. Окремо розглянуто складові процесуального статусу таких учасників.

На підставі аналізу зазначених нормативних положень зроблено висновок, що деякі з них потребують змін. Внесенню змін має передувати узагальнення судової практики з розгляду справ про притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією. Такий підхід дозволить ліквідувати неузгодженість між відповідними нормами КУпАП, що, зокрема, забезпечить належні умови реалізації суб'єктами правопорушень права на справедливий судовий розгляд їх справ.

Становлення України як високо розвинутої, правової, демократичної, соціальної держави з високим рівнем життя населення вимагає запровадження нових пріоритетів у діяльність усіх органів державної влади, у тому числі й виконавчих. Одним із основних завдань органів виконавчої влади є надання адміністративних послуг. На сучасному етапі реформ виникає потреба у підвищенні якості надання адміністративних послуг, що зумовлено слабким взаємозв'язком між громадянами і державою та наявністю корупційних ризиків у цій сфері.

Як свідчить практика, не всі вимоги Закону України «Про адміністративні послуги» повністю виконуються на практиці, а споживачі адміністративних послуг, відповідно, не завжди задоволені якістю їх надання. Одним із найбільших корупційних ризиків у сфері надання адміністративних послуг є можливість особистого спіл-

кування споживача адміністративної послуги з суб'єктом її надання. Можливим варіантом вирішення окресленої проблеми, на наше переконання, є запровадження альтернативних способів звернення для одержання адміністративної послуги та отримання відповіді (приміром, за допомогою поштового зв'язку, інтернет-ресурсів). При цьому, особливу увагу необхідно приділити розвитку електронного врядування, адже у зв'язку з поширенням інформаційних технологій у всіх сферах діяльності людини, підвищення ефективності державного управління пов'язується саме з інформаційно-технологічними операціями.

З метою усунення корупційних ризиків на сьогодні актуальним вбачається розширення адміністративних послуг, які надаються у он-лайн режимі. Запровадження он-лайн сервісів, на нашу думку, сприяло б вирішенню проблем, що виникають через великі черги за отриманням адміністративних послуг.

Збірника – 1:

Корупція в Україні: питання протидії / за заг. ред. В. М. Гарашука – Харків : ФОП Панов А. М., 2015. – 168 с.

підготовка 9 статей:

підготовка 1 законопроекту:

– розробка проекту Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про запобігання корупції» (щодо захисту викривачів).

3. ТЕМА: «Державно-владні інституції в організаційно-правовому механізмі реалізації Конституції України». Тему дослідження затверджено президією НАПрН України та Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол № 5 від 22 травня 2013 р.). Номер державної реєстрації 0114U004238. Строк виконання 01.2014–12.2017 рр. Науковий керівник – д. ю. н., професор, член-кореспондент НАПрН України Колісник В. П.

Метою роботи є проведення комплексного дослідження проблем конституційно-правового врегулювання статусу органів державної влади на етапі демократичного транзиту. У процесі розробки теми буде вивчено, які саме чинники та передумови впливають на систему здійснення державної влади в Україні в контексті демократичних перетворень; буде проаналізовано етапи впровадження нової сис-

теми взаємодії між вищими органами державної влади в контексті ухвалення Конституції України, проведення конституційної реформи та підготовки системного оновлення конституційного тексту; буде розроблено пропозиції щодо оптимальної моделі подальшої трансформації системи здійснення державної влади саме в контексті реалізації Конституції України.

Згідно з планом роботи були досягнуті наступні результати роботи:

– Вихідною методологічною тезою в процесі аналізу конституційних змін попередніх років та процедури так званого «відновлення» дії української Конституції у 2014 р. має стати визнання того, що під час трансформації форми правління і у 2004 р., і у 2014 р. Верховна Рада України, по-перше, порушила порядок внесення змін до Конституції України, по-друге, змінила конституційний лад України з порушенням вимог ч. 3 ст. 5 Конституції України щодо виключного права народу змінювати конституційний лад. Чинна Конституція України не передбачає повноважень Верховної Ради щодо «відновлення» дії Основного Закону у певній редакції. Саме тому звернені до Конституційного Суду України звинувачення з боку парламентарів у порушенні порядку внесення змін до Конституції останні мали б врахувати й під час повернення дії частини конституційних норм у лютому 2014 р.

– Механізм конституційного регулювання в Україні досить часто виявляється вразливим та неефективним перш за все через недолуге, непослідовне та узгоджене поточне законодавство, недбалість і непрофесіоналізм законодавців, політиків, посадовців та правоохоронців. Саме тому значний потенціал конституційних норм значною мірою спотворюється та блокується у процесі поточної нормотворчості та правозастосовної діяльності.

– У контексті проведення конституційної реформи щодо децентралізації влади слід виходити з того, що значна частина накопичених проблем місцевого самоврядування в Україні обумовлена перш за все монополізацією комунальних послуг на місцевому рівні. Тобто штучне звуження або знищення конкурентного середовища або ж свідоме перешкоджання процесам формування такого середовища з метою зловживання монополічним становищем на ринку комунальних послуг та при вирішенні інших питань місцевого зна-

чення може звести нанівець ідею децентралізації та реформування місцевого самоврядування.

В результаті роботи за напрямком «Досвід провідних країн світу у забезпеченні прав та свобод людини та можливості його використання в Україні» проведено дослідження досвіду Європейського Союзу у забезпеченні прав та свобод людини та можливості його використання в Україні у контексті розглянутої проблематики. Наукова новизна роботи полягає у вивченні досвіду європейських країн у забезпеченні прав та свобод людини. Констатується, що сучасна система захисту прав людини і громадянина – це багаторівнева структура, що включає в себе міжнародні організації і їх спеціалізовані органи, регіональні та національні інститути, діяльність яких спрямована на забезпечення захисту прав і свобод людини та громадянина.

У звітному періоді опрацьовано матеріал та підготовлено підрозділ «Регламентация діяльності органів державної влади на різних етапах українського конституціоналізму». Наукова новизна дослідження полягає у тому, що уперше розглядається процес нормативно-правового забезпечення процедурних правил роботи різних моделей вищих представницьких органів в Україні у період з кінця ХІХ ст. – по 90-ті роки ХХ ст. Доведено, що від рівня досконалості регламенту вищого представницького органу влади напряму залежить ефективність здійснення ним своїх повноважень.

Розпочато дослідження напрямку «Верховенство права і конституційна реформа в Україні». Метою дослідження став аналіз процесу здійснення Конституційної реформи в Україні з точки зору реалізації принципів верховенства права. Наукова новизна дослідження полягає у вивченні досвіду здійснення Конституційної реформи в Україні з точки зору реалізації в ній принципів верховенства права. Розкривається зміст верховенства права як системи принципів організації сучасної держави європейського зразка, його філософські підстави та ключове значення для успішного здійснення Конституційної реформи в Україні.

Проведено наукові дослідження за теоретичним напрямком: «Концептуальний дискурс проблем демократії та перспективи їх реалізації в політиці сучасної української держави», відповідно до загальної теми сектору – «Проблеми організації та функціонування

органів державної влади України в умовах конституційного реформування». Констатується, що за майже чверть століття незалежності у надскладних пост-революційних і воєнних умовах Україна пройшла перший етап демократичної модернізації: конституційне закріплення та апробація демократичних інститутів і механізмів; спроби реформ і контрреформ у галузі політичного представництва, форми правління, державного управління, місцевого самоврядування тощо. Але ці зрушення дозволили сформувати лише «гібридний» демократичний режим, що обтяжений суспільно-політичним і військовим конфліктом. Отже, виникла потреба ґрунтовного відбору змісту і переоцінки траєкторії демократичного розвитку, яку слід реалізувати у державотворчому процесі в Україні.

В період «другої хвилі» світової фінансово-економічної кризи 2009–14 рр. для України було важливо не втратити потенційні можливості модернізаційного ривка; але нажаль, вона посіла місце серед найменш успішних країн, яким властиві бідність населення, політична нестабільність, системна корупція. Кризовий стан країни погіршується через анексію Криму Російською Федерацією та військовий конфлікт на Донбасі. Відносини між державою і суспільством все ще розвиваються на ґрунті «уявного конституціоналізму» та політичного популізму, що є наслідком відсутності серйозних реформ у державі, небажання правлячої еліти створити дійсно правові умови соціальної взаємодії, слабкості громадянських «груп інтересів».

Інституціоналізація демократичних цінностей не передбачає їх одномірного сприйняття всіма членами соціуму (специфіка людської свідомості не може забезпечити ідентичне бачення усіма ідеалів демократії); а прагнення політичної ідентичності – прямий шлях до стагнації чи диктатури. В ефективних демократіях, між правовою державою та громадянським суспільством виникає т. зв. «позитивний баланс стримування», коли держава перебуває під пильним наглядом соціуму, який має можливості діяти в межах чинного законодавчого поля. Тому для України пріоритетне значення має демократичне втілення політико-правового консенсусу; його вплив зростає в аспекті здійснення конституційної, адміністративної, судової та ін. реформ, має визначати зміст антикорупційних законів і дій з «очищення» влади.

Мета дослідження за напрямком «Організація взаємодії засобів масової інформації з органами публічної влади України в умовах конституційного реформування» полягала в тому, аби дослідити організацію взаємодії ЗМІ та органів публічної влади в Україні в умовах конституційного реформування в аспекті дотримання державою максимальної відкритості, прозорості та підзвітності суспільству органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Підготовлено підрозділ «Удосконалення державної влади у вирішенні соціальних проблем сучасного суспільства». Наукова новизна одержаних результатів полягає в опрацюванні теоретичних засад держави, визначенні ролі соціальної відповідальності в утвердженні принципів демократичного суспільства в Україні. Приріст наукових знань за темою дослідження полягає і в тому, що з'ясовується вплив та значення державної влади за умов реалізації соціальної політики.

За напрямком «Понятійний апарат правової науки та його значення для удосконалення функціонування органів державної влади» за звітний період основна робота провадилась шляхом вивчення літератури з проблем теорії держави та права в сфері понятійного апарату юридичної науки, законодавчої техніки, юридичної термінології та юридичної текстології, підготовки наукових публікацій: наукових статей та тез наукових доповідей.

У ході роботи над темою наукові співробітники сектору порівняльного правознавства опрацьовували наступну проблематику:

з теми «Конституційно-правовий статус Апарату Верховної Ради України» в частині розробки проблеми з теми: «Організаційно-правові питання діяльності Апарату Верховної Ради України (форми та методи діяльності, особливості їх реалізації в ході євроінтеграційних процесів)» була проведена класифікація форм діяльності Апарату на: правові, організаційні та матеріально-технічні. З'ясовано, що Апарат здійснює свою діяльність у різних організаційних формах: 1) заходи наукового та науково-практичного характеру (семінари, круглі столи); 2) заходи оперативного характеру (наради, інструктажі); 3) заходи зовнішньоорганізаційного характеру, пов'язані зі здійсненням діяльності парламенту, його органів та посадових осіб, безпосередньо Апарату; 4) заходи комунікацій-

ного характеру, пов'язані з роботою зі зверненнями, запитами громадян. За характером дій правові форми діяльності Апарату класифіковано на: нормотворчу, правотворчу, установчу, контрольну, інтерпретаційну. В межах нормотворчої форми діяльності Апарату виокремлено нормативно-статутне провадження (щодо розробки та затвердження правил внутрішнього трудового розпорядку, професійно-кваліфікаційних характеристик, посадових інструкцій); правозастосовчої – нагородне (щодо присвоєння рангів державних службовців). З'ясовано, що актами нормотворчої форми діяльності посадових осіб Апарату є розпорядження Керівника Апарату та розпорядження його заступників. Чинне вітчизняне законодавство відносить до рішень апарату парламенту й інші нормативні документи, однак їх види не уточнюються. У зв'язку з цим запропоновано прийняти Закон України «Про нормативно-правові акти», у якому слід врегулювати питання щодо видів нормативних актів, що видаються посадовими особами Апарату; щодо способів доведення їх до суб'єктів виконання, а також до відома громадськості. Виявлено проблему включення до джерел права правових експертиз, що пов'язано зі складністю уніфікації висновків, що готуються Головним науково-експертним управлінням, Головним юридичним управлінням Апарату; невизначеністю їх правового статусу; відсутністю їх охорони і регулятивних властивостей.

Завершено наукову розробку напрямку «Чинники та передумови стабільності і динамізму Конституції». За результатами роботи були зроблені наступні висновки:

оскільки Конституція є фундаментом правової системи, вона є вираженням і основою правової традиції, саме тому її докорінні зміни мають бути об'єктивно виправданими. При цьому ініціатори таких змін повинні усвідомлювати, що останні виступають серйозним поштовхом до реформування законодавства і правового регулювання значних сфер суспільних відносин;

конституція виступає основою стабільності законодавства в силу того, що вона закріплює: а) систему державних органів, основи розподілу компетенції між ними, базові принципи їх функціонування; б) основні вихідні положення (поняття, терміни, принципи і т. д.), які пронизують зміст законодавства, тобто є системоутворюючими, системоінтегруючими; в) форму нормативно-правових актів, які

приймаються центральними органами державної влади; г) відносини, які повинні регулюватися виключно законом.

Проведено роботу з фундаментального наукового дослідження на тему: «Конституційно-правові аспекти формування інноваційних відносин». Доведено, що метою розроблення та здійснення ефективної державної інноваційної політики є забезпечення позитивних структурних зрушень на інноваційній основі, підвищення продуктивності економіки за рахунок випереджаючого розвитку високотехнологічних галузей та виробництв з високою часткою доданої вартості, стимулювання створення нових знань і особливо їх ефективного використання в національних інтересах.

Досягнення поставленої мети необхідно здійснювати з використанням системного підходу шляхом створення цілісної національної інноваційної системи, що забезпечує на основі інституційних трансформацій ефективну взаємодію наукових організацій, вищих навчальних закладів, малих і великих інноваційних і виробничих підприємств, технологічних концернів, технопарків, інноваційних бізнес-інкубаторів і центрів за допомогою інститутів правового, фінансового і соціального характеру.

Проаналізовано конституційний процес в Україні з моменту набуття незалежності і до сьогодні в рамках теми «Питання забезпечення конституційних прав громадянина у процесі виконання покарання у виді довічного позбавлення волі».

Була доведена необхідність залучення до праці засуджених до довічного позбавлення волі та запропоноване власне бачення та шляхи вирішення даного питання. По-перше, праця засуджених до довічного позбавлення волі, незважаючи на певні обмеження у виконуваних завданнях, визнається одним з ефективних засобів управління таких осіб, а також сприятливим фактором, що впливає на їх поведінку. По-друге, засуджені до цього виду покарання за своїми фізичними якостями можуть бути працевлаштовані практично без обмежень. По-третє, навіть у сучасних, доволі складних економічних умовах, існують можливості для перегляду підходів до праці засуджених довічно, усунення негативних чинників, які мають місце на практиці.

Проведено значну роботу з теми «Адміністративне оскарження в зарубіжних країнах» в частині розробки проблеми з теми: «За-

рубіжний досвід у сфері адміністративного оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади як спосіб його удосконалення».

Було встановлено, що механізм адміністративного оскарження – це сукупність правових засобів, способів та заходів, спрямованих на забезпечення належної реалізації громадянами права на оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади (їх посадових осіб) в адміністративному порядку та належного виконання уповноваженими на розгляд скарги органами своїх обов'язків у сфері адміністративного оскарження. У зв'язку з цим, складовими елементами механізму адміністративного оскарження є правові засоби, способи та заходи.

У ході проведеного порівняльного дослідження виявлено позитивні аспекти законодавства деяких зарубіжних країн (Німеччини, Франції, Польщі, Болгарії), які можуть бути імплементовані в чинне вітчизняне законодавство, а саме: електронна форма скарги (вона закріплена на рівні закону в усіх країнах); існування механізму «прохання про перегляд»; деталізований порядок розгляду адміністративної скарги; встановлення переліку «поважних причин» пропущення строку на оскарження; чітко визначені варіанти вирішення скарги та зміст рішення за скаргою та ін.

Проаналізовано, наскільки вдало українські суди балансують релігійну свободу з іншими правовими цінностями. Гіпотеза автора полягає у тому, що суди в цілому розуміють і сприймають ідею пропорційності і балансування у сфері релігійних відносин, але, так само як і український законодавець, часто не розуміють сутності світськості як складовою держави, що керується верховенством права.

На фундаментальному рівні було розглянуто сучасні тенденції щодо використання порівняльно-правового методу в сучасних дослідженнях держави та права в цілому, та місцевого самоврядування зокрема. Було аргументовано своєчасність використання даного методу. Підкреслено, що сучасний стан порівняльного правознавства в цілому характеризується зміщенням у бік досліджень, що мають практичне значення. Наведено ряд концептуальних підходів до розуміння природи порівняльного правознавства. Названо декілька найбільш поширених помилок у проведенні компаративного

аналізу. Виокремлено стислий перелік правил, якими доцільно користуватися при проведенні порівняльних досліджень в цілому, та місцевого самоврядування зокрема.

Було підкреслено думку про те, що при зіставленні різних правових систем, їх структурних елементів з метою виявлення подібності чи відмінності в юридичних формах, державних механізмах, у суспільних відносинах та ефективності регулюючої дії права, що в цілому розкриває спосіб розв'язання схожих правових проблем, найбільш доцільним є використання порівняльно-правового методу. Оскільки місцеве самоврядування є одним з ключових елементів правової системи будь-якої держави, саме порівняльно-правові дослідження з використанням системно-структурного та формально-юридично методів вбачаються найбільш ефективними у цій сфері. Для поглибленого дослідження необхідно окреслити коло порівнюваних елементів, визначити ступінь їх порівнюваності, врахувати історичні, національні, економічні, соціально-політичні умови, які впливають на ці елементи та перевірити відповідність один одному різних рівнів, форм і видів елементів цих систем з переходом до їх безпосереднього порівняння у динаміці та розвитку.

Монографії – 1:

– Ukrainian Legal Doctrine: in 5 volums / Ed. by V. Ia. Tatsyi, eng. edition ed. and transl. by W. E. Butler. – Vol. 1: Fundamental Theoretical and Historical Jurisprudence / Ed. by O. V. Petryshyn. – London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2015. (Максимов С. І., Петришин О. В. та ін. у співавторстві).

Підручники – 1:

– Философия права : учебник / О. Г. Данильян, Л. Д. Байрачная, А. П. Дзёбань и др. ; под ред. Данильяна О. Г. – 2-е изд. доп. и перераб. – Москва : НИЦ ИНФРА-М, 2015. – 336 с. (22,3 д. а.);

підготовка 2 збірників:

1. Євсєєв, О. П. Судова влада в Україні: продовжуваний транзит / О. П. Євсєєв. – Х. : Юрайт, 2015. (Серія «Научные доклады»; вып. 17); (2,3 д. а.).

2. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / ред. кол.: Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 29. – 205 с.

підготовка 39 статей;

підготовка 1 законопроекту:

– розробка проекту Закону про внесення змін до Конституції України, щодо удосконалення вирішення питань адміністративно-територіального устрою, підстав дострокового припинення повноважень Верховної Ради України та зміни системи місцевих державних адміністрацій.

4. ТЕМА: Проблеми правового регулювання територіальної організації влади в Україні. Тему дослідження затверджено президією НАПрН України та Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол № 5 від 22 травня 2013 р.). Номер державної реєстрації 0114U004240. Строк виконання 2014–2017 рр. Науковий керівник – д. ю. н., професор Любченко П. М.

Мета роботи полягає у розробці, узагальненні та обґрунтуванні нової концепції територіальної організації влади в Україні. Відповідно до мети поставлені такі основні завдання: проаналізувати конституційно-правові засади функціонування місцевих органів публічної влади в Україні, їх значення та соціальну роль в суспільстві; здійснити порівняльний аналіз правового регулювання діяльності місцевих органів публічної влади в Україні та в інших країнах і на цій основі опрацювати пропозиції щодо можливості використання їх досвіду при розробці національного законодавства; на підставі системно-структурного аналізу запропонувати нові підходи до правового регулювання статусу місцевих органів публічної влади в Україні; сформулювати пропозиції і рекомендації по удосконаленню правового регулювання територіальної організації влади в Україні. У звітному періоді опрацьовувався напрямок «Теоретико-правові основи територіальної організації влади в Україні».

В межах цього напрямку співробітниками проведені наступні дослідження:

– сектором порівняльного правознавства з проблем місцевого самоврядування на тему «Територіальна організація місцевого самоврядування в зарубіжних країнах: правове регулювання та організаційні моделі». В роботі проведено аналіз законодавства зарубіжних країн на предмет правового регулювання місцевого самоврядування, закріплення його визначення, ознак та територіальної

організації. Визначені моделі територіальної організації місцевого самоврядування в зарубіжних країнах, встановлено рівневість територіальної організації місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. Зроблено узагальнення та висновки щодо напрямків удосконалення територіальної організації місцевого самоврядування.

За темою «Місцеве самоврядування в країнах Американського континенту (США, Канада, Мексика, Бразилія, Аргентина, Перу, Чилі та інші країни) : територіальний аспект». Приріст наукового знання за напрямками роботи полягають у тому, що було досліджено і розкрито систему місцевого самоврядування в країнах Американського континенту, сучасні процеси її реформування. Проаналізовано основні критерії виділення рівнів самоврядування в цих країнах. Обґрунтовано бажаність багаторівневої системи організації місцевого самоврядування, в якій необхідно чітко розмежувати повноваження між рівнями влади. Досліджено процеси укрупнення муніципалітетів, які безпосередньо пов'язані з децентралізацією управління і передачею на місцевий рівень все більших повноважень.

За темою «Особливості територіальної організації влади в країнах Азії та Океанії» встановлено, що на сучасному етапі українського державотворення у вітчизняних наукових і громадських колах існує розуміння ключової ролі місцевого самоврядування в консолідації суспільства і стабілізації існуючої політичної ситуації в Україні. У зв'язку з цим, удосконалення правової основи організації та діяльності органів місцевого самоврядування визнано пріоритетним напрямком конституційного реформування публічного управління. Разом з тим, ці конституційні зміни не означатимуть завершення пошуку оптимальної моделі взаємин держави та суспільства, а тільки відкриють нові горизонти для подальшого вдосконалення територіальної та системно-структурної складових організації публічної влади. Отримані результати нададуть змогу переосмислити існуюче бачення проблем у сфері вітчизняного місцевого управління та самоврядування та дозволять знайти раціональні підходи до їх вирішення. У цьому зв'язку, корисно, через призму порівняння, вивчення досвіду конституційного реформування організації та діяльності органів місцевого самоврядування країн Азії й Океанії. Розгляд в такому аспекті надасть можливість

критично оцінити особливості цієї трансформації, осмислити найбільш поширені труднощі, з якими стикаються публічні інституції на локальному рівні в період конституційно-правових перетворень, і сформулювати пропозиції щодо модернізації вітчизняного конституційно-правового регулювання цієї сфери суспільних відносин.

За темою «Специфіка місцевого самоврядування в країнах Східної Європи: територіальний аспект» узагальнено та систематизовано інформацію щодо еволюції територіальної організації влади в країнах Східної Європи; визначено сфери, яких мала стосуватися децентралізація як запорука демократизації у цих країнах; охарактеризовано принципи адміністративно-територіального реформування та особливості його конституційно-правового регулювання; розкрито зміст основних векторів удосконалення адміністративно-територіального устрою як основи територіальної організації влади.

За темою «Особливості територіальної організації місцевого самоврядування в країнах центральної та західної Європи (Німеччина, Франція, Бельгія, Австрія, Великобританія, Нідерланди, Люксембург та інші країни)» констатовано, що децентралізація і регіоналізація – одні з найбільш відчутних тенденцій розвитку сучасної Європи. Активний процес децентралізації державної влади розпочався в ХХ сторіччі, що, звичайно, вплинуло на організацію місцевого самоврядування в Європейській країнах. Найбільш проблемним при здійсненні політики децентралізації та регіоналізації є питання збереження національних інтересів, державного суверенітету, територіальної цілісності. З іншого боку – посилення ролі регіонів ставить за мету створення більш гнучкої системи управління і наближення держави до громадян. Національне право країн – членів ЄС передбачає різноманітні моделі і форми регіонального управління і самоврядування, що пов'язано з різними конституційними традиціями і соціально-економічними, етнічними, культурними, історичними, географічними і демографічними умовами, що існують у кожній країні. Останнім часом процес перерозподілу влади розпочато і в Україні. Висказується багато побоювань з приводу того, чи потрібна Україні регіоналізація і які ризики в собі несе визнання і закріплення за регіонами певної самостійності. Проте досвід країн ЄС може стати гарною основою для запровадження власних реформ.

Крім цього, науковими співробітниками сектору порівняльного правознавства з проблем місцевого самоврядування опрацьовувалися такі напрямки: «Особливості територіальної організації місцевого самоврядування в країнах північної Європи (Швеція, Норвегія, Фінляндія, Литва, Латвія, Естонія та ін. країни)», «Територіальна організація місцевого самоврядування в південній Європі (Італія, Португалія, Іспанія, Греція, Македонія, Албанія, Хорватія та інші країни)».

Провадилося дослідження феномену публічної влади у сфері місцевого самоврядування. Так, публічна влада у найзагальнішому розумінні, вважає автор, виступає універсальним інтегративно-регулюючим механізмом функціонування соціальної системи, спрямованим на досягнення певного спільного результату. Будучи складною цілісною системою управління справами суспільства публічна влада має комплексний характер, виступаючи у двох рівноправних формах: державної влади та влади місцевого самоврядування (муніципальної влади), здійснюється безпосередньо народом або через відповідні інституції – органи публічної влади. Муніципальна влада – форма здійснення народовладдя на локально-територіальному рівні, спрямована на реалізацію прав та свобод людини і громадянина та вирішення питань місцевого значення шляхом прийняття і реалізації правових актів в порядку, передбаченому Конституцією і законами України, а також нормативними актами місцевого самоврядування. Здійснюючи подальші дослідження принципово важливо вийти за межі усталених підходів до відпрацювання окремих ланок складного механізму взаємодії окремих елементів у системі публічної влади. На цей механізм потрібно поглянути не з точки зору корпоративних або особистих інтересів, а виходячи виключно з узгодженого його функціонування. Тому так важливо підходити до вивчення організації публічної влади з позицій єдності, солідарності, самообмеження і суспільної результативності.

Наукова новизна за темою «Правові засади інформаційного суспільства: загальнотеоретичний аналіз» полягає у тому, що у вітчизняній юридичній науці вперше здійснено загальнотеоретичну розвідку правових засад інформаційного суспільства. Новизна дослідження конкретизується, зокрема, в науково-теоретичних положеннях, висновках і пропозиціях: так, на основі аналізу техноло-

гічних, знаннєво-інформаційних, економічних передумов інформаційного суспільства виокремлено політико-правові засади, які є системоутворюючими, оскільки їх складовими елементами є: громадянське суспільство, права людини, правова, демократична, соціальна держава.

Доведено необхідність визначення права на інформацію як самостійного права, яке в умовах інформаційного суспільства доповнює зміст прав людини першого покоління – свободи думки, слова, вільного вираження власних переконань. Особливої уваги заслуговує також право на участь в інформаційному суспільстві, що передбачає доступ до інформаційно-комунікаційних технологій та можливість особисто брати участь у комунікативному процесі.

Детально здійснено аналіз сучасної практики впровадження в Україні електронного урядування, веб-порталів державних інститутів, використання електронних петицій, електронних закупівель, запровадження електронних адміністративних послуг тощо.

Приріст наукового знання за напрямком дослідження проблем та перспектив розвитку територій, запровадження світових технологій залучення додаткових фінансових надходжень у проблемні регіони, що потребують відповідних змін та фінансування полягає у тому, що запропоновано низку заходів для ефективного подолання зазначених проблем та досліджено можливі шляхи реалізації програм по залученню додаткових інвестицій. В умовах активізації реформаційних процесів в нашій державі, вважає автор, важливого значення набуває гармонізація податкового законодавства, адже обрання Україною як стратегії свого розвитку цінностей демократії, свободи та верховенства права потребує суттєвого вдосконалення саме податкової сфери. Світовий досвід реалізації податкової політики засвідчує, що найбільш ефективним інструментом здійснення впливу на національну економіку та зниження рівня соціального напруження – є правильне використання податкових звільнень та пільг.

Проведення конференції – 1:

– Науково-практична конференція «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах», 04 грудня 2015 року, м. Харків.

Монографії – 1:

– Бодрова І. І., Лялюк О. Ю. Інститут муніципальної поліції в умовах децентралізації державної влади в Україні: питання визначення правового статусу та організації діяльності. – Х. : Юрайт, 2015. – 128 с.

підготовка 2 збірників:

– Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / ред. кол. : Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 30.

– Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах: зб. тез доповідей та наук. повідомлень за матеріалами наук.-практ. конф., м. Харків, 04 грудня 2015 р. / редкол.: А. П. Гетьман, С. Г. Сergyгіна, П. М. Любченко, І. І. Бодрова та ін. – Х. : НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2015. – 470 с.

підготовка 21 статті.

підготовка 1 законопроекту:

– розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади та удосконалення місцевого самоврядування)».

5. ТЕМА: «Правові засади системної співпраці в рамках угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом». Тему дослідження затверджено президією НАПрН України та Вченою радою Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування (протокол № 5 від 22 травня 2013 р.). Номер державної реєстрації 0114U004239. Строк виконання 2014–2017 рр. Науковий керівник – к. ю. н., доцент Трагнюк О. Я.

Метою проекту є дослідження змісту системної співпраці між Україною та Європейським Союзом, передбаченої Угодою про асоціацію, а також її впливу на модернізацію державно-правового розвитку України.

Протягом звітнього періоду опрацьовувалась ціла низка напрямків. Так, в процесі розробки констатується, що початковою правовою підставою для проведення широкомасштабних перетворень на законодавчому рівні, як умови інтеграції до ЄС, стала Угода про партнерство і співробітництво між Україною, Європейськими співтовариствами та їх державами-членами 1994 р. згідно з якою Україна повинна була розпочати адаптацію свого законодавства до за-

конодавства ЄС. Адаптація законодавства передбачає видову різноманітність процесів зміни системи права, ключовим компонентом яких є активний і планомірний вплив на національну систему права (або її сегментів). Цей вплив здійснюється через державно-правовий механізм, побудований на демократичних засадах, що постійно повинен вдосконалюватися з розвитком процесу.

Адаптація законодавства не буде ефективною, якщо нехтувати іншими складовими інтеграційного процесу. Отже, вона повинна відбуватися паралельно з створенням відповідного політичного клімату у суспільстві та інших важливих умов, за яких європейський вибір України мав би підтримку з боку основних політичних сил та учасників суспільних відносин. Крім того, однією з необхідних передумов успішної адаптації законодавства України є наповнення реальним змістом принципу верховенства права та надання надійних гарантій захисту прав людини.

На початку 2002 р. було прийнято значну кількість нормативних актів щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС, однак відсутність спеціального закону значно ускладнювала як правотворчий, так і правозастосовний процес. У зв'язку з цим до процесу адаптації долучилася Верховна Рада України, яка в 2002 р. прийняла Закон України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» та в 2004 р. – Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», що містять комплекс взаємопов'язаних завдань із адаптації законодавства України до законодавства ЄС, спрямованих на реалізацію державної політики та пріоритетних напрямів розвитку правової системи України шляхом удосконалення нормотворчої діяльності органів державної влади та запровадження єдиної системи планування, координації та контролю роботи з адаптації законодавства.

У цілому після прийняття цих законів було прийнято ще понад 100 підзаконних нормативно-правових актів стосовно адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Водночас, попри велику джерельну базу із євроінтеграційного напрямку, нормативно-правові акти України у сфері адаптації містять численні суперечливі або застарілі положення (наприклад, не враховано зміни, внесені до

системи джерел права ЄС за Лісабонським договором, до яких повинно адаптуватися законодавство України); значна їх кількість прийнята з порушенням правил законодавчої техніки (одним і тим самим термінам надається неоднакове значення, різні поняття вживаються як синоніми); не розкривається низка засадничих категорій (зокрема, нормативно невизначеними залишаються основоположні поняття «інтеграція» та «європейська інтеграція»); не здійснено офіційного перекладу установчих договорів ЄС українською мовою; не вироблено єдиного державного стандарту, до якого має бути приведене українське законодавство, щоб відповідати нормам права ЄС, тощо. Цілком очевидно, що без цього, неможливе належне здійснення заходів, спрямованих на реалізацію зазначеного пріоритету зовнішньополітичного курсу України.

Окрім того, на законодавчому рівні залишається остаточно не вирішеною проблема визначення концептуального змісту поняття «адаптація законодавства», її сутнісних елементів та ступеня ідентичності законодавства України і норм права ЄС як результату здійснення процесу адаптації. Саме тому вивчення правової природи адаптації законодавства України до законодавства ЄС та внесення відповідних пропозицій щодо удосконалення законодавства України є актуальним завданням вітчизняної науки, що має важливе значення для практики державотворення у контексті отримання членства в Європейському Союзі.

Складність дослідження даного правового явища пов'язана з тим, що адаптація законодавства – це тривалий динамічний процес, певна послідовність взаємопов'язаних дій щодо зміни існуючого правопорядку, кожна ланка якого логічно пов'язана з іншими елементами, що разом формують програму саморозвитку правової системи держави. Тому, вирішуючи завдання щодо адаптації законодавства, держава визначає напрям свого розвитку. Процеси адаптації є проявом динамічного – на відміну від «звичайного» умовно статистичного, еволюційного – виміру права, способом реалізації ще однієї (на додаток до основної – регулюючої) функції права, а саме – його модернізуючої функції, що актуалізувалась на новому витку суспільного прогресу з новою силою. Варто погодитися, що в ситуації обмежених ресурсів держави і суспільства мета адаптації законодавства буде досяжною настільки, наскільки ефективним

виявиться її механізм (останній включає інституційну і матеріальну частину). Саме через нього стан прогресу, з яким пов'язуються зміни законодавства (особливо для країн, що розвиваються або перебувають у періоді трансформації), набуває рис виваженої і реальної програми.

Виникнення феномену адаптації законодавства та відповідного терміна в юриспруденції безпосередньо пов'язано з якісно новим етапом державно-правового розвитку, з його принципово новою динамікою та впливом таких багатоаспектних факторів, як процеси інтеграції та глобалізації. Під дією таких об'єктивних чинників створюються різноманітні міждержавні об'єднання, однією з традиційних умов членства в яких визначено приведення національного законодавства у відповідність із їх правовими стандартами.

Закономірно, що така умова членства запроваджена і в Євросоюзі, оскільки подібність правопорядку держави до правопорядку останнього дає змогу реалізувати установчі завдання і цілі. Запровадження певного «правового мінімуму», за якого функціонують держави, здатне забезпечити нормальні відносини між ними в рамках європейського об'єднання. У свою чергу право ЄС перетворилося на інструмент для ефективного захисту інтересів інтеграційного об'єднання та його держав-членів у взаємовідносинах з третіми країнами або їх об'єднаннями. Це забезпечується насамперед за рахунок автономізації права та поширення дії його норм за межі ЄС, що супроводжується паралельним процесом адаптації національного законодавства третіх країн до стандартів правової системи Євросоюзу.

На позначення процесів, пов'язаних з приведенням національного права у відповідність із правом ЄС, в юридичній науці використовується достатньо широкий арсенал термінів, а саме: адаптація, апроксимація, гармонізація, зближення, імплементація, інтеграція, рецепція, трансформація, узгодження, уніфікація.

Серед наведених категорій поняття «інтеграція» є найширшим. У преамбулі ДЄС інтеграція визначена як мета заснування і функціонування Євросоюзу шляхом утворення «найтіснішого союзу народів Європи». Таким чином, вказане поняття розглядається як безперервний процес поглиблення співробітництва країн у межах ЄС для запровадження міцного об'єднання громадян держав-членів.

Як складне і комплексне явище інтеграція може здійснюватися у різних напрямках. Так, у ЄС вона охоплює економічну інтеграцію, що передбачає залучення держав до спільного ринку та поступово до валютного союзу, що передбачає узгодження принципів функціонування національних економік; політичну інтеграцію, яка характеризується делегуванням політичних функцій на наднаціональний рівень і запровадженням наддержавного центру прийняття політичних рішень у формі європейських інституцій (передусім Ради ЄС та Європарламенту, Європейської Ради); соціокультурну інтеграцію, спрямовану на утвердження та поширення загальноєвропейських цінностей. В основі реалізації вказаних напрямів європейської інтеграції – правова інтеграція, оскільки будь-які системні перетворення повинні здійснюватися на основі правових норм. Правова інтеграція передбачає процес вироблення єдиних європейських правових стандартів, узгодження розрізаних правових систем держав-членів до вказаних стандартів, уніфікацію правового регулювання в межах Союзу та приведення норм права третіх держав, що обрали інтеграційний вектор, у відповідність до вимог правової системи ЄС як обов'язкову умову інтегрування.

Поняття імплементації є також досить широким за своїм змістом. Більшість вчених розуміють його як спеціальну законодавчу процедуру перетворення норм міжнародного права на норми внутрішнього права, а в тих країнах, що не визнають принцип верховенства норм міжнародного права щодо норм національного права, імплементація виступає єдиним способом забезпечення у національному праві виконання державою її міжнародно-правових зобов'язань.

Основними способами імплементації міжнародно-правових норм є трансформація, що полягає в повній переробці тексту міжнародно-правового акта чи окремих його статей зі збереженням суті змісту відповідної норми міжнародного права і з прийняттям на цій основі норм внутрішнього права; рецепція, тобто текстуальне повторення нормотворчим органом держави змісту міжнародно-правової норми у статті нормативно-правового акта; відсилання – вказівка у внутрішньодержавному нормативно-правовому акті на норми міжнародного права, що регулюють відсылні правовідносини. Такі способи імплементації використовуються як у державах-членах ЄС, так і в тих

держав, що взяли на себе зобов'язання перед Союзом відповідно до двосторонніх або багатосторонніх міжнародних договорів.

В результаті розробки теми на поточному етапі зроблено низку висновків:

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (УА) за своїм тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом в історії України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним ЄС. Тому, враховуючи широкий спектр питань, який регулюється УА, її положення матимуть вплив на практично усі сфери життєдіяльності українського суспільства. Найголовніше, що УА забезпечить створення зовнішньої рамки для запровадження європейських стандартів та для проведення нагальних внутрішніх системних реформ в Україні.

2. Керівництву держави варто ґрунтовно та системно підійти до запровадження механізму імплементації наймасштабнішого в українській історії двостороннього міжнародного договору. Для реалізації цього завдання слід скористатися позитивним досвідом європейських країн щодо розробки національного механізму імплементації УА. Враховуючи найкращі практики, розроблені в нових державах-членах ЄС, національний механізм імплементації УА має складатися з двох основних частин: Національної системи координації імплементації Угоди (органи державної влади, відповідальні за імплементацію Угоди) та Національної програми імплементації Угоди.

3. Успішна імплементація економічного блоку Угоди про асоціацію залежить від успішної реалізації комплексу першочергових заходів: забезпечення справжнього, а не декларованого розвитку підприємництва; виведення економіки з тіні; вільний доступ до кредитних, матеріальних та інформаційних ресурсів, ринків збуту продукції; ефективне втілення законодавства з питань боротьби з шахрайством та корупцією; посилення фінансового контролю за структурними фондами та фондами розвитку; реформа судової системи, захист прав власності та прав людини; розробка нової зовнішньоекономічної стратегії з урахуванням позитивних та негативних факторів від інтеграції України в Європу; зупинення подальшого соціального розшарування.

проведення 1 семінару:

– І Харківські міжнародно-правові читання «Актуальні проблеми сучасного міжнародного права», присвячені пам'яті професорів М. В. Яновського і В. С. Семенова, 27 листопада 2015 року, м. Харків.

Монографії – 1:

– Господарсько-правове регулювання використання альтернативних джерел енергії / уклад. Т. М. Анакіна. – Х. : Право 2015. – 140 с. (6,5 друк. арк.);

підготовка 12 статей.

підготовка 1 законопроекту:

– підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо регулювання свободи віросповідання і державно-конфесійних відносин)».

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

1. ТЕМА: «Правове та законодавче забезпечення економічної безпеки України» Номер державної реєстрації 0115U002626. Затверджена Постановою Президії НАПрН України № 88/7 від 13 червня 2014 року. Науковий керівник – к. ю. н., доцент Є. М. Білоусов. Термін виконання – 2015–2017 рр.

Мета теми – проведення комплексного міжгалузевого дослідження проблем сучасного регулювання правового та законодавчого забезпечення економічної безпеки України з урахуванням її місця як однієї з найважливіших складових цілісної системи національної безпеки держави.

У рамках зазначеної проблематики досліджувалися такі аспекти теми:

1) аналіз дисфункції чинного законодавчого забезпечення безпекової проблематики та функціонування національної інноваційної системи;

2) аналіз безпекової проблематики у сферах існуючих загроз національній безпеці;

3) дослідження проблематики економічної безпеки в традиційних експортоорієнтованих галузях національної економіки;

4) дослідження проблематики економічної безпеки в інноваційно-перспективних галузях та видах виробництва національної економіки;

5) розробка правових засобів та механізмів, концептуальних пропозицій щодо правової політики у відповідних секторах національної економіки.

Наукові результати:

1) Визначено, що законодавче регулювання забезпечення економічної безпеки в Україні не відповідає ні міжнародним стандартам, ні сучасним соціально-економічним тенденціям.

2) Доведено, що інтереси національної безпеки превалюють над усіма іншими соціально-економічними інтересами, у тому числі інтересами власників засобів виробництва.

3) Обґрунтовано необхідність розробки Закону України «Про інноваційну безпеку», який передбачатиме жорсткі імперативні засоби регулювання інноваційно-інвестиційних відносин у промисловому секторі у разі настання економічної кризи або в разі підвищення вірогідності її настання. Цей закон буде спрямований на мінімізацію можливих зовнішніх та внутрішніх ризиків розвитку інноваційного сектору економіки та передбачатиме модель державно-управлінського впливу з метою стабілізації господарсько-правових відносин.

4) Встановлено, що запобігання загрозам економічній безпеці не є абсолютним, оскільки в будь-який момент часу можлива поява несподіваних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, які каталізують протікання загрози або максимізують її наслідки. З огляду на це ефективним є поліструктурність у підходах менеджменту до подолання загроз економічній безпеці, що передбачає певну варіативність поведінки підприємства.

5) Досліджено проблеми модернізації правового забезпечення оборонно-промислового комплексу України у контексті функцій економічної безпеки.

6) Проаналізовано питання удосконалення організаційно-правових форм господарюючих суб'єктів як напрям убезпечення їх економічного стану. У процесі дослідження встановлено: безпека підприємництва завжди пов'язана з діяльністю учасників ринку фінансових послуг, а отже і споживачів таких послуг; проблеми

захисту інтересів споживачів ринку фінансових послуг пов'язані з удосконаленням правового регулювання діяльності фінансових установ, стан якого потребує приведення у відповідність з реальною соціально-економічною ситуацією.

7) Розв'язання проблеми правового статусу суб'єктів ринку фінансових послуг, тих організаційно-правових форм, в яких можуть створюватися учасники цього ринку, зокрема ті, що надають фінансові послуги – банки, страхові компанії, інститути спільного інвестування, компанії з управління активами, недержавні фінансові фонди тощо, не є самоціллю, оскільки доцільна і ефективна організаційно-правова структура такого учасника забезпечить його від тих ризиків, які супроводжують здійснення ним діяльності, пов'язаної з наданням фінансових послуг.

8) Вивчено стан та проблеми правового регулювання науково-технічної та інноваційної політики держави в ядерному енергетичному секторі України.

9) Визначено, що існує багато питань з приводу ядерної безпеки, складної проблематики постачання ядерного палива та схоронення відходів, необхідності забезпечення централізованого керування, і враховуючи те, що цей підкомплекс має бути рентабельним, зроблено висновок про необхідність прийняття окремої Стратегії, в якій відповідні відносини зайшли своє врегулювання.

10) Розглянуто питання упровадження саморегулювання будівельної сфери як фактору забезпечення економічної безпеки держави.

11) З'ясовано, що перспективним вектором для розвитку будівельної галузі в Україні має бути формування системи професійного самоврядування, яка поєднає різні саморегулювні організації за спеціалізацією, але кожна з яких підпорядкована принципу централізації – за кожним видом діяльності чи професії утворюється Центральна або Національна організація, яка координує діяльність регіональних відділень чи організацій.

12) Встановлено, що саморегулювна організація є унікальним поєднанням приватного інтересу та державного нагляду, що являє собою ефективну та дієву форму комплексного регулювання, яка сформувалась в умовах постійно мінливого та динамічного розвитку економічного середовища. Гнучкість та можливість миттєво під-

лаштуватися до його вимог є тією відмінною рисою, що належить до фундаментальних умов створення економічно успішної сучасної держави. Саме ця особливість може бути також однією із передумов сталої економічної безпеки України.

13) Здійснено дослідження низки проблемних питань, пов'язаних з реформуванням системи місцевого самоврядування в Україні та зміни їх ролі у сфері забезпечення національної економічної безпеки через з'ясування їх основних повноважень у цій сфері та реальних можливостей їх здійснення тощо.

14) Встановлено, що з метою забезпечення національної економічної безпеки, зокрема на місцевому рівні, система місцевого самоврядування потребує суттєвого реформування в напрямку утвердження принципів децентралізації публічного управління та субсидіарності.

15) Вивчено питання сприяння забезпеченню економічної безпеки України за національним митним законодавством.

16) Місце митної політики у державній політиці національної безпеки визначається її завданням – забезпечення економічних інтересів та безпеки України.

17) При реалізації митної політики держави необхідно розглядати діяльність державних органів, причетних до цього процесу, в комплексі, оскільки всі державні органи в цій сфері об'єднані однією метою – забезпечення національної та економічної безпеки держави. Подальшого дослідження вимагають категорії «економічна безпека» і «митна безпека» та їх вплив на практичну діяльність митних органів.

18) Визначено конкретні загрози, які існують у сфері технологічної безпеки, через недосконалість механізму створення та функціонування мереж трансферу технології в Україні. Запропоновано конкретні заходи з приводу належного забезпечення технологічної безпеки та подальшого функціонування мереж трансферу технології.

19) Досліджено питання реформування системи охорони здоров'я як фактору забезпечення економічної безпеки держави.

20) Доведено, що правова класифікація інноваційних лікарських засобів має особливості порівняно із хіміко-фармацевтичною та медичною класифікаціями, що викликано необхідністю узгодження спеціальних вузькопрофесійних термінів із існуючою вітчизняною

нормативно-правової базою та водночас гармонізацією із законодавством ЄС.

21) З урахуванням матеріалів дослідження запропоновано наступне визначення: оригінальний (інноваційний) лікарський засіб – лікарський засіб, що був уперше в світі зареєстрований на основі повного реєстраційного досьє (повного комплекту документів щодо його ефективності, безпеки та якості) та має патентний захист активних компонентів на певний період часу.

22) Вивчено питання державного регулювання наукової та науково-технічної сфер як елемента економічної безпеки України;

23) Запропоновано визначення поняття державного регулювання діяльності у науковій та науково-технічній сферах як законодавчо закріплену сукупність засобів і механізмів впливу, регламентуючого, дозвільного, контролюючого та стимулюючого характеру, направлених на реалізацію державної політики у науковій та науково-технічній сферах у відповідності із суспільними потребами.

24) Розглянуті питання правового забезпечення розвитку альтернативної енергетики як фактору енергетичної безпеки держави.

25) Доведено, що для розвитку вітроенергетики в Україні необхідне формування національної енергетичної політики, створення законодавчої та нормативно – технічної бази відновлюваної енергетики, створення системи її стимулювання. Стимулювання вітроенергетичної галузі має проводитися одночасно за трьома напрямками: 1) виробництво енергії промисловими вітроелектростанціями та домашніми вітряками (прозорість механізму будівництва, приєднання до мережі, отримання «зеленого» тарифу); 2) виробництво обладнання (конкурентні умови функціонування виробників); 3) стимулювання споживачів енергії (надання пільгових кредитів на встановлення обладнання).

26) Запропоновано підхід, відповідно до якого окрім створення цілісної вітроенергетичної галузі України, слід враховувати регіональне розташування відповідних об'єктів, а тому розробляти та впроваджувати інноваційно-інвестиційні проекти розвитку в окремих регіонах.

27) Стимулювання такої галузі відновлювальної енергетики як вітроенергетика має проводитися одночасно за трьома напрямками: 1) виробництво енергії промисловими вітроелектростанціями та

домашніми вітрянками (прозорість механізму будівництва, приєднання до мережі, отримання «зеленого» тарифу); 2) виробництво обладнання (конкурентні умови функціонування виробників); 3) стимулювання споживачів енергії (надання пільгових кредитів на встановлення обладнання).

28) Для адаптації національного електроенергетичного комплексу до об'єднаної енергосистеми Європи ENTSO-E необхідна модернізація обладнання, а також зміни до нормативної та законодавчої бази. Необхідно прийняти ще стандарт з якості електроенергії, розробити процедури сертифікації електростанцій, правила підключення споживачів та Кодекс електричних мереж України.

29) Необхідним є вдосконалення законодавства з питань електроенергетики в частині встановлення та розмежування відповідальності суб'єктів електроенергетики та споживачів, тобто визначення хто повинен відповідати за якість, а також чи можуть власник та споживач домовитися про це у договорі. Між постачальником та споживачем встановлюються взаємні права та обов'язки щодо якості енергії.

Монографії – 1:

1. Правове регулювання ринку електроенергії в Україні : навч.-метод. посіб. / уклад. О. Ю. Битяк. – Х. : Право, 2015. – 172 с. (10 ум. друк. арк).

Наукові статті – 9, тези доповідей – 19.

Розроблено проект Стратегії економічної безпеки України.

2. ТЕМА: «Правове регулювання відносин у мережі інтернет». Номер державної реєстрації 0114U002467. Затверджена Постановою Президії НАПрН України № 85/10 від 11 червня 2013 р. Науковий керівник – к. ю. н., с. н. с. Єфремова К. В. Термін виконання – 2014–2016 рр.

Мета теми – дослідження особливостей та стану правового регулювання суспільних відносин, що виникають при організації і користуванні мережею Інтернет, з'ясувати співвідношення приватних і публічних інтересів у ній з метою визначення оптимальних правових механізмів забезпечення та захисту.

У рамках зазначеної проблематики досліджуються такі аспекти теми:

1. Правова кваліфікація Інтернет-відносин і їх характеристика.
2. Аналіз чинного законодавства України щодо особливостей законодавчого регулювання відносин, що виникають у мережі Інтернет.
3. Дослідження особливостей правового статусу суб'єктів відносин у мережі Інтернет.
4. Правові засади здійснення господарської діяльності у мережі Інтернет. Особливості здійснення правочинів у мережі Інтернет.
5. Дослідження проблематики господарсько-правового регулювання договірної забезпечення відносин, що виникають у мережі Інтернет.
6. Захист прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет.
7. Правове регулювання інформаційних відносин у мережі Інтернет.

Наукові результати:

1) Визнано, що електронна господарська трансакція, учасники якої взаємодіють на рівні національного сегменту мережі Інтернет відповідної держави, з погляду права здійснюється в межах національної законодавчої юрисдикції цієї держави. Однак саме визначення національного сегменту мережі Інтернет, що містить Модельний закон СНД «Про основи регулювання Інтернету», не дає змоги встановити фіксовані межі мережі Інтернет, відповідно локалізувати господарську договірну трансакцію як таку, що здійснено в межах відповідного національного сегменту Інтернету, що залишає актуальним питання розмежування юрисдикції різних країн устанавлювати власні правила поведінки у сфері електронної комерції, чітку відповідь на яке не можуть надати ні територіальний, ні персональний принципи здійснення юрисдикції держави.

2) Аргументовано, що під час визначення зовнішньоекономічного характеру договору, укладеного з використанням можливостей мережі Інтернет, одночасно мають бути враховані як критерій набуття учасниками електронної трансакції статусу суб'єктів господарювання за законодавством різних країн, так і забезпечення ділової адресації в мережі Інтернет через різнонаціональні сегменти Інтернету, насамперед домену з використанням розширень країн, суб'єктами господарювання яких вони є.

3) Визначено, що місцем укладення договору у сфері електронної комерції слід вважати місце отримання електронного акцепту особою, яка зробила пропозицію укласти договір (електронну оферту).

4) Визначено, що українське законодавство не здійснює розмежування між дотриманням вимог до письмової форми та наявністю підпису, відповідно всі договори міжнародної купівлі продажу укладені з використання мережі Інтернет, де однією зі сторін є вітчизняний суб'єкт господарювання, мають посвідчуватися електронними цифровими підписами.

5) Доведено, що вимога вітчизняного законодавства про обов'язкову наявність: (а) електронних підписів кожної зі сторін зовнішньоекономічного договору на електронних повідомленнях, (б) попередньої домовленості сторін про використання електронної форми договору та/або електронного підпису, створює значні перепони для розвитку електронної комерції, зокрема у сфері зовнішньоекономічної діяльності, та не відповідає сучасним тенденціям розвитку міжнародного комерційного обороту, положенням міжнародних актів уніфікації європейського законодавства, що вимагає модернізації відповідних положень вітчизняного законодавства.

6) У процесі організації та безпосереднього здійснення інноваційної діяльності з приводу впровадження інноваційних комп'ютерних технологій, у тому числі Grid-технологій, та їх використання, контролю за дотриманням залученими до цієї діяльності суб'єктами вимог чинного законодавства складається особливий різновид господарських відносин – інноваційні відносини.

7) На підставі аналізу Grid-технологій виділені кваліфікуючі елементи таких технологій як об'єктів інноваційних відносин, а саме:

– в основі об'єкта інноваційних відносин завжди знаходиться об'єкт інтелектуальної власності, щодо якого були вжиті заходи для його доведення до стану впровадження;

– наявність проекту впровадження (але слід зазначити, що лише на першій стадії – розробки);

– технічна документація з установленням технічних умов виробництва нової продукції/використання у процесі діяльності;

– послуги із супроводження впровадження/використання та ведення контролю.

8) Розглянуто порядок і особливості укладення договорів в електронній формі та виявлені пов'язані із цим проблемні питання.

9) В основі електронної комерції як комплексного правового явища лежать правовідносини у сфері вчинення правочинів через мережі електрозв'язку, які об'єктивуються електронним документом. У нормативних актах України використовується термін «електронний документ», але з різними визначеннями. В юридичній літературі також наводяться різні визначення цього терміна, що ускладнює його розуміння та використання. Вказаний недолік може бути усунутий шляхом закріплення у Законі України «Про електронну комерцію» визначення поняття електронного документа. При цьому доцільно запозичити визначення електронного документа, закріпленого у ст. 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні», як найбільш вдалого та уніфікувати визначення цього терміну у всіх нормативно-правових актах України, в яких він вживається.

10) З'ясовано, що один із найважливіших етапів оформлення будь-якого договору, в тому числі й електронного, – його підписання уповноваженою особою, оскільки підпис надає договору юридичної сили, узаконює його. Підписом засвідчується особа підписувача, його згода з умовами договору та автентичність документа, тобто той факт, що документ походить з певного джерела та не зазнав змін після того, як на нього було накладено підпис. В Україні функцію автентифікації за електронним підписом законодавчо не закріплено, а види електронних підписів за ступенем надійності не розмежовано. На практиці це призводить до невизнання в країнах ЄС електронних підписів, згенерованих в Україні, та електронних сертифікатів, виданих українськими центрами сертифікації ключів. Виходячи з цього, рекомендується комплексно переглянути Закон України «Про електронний цифровий підпис», у якому би забезпечувалось використання як посилених та кваліфікованих, так і простих електронних підписів, а також надійність постачальників послуг із сертифікації та виданих ними сертифікатів.

11) Встановлено, що для вчинення правочинів через мережі електрозв'язку істотне значення має не тільки сам факт одержання електронного документа, а й час його одержання. В українському

законодавстві час отримання електронного документа може бути визначено наступним чином:

- якщо адресат вказав інформаційну систему з метою одержання певних документів, одержання відбувається в момент, коли електронний документ надходить до вказаної інформаційної системи або, якщо електронний документ направляється до інформаційної системи адресата, яка не є вказаною інформаційною системою, – в момент, коли електронний документ стає доступним адресатові;
- якщо адресат не вказав інформаційну систему, одержання відбувається в момент, коли електронний документ надходить до якої-небудь інформаційної системи адресата, яка дозволяє йому отримати доступ до документа.

Наукові статті – 9, тези доповідей – 19.

Розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Митного Кодексу України щодо порядку призупинення митного оформлення товарів на підставі даних митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності».

3. ТЕМА: «Правове забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України та ринків фінансових послуг до права Європейського союзу». Номер державної реєстрації 6581040. Затверджена Постановою Президії НАПрН України № 88/7 від 13 червня 2014 р. Науковий керівник – к. ю. н., доцент С. В. Глібко. Термін виконання – 2015–2017 рр.

Мета теми – проведення порівняльного аналізу класифікації ринків фінансових послуг в Україні та ЄС, здійснення систематизації фінансових послуг, на підставі цього виявлення недоліків правового регулювання та визначення шляхів і засоби його удосконалення, що дозволить адаптувати законодавство України в цих сферах до законодавства ЄС.

В межах поставленої мети завданнями є: дослідження правового регулювання ринків фінансових послуг як окремо так в порівняльному аспекті в Україні та ЄС, визначення окремих інститутів та категорій на в праві та законодавстві, що регулює ринки фінансових послуг, розроблення напрямків відповідності правового регулювання ринків фінансових послуг інвестиційній моделі розвитку економіки України та трансформації такої моделі в законо-

давчі акти. Невід'ємним є також завдання виявлення проблем та визначення концептуальних напрямків щодо належного врахування публічних та приватних інтересів інвесторів України на законодавчому рівні. Актуальними серед інших є завдання удосконалення правового механізму захисту інтересів учасників ринків фінансових послуг, пруденційного нагляду за діяльністю страховиків та розроблення правового механізму адаптації вимог Солвенсі II ЄС до рівня платоспроможності страховиків.

Очікуваними результатами є надання концептуальних пропозицій щодо формування правового механізму регулювання оптимальної в сучасних умовах інвестиційної моделі економіки України та щодо удосконалення та наближення такого механізму до європейської моделі регулювання ринків фінансових послуг шляхом застосування методів, форм і засобів регулювання таких галузей юридичних наук, як господарського, цивільного, трудового, фінансового, аграрного, інших, з урахуванням інструментів окремих економічних наук.

Наукові результати:

1) Встановлено, що на класифікацію банківських операцій впливає економічна сутність діяльності банків як фінансових посередників.

2) Проведено диференціацію понять «фінансове посередництво» і «грошове посередництво» (з урахування відсутності закріплення терміну «фінансове посередництво») у національному класифікаторі України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності». У секції К якого, в класі 64.19 банківські послуги та операції, окремо від діяльності центрального банку віднесено до інших видів грошового посередництва, у тому числі відповідно до Методологічних основ та пояснень до позицій національного класифікатора ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності». Оскільки КВЕД-2010 з урахуванням міжнародних стандартів оперує поняттями «фінансова діяльність» в секції К, «фінансові послуги» в розділі 64, а в Методологічних основах КВЕД-2010 акцентується, що для класифікації одиниць у рамках цього розділу істотну роль грає прийнята в певній країні організація фінансових служб, на наш погляд, це підтверджує недоцільність виключення вживання терміну «фінансове посередництво» з сфери законодавства.

3) Класифікація банківських послуг і операцій та їх правове регулювання при проведенні банківської діяльності здійснюється не самостійно за їх видом, а з урахуванням функцій суб'єкта – банка та ризиків в його діяльності, як, тоді, коли мова йде як про обов'язкову сукупність видів діяльності банків, так і у випадку здійснення ними інших фінансових послуг.

4) Визначення банківської діяльності в Законі України «Про банки та банківську діяльність» не виключає віднесення до банківських операцій і не названих в понятті операцій, які є фінансовими послугами. Наслідки такого регулювання банківської діяльності полягають у віднесенні цих трьох операцій до системоутворюючих банківську діяльність на законодавчому рівні.

5) Наголошено на необхідності адаптації вітчизняної термінології Законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» і «Про банки і банківську діяльність» до Директиви № 2013/36 / ЄС Європейського парламенту та Ради «Про доступ до діяльності кредитних організацій і пруденційний нагляд за діяльністю кредитних організацій та інвестиційних компаній, що вносить зміни до Директиви № 2002/87 ЄС і скасовує дію Директиви № 2006/48 ЄС і № 2006/49 ЄС», Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 6 вересня 2014 року № 1678-VII (стаття 125) і Додатку щодо фінансових послуг до Генеральної угоди про торгівлю послугами (Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі, ратифікований Законом України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі» 10.04.2008 № 250-VI).

6) У зв'язку з тим, що Україна взяла на себе зобов'язання щодо приведення національного законодавства у відповідність із законодавством Європейського Союзу щодо захисту прав інвесторів, то було б доречним, створення в Україні подвійної компенсаційної системи, яка складалась б з державного фонду гарантування інвестицій на ринку фінансових послуг та солідарного гарантійного фонду інвестицій.

7) В Законі України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» необхідно зобов'язати кожного професійного

учасника ринку цінних паперів мати свій веб-сайт, на якому б було ясно та зрозуміло викладена вся необхідна інформація для споживачів відносно інвестування своїх коштів. Крім того, існує необхідність створення в Україні подвійної компенсаційної системи, яка складалась б з державного фонду гарантування інвестицій на ринку фінансових послуг та солідарного гарантійного фонду інвестицій. Іншою компенсаційною схемою для інвесторів можна визначити як створення солідарного гарантійного фонду шляхом укладення учасниками такого фонду договору про солідарне виконання зобов'язання перед інвесторами у разі втрати інвестицій внаслідок настання їх недостатності.

8) Удосконалено методику оцінки платоспроможності страхової компанії, що наведена у QIS5 Technical Specifications, в Україні з урахуванням адаптованої складової через визначення значення SCR, що засвідчило, що діяльність страхових компаній в Україні зі страхування іншого, ніж страхування життя характеризується значно вищим за європейський рівнем ризику страхової діяльності та більшим розміром необхідного капіталу для покриття цих ризиків. Це вимагає розробки адаптованої методики оцінки платоспроможності страхової компанії в Україні з урахуванням вимог ЄС.

9) Запропоновано удосконалення державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю в Україні проводити за двома напрямками: істотні новації, що розглядають фінансово-економічну природу регулювання та управлінсько-правові новації, які повинні підвищити якість державного інституту регулювання. До істотних новацій віднесено: введення макропруденційного нагляду, на основі якого Нацкомфінпослуг України повинен підтримувати системну стабільність страхового ринку в цілому, а не окремих страховиків; циклічне регулювання, що націлене на згладжування негативних наслідків зміни місткості страхового ринку. Щодо управлінсько-правових новацій пропонується реформування системи державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю, яке повинна бути побудовано на принципах макропруденційного нагляду та регулювання.

10) Встановлено, що методика оцінки платоспроможності страхової компанії в Україні з урахуванням адаптованої складової має бути більш жорсткою за стандартну методику, що наведена у QIS5

Technical Specifications. Діяльність страхових компаній в Україні зі страхування іншого, ніж страхування життя характеризується значно вищим за європейський рівнем ризику страхової діяльності та більшим розміром необхідного капіталу для покриття цих ризиків. Це вимагає врахування результатів розрахунків у прийнятті змін до Закону України «Про страхування» через адаптацію методики оцінки платоспроможності страхової компанії.

11) Обґрунтовано необхідність законодавчого закріплення таких ознак інвестицій (відповідно до тесту Salini):

- це матеріальний вклад інвестора в певний проект;
- це визначена тривалість обґрунтованих економічних стосунків;
- наявність у інвестора мети отримати прибуток або досягти інший соціальний ефект;
- прийняття інвестором економічного ризику від реалізації інвестиції;
- сприяння інвестиції розвитку приймаючої держави.

12) На основі дослідження різних форм і методів інвестиційного забезпечення інноваційної моделі економічного розвитку різних економічних систем можна зробити наступні висновки. По-перше, інноваційна модель економічного розвитку є ключовою метою будь-якої держави і найважливішим чинником успіху країни в середньо- і довгостроковому періодах її розвитку, а одним з ключових чинників забезпечення цього процесу є венчурний капітал. По-друге необхідно розвивати партнерські стосунки венчурного бізнесу, влади і соціуму в процесах регулювання, стимулювання і координації забезпечення інноваційної моделі економічного розвитку вітчизняної економіки на всіх її рівнях.

13) Першочерговим напрямом повинна бути регіональна інвестиційна політика, що сприятиме активізації й ефективнішому використанню факторів привабливості, а саме : поліпшення заходів державного управління інноваційно-інвестиційними трансформаціями в регіонах. Спираючись на окреслену інвестиційну політику, доведено, що необхідно розробити адекватну пріоритетам кожного регіону країни інвестиційну стратегію. Другий напрям інвестиційної політики – підвищення платоспроможності регіонів – потребує проведення персональної роботи з одержувачами позик (гарантій) за рахунок обласних бюджетів та підвищення ефективності бюджет-

ної політики. Розвиток третього напрямку інвестиційної політики – підвищення конкурентоспроможності регіонів і сприяння розвитку бізнесу – передбачає аналіз конкурентних переваг суб'єктів господарювання регіонів і визначення напрямів їх активізації. Враховуючи обмеженість ресурсів капіталовкладень місцевої державної адміністрації, пропонується використовувати селективну або «точкову» бюджетну політику підтримки інвестиційної діяльності. На нашу думку, для успішного розвитку національної науки істотне значення має не тільки збільшення державного фінансування, а й законодавче врегулювання економічних взаємовідносин між науковими установами і підприємствами.

14) Порівняльний аналіз положень Закону України «Про систему оподаткування» та Податкового кодексу України показує, що держава відмовляється від використання стимулюючого складника регулюючої функції податків. Податкове стимулювання як врегульоване нормами податкового права звільнення зобов'язаного суб'єкта від податкових обов'язків, зменшення їх обсягів, а також розширення його можливостей по реалізації податкових прав, що надаються за умови вчинення дій, в результатах яких заінтересована держава, має як загальні, притаманні правовим стимулам, ознаки, так і специфічні риси. До останніх належать наступні: 1) податкове стимулювання здійснюється у формі податкових відносин; 2) має свій об'єкт; 3) має непрямий характер; 4) у податковому стимулюванні вирізняється майновий та немайновий складник; 5) здатне забезпечити результат як у довгостроковій, так і у короткостроковій перспективі; 6) метою такого стимулювання може виступати як здійснення звичайної, так і підвищеної правомірної діяльності платника; 7) здійснюється певними правовими засобами.

15) Порівняльний аналіз категорій «податкова пільга» та «спеціальний податковий режим» показує, що спеціальний податковий режим має більший регулятивний потенціал аніж податкова пільга. На це вказують наступні чинники: 1) застосування спеціального податкового режиму дозволяє зменшити як податковий обов'язок у грошовому вираженні, так і обов'язок, що не має матеріального вираження. Податкова пільга дозволяє скоротити тільки податковий обов'язок у грошовому вираженні; 2) податкова пільга як елемент юридичного складу податку характеризує останній. Спеціальний

податковий режим вказує на наслідки, які настають для платника при відмові від застосування загальної системи оподаткування та переході до застосування інших умов – альтернативних або спеціальних; 3) податкова пільга впливає на елементний склад системи, якою є податок, спеціальний податковий режим – на систему податків та зборів.

16) Здійснено аналіз і дослідження категорій та інститутів у сфері кредитування сільськогосподарських товаровиробників під заставу сільськогосподарської продукції. Проведено аналіз і дослідження правового регулювання кредитування сільськогосподарських товаровиробників під заставу сільськогосподарської продукції в Україні та ЄС в порівняльному контексті. Отримано подальший розвиток наукові думки щодо:

(а) недосконалості правових приписів щодо державного кредитування сільськогосподарських товаровиробників під заставу сільськогосподарської продукції;

(б) потреби затвердження стандартної форми договору про надання бюджетної позики Аграрним фондом;

(в) необхідності удосконалення приписів Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» щодо можливості надання кредитів державою під заставу не лише зерна, а й іншої сільськогосподарської продукції рослинного чи тваринного походження;

(г) потреби запровадження кредитування під заставу майбутнього врожаю сільськогосподарських культур.

17) Досліджено правовий механізм формування випереджаючого розвитку продуктивних сил до потреб інноваційного розвитку України. Розглянуто актуальні на сьогодні питання післядипломної освіти в Україні, вказано на недоліки та внесено пропозиції. Так, основними недоліками вітчизняного нормативно-правового регулювання у цій сфері названо такі:

– безсистемність розвитку правового забезпечення, величезна кількість змін і доповнень, причому в основному до актів, прийнятих уже після проголошення незалежності України;

– внутрішня суперечливість у регулюванні багатьох питань підготовки та підвищення кваліфікації;

- правова неврегульованість багатьох навчально-виховних відносин, що об'єктивно вимагають такого регулювання;

- недостатня наукова обґрунтованість нормативно-правових актів, їх декларативність, безадресність, відсутність у багатьох актах чітких механізмів реалізації;

- відсутність цілісної державної програми розвитку нормативно-правового забезпечення та визначення пріоритетності у прийнятті відповідних актів;

- відсутність комплексної програми розвитку перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників.

18) З метою вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює питання професійного навчання кадрів запропоновано наступні зміни:

- необхідно закріпити в Трудовому кодексі принцип безперервності професійного навчання протягом усього трудового життя працівника в якості принципу правового регулювання трудових відносин;

- доцільно передбачити в ТК право працівника на просування по службі за результатами успішно пройденого професійного навчання за напрямом роботодавця і в разі наявності вакантної посади, відповідної кваліфікаційним рівнем працівника;

- установити спеціальним законом механізм обов'язкового щорічного відрахування роботодавцем коштів на професійне навчання працівників у відсотковому відношенні до суми фонду оплати праці;

- потрібна розробка комплексної державної програми підготовки кваліфікованих кадрів;

- необхідно прийняти Закон України «Про післядипломну освіту».

19) Перехідний період спричинив об'єктивні труднощі, пов'язані зі зломом старої страхової системи і фрагментарністю побудови іншої. Загострюються ці складнощі суб'єктивними причинами, зумовленими браком чітко виробленої стратегії переходу від адміністративного до дійсно ринкового страхування. З огляду на це особливої актуальності набули проблеми перебудови всіх складників національної системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, вирішення яких забезпечить створення меха-

нізмів, що зможуть гнучко реагувати на постійні зміни, характерні для переходу до ринкових форм господарювання.

20) При цьому позитивних зрушень у питанні охорони здоров'я населення можна досягти тільки через системну реформу й комплексний, законодавчо врегульований перехід на модель бюджетно-страхової медицини, яка має включати: збільшення бюджетного фінансування медичної галузі; забезпечення збалансованості обсягів державних гарантій надання населенню безоплатної медичної допомоги з фінансовими можливостями держави; запровадження загальнообов'язкового державного медичного страхування; координацію діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування й суб'єктів медичного страхування; підвищення ефективності використання всіх фінансових ресурсів; забезпечення господарської самостійності медичних закладів і перехід до прогресивних форм їх господарювання; підвищення рівня оплати праці та соціального захисту медичних працівників.

21) Вкладення у професійне навчання є особливим видом так званих нематеріальних інвестицій, що забезпечують конкурентоспроможність працівників, підприємств, а значить, і національної економіки, при цьому соціальні партнери відіграють ключову роль у залученні коштів у розвиток професійного навчання, домагаючись потрібного його змісту.

22) Для активізації залучення роботодавців до участі у виробничому навчанні слід запроваджувати: (а) державні дотації й субсидії роботодавцям для створення додаткових навчальних місць для виробничого навчання й навчання на робочих місцях; (б) спеціальні фонди, створені за участю роботодавців, за допомогою чого відбувається перерозподіл коштів на користь тих із них, які активніше займаються навчанням; (в) цільові навчальні фонди, що створюються безпосередньо на підприємствах, з регулярним відрахуванням до них коштів; (г) податкові пільги відповідним підприємствам (зменшення податків, надання податкових кредитів) та ін.

23) Доведено, що принципи становлять основний зміст і визначають характерні особливості правозабезпечення і правозастосування в царині професійного розвитку працівників, а також окреслюють напрями їх подальшого розвитку. Сформульована система принципів правового регламентування професійного розвитку

працівників, яка охоплює: (а) поєднання інтересів працівників і роботодавців, (б) рівність прав і можливостей працівників у їх професійному розвитку, (в) доступність останнього, (г) різноманітність видів і форм професійного навчання, (д) безперервність такого навчання, (е) його безоплатність для працівників, (є) поєднання централізованого й локального регулювання професійного розвитку працівника.

Монографії – 1:

1. Адабашев Т. К. Платіжні системи: проблеми господарсько-правового забезпечення функціонування та розвитку : монографія. – Х. : Право, 2015. – 244 с.

Наукові статті – 10, тези наукових доповідей – 41.

Розроблено проект Закону України «Про спеціальні режими інвестиційної та інноваційної діяльності із застосуванням принципу субсидіарності в Україні».

4. ТЕМА: «Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні». Номер державної реєстрації 0114U002468. Затверджена Постановою Президії НАПрН України № 85/10 від 11 червня 2013 р. Науковий керівник – д. фс. н., професор Г. П. Клімова. Термін виконання – 2014–2015 рр.

Метою роботи є розробка цілісної соціально-правової теорії становлення інноваційного суспільства в Україні на основі аналізу парадигмальних концептів інноваційного розвитку соціуму у західних та вітчизняних дослідженнях, системного розгляду чинників, що детермінують цей процес, а також визначення шляхів його оптимізації.

Дослідження концептуальних засад становлення інноваційного суспільства в Україні є однією з найскладніших проблем у сучасному суспільстві та ключовою для визначення шляхів подальшого соціального розвитку українського соціуму. Особливої актуальності ця проблема набуває у зв'язку з тим, що по мірі наближення до постіндустріальної стадії свого розвитку сучасне українське суспільство виявляється все більш залежним від неперервного та неминучого інноваційного розвитку як домінуючого способу свого розвитку. Це обумовлено тим, що в сучасному світі боротьба йде перш за все не за володіння матеріальними

ресурсами, а за здатність до нововведень. Саме ця здатність стала своєрідним індикатором ефективності сучасної організації соціальних систем різного рівня, яка дозволяє виживати та розвиватися в умовах зростаючих темпів соціальних змін, посилення міжнародної та внутрішньої конкуренції.

У рамках зазначеної проблематики досліджувалися такі аспекти теми:

1. Інноваційне суспільство як об'єкт соціально-правового дискурсу.

2. Економічний механізм становлення інноваційного суспільства в Україні.

3. Науково-технічний прогрес як основа інноваційного розвитку українського суспільства.

4. Вплив правових інновацій на становлення інноваційного суспільства в Україні.

5. Інноваційна інфраструктура вищої школи як найважливіша умова інноваційного розвитку українського суспільства.

6. Формування у вищій школі інноваційної особистості як суб'єкта становлення інноваційного суспільства в Україні.

Наукові результати:

1) Сформульовано, що головною метою інноваційної діяльності у сфері вищої школи є забезпечення на рівні світових стандартів підготовки фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, що здібні до генерації та адаптації інноваційних прогресивних змін, усвідомити для себе необхідність безперервної освіти на протязі свого трудового життя, а також забезпечення ефективного зростання освітнього та наукового потенціалів вищої школи з метою його застосування для розвитку українського суспільства.

2) Доведено, що досягнення цієї головної мети вимагає розв'язання пріоритетних завдань у сфері вищої школи, що містять інноваційну проблематику:

– підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів, як суб'єктів інноваційних процесів у сфері вищої школи;

– підготовка науково-педагогічних працівників, що мають володіти інноваційними технологіями навчання та підготовлені до навчального процесу за освітніми програмами, які включають питання інноваційного розвитку;

– виховання інноваційної культури у суб'єктів інноваційних процесів, на основі якої формуються мотиваційний фактор їх участі в інноваційних процесах та креативні підходи до їх реалізації;

– генерація та впровадження інноваційних технологій в навчальний процес як передумова ефективного розвитку вищої школи, що пов'язано із впровадженням нових технологій навчання, освітніх продуктів та послуг, удосконалення методичного забезпечення;

– активізація участі вищих навчальних закладів в інноваційних процесах, інноваційних програмах та проектах, у розвитку інфраструктури підтримки інноваційної діяльності, що має спиратися на значний науковий та науково-педагогічний потенціал, сконцентрований у цих закладах;

– забезпечення європейського рівня якості і доступності вищої освіти як фактора зростання інноваційного потенціалу вищої школи України.

3) Обґрунтовано, що реалізація інноваційної діяльності у сфері вищої школи зумовлює інноваційні зміни змісту навчання, його предметної та діяльнісної компонент.

4) Встановлено, що предметний зміст навчання – це базовий зміст навчальних дисциплін, курсів, навчальних модулів, що забезпечує певний обсяг та рівень знань, які мають бути засвоєні студентами в навчальному процесі та зафіксовані державними стандартами або іншими нормативними документами. За умов інтеграції до європейського та світового освітнього просторів зміст освіти має постійно переглядатися відповідно до сучасних науково-технічних досягнень.

5) З'ясовано, що професіоналізація навчання досягається при роботі студентів в науково-виробничих, інноваційних, науково-навчальних та інших інфраструктурних утвореннях при вищих навчальних закладах, зорієнтованих у своїй діяльності на розв'язання практичних завдань.

6) Зроблено висновок, що діяльнісна компонента навчання забезпечує студентів методологією діяльності, способами пізнання та перетворення зовнішнього середовища або адаптації до нього, технологією самовизначення та самореалізації, формує мотиваційні чинники до предметної діяльності. Вона має бути зорієнтована

на цінності інноваційного розвитку вищої школи України в контекст європейської інтеграції.

7) Встановлено, що у Україні основними принципами, що зумовлюють інноваційну спрямованість модернізації вищої освіти, яка провадиться в руслі Болонського процесу, є: перехід на дворівневу систему підготовки кадрів; перегляд змісту основних освітніх програм у відповідності з вимогами МОН України і їх подання за модульним принципом; реалізація компетентностного підходу в змісті і процесі освіти; уведення бально-рейтингової системи оцінки і контролю якості освіти замість п'ятибальної.

8) Обґрунтовано, що зараз і вся система української вищої освіти, і кожний конкретний ВНЗ України окремо знаходяться в складній проблемній ситуації, через те, що сьогодні не існує ані зрозумілої для всіх теоретичної основи прийняття проектних рішень, ані готовності працівників ВНЗ до такої кардинальної модернізації, ані адекватних ресурсів – фінансових, кадрових, організаційних. Кожний ВНЗ визначається в цій ситуації самостійно, витрачаючи великі зусилля на розробку науково-методичної документації.

9) Доведено, що успішне вирішення різноманітних проблем і завдань модернізації за певними напрямками передбачає перехід ВНЗ України зі стану традиційного, сталого функціонування з елементами відставання від викликів часу в режим інноваційного розвитку, що забезпечує підготовку конкурентоспроможних спеціалістів.

10) Доведено, що для сучасних організацій, які вже стали на шлях розвитку інноваційного типу, центральною опорою є працівник. Саме він повинен вміти інтегрувати найрізноманітніші види наукового знання та реалізовувати їх у життя; враховувати складний взаємозв'язок технологічних, економічних, соціальних та інших факторів, об'єднуючи різні види наукового знання для досягнення кінцевого результату;

11) Обґрунтовано, що технічний прогрес та інноваційна складова трудового процесу переінакшують усі сфери матеріального виробництва, а тому безпосередньо впливають на умови та безпеку праці. Небезпека у цьому випадку проявляється у впливі на людину небезпечних факторів виробництва, що за певних обставин може трансформуватися в небезпечну подію, а саме нещасний випадок на виробництві.

12) До проблемних питань, що виникають в сучасних умовах становлення інноваційного суспільства в Україні у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві належать такі: не ратифікованість більшості Конвенцій МОП, що забезпечують права працівників у разі настання нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання; виникнення різних форм зайнятості населення, що потребує відповідного правового регулювання, яке не зменшувало б гарантії працівників у соціальній сфері; відсутність заохочень для роботодавців, що мають високі показники з безпеки праці; необхідність проведення атестації робочих місць за умовами праці на усіх підприємствах, установах, організаціях.

13) Зроблено висновок, що поступовий перехід України на інноваційний шлях розвитку потребує конкретного розуміння та створення чіткої стратегії економічного та соціального розвитку держави, що будуть враховувати і особливості праці працівників у абсолютно нових умовах. Трудові правовідносини набувають у такому випадку зовсім нового змісту, а отже і соціальне страхування як організаційно-правова форма соціального забезпечення, у тому числі і система загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, повинні враховувати такі зміни та відповідати сучасним тенденціям розвитку країни. Це допоможе захистити права як працівників, так і роботодавців від ризиків сучасного динамічного життя.

14) Досліджено креативну компетентність особистості: зміст та основні напрямки формування у вищій школі. Новизна дослідження пов'язана з феноменом глобального інформаційного суспільства, що перейшло на чергову, більш вищу фазу розвитку – «суспільство знань» і потребує «нової особистості», орієнтованої на інноваційну діяльність, яка прагне до самовдосконалення, саморозвитку. Це посилює інтерес до теми креативної компетентності викликаний специфікою впровадження інновацій в усі сфери діяльності сучасного суспільства, цілеорієнтованим і системно-діяльним підходом до організації освітнього простору, спрямованого на підготовку в Україні нових фахівців XXI століття. У зв'язку з цим актуалізується необхідність фундаментального соціально-філософського

аналізу особливостей формування інноваційної особистості та розвитку її креативної компетентності.

15) Вивчено питання інформаційного забезпечення інновацій. Новизна дослідження полягає у тому, що серед чисельних факторів, які сьогодні забезпечують становлення інноваційного суспільства в Україні, найбільш важливу роль відіграють ринки інформації та освітніх послуг, високий рівень практичної реалізації наукових досягнень, що ґрунтуються на передових інформаційно-комунікаційних технологіях і системах. Інноваційне суспільство: а) реалізує значну частину науково-практичних ідей із всіх, що досліджуються в окремих ситуаціях; б) сталий ринок інтелектуальної власності; в) високий рівень інформаційного забезпечення інноваційних проєктів (інфополітика, інфоресурси, інфосистеми знань та ін.).

16) Інформаційне забезпечення нововведень пов'язано з діяльністю соціально-комунікаційних структур (інтелект-центрів, інфополісів, інформаційних центрів, бібліотек), що викликано науково-освітніми, соціально-правовими та політичними потребами суспільства і потребує створення та використання нових інформаційних проєктів, інфоресурсів, авторських комп'ютерних програм, орієнтованих на національні запити.

17) У контексті формування єдиної національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури інформаційне забезпечення інновацій розглядається як сукупність законних, своєчасних, ефективних, цілеспрямованих і захищених процесів збирання, сприйняття, зберігання, переробки, передачі, надання, отримання і використання релевантної інформації з метою вирішення завдань правового регулювання інноваційної діяльності.

18) Досліджено інноваційні методи навчання. Головний вектор сучасного розвитку вищої освіти в Україні має інноваційне спрямування на розвиток вітчизняної вищої школи, входження в загальноєвропейський і світовий освітній простір, гармонізацію національних і міжнародних стандартів вищої освіти в контексті Болонського процесу та кредитно трансферної системи навчання.

19) Сучасний зміст освіти потребує орієнтації на використання інформаційних технологій, поширення інтерактивного, електронного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання для майбутнього. Нагальними є питання: 1) модернізація

Положення про організацію освітнього процесу ВНЗ; 2) передбачення механізмів просування навчання в Інтернеті (електронне, дистанційне навчання); 3) нормативне врегулювання використання електронних навчально-методичних ресурсів в освітньому цифровому просторі університетів; 4) розробка нових програм з основ інтернет-безпеки, інноваційного права, соціально-правових комунікацій тощо; 5) впровадження навчальних матеріалів та продуктів нового покоління відповідно до вимог сучасної економіки та соціального запиту ринку праці.

20) Обґрунтовано, що для становлення інноваційного суспільства і розбудови інтелектуально-орієнтованої економіки Україна повинна мати ефективну освіту та науку світового рівня: високопродуктивних науковців, сучасне технологічне оснащення та інформаційне забезпечення їх праці, раціональну організацію науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок, розвинуту систему комерціалізації наукових результатів, інакше кажучи, освіту та науку з високим інноваційним потенціалом.

21) Створення інформаційної інфраструктури є запорукою успішного впровадження інформаційних технологій в освіту на всіх її рівнях, що дозволяє комп'ютеризувати навчальну, виховну, управлінську та будь-яку іншу діяльність навчального закладу. Безумовно, університету необхідно і надалі продовжувати роботу над створенням навчальних електронно-інформаційних комплексів та електронної бібліотеки раритетних видань, реалізувати заходи щодо широкого доступу комп'ютерного комплексу університету до інформаційно-аналітичних систем правової інформації як в Україні, так і за кордоном, адже тільки завдяки цьому можна буде досягти поставленої мети – забезпечити підготовку високоякісних фахівців у галузі права, яких так потребує сучасна правова європейська держава.

22) Охарактеризовано сутність інноваційних моделей соціально-економічного розвитку: інтеграційної, інтерактивної (мережевої), нової. Виявлено особливості формування національної інноваційної системи в Україні в умовах економіки воєнного часу.

23) Обґрунтовано необхідність стратегічного управління інноваційними процесами на підприємствах України. Розкрито сутність таких моделей управління інноваційною діяльністю підприємства,

як: проектна, конкурентна, забезпечення технологічного лідерства, імітаційна, венчурна.

24) Проаналізовано етапи створення національної системи інтелектуальної власності в Україні.

25) Аргументовано, що головним економічним пріоритетом розвитку вищої школи в Україні є досягнення автономії університетів. Визначено зміст академічної свободи вчених у викладанні і дослідженнях; управлінської (організаційної) автономії; фінансової автономії; кадрової автономії вищих навчальних закладів.

26) Здійснено аналіз законодавчого забезпечення інноваційного розвитку українського суспільства, досліджено інновації у сфері правового регулювання праці (працевлаштування молоді, нетипові форми зайнятості, заохочення працівників за успіхи в роботі), на основі зроблених висновків підготовлено пропозиції до законодавства.

Монографії, підручники, навчальні посібники:

Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні : монографія / за ред. Ю. Є. Атаманової, Г. П. Клімової – Х. : Право, 2015. – 452 с.

Наукові статті – 12, тези доповідей – 19.

Розроблено проект Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності».

Науково-дослідний інститут інформатики і права

1. ТЕМА: «Теоретико-правові основи формування і розвитку інформаційного суспільства». Номер державної реєстрації 0113U003154 . Підстави для виконання: рішення Вченої ради НДІП НАПрН України про затвердження теми НДР – (протокол №4 від 11 квітня 2013 р.) та Зведений план, затверджений Постановою Президії Національної академії правових наук України від 11 червня 2013 р. № 85/10. Строки виконання: 2013–2017 рр. Керівник теми: д. ю. н., професор, член-кореспондент НАПрН України Пилипчук В. Г.

Виконання досліджень у межах науково-дослідної роботи безпосередньо пов'язано з реалізацією організаційно-правових заходів, що визначені пунктом 2 «Законодавче забезпечення розвитку інфор-

маційного суспільства» Розділу III «Національна політика розвитку інформаційного суспільства в Україні» Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.07 р. № 537-V.

Мета роботи: розробка теоретико-правових основ, пропозицій та рекомендацій щодо принципів, концептуальних, методологічних, доктринальних положень, правових засад удосконалення інформаційного законодавства України в умовах формування та розвитку інформаційного суспільства.

У ході виконання НДР у 2015 р.:

1. Вивчено систему правового забезпечення інформаційної сфери та визначено поняття інформаційної інфраструктури.

Система правового забезпечення інформаційної сфери – це комплексне явище, яке має на меті забезпечити ефективне правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із оборотом інформації та забезпеченням цього обороту. З огляду на це, до основних складових системи правового забезпечення інформаційної сфери слід віднести наступні:

- 1) теоретичну базу – інформаційне право;
- 2) джерела права – інформаційне законодавство;
- 3) правотворення – Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування тощо;
- 4) правозастосовну – органи державної влади та місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи;
- 5) правоохоронну – судові органи, правоохоронні органи;
- 6) правоосвітню – вищі навчальні заклади юридичного профілю та інші навчальні заклади.

Аналіз інформаційної сфери і результати досліджень дають змогу навести таке визначення: «інформаційна інфраструктура – це сукупність систем виробництва інформації та інформаційних послуг; поширення інформації та інформаційних продуктів; виробництва засобів виробництва інформації та інформаційних технологій; накопичення та зберігання інформації; сервісного обслуговування інформаційних засобів і технологій; підготовки кадрів; забезпечення інформаційної безпеки».

2. Досліджено складові інформаційної інфраструктури.

Інформаційна інфраструктура охоплює значну кількість суб'єктів із самих різних сегментів інформаційної діяльності, спрямованої як на формування власне обороту інформації, так і на забезпечення цього обороту. Аналіз змісту діяльності елементів інформаційної інфраструктури показує, що відповідно до суспільних відносин, в яких вони беруть участь, їх можна згрупувати таким чином:

1) юридичні особи (підприємства, організації та установи) та не юридичні особи (творчі групи, окремі фізичні особи), які надають інформаційні послуги і виконують інформаційні роботи у процесі створення, поширення (передавання), зберігання, використання та знищення (утилізації) інформації;

2) підприємства та організації, що виробляють і використовують інформаційні технології та що використовують обмежені ресурси;

3) підприємства, організації та установи, пов'язані з навчанням персоналу для елементів інформаційної інфраструктури, орієнтованих на використання інформаційних технологій;

4) підприємства та організації, пов'язані з сервісним обслуговуванням інформаційних засобів і технологій;

5) підприємства та організації, пов'язані із забезпеченням інформаційної безпеки.

Зміст діяльності всіх перелічених вище суб'єктів має свої специфічні особливості внаслідок того, що вона пов'язана саме із забезпеченням обороту інформації. Отже, особливості мають і суспільні відносини, які виникають в процесі здійснення цієї діяльності елементами інформаційної інфраструктури. Крім того, саме тому, що елементи інформаційної інфраструктури забезпечують оборот інформації, суспільні відносини, пов'язані з їх створенням, повсякденною діяльністю і, навіть, із припиненням діяльності, також мають особливості.

3. Узагальнено наукові здобутки та уточнено систематизацію суспільних відносин, пов'язаних з інформаційною інфраструктурою.

Сукупність суспільних відносин, пов'язаних з інформаційною інфраструктурою, можна згрупувати за такими основними напрямками:

1) відносини, пов'язані з особливостями життєвого циклу існування (функціонування) суб'єктів інформаційної інфраструктури як юридичних осіб;

2) відносини, пов'язані із наданням інформаційних послуг і виконанням інформаційних робіт у процесі створення, поширення (передавання), зберігання, використання та знищення (утилізації) інформації;

3) відносини, пов'язані з виробництвом і використанням інформаційних технологій і ресурсів та використанням обмежених ресурсів;

4) відносини у сфері сервісного обслуговування інформаційних засобів і технологій;

5) відносини у сфері освіти і науки;

6) відносини у сфері інформаційної безпеки.

Вказані групи суспільних відносин можна поділити на відповідні підгрупи. Наприклад, суспільні відносини, пов'язані з особливостями життєвого циклу існування (функціонування) суб'єктів інформаційної інфраструктури, можна поділити на підгрупи відносин у процесі:

– створення суб'єктів;

– отримання ліцензій і дозволів;

– здійснення діяльності суб'єктів;

– нагляду та контролю за діяльністю цих суб'єктів;

– припинення діяльності суб'єктів тощо.

Суспільні відносини, пов'язані з наданням інформаційних послуг і виконанням інформаційних робіт у процесі створення, поширення (передавання), зберігання, використання та знищення (утилізації) інформації, можна поділити на такі підгрупи відносин:

– початок надання послуг і виконання робіт;

– надання послуг і виконання робіт, у тому числі особливості;

– якість надання послуг і виконання робіт;

– універсальність надання послуг;

– оплата за надання послуг і виконання робіт;

– закінчення надання послуг і виконання робіт;

– вирішення суперечок тощо.

Суспільні відносини, пов'язані з виробництвом і використанням інформаційних технологій і ресурсів, можна поділити на такі підгрупи відносини, які забезпечують:

- справедливу конкуренцію;
- взаємний доступ до технологій і обмежених ресурсів;
- спільне використання інформаційних технологій та мереж;
- конкурсні підстави використання обмежених ресурсів тощо.

Запропонований поділ суспільних відносин, в яких беруть участь елементи інформаційної інфраструктури та які пов'язані із забезпеченням обороту інформації, на окремі групи дозволяє використовувати його як підставу для побудови системи класифікації суспільних відносин в інформаційній інфраструктурі. Надалі, суспільні відносини, що пов'язані з процесами, які забезпечують оборот інформації, будемо називати інформаційно-інфраструктурними відносинами.

4. Визначено особливості суспільних відносин в інформаційній сфері.

Аналіз змісту інформаційних процесів в інформаційній сфері, наукових здобутків та численних дефініцій, наданих різними авторами, дає можливість сформулювати такі характерні особливості суспільних відносин в інформаційній сфері:

1) інформаційні суспільні відносини – це відносини між суб'єктами в процесі обороту інформації, тобто суспільні відносини у процесі створення, поширення (передачі), зберігання, використання та знищення (утилізації) інформації;

2) інформаційно-інфраструктурні суспільні відносини – це відносини між суб'єктами в процесі забезпечення обороту інформації, тобто суспільні відносини, що пов'язані із:

– особливостями життєвого циклу існування (функціонування) суб'єктів інформаційної інфраструктури як юридичних осіб;

– наданням інформаційних послуг і виконанням інформаційних робіт у процесі створення, поширення (передачі), зберігання, використання та знищення (утилізації) інформації;

– виробництвом і використанням інформаційних технологій і ресурсів, зокрема із використанням обмежених ресурсів;

– забезпеченням інформаційної безпеки.

3) інформаційні та інформаційно-інфраструктурні суспільні відносини можуть бути простими автономними або частиною складних за складом суспільних відносин;

4) юридична природа інформаційних та інформаційно-інфраструктурних суспільних відносин визначається природою інформаційного права;

5) інформаційні та інформаційно-інфраструктурні суспільні відносини регулюються нормами інформаційного законодавства;

6) суб'єкти правовідносин в інформаційній сфері – це суб'єкти права, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки;

7) суб'єктивні права і юридичні обов'язки в інформаційній сфері реалізуються методами правового регулювання приватного і публічного права.

Враховуючи виявлені особливості, дано визначення терміна «інформаційні правовідносини – це інформаційні та інформаційно-інфраструктурні суспільні відносини, що регулюються нормами інформаційного права і виникають у процесі обороту інформації, тобто в процесі її створення, поширення (передачі), зберігання, використання та знищення (утилізації), а також у процесі забезпечення обороту інформації між суб'єктами, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки, що реалізуються методами правового регулювання приватного і публічного права».

Сформульована дефініція терміна «інформаційні правовідносини» дозволяє ввести в науковий оборот поняття «інформаційно-інфраструктурні відносини», які мають місце в процесі забезпечення обороту інформації. Тим самим отримують своє логічне місце в теоретичних дослідженнях питання правового регулювання суспільних відносин, що пов'язані з функціонуванням елементів інформаційної інфраструктури.

5. Уточнено перелік суб'єктів інформаційних правовідносин

Відповідно до статті 4 Закону України «Про інформацію» в якості суб'єктів інформаційних відносин зазначені: фізичні особи; юридичні особи; об'єднання громадян; суб'єкти владних повноважень. За нашими оцінками, недоліком наведеного визначення суб'єктів інформаційних правовідносин є те, що законодавцем не враховано іноземні держави, міжнародні організації та іноземні юридичні особи, які відповідно до законодавства України можуть виступати суб'єктом суспільних відносин.

Тому до суб'єктів інформаційних правовідносин, що регулюються інформаційним правом, пропонується відносити:

- фізичні та юридичні особи України;
- особи без громадянства;
- громадські та політичні організації України;
- органи державної влади та місцевого самоврядування.

Крім цього, до суб'єктів інформаційних правовідносин, за умови, якщо однією із сторін цих відносин виступають громадяни або юридичні особи України, органи державної влади та місцевого самоврядування України, також слід відносити:

- іноземні фізичні та юридичні особи;
- міжнародні організації та іноземні держави.

Зазначене також сприятиме реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

6. Досліджено проблеми взаємодії людини та інформаційної сфери.

Результати узагальнення сучасної наукової літератури дозволяють констатувати, що серед переваг, які демонструє нам нова інформаційна епоха, можна виділити наступні:

- високий рівень взаємодії комп'ютерів з людиною. Комп'ютер виступає в ролі персонального помічника людини, він здатний взяти на себе функції всіх існуючих засобів масової інформації відразу. Це означає, що людина отримує можливість вибирати ті види засобів масової інформації, через які вона хоче одержувати й передавати ідеї;

- оскільки інформація може бути представлена у видовому різноманітті, людині надається можливість багатобічно розглянути ідеї або проблеми і звести воедино інформацію від різних джерел. За допомогою комп'ютера можна одержати не просто статистичні викладки, а наочні моделі, які описують і перевіряють теорії, що суперечать одна одній, забезпечують можливість більш наочного «бачення» світу;

- нові можливості у вирішенні проблеми успішної адаптації людини в інформаційному середовищі відкриваються з розвитком низки передових інформаційних технологій, зокрема Інтернет. Перш за все, розширюються когнітивні й комунікативні можливості людини, використання нових засобів комунікації принципово знижує витрати передачі інформації, спрощує й стрімко прискорює процес створення нових соціальних спільнот, члени яких територіально розсіяні, відповідно, розширюються соціальні мережі взаємодії.

Життєдіяльність сучасної людини тепер реалізується на шляхах все більш активного спілкування з технічними пристроями; якщо раніше вони були як би продовженням людських рук і сприяли посиленню її фізичних потенцій, то виникнення комп'ютера різко змінило положення: він грає роль співробітника, що спільно виконує складну інтелектуальну роботу. Людина потенційно готова жити і працювати в якісно новому інформаційному середовищі, адекватно сприймати його реалію і, більше того, успішно розвивати його. Таким чином, це змінює не тільки умови життя людини, але і її саму.

Проте, ці зміни носять суперечливий характер, що пов'язано з багатьма вельми різноплановими чинниками, наприклад, з необхідністю виділення значних ресурсів суспільства, з неминучою і нерідко хворобливою ломкою різних структур (соціально-економічних, виробничо-технологічних, культурних, чисто інформаційних тощо), з труднощами культурно-психологічної адаптації людини до нетрадиційних інформаційних засобів і технологій. Коротше кажучи, цей процес не можна представляти як суто позитивне явище, без недоліків, витрат і небажаних наслідків.

7. Вивчено морально-етичні аспекти життєдіяльності людини в інформаційному суспільстві.

Моральні колізії інформаційного суспільства, як свідчить аналіз наукових здобутків, мають свій витік у ціннісних підставах цього суспільства, які входять в конфлікт з традиційними моральними цінностями. Інваріантними ціннісними установками інформаційного суспільства можна вважати наступні:

- високий ступінь індивідуальної і соціальної мобільності;
- ціннісний релятивізм;
- розпад ієрархічних структур в політиці і моралі;
- переведення дескриптивної інформації в технологічну;
- зведення комунікації до безособової трансляції готової інформації.

Ці установки вступають в конфлікт з традиційними моральними цінностями, які виглядають таким чином:

- високий ступінь укоріненості в духовній і географічній архітектоніці рідного ландшафту;
- моральний абсолютизм;
- прихильність ціннісної ієрархії в політиці і моралі;

- прагнення до сенсу, а не інформації;
- прагнення до етично відкритого типу спілкування.

Традиційні цінності засновані на етично-аскетичних ідеях і принципах, тоді як ціннісні установки інформаційного суспільства є гедонізмом.

Таким чином, основна моральна проблема інформаційного суспільства полягає в тому, що комунікація перестала бути справжньою. Інтенсивність інформаційних потоків, швидка зміна ціннісних та ідеологічних пріоритетів, ставка на фактичність і сенсаційність, байдужість до духовних цінностей призводять до того, що комунікація стає формальною і вихолощеною, позбавленою людського начала. Характерна для інформаційного суспільства несправжня комунікація породжує ще одну моральну проблему – проблему самотності. У цій ситуації особливої актуальності набуває необхідність відродження базових етичних принципів і етичних першоснов людського буття і культури.

Узагальнивши дані спеціальних досліджень, можна сформулювати специфічні моральні дилеми, які характеризують етичну логіку сучасної інформаційної культури:

- суперечність між високою інформованістю суспільства й недостовірністю інформації;
- суперечність між достатністю інформації та її надмірністю, непотрібністю, безглуздям;
- суперечність між широким розповсюдженням інформації та її недоступністю;
- суперечність між інформаційною насиченістю сучасної людини та деструктивним впливом інформації на психіку людини;
- суперечність між свободою слова і думки та маніпуляцією свідомості.

Вказані та інші аспекти суспільних відносин в інформаційній сфері потребують системного опрацювання та відповідного правового врегулювання.

8. Досліджено загальноправові характеристики юридичних джерел національного інформаційного права в умовах становлення і розвитку інформаційного суспільства.

Згідно з правовою доктриною нашої держави основні положення інформаційного права базуються на юридичних нормах, визна-

чених Основним законом України. Зокрема, за Конституцією України кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (ст. 34).

Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації (ст. 32). Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу (ст. 17).

Підтверджено, що інформаційне право є системноутворюючим фактором інформаційного суспільства, який формується у всіх розвинутих країнах за допомогою глобальних інформаційно-комп'ютерних технологій і телекомунікаційних мереж.

Водночас, не лише інформаційне право впливає на формування інформаційного суспільства, але й розвиток інформаційного суспільства є підставою для динамічного становлення інформаційного права, закріплення певних правових норм в інформаційному законодавстві.

Виокремлено основні етапи формування інформаційного законодавства України:

перший – нормативно-правові акти не враховували необхідність розбудови інформаційного суспільства;

другий – почали з'являтися акти, які активізували становлення такого суспільства в Україні;

третій – приймалися акти, які враховували необхідність інтеграції України до глобального інформаційного суспільства;

четвертий – з'явилася тенденція розробки актів, що враховують перехід інформаційного суспільства до суспільства знань.

Визначено рівні нормативно-правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері:

перший рівень – сукупність законів України, що регулюють інформаційні відносини;

другий рівень – підзаконні нормативно-правові акти в інформаційній сфері, до яких відносять постанови Верховної Ради України, укази та розпорядження Президента України;

третій рівень – постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України;

четвертий рівень – відомчі підзаконні нормативно-правові акти, до яких належать акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також міжвідомчі підзаконні нормативно-правові акти, до яких належать акти, що поширюють дію на ряд міністерств, інших органів виконавчої влади, органів державного управління й місцевого самоврядування, а також на підприємства, установи і організації, які не входять у сферу управління органу, що видав цей акт;

п'ятий рівень – місцеві підзаконні нормативно-правові акти. Серед них зазначимо: 1) акти, прийняті колективними суб'єктами безпосередньої місцевої демократії; 2) акти місцевого самоврядування; 3) акти місцевої виконавчої влади.

шостий рівень – локальні (корпоративні) підзаконні нормативно-правові акти. Це акти управління, прийняті в державних і комерційних підприємствах, установах та інших організаціях (накази, інструкції та ін.).

Виявлено актуальні проблеми нормативно-правового регулювання інформаційних відносин, зокрема:

1) відсутність загальнодержавної системності у нормотворчій діяльності в інформаційній сфері, наявність суттєвих розбіжностей у розумінні системи інформаційного законодавства та підходів щодо її формування;

2) неузгодженість понятійного апарату, некоректне визначення низки понять, які неоднозначно сприймаються учасниками інформаційної діяльності;

3) неузгодженість з нормами міжнародного інформаційного права та положеннями інформаційно-правових актів Європейського Союзу;

4) неузгодженість нормативно-правового регулювання питань надання інформаційних послуг;

5) невиправдане надання фізичними та юридичними особами значної кількості інформації до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що призводить до значних ресурсних витрат;

6) відсутність спеціального законодавчого регулювання діяльності, пов'язаної з використанням Інтернету та інших телекомунікаційних систем і наданням відповідних послуг, що породжує соціальні конфлікти в інформаційних відносинах між їх учасниками, створює передумови до уникнення відповідальності за скоєні правопорушення, а також істотно підвищує інвестиційні ризики і провокує відставання України від темпів розвитку електронно-мережевої економіки провідних країн світу;

7) велика кількість законів та підзаконних нормативних актів в сфері інформаційних відносин, що ускладнює їх пошук, аналіз та узгодження для практичного застосування.

В цілому, аналіз загальних характеристик національного інформаційного законодавства як юридичного джерела інформаційного права України допоміг виявити:

– взаємозв'язок і взаємовплив інформаційного права та інформаційного законодавства;

– існування історичних етапів становлення інформаційного законодавства;

– динамічний розвиток інформаційного законодавства, зумовлений розвитком інформаційного суспільства та переходом до суспільства знань;

– взаємозв'язок та взаємовплив міжнародного і національного інформаційного законодавства, що зумовлено глобалізацією інформаційного суспільства та взаємодією міжнародного і національного інформаційного права;

– існування системоутворюючих нормативно-правових актів, які постають фундаментом інформаційного законодавства, та ієрархічність інформаційного законодавства, що полягає у розташуванні

нормативно-правових актів на шести рівнях, розподілених за юридичною силою;

– існування передумов для розгляду наукових доктрин як джерела інформаційного права України;

– наявність низки проблем і недоліків чинного інформаційного законодавства України.

Реалізація і впровадження результатів досліджень за НДР у 2015 р.:

1) пропозиції, рекомендації і висновки за НДР визнані актуальними і науково обґрунтованими та враховані Державним комітетом телебачення і радіомовлення України (довідка від 04 листопада 2015 року додається);

2) згідно з підготовленим Факультетом соціології і права Національного технічного університету України «КПІ» актами впровадження, результати НДР використані під час розробки і впровадження у навчальний процес університету навчальних курсів: «Інформаційне суспільство і право», «Інформаційне право», «Особливості інформаційного права», «Міжнародне інформаційне право» «Основи інформаційної безпеки» та «Правові питання інформаційно-комунікаційних технологій» (акт впровадження додається);

3) відповідно до підготовленого Національною академією СБ України акту про впровадження результатів науково-дослідних робіт результати НДР використані під час розробки та оновлення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін «Інформаційне право», «Організаційно-правові основи захисту інформації з обмеженим доступом», «забезпечення інформаційної безпеки держави» (копія акту від 10.07.2015 р. – додається);

4) результати проведених за НДР досліджень, пропозиції та рекомендації, що сприятимуть подальшій трансформації сучасного українського суспільства в суспільство знань, надані до Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти при підготовці до другого читання та прийняття Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», реєстр. № 2244а (лист від 16 листопада 2015 року № 109).

Монографії – 1:

1. Арістова І. В. Інформаційне законодавство України: проблеми адаптації до міжнародних правових стандартів : монографія /

І. В. Арістова, В. В. Ткаченко ; за заг. ред. І. В. Арістової. – К., Редакційно-видавничий центр НУБіП України, 2015. – 185 с.

Наукові журнали:

1. Правова інформатика № 1 (45)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 98 с.

Наукові статті 12.

2. ТЕМА: «Розроблення інформаційно-аналітичних підсистем електронного парламенту України». Номер державної реєстрації 0111U000026 . Підстави для виконання: рішення Вченої ради НДПП НАПрН України про затвердження теми НДР – (протокол №4 від 11 квітня 2013 р.) та Зведений план, затверджений Постановою Президії Національної академії правових наук України від 11 червня 2013 р. №85/10. Строки виконання: січень 2011 р. – грудень 2015 року. Керівник теми: д. ю. н., старший науковий співробітник Корж І. Ф.

Мета наукових досліджень за темою полягає у створенні теоретичної та практичної бази системної інформатизації законотворчої діяльності з урахуванням сучасних вимог, що ставляться до неї світовою спільнотою, що надасть можливість унормувати застосування засобів системної інформатизації для розбудови національного інформаційного простору, до складу якого входять інформаційно-аналітичні системи та бази даних парламенту, уряду, міністерств та відомств, розробити єдині вимоги та правила формування електронних інформаційних ресурсів, забезпечити інформаційну відкритість та інформаційну взаємодію між парламентом, органами державної влади та громадянами.

Згідно з Технічним завданням і календарним планом у 2015 році виконана робота, яка передбачала дослідження таких питань:

1. Аналіз стану супроводження програмного забезпечення веб-порталу Верховної Ради України, веб-сайту Голови Верховної Ради України та веб-сайту комітету з питань національної безпеки і оборони.

2. Дослідження стану впровадження електронної зали пленарних засідань у складі: системи електронного голосування та підрахунку голосів, системи стенографування, системи ведення аудіо- та відео- і архіву пленарних засідань Верховної Ради України, інформаційних та комунікаційних систем.

3. Аналіз функціонування системи оперативного ознайомлення з нормативними актами України через супутниковий канал «Рада» обласних, міських, районних та сільських органів місцевого самоврядування.

4. Розбудова інтегрованих в єдину апаратно-програмну платформу ВР України баз даних «Законодавство України», «Законодавство АР Крим», «Київське регіональне законодавство», формування баз даних нормативних актів України як складової системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності парламенту України.

У межах дослідження здійснювався поглиблений аналіз матеріалів щодо застосування ІКТ в системі електронного парламенту України, електронного урядування та впливу інформатизації законотворчої діяльності на розвиток інформаційного суспільства, як складової теоретичної та практичної бази системної інформатизації законотворчої діяльності з урахуванням сучасних вимог, що ставляться до неї світовою спільнотою.

Проводилися дослідження стану впровадження технологій електронного урядування та розвитку електронної демократії та їх зв'язок з системою електронного парламенту України, в тому числі здійснено аналіз стану та забезпечення розвитку інформатизації, а також виконання законів України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про Національну програму інформатизації», «Про електронний цифровий підпис», «Про електронні документи та електронний документообіг». Продовжується здійснення дослідження щодо створення єдиного інформаційного простору по забезпеченню обміном інформацією між органами державної влади та Верховною Радою України. З цією метою підготовлено і проведено низку заходів по забезпеченню включення Апарату Верховної Ради України до СЕВ (системи електронної взаємодії) і організацію відповідного програмно-апаратного і законотворчого забезпечення необхідних дій. Підготовлено основні засади щодо інформаційного забезпечення та подальшої обробки інформації в межах системи Електронного парламенту, яка створюється.

У напрямку супроводу програмного забезпечення веб-порталу Верховної Ради України, веб-сайту Голови Верховної Ради України та веб-сайту комітетів було здійснено аналіз основних стандартів

функціонування веб-сайтів Верховної Ради України, як сукупності, логічно пов'язаних між собою програмних, інформаційних та медійних засобів, який фактично відображує обличчя цього державного органу, як одного із механізмів забезпечення реалізації конституційного права громадян на отримання інформації.

Отримані результати дослідження свідчать, що зазначені веб-сайти фактично є єдиним способом, завдяки якому вони можуть представити свою роботу та свої документи громадянському суспільству, ЗМІ та громадянам. Найкращі з них інтегрують цілу сукупність законодавчих і політичних даних і документів у державний звіт щодо своєї роботи. Для того щоб бути більш відкритим і доступним, державні органи прагнуть пропонувати інформацію у різних форматах, у т.ч. у вигляді тексту, у вигляді відео, з використанням різних інструментів, які надають змогу громадянам знайти те, що вони шукають, швидко та легко, а також зрозуміти знайдене. Дуже важливим є наявність нових інструментів на веб-сайті для інтерактивної мережі, що стимулює розвиток двостороннього спілкування між державними чиновниками, парламентаріями та громадянами.

Водночас, наповнення веб-сайтів інформацією не завжди виправдовує відповідні очікування громадян. Вони мають певні упущення, що потребує більш відповідального відношення посадових осіб при визначенні та затвердженні їхньої структури. Так, веб-портал парламенту України не містить інформацію про наявні посадові вакансії, про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад, тим самим порушуючи конституційне право громадян на участь в управлінні державними справами та конституційної рівності можливостей у виборі професії та роду трудової діяльності. Крім того, зазначена непрозорість в кадровій політиці Апарату Верховної Ради України сприяє створенню корупційних схем при вирішенні кадрових питань у державі.

Дослідження стану впровадження електронної зали пленарних засідань у складі: системи електронного голосування та підрахунку голосів, системи стенографування, системи ведення аудіо- та відео- і архіву пленарних засідань Верховної Ради України, інформаційних та комунікаційних систем дозволило прийти до наступного висновку.

Одним з демократичних здобутків українського суспільства є наявний механізм здійснення контролю за діяльністю суб'єктів, обраних членами суспільства до представницьких органів. Запровадження електронного парламенту в Україні значно розширило можливості громадян у здійсненні зазначеної функції, розширило їхні можливості щодо участі в управлінні державою, є своєрідним показником розвитку демократії, у тому числі електронної, в Україні. Водночас необхідно зазначити, що така форма діяльності члена представницького органу держави, як голосування на засіданнях парламенту, яке, відповідно до положень частини третьої статті 84 Конституції України, має здійснюватися народним депутатом України особисто, на практиці має певні відхилення від вимог Основного Закону, що є показником порушення відповідних прав членів громадянського суспільства.

Врегулювання ситуації, що склалася в парламенті України з особистим голосуванням парламентарів, можливе, на нашу думку, за умов застосування наступних механізмів:

- посилення виховної роботи, тобто підвищення загальної, політичної, правової культури парламентарів, направленої на недопущення проявів голосування чужими картками, що, на нашу думку, в нинішніх умовах малоімовірно;

- введення законодавчо визначеної юридичної відповідальності для парламентарів за вчинення ними згаданих дій;

- запровадження системи голосування, застосування якої включає можливість голосування парламентаря за іншого депутата.

Аналіз функціонування системи оперативного ознайомлення з нормативними актами України через супутниковий канал «Рада» обласних, міських, районних та сільських органів місцевого самоврядування дозволив прийти до наступного висновку.

Функціонування інформаційного суспільства можливе лише за умов існування демократичної, правової держави, де панує принцип верховенства права, де влада здійснюється відповідно до принципів прозорості і відкритості, що є складовими належного урядування. Втілення технологій електронного урядування у діяльність публічної адміністрації, з одного боку, дозволяє підвищити її ефективність, а з другого – робить її більш відкритою, а отже, підконтрольною громадськості.

Таким чином, парламентське телебачення впливає на глядацьку аудиторію по трьом каналам – смислового, відео і звуковому, втягуючи людину у сферу свого впливу. Особливого значення для громадян набуває інформація про законотворчість і законодавство в цілому. Одним із головних підсумків взаємодії парламенту і телебачення стало формування свого роду «всенародної школи політичної освіти». Таким чином за допомогою парламентських телетрансляцій у країні була створена відповідна демократична інституція, яка надала можливість громадянам активізувати їхню участь в демократичних процесах, сприяла їхньому залученню до участі в управлінні державою.

Крім того, у звітному періоді продовжувалось створення та розбудова інтегрованих в єдину апаратно-програмну платформу ВР України баз даних «Законодавство України», «Законодавство АР Крим», «Київське регіональне законодавство», формування баз даних нормативних актів України як складової системи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності парламенту України.

Спільно з працівниками відділу баз даних нормативно-правової інформації Управління комп'ютеризованих систем апарату Верховної Ради України формувалися такі бази даних:

- первинна технологічна база даних – «Законодавство-3»;
- первинна технологічна база даних «Київ»;
- БД ППС «Законодавство України в Internet» (для користувачів);
- БД ППС «Київ» (для користувачів);
- БД ППС «Крим» (для користувачів) – призупинено з об'єктивних причин.

Всього у 2015 року зібрано, відформатовано, визначено рубрики юридичного класифікатора, підготовлено до введення та введено до БД 14788 документів (БД «Законодавство України» – 14081 документів, БД «Київ» – 707 документів). Детальна інформація надана в Таблиці 1.

Таблиця 1 – Технологічні операції з ведення електронних баз даних

нормативно-правової інформації Парламенту України за 2015 рік
БД «Законодавство» БД «Крим» БД «Київ»
Введено документів – 14081
ВР – 747

КМУ – 2241

Президент – 1399

Судова влада – 111

Зареєстровані в Мін'юсті – 1432

Міжнародні договори – 98

Внесено юридичних змін – 10749

Внесено втрати чинності – 4117

Сформовано протоколів для поновлення БД «Законодавство України в Internet» – 710 Введено документів призупинено Введено документів – 707

Внесено юридичних змін – 357

Внесено втрати чинності – 69

Внесено дані про опублікування – 1108

Сформовано протоколів для поновлення БД «Законодавство України в Internet» – 72

Також, результати НДР були використані Факультетом соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» під час розробки та впровадження навчальних курсів «Основи інформаційної безпеки», «Інформаційне право», «Інформаційне та соціально-правове моделювання», «Інформаційні ресурси», «Особливості інформаційного права» (копія акту впровадження та довідка додається) та Управлінням комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України (довідка від 16 грудня 2015 р. № 19/6-316 (314004), копія – додається).

Публікації по НДР за 2015 р., відповідно до показників паспорта бюджетної програми:

Монографії – 1:

Корж І. Ф. Становлення електронного парламенту в контексті євроінтеграції України : монографія / І. Ф. Корж, С. В. Лихоступ, В. М. Лихоступ, С. О. Дорогих. – К., 2015. – 190 с.

Наукові журнали – 1:

Інформація і право № 1 (12)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 154 с.

Наукові статті 6.

На підставі результатів дослідження було запропоновано внести визначені положення до проекту Закону України «Про внесення

змін до Регламенту Верховної Ради України» (щодо оптимізації законодавчого процесу), реєстр. № 3207 від 01.10.2015 р. (автори Гройсман В. Б., Луценко Ю. В. та ін.) (лист № 101 від 19.11.2015 р.). Дані пропозиції керівництвом Верховної Ради України були сприйняті позитивно та включені до редакції даного законопроекту, який готується до другого читання.

3. ТЕМА: «Розроблення електронної енциклопедії законодавства України». Номер державної реєстрації 0110U001019. Підстави для виконання: рішення Вченої ради НДІП НАПрН України про затвердження теми НДР – (протокол № 4 від 11 квітня 2013 р.) та Зведений план, затверджений Постановою Президії Національної академії правових наук України від 11 червня 2013 р. № 85/10. Строки виконання: 2010–2015 рр. Керівник теми: доктор технічних наук, старший науковий співробітник Ланде Д. В.

Мета наукових досліджень полягає в узагальненні визначеного законодавчими та нормативно-правовими актами України понятійного апарату термінології законодавства та її подальшому упорядкуванні.

Теоретична значущість і новизна наукових досліджень полягають у виявленні й аналізі теоретичних проблем впорядкування понятійного апарату законодавства; систематизації існуючих наукових підходів до проблеми; створення теоретичних засад організації зберігання гіпертекстової інформації великого обсягу, здійсненні розмежування окремих понять стосовно впорядкування нормативно-правової термінології, підвищенню техніко-юридичного рівня нормативно-правових актів, зростанню їх комунікативної ефективності.

Реалізаційна форма електронної енциклопедії – завантажений у базу даних інформаційний масив багаторівневої структури, у якому доступ до даних різних форматів відбувається через ефективний загальноприйнятий інтуїтивний пошуковий механізм із застосуванням сучасних гіпертекстових і мультимедійних технологій, з можливістю систематичного оновлення та актуалізації. Має бути створена багаторівнева логіко-понятійна схема, яка відображає системні особливості текстів законотворчих документів та юридично визначених ними понять.

Зокрема, у звітному періоді дослідження проводились у наступних напрямках:

1. Досліджено особливості взаємозв'язків у мережі понять в нормативно-правових актах України.

2. Проведено систематизацію та опрацювання понять і їх зв'язків в діючій моделі електронної енциклопедії законодавства України.

3. Здійснено встановлення та адаптація середовища зберігання діючої моделі електронної енциклопедії законодавства України.

4. Удосконалено програмні засоби витягу понять із електронних текстів нормативно-правових актів України.

5. Удосконалено середовище зберігання діючої моделі електронної енциклопедії законодавства України.

Крім зазначеного, проводилась робота з фільтрування всієї нормативно-правової бази України (закони, підзаконні акти та міжнародно-правові документи, ратифіковані Україною) для вилучення нормативно-правових актів конкретного спрямування для їх подальшого упорядкування та визначення застосованого понятійного апарату.

Результати проведених теоретичних та практичних досліджень дозволили:

– виявити особливості подання понять у нормативно-правових актах України;

– розробити модель середовища зберігання електронної енциклопедії законодавства України;

– розробити програмні засоби витягу понять із електронних текстів нормативно-правових актів України;

– розробити програмні засоби конвертування описів понять із електронних текстів нормативно-правових актах України до формату розробленої моделі;

– дослідити моделі середовища зберігання електронної енциклопедії законодавства України;

– інформаційно наповнити та удосконалити модель середовища зберігання електронної енциклопедії законодавства України;

– редагувати наявний зміст моделі електронної енциклопедії законодавства України;

– здійснити накопичення, систематизацію та опрацювання понять і відповідних їм термінів, визначених у нормативно-правових актах України;

– надати модель електронної енциклопедії законодавства України у тестовий обмежений доступ через мережу Інтернет.

Результати НДР були враховані Факультетом соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» під час розробки та впровадження навчальних курсів «Інформаційні ресурси», «Інформаційне право», «Інформаційне та соціально-правове моделювання», «Сучасні методи інформаційного та соціально-правового моделювання», «Міжнародне інформаційне право» (акт впровадження додається).

Публікації по НДР за 2015 р., відповідно до показників паспорту бюджетної програми:

Монографії – 1:

Бесєдна Л. Л. Мовно-термінологічні проблеми законодавства України : монографія / Л. Л. Бесєдна, О. В. Гладківська. – К. : ТОВ «ПанТот», 2015. – 128 с.

Наукові журнали – 1:

1. Інформація і право №2 (14)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 176 с. (15,4 д. а.).

Наукові статті 4.

4. ТЕМА: «Проблеми юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері в умовах формування інформаційного суспільства». Номер державної реєстрації 0112U002074.

Підстави для виконання: рішення Вченої ради НДЦПІ про затвердження теми НДР – (протокол №4 від 11 квітня 2013 р.) та Зведений план, затверджений Постановою Президії Національної академії правових наук України від 11 червня 2013 р. №85/10. Строки виконання: 2012–2016 рр. Керівник теми: доктор юридичних наук, професор Беляков К. І.

Метою роботи є розробка теоретико-методологічних засад та практичних рекомендацій щодо юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері суспільної діяльності на основі аналітико-синтетичного осмислення здобутків учених і практиків різних галузей права, правотворчої та правозастосовної практики в Україні, а також міжнародного досвіду.

Робота спрямована на виконання організаційно-правових заходів, що визначені п. 2 Закону України «Про Основні засади роз-

виту інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.2007 р. № 537-V «Законодавче забезпечення розвитку інформаційного суспільства» Розділу III «Національна політика розвитку інформаційного суспільства в Україні».

У 2015 році відповідно до тематичного плану здійснювалися дослідження за наступними напрямками:

– дослідження сутності та змісту соціального конфлікту, обумовленого проявами сепаратизму та тероризму, їх форм та методів реалізації в інформаційній сфері;

– узагальнення та порівняльний аналіз правових норм Європейського союзу та України щодо юридичної відповідальності за прояви інформаційної агресії. Розробка пропозицій щодо удосконалення норм міжнародного права у цій сфері;

– вивчення організаційних та правових шляхів та методів протидії інформаційній агресії, проявам популяризації сепаратизму та тероризму.

Отримані результати:

у напрямку дослідження питань щодо сутності та змісту соціального конфлікту, обумовленого проявами сепаратизму та тероризму, форм та методів їх реалізації в інформаційній сфері, правових засад протидії на міжнародному рівні:

– виокремлено виклики та загрози у сфері міжнародної інформаційної безпеки, зокрема:

а) створення і використання засобів впливу і нанесення збитку інформаційним ресурсам і системам іншої держави;

б) цілеспрямований інформаційний вплив на критично важливі структури іншої держави;

в) інформаційний вплив з метою підриву політичної і соціальної системи держави, психологічна обробка населення з метою дестабілізації суспільства;

г) дії держав, що ведуть до їх домінування і контролю в інформаційному просторі, протидія доступу до новітніх інформаційних технологій, створення умов технологічної залежності у сфері інформатизації за рахунок збитків інших держав;

д) дії міжнародних терористичних, екстремістських і злочинних співтовариств, організацій і окремих правопорушників, що пред-

ставляють загрозу інформаційним ресурсам і критично важливим структурам держав;

є) розробка і ухвалення державами планів, доктрин, концепцій, що передбачають можливість ведення інформаційних воїн і здатних спровокувати гонку озброєнь, а також викликати напруженість у відносинах між державами і власне виникненню соціально-інформаційних конфліктів;

ж) використання інформаційних технологій і засобів за рахунок порушення (обмеження) основних прав і свобод людини, що реалізуються в інформаційній сфері;

з) неконтрольоване транскордонне розповсюдження інформації, що суперечить принципам і нормам міжнародного права, а також внутрішньому законодавству конкретних держав;

і) маніпулювання інформаційними потоками, дезінформація та приховування інформації з метою спотворення психологічного і духовного середовища суспільства, ерозії традиційних, культурних, етичних та естетичних цінностей (деструктивна пропаганда);

к) інформаційна експансія, придбання монопольного контролю над національними інформаційно-телекомунікаційними інфраструктурами іншої держави, включаючи умови їх функціонування в міжнародному інформаційному просторі.

Обґрунтовано, що концепція міжнародно-правих засад протидії проявам сепаратизму та тероризму в інформаційній сфері, їх правових засад на міжнародному рівні повинна включати наступні напрями:

а) визначення ознак і класифікації соціально-інформаційних конфліктів, під якими треба розуміти протиборство між державами в інформаційному просторі з метою нанесення збитку інформаційним системам, процесам і ресурсам, підриву політичної і соціальної систем іншої держави, а також масованої психологічної обробки населення і дестабілізації суспільства;

б) визначення ознак і класифікації «інформаційної зброї», а також методів і засобів, які можна віднести до її феномену;

в) заборона розробки та проведення «інформаційних операцій», як різновиду негативної інформаційної діяльності. До такого типу діяльності, зокрема, відносять – засоби і методи, що вживаються з метою нанесення збитку інформаційним ресурсам, процесам

і системам іншої держави, негативного інформаційного впливу на оборонні, управлінські, політичні, соціальні, економічні та інші критично важливі системи;

г) визнання порівнянності проведення інформаційних операцій відносно критично важливих структур з наслідками застосування зброї масового ураження;

д) створення умов рівноправного і безпечного міжнародного інформаційного обміну на основі балансу особи, суспільства і держави;

е) розробка процедури взаємного повідомлення і запобігання транскордонному несанкціонованому інформаційному впливу, а також створення механізму вирішення конфліктних ситуацій в інформаційній сфері;

ж) утворення міжнародної системи сертифікації технологій і засобів інформатизації (зокрема програмно-технічних) у частині гарантій їх інформаційної безпеки;

з) розвиток системи міжнародної взаємодії правоохоронних органів щодо запобігання та протидії проявам сепаратизму та тероризму в інформаційній сфері.

У напрямку дослідження питань щодо правових засад позитивної відповідальності в інформаційній сфері:

– визначено, що норма юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері – це закріплене у нормативно-правовому акті з питань регулювання інформаційної діяльності, що виходить від держави загальнообов'язкове формально-певне правило поведінки, яке встановлює ступінь належної та відповідальної поведінки, за дотримання якої слідує схвалення або заохочення, а за порушення застосовуються заходи державно-примусової форми реалізації юридичної відповідальності;

– у санкції норми юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері закріплюються заходи юридичної відповідальності, а ні інші заходи державного примусу. Саме ця ознака виступає як основне, виділяючи норми юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері серед інших різновидів правових норм-правил поведінки та законоположень;

– особливим різновидом норм юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері є заохочувальні норми,

в яких закріплюються безпосередньо правила поведінки та заходи заохочення за відповідальну поведінку суб'єкта інформаційних правовідносин;

– підставою виникнення добровільної форми реалізації юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері та інформаційних правовідносин є юридичний факт-подія – вступ нормативно-правового акту в законну силу. З цього моменту особи, які володіють властивостями правосуб'єктності, стають учасниками інформаційних правовідносин;

– включення інших суб'єктів до кола інформаційних правовідносин залежить від найрізноманітніших юридичних фактів, які, як правило, характеризують ознаки правосуб'єктності. Крім того, виникнення добровільної форми реалізації юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері може бути пов'язано не лише з одним юридичним фактом, але й зі складним юридичним складом (сукупністю юридичних фактів) правопорушення в інформаційній сфері;

– аргументовано, що нормативність юридичної відповідальності в інформаційній сфері у вузькому розумінні – це прояв збалансованої волі суспільства зовні, в інституті юридичної відповідальності, в системі необхідних, загальнообов'язкових, офіційно діючих норм юридичної відповідальності в інформаційній сфері, що закріплені в передбачених законодавством формах;

– обґрунтовано, що нормативність юридичної відповідальності в інформаційній сфері у широкому розумінні являє собою реалізацію потреб суспільства в упорядковуванні й організації інформаційних правовідносин та формуванні відповідальної правомірної поведінки в інформаційній сфері, яка є необхідністю суспільного розвитку;

– доведено, що нормативністю властива не лише юридичній відповідальності у цілому як відповідний правовий інститут, але й юридичній відповідальності в інформаційній сфері як правовому явищу;

– визначено, що в інформаційній сфері нормативні: підстави юридичної відповідальності; юридичний обов'язок щодо дотримання розпоряджень норм відповідальності; правомірна поведінка; її

оцінка з боку держави; інформаційні правовідносини; застосування заходів заохочення; юридичний обов'язок піддатися несприятливим правообмеженням, що витікають з факту порушення норм відповідальності; засудження; реальне зізнання несприятливих наслідків; державний примус; охоронні інформаційні правовідносини юридичної відповідальності.

Результати НДР також були враховані:

– Факультетом соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» під час розробки та впровадження навчальних курсів «Інформаційне право», «Міжнародне інформаційне право», «Основи інформаційної безпеки», «Інформаційне суспільство і право» «Правові питання інформаційно-комунікативних технологій» (акт впровадження додаються);

– згідно з актом про впровадження результатів науково-дослідних робіт, Національною академією СБ України результати НДР використані під час розробки та оновлення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін «Інформаційне право», «Організаційно-правові основи захисту інформації з обмеженим доступом», «забезпечення інформаційної безпеки держави» (копія акту від 10.07.2015 р. – додається).

Публікації по НДР за 2015 р., відповідно до показників паспорта бюджетної програми:

Наукові журнали – 1:

1. Правова інформатика № 2 (46)/2015. – К. : НДІП НАПрН України, 2015. – 98 с.

Посібники – 1:

Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері: навчальний посібник / під ред. К. І. Белякова. – К. : Передано до видавництва, 2015. – 94 с.

Наукові статті – 7:

Відповідно до показників паспорта бюджетної програми «наукові семінари і конференції» по темі НДР, а також у рамках ІХ Всеукраїнського фестивалю науки 21 травня 2015 р. проведено науково-практичну конференцію на тему: «Деструктивна пропаганда: шляхи протидії та проблеми відповідальності».

5. ТЕМА: «Державно-правові проблеми інформаційної безпеки людини і суспільства в умовах інтеграції України у світовий інформаційний простір». Номер державної реєстрації 0112U002073. Підстави для виконання: рішення Вченої ради НДЦПІ про затвердження теми НДР – (протокол №4 від 11 квітня 2013 р.) та Зведений план, затверджений Постановою Президії Національної академії правових наук України від 11 червня 2013 р. №85/10. Строки виконання: 2012–2016 рр. Керівник теми: кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент Фурашев В. М.

Метою роботи є визначення основних державно-правових проблем інформаційної безпеки людини і суспільства, які виникають або можуть виникнути під час входження України у світовий інформаційний простір.

У 2015 р. під час проведення досліджень основна увага концентрувалася на питаннях:

- корупційної складової інформаційної небезпеки;
- понятійно-категоріального апарату у забезпеченні інформаційної безпеки;
- впливу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на забезпечення територіальної цілісності та державного суверенітету;
- шляхів запобігання інформаційної небезпеки.

Забезпечення інформаційної безпеки – одне з глобальних і пріоритетних завдань органів державного управління, вирішенню якого мають бути підпорядковані політична, економічна, воєнна, культурна та інші види діяльності системи державного управління. Прикладів загроз інформаційній безпеці України, в тому числі з боку державних органів, можна навести безліч. Одна з основних загроз інформаційній безпеці лежить в сфері діяльності органів державної влади: невиконанні або неналежному виконанні органами державної влади своїх повноважень у інформаційній сфері.

На нинішній стан інформаційного середовища значний вплив мали політичні, соціально-економічні, духовні фактори. До останньої групи факторів належать: криза певної системи ідеології, переоцінка цінностей, поява нових засобів впливу на індивідуальну, масову свідомість, вплив на свідомість людей різних ідеологій, а також відсутність конкретної складової в структурі інформаційної безпеки, яка б відповідала за аналіз та корекцію суспільної думки.

Сьогодення України, в умовах так званої гібридної війни, є важливим етапом становлення національної свідомості та зародження національної інформаційної свідомості, що надає особливого значення відповідному існуючим умовам правовому регулюванню сфери інформаційних відносин. Одним із головних завдань держави на початковому та даному етапах розвитку є визначення напрямів правового регулювання та створення правових гарантій, необхідних для самореалізації суб'єктів в інформаційній сфері. Виконання цього завдання ускладнюється рядом факторів, зокрема, політико-ідеологічним, який визначає рівень усвідомленості соціально сильними групами індивідів необхідності вирішення соціальних проблем та проблем інформаційної сфери. До нього можна віднести:

- відсутність сталої, незалежної від політичних персон, стратегії становлення України на світовій арені;

- відсутність реальної, послідовної та виваженої державної програми соціального розвитку;

- неправовий характер діяльності державної влади;

- пріоритетність політичної доцільності над правовою;

- бюрократичність апарату держави;

- нерозвиненість громадянського суспільства;

- нерозвиненість інформаційних зв'язків між державою і суспільством;

- політизація ЗМІ;

- використання суспільно небезпечних методик маніпулювання суспільною свідомістю під час політичної боротьби тощо.

Серед основних факторів, що впливають на ефективність та адекватність механізму політики інформаційної безпеки, слід назвати, насамперед, загальні негативні тенденції системи державного управління, які, в більшості, були наслідком ще від радянської системи, а в українських умовах набули гіпертрофованих і найбільш потворних форм. До цієї категорії можна віднести такі явища як бюрократизм, значні масштаби корупції, недостатні моральні та професійні якості певної частини державних службовців та нерідко орієнтованість на задоволення власних потреб, а не потреб громадян і суспільства.

По-друге, слід відзначити вже сучасну національну українську проблему, яка пов'язана із неузгодженістю, незбалансованістю або

недостатньою визначеністю компетенції багатьох органів влади, що призводить до зіткнення їх інтересів і ряду правових колізій.

Але найбільше руйнівною силою, яка фактично нівелює всі спроби формування ефективної державної політики в сфері забезпечення інформаційної безпеки України, є супермасштабна корупція, яка «пронизала» майже всі органи державного управління та всі верстви населення.

Необхідно переглянути, у зазначених аспектах роль партій («партійна корупція»), громадських організацій («провідники/агенти») та, особливо, представників засобів масової інформації (підкуп, хабар).

Основним визначальними чинниками поширення та зміцнення корупції є природна людська сутність та незадовільна соціально-економічне становище кожної конкретної людини.

Одним з «стовпів» процесів забезпечення інформаційної безпеки є поняття та їх визначення, а точніше ступень тотожності відображення того чи іншого процесу, явища або тієї чи іншої властивості. Проведені дослідження запропонувати, для прикладу, наступні визначення деяких термінів, які є досить розповсюдженими у сфері інформаційної безпеки:

– безпека інформації – 1) стан інформації, якій визначається рівнем відповідності (ідентичності) першоджерелу інформації (оригіналу, копії) після здійснення з нею визначених дій (передачі-прийому, обробки та ін.); 2) склад та стан інформації, а також дії з нею, за яких забезпечується визначений рівень інформаційної безпеки;

– безпечність інформації – показник відповідності спрямованості та змісту інформації національним інтересам держави та суспільства у всіх сферах забезпечення життєдіяльності, суспільно прийнятним нормам і правилам відношень у морально-етичному та психологічному поводженні з інформацією, законодавчо визначеним вимогам до інформації;

– достовірність інформації – характеристика вірогідності інформації як міри тотожності інформації з першоджерелом або точність передачі інформації, віддзеркалення дійсності (істинного стану справ);

– загрози інформаційної безпеці – 1) обставини, події, дії (штучні або природні) які негативно впливають на стан і рівень інформаційної безпеки або перешкоджають їх зміцненню та підвищенню; 2) наявні та потенційно можливі явища і чинники, які створюють небезпеку життєво важливим інтересам людини і громадянина, суспільства і держави в інформаційній сфері;

– захист інформації – комплекс заходів, що проводяться з метою запобігання витоку, розкраданню, втраті, несанкціонованому знищенню, спотворенню, модифікації (підробки), несанкціонованому копіюванню, блокуванню інформації та несанкціонованому доступу до апаратури, програм і даних;

– інформаційна технологія – цілеспрямована організована сукупність дій та процедур забезпечення обороту інформації (створення, поширення (передачі), використання, зберігання та знищення (утилізації) інформації);

– кібербезпека – це такий стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави в умовах використання комп'ютерних систем та/або телекомунікаційних мереж, за якого мінімізується завдання їм шкоди через: неповноту, невчасність та невірогідність інформації, що використовується; негативний інформаційний вплив; негативні наслідки функціонування інформаційних технологій; несанкціоноване поширення, використання і порушення цілісності, конфіденційності та доступності інформації;

– кіберпростір – форма співіснування сукупності матеріальних та нематеріальних об'єктів і процесів, спрямованих на сприйняття, запам'ятовування, переробку та обмін інформацією;

– носій інформації – об'єкт/об'єкти матеріального та нематеріального світу, незалежно від форми та засобу їх утворення та існування, який/які має/мають властивості сприйматися/потенційно сприйматися хоча б одним з органів чуття живої істоти та викликати відповідне реагування, а також штучною системою, яка спроможна саморозвиватися (самонавчатися) або сприймати, через визначені пристрої, занесену на ці об'єкт/об'єкти інформацію.

Дослідження впливу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на забезпечення територіальної цілісності та державно-

го суверенітету показують все зростаючу їх роль у даній сфері, як у позитивному, так і негативному сенсі.

Реалізація та впровадження результатів досліджень за НДР у 2015 р.:

1) результати НДР були враховані Державним комітетом телебачення та радіомовлення України під час розробки та проведення експертиз і погоджень нормативно-правових актів та організаційно-розпорядчих документів у сфері своєї компетентності (довідка від 04 листопада 2015 р. – копія додається):

2) згідно з підготовленим Факультетом соціології і права Національного технічного університету України «КПІ» актами впровадження, результати НДР використані під час розробки і впровадження у навчальний процес університету навчальних курсів: «Інформаційне суспільство і право», «Інформаційне право», «Особливості інформаційного права», «Міжнародне інформаційне право», «Основи інформаційної безпеки», «Основи інформаційного права», «Інформаційні ресурси», «Інформаційне та соціально-правове моделювання», «Сучасні методи соціально-правового моделювання» та «Публічно-правова охорона інформаційної безпеки» (копія акту впровадження додаються);

3) Національною академією СБ України згідно акту про впровадження результатів науково-дослідних робіт результати НДР використані під час розробки та оновлення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін «Інформаційне право», «Організаційно-правові основи захисту інформації з обмеженим доступом», «забезпечення інформаційної безпеки держави» (копія акту від 10.07.2015 р. – додається).

Монографія – 1:

Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки у контексті глобалізації: теоретико-правові та організаційні аспекти. Монографія / О. Д. Довгань. – К. : Вид-во НБУВ, 2015. – 430 с. (передано в друк).

Наукові журнали – 1:

1. Інформація і право № 3 (15)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 150 с. (13,3 д. а.).

Наукові статті 12:

6. ТЕМА: «Проблеми інформаційно-правового забезпечення нормотворчої і правозастосовної діяльності на базі правового сегменту мережі Інтернет». Номер державної реєстрації 0114U001338. Підстави для виконання: рішення Вченої ради НДЦПІ про затвердження теми НДР – (протокол №4 від 11 квітня 2013 р.) та Зведений план, затверджений Постановою Президії Національної академії правових наук України від 11 червня 2013 р. №85/10. Термін виконання: 2014–2016 рр. Керівник теми: доктор технічних наук, старший науковий співробітник Ланде Д. В.

Мета наукових досліджень за темою полягає в обґрунтуванні можливості та необхідності застосування контенту правового сегменту мережі Інтернет (веб-простору, соціальних медіа тощо) для оперативного сигнального інформування фахівців та керівництва з метою інформаційної підтримки нормотворчої та правозастосовної діяльності. Необхідність створення моделі правового сегменту мережі Інтернет, методичних засад інформаційно-правового забезпечення на базі моніторингу правового сегменту мережі Інтернет зумовлена великими обсягами та динамікою інформаційних потоків, які мають враховуватися для оперативної підтримки нормотворчої та правозастосовної діяльності.

У 2015 році по темі виконувались наступні роботи:

1. Дослідження форм представлення контенту правового сегменту мережі Інтернет для забезпечення моніторингу. Детально розглянуто формат представлення понад 200 ресурсів із веб-простору, які підлягають постійному автоматичному моніторингу. Для 100 ресурсів визначені сценарії моніторингу, які на цей час описано мовою системи контент-моніторингу InfoStream.

2. Проводилися роботи із систематизації інформаційних веб-ресурсів мережі Інтернет, що можуть бути застосовані для підтримки нормотворчої і правозастосовної діяльності, щодо можливості їх автоматичного моніторингу.

3. Проводився аналіз систем моніторингу соціальних мереж щодо вивчення можливостей їх застосування для інформаційно-правового забезпечення нормотворчої і правозастосовної діяльності.

4. У рамках дослідження взаємозв'язків інформаційних ресурсів правового сегменту мережі Інтернет здійснювалася побудова моде-

лі предметної області права на базі зондування сервісу Google Scholar Citations.

5. У рамках удосконалення наповнення електронного каталогу ресурсів мережі Інтернет, що можуть бути застосовані для підтримки нормотворчої і правозастосовної діяльності, досліджено і враховано мережеві веб-покажчики, що готуються в сегменті бібліотечної діяльності (НБУВ, Херсонська обл. бібліотека).

Крім зазначеного, проводилась робота з фільтрування всього правового сегменту Інтернету України для його подальшого упорядкування та визначення застосованого понятійного апарату.

Результати проведених теоретичних та практичних досліджень дозволили:

- дослідити форми представлення динамічного контенту правового сегменту мережі Інтернет для забезпечення моніторингу;
- створити програмні модельні засоби виявлення взаємозв'язків в інформаційних ресурсах правового сегменту мережі Інтернет;
- визначити стан наявних методів і засобів автоматизації ведення загальнодоступного каталогу правових ресурсів великого обсягу;
- розробити попередні проектні рішення щодо системи моніторингу ресурсів мережі Інтернет для підтримки нормотворчої і правозастосовної діяльності;
- провести систематизацію інформаційних ресурсів мережі Інтернет з погляду можливості цільоспрямованого моніторингу;
- удосконалити модель електронного каталогу ресурсів мережі Інтернет, що можуть бути застосованими для підтримки нормотворчої і правозастосовної діяльності;
- розробити типові запити до ресурсів мережі Інтернет для підтримки нормотворчої і правозастосовної діяльності.

Результати НДР були враховані Факультетом соціології і права Національним технічним університетом України «Київський політехнічний інститут» під час розробки та впровадження навчальних курсів «Правова інформатика», «Основи інформаційної безпеки», «Інформаційне та соціально-правове моделювання», «Сучасні методи інформаційного та соціально-правового моделювання», «Інформаційні ресурси», «Інформаційне суспільство і право» (копія акту впровадження додається).

Публікації за НДР за 2015 року відповідно до показників паспорта бюджетної програми:

Наукові статті – 2.

1.2. Прикладні наукові розробки

1. ТЕМА: «Теоретичні та прикладні проблеми запобігання та протидії корупції» (на виконання п. 4 розділу III «Розроблення методичних рекомендацій щодо запобігання і протидії корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування» та п. 2 розділу IX «Проведення аналізу ефективності діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції на підставі практичних результатів їх роботи та оцінки громадськості» Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011–2015 роки). Затверджена постановою Президії НАПрН України № 82/3 від 25 травня 2012 р. та постановою Вченої ради ІВПЗ НАПрН України № 12 від 26 грудня 2012 р. Номер державної реєстрації 0113U000814. Науковий керівник теми: акад. НАПрН України В. І. Борисов. Термін виконання: 2013–2015 рр.

Метою наукового дослідження є: проведення комплексного дослідження проблем протидії корупції, а саме:

– системний аналіз антикорупційного кримінального законодавства та розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо його застосування й вдосконалення;

– розробка нової досконалішої моделі антикорупційної політики в Україні з урахуванням останніх досягнень кримінології та інших наук кримінального циклу;

– здійснення оцінки кримінального процесуального законодавства України, а також законодавства про прокуратуру та статус суддів під кутом зору його корупціогенності з метою виявлення пріоритетних напрямів його вдосконалення, спрямованих на попередження корупційних проявів у цій сфері;

– аналіз нового кримінального процесуального та судоустрійного законодавства щодо: наявності в ньому прогалин правового регулювання; колізійності окремих законодавчих приписів; відсутності чіткої регламентації повноважень суб'єктів правозастосуван-

ня при розв'язанні тих чи інших юридично значущих питань; можливості застосування особами, які здійснюють кримінальне провадження, необгрунтованої дискреції, що створює умови і надає простір зловживанню наданими повноваженнями, що сприяють виникненню, розвитку, реалізації та поширенню корупційних практик у службовій та професійній діяльності суб'єктів корупційних правопорушень у сфері кримінального судочинства;

– комплексний аналіз чинників корупції, її показників та впроваджених в Україні антикорупційних заходів;

– визначення закономірностей формування і реалізації вітчизняної антикорупційної політики, вираженої у взаємозв'язку правотворчості і правозастосування;

– визначення критеріїв оцінки ефективності протидії та запобігання корупції;

– визначення поняття корупціогенних факторів (ризиків) кримінального процесуального законодавства України, що сприяють вчиненню корупційних правопорушень або полегшують їх вчинення та їх системи;

– теоретичне обґрунтування антикорупційних стандартів кримінального процесуального законодавства, їх поняття і системи;

– наведення переліку норм, що містять ознаки корупціогенності, відповідно до сформульованої системи корупціогенних факторів;

– розроблення пропозицій щодо змін і доповнень чинного кримінального процесуального та судоустрійного законодавства України, спрямовані на усунення корупційних ризиків та протидію корупції;

– формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо створення правового механізму протидії корупції у сфері кримінального судочинства;

– розробка криміналістичної методики розслідування злочинів з ознаками корупції;

– порівняльний аналіз нормативно-правових засад оприлюднення інформації та оцінювання діяльності у сфері протидії корупції в окремих країнах Європи;

– збір інформації щодо практики організації оцінювання діяльності спеціальних антикорупційних підрозділів в Україні (проведення глибинних інтерв'ю, аналіз публікацій в пресі, наукової літе-

ратури, відомчих звітів та інших матеріалів, судової практики, тощо);

- розробка проекту методики оцінювання сприйняття громадськістю ефективності діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції;

- підготовка пропозиції щодо удосконалення методики оцінювання якості діяльності суду в Україні;

- проведення комплексного дослідження проблем адміністративно-правового регулювання протидії корупції;

- дослідження концептуальних підходів до визначення категоріально-понятійного апарату у сфері протидії корупції та причин її виникнення;

- визначення основних засад та особливостей застосування заходів адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення;

- створення методологічних засад формування державних стратегій та програм щодо протидії корупції в Україні;

- визначення ефективних шляхів розробки нового та удосконалення існуючого законодавства України з питань забезпечення протидії корупції.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно є першим в Україні дослідженням антикорупційного досвіду України та зарубіжних країн з метою використання досвіду останніх у контексті стандартів нового законодавства у цій сфері. У ході дослідження велика увага була приділена проблемам оцінювання рівня корупції. У свою чергу, наукова новизна дослідження кримінально-правового та кримінального процесуального напрямів протидії корупційним правопорушенням визначається тим, що воно здійснюється після створення в Україні значно оновленої нормативно-правової бази для боротьби з цим явищем та набрання чинності новим Кримінальним процесуальним кодексом України. Наукова новизна дослідження криміналістичного напрямку протидії корупційним правопорушенням полягає у тому, що існує необхідність у належному науково-методичному забезпеченні слідчої діяльності прийомами, методами і засобами протидії даному негативному явищу та розроблення на цій підставі окремих криміналістичних методик.

Теоретична та практична значимість дослідження полягає в тому, що результати дослідження повинні сприяти гармонізації та адаптації української антикорупційної теорії та практики до міжнародних стандартів. Одне із завдань дослідження – запропонувати рекомендації щодо вдосконалення законодавчих засад участі громадськості в протидії корупції, що дозволить конкретизувати відповідні положення рамкового закону щодо протидії корупції, вітчизняного законодавства в цій сфері. Разом із тим значимість дослідження полягає в тому, що воно дозволить виявити корупціогенні ризики кримінального процесуального і судоустрійного законодавства та розробити пропозиції щодо їх усунення. Викладені в роботі висновки і пропозиції внесуть конкретний внесок як у теорію кримінального процесуального права, так і в практику його застосування, оскільки дозволять удосконалити кримінальне процесуальне законодавство у напрямку протидії корупційним правопорушенням.

Практична значимість науково-дослідної роботи обумовлена її прикладним характером, а також можливістю використання у нормотворчій діяльності: при розробці та доопрацюванні законодавства у галузі протидії корупції, а також вдосконаленні чинного законодавства; у практичній діяльності органів дізнання, слідства, прокуратури та суду, а також громадських організацій. Практична значимість так само відбита у створенні системи криміналістичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію слідчої діяльності у галузі протидії корупційним правопорушенням. Викладені у роботі висновки та пропозиції мають сприяти підвищенню рівня ефективності практичної діяльності органів кримінальної юстиції.

Наукові результати:

– проаналізовано особливості заходів адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення та правові підстави притягнення до адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення;

– проаналізовано склади корупційних правопорушень відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення;

– обґрунтовано систему складів корупційних злочинів та досліджено предмети корупційних злочинів;

– досліджено особливості призначення та виконання покарань за корупційні діяння;

- розглянуто питання співучасті за корупційні діяння;
- вироблено програму (алгоритму) оцінки корупціогенності кримінального процесуального законодавства України;
- здійснено наукову розробку антикорупційних стандартів кримінального судочинства, визначення їх поняття та системи;
- розроблено систему невідкладних заходів запобігання корупційним злочинам в Україні;
- розроблено анкету для опитування слідчих та співробітників оперативних підрозділів щодо напрямів техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості;
- з'ясовано структуру, межі і спрямованість техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості та здійснено аналіз наявних недоліків;
- сформовано окремі криміналістичні методики щодо розкриття та розслідування корупційних злочинів та запропоновано найбільш ефективні прийоми, методи та засоби, спрямовані на підвищення ефективності слідчої діяльності;
- сформульовано пропозиції з удосконалення антикорупційного кримінального, адміністративного та кримінального процесуального законодавства України;
- розроблено практичні рекомендації для державних та недержавних органів, спрямовані на зменшення проявів корупції.

Фактичні результати дослідження знайшли відображення в підготовці наукових статей і тез наукових доповідей, а також в участі у науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах», розробці законопроектів тощо. Зокрема, результати дослідження знайшли відображення:

Наукові статті – 9.

Розробка законопроектів:

– проект Закону України «Про приведення у відповідність статті 3682 Кримінального кодексу України «Незаконне збагачення» до положень Конституції України та Конвенції ООН проти корупції» та доповідна записка до нього, які надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (вих. лист № 1042-01-23 від 07.12.2015 р.).

II. Наукові дослідження для державних та недержавних організацій за господарськими договорами

Національна академія правових наук України значну увагу приділяє диверсифікації джерел фінансування, зокрема пошуку позабюджетних джерел. Наукові установи Академії шляхом укладення господарських договорів на виконання наукових досліджень, проведення експертиз та підготовки наукових кадрів надають послуги наукового та юридичного характеру зацікавленим державним та недержавним організаціям.

Так, у звітному періоді установи Академії уклали господарські договори на загальну суму 4 млн. 581 тис. грн. зокрема:

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – на суму 1 млн. 96 тис. 100 грн.;

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – на загальну суму 868 тис. 900 грн.;

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування – на суму 807 тис. 200 грн.;

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку – на суму 680 тис. 100 грн.;

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва – на суму 622 тис. грн.;

Науково-дослідний інститут інформатики і права – на суму 506 тис. 700 грн.;

Київський регіональний центр – на суму 293 тис. 500 грн.;

Президія НАПрН України – на суму 120 тис. 700 грн.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Експертами інституту за звітний період проведено 35 досліджень об'єктів інтелектуальної власності, зокрема:

1. Експертне дослідження щодо відповідності винаходу «Агрегат ґрунтообробний причіпний» за патентом № 61172 умові патентоздатності «новизна», виходячи з наданих на дослідження матеріалів (дог. № 19/01–2014 від 15.12.14 р., замовник – Товариство з обмеженою відповідальністю «УКРСТАНДАРТСЕРВІС».

2. Експертне дослідження щодо схожості словесного позначення «FELICITA CIOCCOLATO» із комбінованим знаком «Felicita» за свідоцтвом України № 126576 (дог. № 15/01–2014 від 21.10.14 р., замовник – ФОП БЕНАТОВ ДАНИЕЛЬ ЕМІЛОВИЧ).

3. Експертне дослідження щодо тотожності/схожості позначення «AETHYL» та/або «ЕТИЛ», нанесене на етикетку та ковпачок скляного флакону з лікарським засобом, із ТМ «ЕТИЛ» за свідоцтвом України № 89915 (дог. № 22/01–2014 від 17.12.14 р., замовник – ТОВ «БІО-ПРОДУКТ ЛТД»).

4. Експертне дослідження щодо відповідності умовам патентоспроможності ПЗ за патентами України № 23495, № 23496, № 24749, № 24914, № 24930, № 24931 (дог. № 21/01–2014 від 08.12.14 р., замовник – Дочірнє підприємство «Вітамін-Фарм»).

5. Експертне дослідження щодо сортів сої «Терек» та «Кубань» (дог. № 04/01–2015 від 13.03.15 р., замовник – ТОВ «ПРОГРЕЙН ЄВРАЗІЯ»).

6. Експертне дослідження щодо розповсюдження виключних прав ТМ за свідоцтво України № 98786 від 27.10.08р. на використання словесного позначення ООО «Издательство ЭКСМО» 123308, яке розміщено в розділі «вихідні дані» книг виданих видавництвом ЭКСМО (дог. № 10/01–2015 від 16.06.15 р., замовник – ТОВ «ФОРС Україна»).

7. Експертне дослідження щодо використання ТМ «ЕССЕНЦІАЛЕ» за свідоцтвом України № 31466 на зразках товару за митною декларацією (відправник – ТзОВ «СО і П ФармБіоВет») (дог. № 12/01–2015 від 18.06.15 р., замовник – ТОВ «Юридична фірма «Трайдент»).

8. Експертне дослідження щодо розповсюдження виключних прав власника ТМ за свідоцтвом України № 59471 від 15.02.06 р. на використання словесного позначення ООО «Издательство АСТ», розміщеного в розділі «вихідні дані» книг, виданих видавництвом АСТ (дог. № 13/01–2015 від 26.06.15 р., замовник – ТОВ «Міжнародне агентство із захисту ІВ та боротьби з піратством в кіберпросторі»).

9. Науково-правова експертиза (надання юридичних послуг з питань, зазначених у листі директора ДП «Інфоресурс» Карандія В. А.) (дог. № 05/02-2015 від 15.06.15 р., замовник – ДП «Інфоресурс»).

10. Експертне дослідження щодо схожості ТМ СОНАФІТ за свідоцтвом України № 187104 із знаками Компанії Санофі, а саме: «SANOFI» за м/н реєстраціями № № 1094854, 674936 та ТМ «САНОФІ» за свідоцтвом України № 144359 (дог. № 15/01–2015 від 16.07.15 р., замовник – замовник – ТОВ «Крилова і Партнери».

11. Експертне дослідження щодо порушення прав на корисну модель по патенту № 15932 «Алтейка сироп» при введенні в обіг лікарського засобу «АЛТЕЙКА-ТЕХНОФАРМ» (дог. № 16/01–2015 від 16.07.15 р., замовник – ТОВ «Крилова і Партнери».

12. Експертне дослідження щодо схожості позначення АВРО на зразках герметиків із ТМ АВРО, права на яку належать компанії АВРО Industries, INC (АВРО Індастріз, Інк.) (дог. № 21/01–2015 від 04.09.15 р., замовник – АВРО Індастріз, Інк.

13. Експертні дослідження щодо того чи стала загальнодоступною в світі сукупність суттєвих ознак ПЗ «Фільтр повітряний» за патентом України № 25804 до дати подання заявки 24.05.13; щодо того чи стала загальнодоступною в світі сукупність суттєвих ознак ПЗ «Фільтр повітряний» за патентом України № 25702 до дати подання заявки 17.07.13 (дог. № 24/01–2015 від 29.09.15 р., замовник – ТОВ «Експертне бюро з питань інтелектуальної власності».

14. Експертне дослідження щодо можливості введення в оману через використання ТМ «АМСТОР» за свідоцтвами України № № 37689, 189754, 189755 ТОВ «Трейдкоммерц» (дог. № 27/01–2015 від 03.11.15 р., замовник – ТОВ «ТРЕЙДКОММЕРЦ».

15. Експертне дослідження щодо схожості позначень «DOM|MIO» та «Domio» з ТМ за м/н реєстраціями № № 801078, 961513, 1081055, 1234284 (дог. № 25/01–2015 від 26.10.15 р., замовник – ТОВ «МАТРОЛЮКС».

16. Експертне дослідження щодо застосування ТМ за свідоцтвом України № 59490 у доменних іменах ufl.ua, ufl.kiev.ua та ufl.com.ua (дог. № 26/01–2015 від 02.11.15 р., замовник – фізична особа Созінова Т. С.

17. Науково-правова експертиза (надання юридичних послуг з питань, зазначених у листі Товариства з обмеженою відповідальністю «ЛОРЕАЛЬ Україна») (дог. № 01/02-2015 від 23.05.15 р., замовник – ТОВ «ЛОРЕАЛЬ Україна».

18. Науково-правова експертиза (надання юридичних послуг з питань, зазначених у листі Товариства з обмеженою відповідальністю «НОВИЙ КАНАЛ») (дог. №06/02-2015 від 18.07.15 р., замовник – ТОВ «НОВИЙ КАНАЛ».

19. Науково-правова експертиза (надання юридичних послуг з питань, зазначених у листі директора ТОВ «СТАР МЕДІА» Пантелеймоної О. Ю.) (дог. №07/02-2015 від 27.10.15 р., замовник – ТОВ «СТАР МЕДІА».

20. Науково-правова експертиза (надання юридичних послуг з питань, зазначених у листі фізичної особи Шевченко Лілії Мирославівни) (дог. №08/02-2015 від 11.11.15 р., замовник – ф. о. Шевченко Л. М.

21. Науково-правова експертиза (надання юридичних послуг з питань, зазначених у листі ТОВ «БЕНІШ ДЖІ ПІ ЕС УКРАЇНА») (дог. №09/02-2015 від 23.11.15 р., замовник – ТОВ «БЕНІШ ДЖІ ПІ ЕС УКРАЇНА».

Науково-дослідний інститут інформатики і права

НДІІП НАПрН України, надавались послуги щодо використання та обслуговування ПІС «Законодавство», яке включає бази даних «Законодавство України», «Законопроект», «Київ» – оформлено 32 договори.

Послуги з обслуговування ПІС «Законодавство» надані через веб-сервер НДІІП НАПрН України, засобами E-mail та компакт-дисками.

Крім цього, працівниками НДІІП НАПрН України було проведено 6 науково-правових експертиз для державних і недержавних організацій.

На підставі звернення до НДІІП НАПрН України Генеральної прокуратури України (від 13.03.2015 р. №17/1/1-32796-14), було проведено експертне дослідження в галузі застосування норм чинного антимонопольного законодавства України і законодавства про захист економічної конкуренції та надано відповідний експертний висновок.

Відповідно до листа ТОВ «Флайт Сервіс ЛТД» (від 06.04.2015 р. №06/15) була проведена науково-правова експертиза в галузі за-

стосування норм чинного законодавства України про державний експортний контроль та надано відповідний висновок.

Відповідно до листа адвоката Степ'юка В. С. (від 10.06.2015 №0610/1) НДПП НАПрН України було проведено експертне дослідження в галузі застосування норм чинного законодавства та надано відповідний експертний висновок.

Відповідно до листа адвоката Пугача Р. І. (від 03.09.2015) НДПП НАПрН України було проведено експертне дослідження щодо застосування положень Закону України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року №1682-VII стосовно окремих категорій працівників органів прокуратури та надано відповідний експертний висновок.

Відповідно до листа ПрАТ «Міжнародний Медіа Центр – СТБ» (від 9.10.2015 №01167/15/2) НДПП НАПрН України було проведено експертне дослідження з метою аналізу правовідносин у сфері порядку поширення ЗМІ інформації, отриманої з відкритих джерел від органів державної влади та надано відповідний висновок науково-правової експертизи.

Відповідно до листа голови Правління АТ «Укресімбанк» Гриценка О. В. (від 07.08.2015 р. вих. 010-05/5385) було проведено науково-правову експертизу проекту кредитного договору із додатками та надано відповідний експертний висновок.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період Інститутом підготовлено 7 науково-правових експертиз, зокрема:

1. Науково-правову експертизу відповідно до договору НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України з Товариством з обмеженою відповідальністю «Торгово-логістичний комплекс «Арктика» №05/06-15 від 05 червня 2015 р.

2. Науково-правову експертизу відповідно до договору НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України з ДАЗТ України «Укрзалізниця».

3. Висновок науково-правової експертизи щодо правової невизначеності норми п. 1 ч. 3 ст. 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» за листом-зверненням (лист вх. №01-8/203 від 04.06.2015 р.

4. Науково-правова експертиза відповідно до договору НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України з УАШТзОВ «КАНКОМ».

5. Науково-правова експертиза дотримання законодавства України при прийнятті постанови про скасування постанови про закриття провадження від 20 травня 2015 року, винесеної заступником прокурора м. Києва старшим радником юстиції Корж А. С.

6. Науково-правова експертиза на замовлення фізичної особи Швед М. Ф. з приводу визначення моменту набуття особою статусу учасника господарського товариства та підвідомчості справи господарським судам.

7. Науково-правова експертиза відповідно до договору НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака з Публічним акціонерним товариством «Судноплавна компанія «Укріч-флот». Вих. №01-9/2-235 від 30.11.2015 р.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період науковцями Інституту за господарськими договорами (науково-технічні послуги) проводилася така робота:

Ознайомлення з матеріалами кримінальних проваджень для подальшого надання науково-правового висновку за договорами:

1. № 1/1-2015 від 15 січня 2015 р. (за зверненням адвоката О. І. Чепенко);

2. № 2/1-2015 від 18 лютого 2015 р. (за зверненням адвоката С. Д. Федорова);

3. № 3/1-2015 від 20 лютого 2015 р. (за зверненням адвоката С. Д. Федорова);

4. № 7/1-2015 від 06 липня 2015 р. (за зверненням адвоката О. І. Меніва).

Надання науково-правових висновків за результатами дослідження матеріалів кримінальних проваджень за договорами:

1. № 3/2-2015 від 3 квітня 2015 р. (за зверненням адвоката С. Д. Федорової);
2. № 4-2015 від 27 квітня 2015 р. (за зверненням адвоката О. М. Антонович);
3. № 5-2015 від 2 червня 2015 р. (за зверненням адвоката О. М. Антонович);
4. № 6-2015 від 6 липня 2015 р. (за зверненням адвоката Ю. С. Адамович);
5. № 7/2-2015 від 20 липня 2015 р. (за зверненням адвоката О. І. Меніва);
6. № 8-2015 від 14 вересня 2015 р. (за зверненням адвоката О. М. Антонович);
7. № 9-2015 від 5 жовтня 2015 р. (за зверненням АК «ОБЛЕНЕРГО»);
8. № 10-2015 від 14 грудня 2015 р. (за зверненням адвоката О. М. Антонович).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

У звітному році науковцями Інституту за господарськими договорами (науково-технічні послуги) проводилася така робота:

1. Науковий висновок за запитом гр. Татаркіна О. Л. щодо порядку передачі нерозпайованої частини майна підприємства у процесі приватизації.
2. Правовий висновок щодо запозичень залізниць за запитом ДП «Південна залізниця».
3. Науково-правовий висновок за запитом гр. Дзюбенка О. Л. щодо репрофілювання працівників.
4. Науково-правовий висновок за запитом гр. Татаркіна О. Л. щодо порядку передачі нерозпайованої частки майна підприємства у процесі приватизації.
5. Проект Закону України «Про спеціальні режими інвестиційної та інноваційної діяльності із застосуванням принципу субси-

діяльності в Україні» за договором із Федерацією роботодавців України.

6. Науково-правовий висновок за запитом ТОВ «Інвестор-Нафтогаз» щодо підприємств, які мають стратегічне значення для безпеки держави.

7. Науково-правовий висновок за запитом «ЖБК Дубки» щодо права продажу належного ОК майна.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Протягом 2015 року Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування провів дослідження за наступними господарськими договорами:

1. Згідно із договором укладеним із Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних і обласних рад», Інститут прийняв на себе зобов'язання по наданню консультативних послуг по забезпеченню прав та інтересів територіальних громад, органів місцевого самоврядування на державному рівні при підготовці, прийнятті та внесенні змін до законів України та інших нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади шляхом: моніторингу, аналізу проектів нормативно-правових актів та підготовки пропозицій до них; аналізу чинного законодавства та наслідків його впливу на інтереси територіальної громади, внесення відповідних пропозицій щодо його вдосконалення, тощо.

2. Згідно із договором укладеним із Харківською міською радою, Інститут у рамках виконання Комплексної програми розвитку місцевого самоврядування в місті Харкові взяв на себе зобов'язання щодо надання консультативних послуг по забезпеченню прав та інтересів територіальної громади, органу місцевого самоврядування на державному рівні при підготовці, прийнятті та внесенні змін до нормативно-правових актів центральними органами виконавчої влади шляхом: моніторингу, аналізу проектів нормативно-правових актів та підготовки пропозицій до них; аналізу чинного законодавства та наслідків його впливу на інтереси територіальної громади, внесення відповідних пропозицій щодо

його вдосконалення; науково-методичного забезпечення діяльності Харківської міської ради.

3. Згідно із договором укладеним із фірмою «Європейська школа кореспондентської освіти», Інститут прийняв на себе зобов'язання по наданню консультативних послуг щодо аналізу чинного законодавства України, зокрема роз'яснення обмежень, встановлених Законом України «Про видавничу справу». Зокрема, були надані відповіді на питання: щодо пріоритету норм міжнародного договору над нормами національного законодавства, та щодо поширення обмежувальних норм ч. 3 ст. 18 та ч. 4 ст. 25 Закону України «Про видавничу справу» (під час їх дії), на українські компанії, власниками яких є громадяни / юридичні особи Королівства Нідерланди.

4. Згідно із договором укладеним із Публічним акціонерним товариством «Турбоатом», Інститут прийняв на себе зобов'язання по наданню консультативних послуг щодо аналізу чинного законодавства України, зокрема роз'яснення положень відносно поділу суб'єктів правових відносин на юридичні особи публічного та юридичні особи приватного права, поширення на працівників юридичних осіб публічного права норм Закону України «Про запобігання корупції», та можливостей притягнення відповідних осіб до адміністративної відповідальності за відповідні дії.

III. Наукові висновки для центральних органів державної влади

Одним із статутних завдань Академії є виконання замовлення центральних органів державної влади стосовно розроблення засад наукової та правової політики, вивчення та узагальнення механізмів реалізації законодавчих актів, підготовка практичних рекомендацій щодо вдосконалення їх діяльності. Установи Академії досить плідно співпрацюють з Президентом України, Верховною Радою України, її комітетами, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Кабінетом Міністрів України, Радою національної безпеки і оборони, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерство освіти і науки України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, іншими міністерствами та центральними органами державної влади.

Структурні підрозділи Академії значну увагу приділяли співпраці з вищими судовими органами – Конституційним Судом України, Верховним Судом України, Вищим Адміністративним Судом України, Вищим Господарським Судом України, Вищим спеціалізованим судом з розгляду цивільних і кримінальних справ а також із правоохоронними органами – Службою безпеки України, Генеральною прокуратурою України, Державною пенітенціарною службою України, Державною службою України з контролю за наркотиками тощо.

Так, протягом 2015 року для центральних органів державної влади було підготовлено 210 наукових висновків, пропозицій, рекомендацій та експертиз до нормативно-правових актів.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді інститутом було підготовлено 7 документів з пропозиціями і зауваженнями до нормативно-правових актів на замовлення вищих та центральних органів державної влади, зокрема:

1) Експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уніфікації та приведення до міжнародних стандартів законодавства у сфері інтелектуальної власності (в частині визначення об'єктів права інтелектуальної власності)» (реєстр. № 1149 від 02.12.2014 р.).

2) Експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення доповнень до Закону України «Про авторське право і суміжні права» (щодо свободи панорами)» (реєстр. № 1677 від 29.12.2014 р.).

3) Науковий висновок щодо норм матеріального права, які неоднаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах (лист судді Верховного Суду України В. І. Гуменик від 04.03.2015 р. № 6-220цс14). Є Постанова Верховного Суду України від 15 квітня 2015 р.

4) Експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 13 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (щодо співавторства на інтерв'ю) (реєстр. № 2047 від 05.02.2015 р.).

5) Правовий аналіз щодо правових аспектів змісту проекту Постанови Верховної Ради України «Про основні напрями бюджетної політики на 2016 рік» у частині фінансування академічної науки (Лист від 22.05.2015 № 201 Голові підкомітету з питань бюджетної політики та удосконалення положень Бюджетного кодексу України Іщейкіну К. Є.).

6) Науковий висновок щодо норм матеріального права, які неоднаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах (справа № 6-2255цс15 за позовом Дашкевича В. А. до ПАТ «Платинум Банк», треті особи: Кольга Т. В., Корецька Н. І.).

7) Зауваження на проект Закону України «Про створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні». Направлено до Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

За 2015 рік працівниками НДІП НАПрН України було надано 48 експертних висновків для вищих й центральних органів влади та інших органів державної влади, зокрема:

1. У звітному періоді НДІП НАПрН України на прохання керівництва Держкомтелерадіо України прийняло до роботи проведення науково-правової експертизи та доопрацювання проекту Указу Президента України «Про Доктрину інформаційної безпеки України».

2. Пропозиції та рекомендації щодо принципових положень проекту Указу Президента України «Про стратегію національної безпеки України».

3. Пропозиції до нової редакції Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстр. № 2244 а).

4. Пропозиції та рекомендації щодо проекту Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за порушення законодавства у сфері підтвердження відповідності виготовлення, виробництва, реалізації, придбання продукції, робіт та послуг, що призвело до створення реальної або потенційної загрози національній безпеці України у воєнній сфері (Реєстр № 1793 від 19.01.2015).

За участі працівників НДІП НАПрН України була проведена науково-правова експертиза чи оцінка таких правових актів:

1. Проектів Законів України:

– «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо упорядкування демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією держави» (реєстр. № 1426 від 11.12.2014 р.);

– «Про внесення змін до статті 15-1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» (щодо превентивного затримання у районі проведення антитерористичної операції осіб, причетних до терористичної діяльності)» (реєстр. № 2035 від 05.02.2015 р.);

– «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо удосконалення законодавства про тимчасово окуповані території» (№ 2040а – 03.06.2015);

– «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» (реєстр. № 1123 від 01.12.2014), внесенного народними депутатами України Томенком М. В., Абдуллінін О. Р.;

– «Про внесення змін до Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (щодо розповсюдження продукції друкованих засобів масової інформації державною мовою)»

(реєстр. № 1237 від 04.12.2014), внесеного народними депутатами України Бублик Ю. В., Осуховським О. І., Ілленком А. Ю., Марченком О. О., Головком М. Й., Левченком Ю. В., Рудиком С. Я.;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту інформаційного телерадіопростору України» (реєстр. № 1317 від 09.12.2014), внесеного народними депутатами України Княжицьким М. Л., Денисенком В. І.;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо Суспільного телебачення і радіомовлення України» (реєстр. № 1357 від 10.12.2014), внесеного народними депутатами України Сюмар В. П., Черваковою О. В., Опанасенком О. В., Висоцьким С. В., Кондратюк О. К., Абдулліним О. Р., Онуфриком Б. С., Стеценком Д. О., Павленком Ю. О., Сочкою О. О.;

– «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо забезпечення державної підтримки заходів з розвитку та популяризації української мови та україномовної друкованої продукції)» (реєстр. № 1388 від 10.12.2014), внесеного народним депутатом України Яценком А. В.;

– «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей трансляції (ретрансляції) реклами, яка міститься у програмах та передачах іноземних телерадіоорганізацій)» (реєстр. № 1455 від 12.12.2014), внесеного народними депутатами України Кондратюк О. К., Абдулліним О. Р., Княжицьким М. Л., Геращенко І. В., Денисенком В. І.;

– «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (щодо ідентифікації телерадіопрограм та/або -передач, – реклами, створених за бюджетні кошти)» (реєстр. № 1470 від 15.12.2014), внесеного народними депутатами України Дерев'янком Ю. Б., Томенком М. В., Суисловою І. М.;

– «Про внесення змін до Закону України «Про Суспільне телебачення та радіомовлення» (щодо створення регіонального суспільного телерадіомовлення)» (реєстр. № 1357-1 від 23.12.2014), внесеного народним депутатом України Томенком М. В.;

– «Про внесення змін до Податкового кодексу України» щодо підтримки вітчизняного книговидавництва» (реєстр. № 1471 від 15.12.2014), внесеного народними депутатами України Дерев'янком Ю. Б., Пацканом В. В., Суисловою І. М.;

– «Про внесення змін до статті 3 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» (щодо обов'язковості онлайн-трансляції засідань Кабінету Міністрів України)» (реєстр. № 1685 від 30.12.2014), внесеного народним депутатом України Томенком М. В.;

– «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення (щодо участі іноземних осіб в телерадіоорганізаціях)» (реєстр. № 1768 від 15.01.2015), внесеного народними депутатами України Левусом А. М., Висоцьким С. В., Величковичем М. Р.;

– «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (щодо участі іноземних осіб в телерадіоорганізаціях)» (реєстр. № 1768-1 від 31.01.2015), внесеного народним депутатом України Капліним С. М.;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення прозорості власності засобів масової інформації, а також реалізації принципів державної політики в сфері телебачення і радіомовлення» (реєстр. № 1831 від 23.01.2015), внесеного народними депутатами України Княжицьким М. Л., Денисенком В. І.;

– «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту прав громадян на безпечний інформаційний простір» (реєстр. № 1908 від 02.02.2015), внесеного народним депутатом України Березою Б. Ю.;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу до публічної інформації у формі відкритих даних» (реєстр. № 2171 від 19.02.2015), внесеного Президентом України;

– «Про внесення змін до Закону України «Про рекламу» (щодо частки реклами, яка розповсюджується на телебаченні і радіо)» (реєстр. № 2343 від 06.03.2015), внесеного народними депутатами України Кондратюк О. К., Томенком М. В., Княжицьким М. Л., Абдулліним О. Р., Геращенко І. В., Черваковою О. В., Опанасенком О. В.;

– «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення державної політики в сфері культури та створення умов для запровадження теле- і радіоканалів культурно-освітнього мовлення» (реєстр. № 2537 від 03.04.2015), внесеного народним депутатом України Княжицьким М. Л.;

– «Про внесення змін до Закону України «Про доступ до публічної інформації» (щодо розкриття інформації про володіння, користування чи розпорядження державним та комунальним майном)» (реєстр. № 2753 від 28.04.2015), внесеного народним депутатом України Кишкарем П. М.;

– «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (щодо визначення передач європейського виробництва)» (реєстр. № 2766 від 30.04.2015), внесеного народними депутатами України Сюмар В. П., Висоцьким С. В., Опанасенком О. В., Стеценком Д. О.;

– «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері доступу до публічної інформації щодо вдосконалення їх окремих положень» (реєстр. № 2913 від 20.05.2015), внесений народними депутатами України Сюмар В. П., Лещенком С. А., Найємом М-М., Заліщук С. П., Соболевим Є. В., Гопко Г. М., Кривенком В. М.;

– «Про внесення змін до статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» щодо зменшення терміну оприлюднення проєктів нормативно-правових актів, рішень органів місцевого самоврядування» (реєстр. № 2003а від 03.06.2015), внесеного народними депутатами України Жолобецьким О. О., Рибалком С. В., Розенблатом Б. С., Хланем С. В., Гордєєвим А. А., Опанасенком О. В., Романюком В. М., Лівіком О. П.;

– «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення державного контролю за дотриманням права на доступ до публічної інформації, захист персональних даних та звернення громадян» (реєстр. № 2043а від 08.06.2015), внесеного народними депутатами України Сюмар В. П., Соболевим Є. В., Гопко Г. М., Кривенком В. М., Заліщук С. П., Найємом М-М., Лещенком С. А.;

– «Про внесення змін до деяких законів України (щодо права споживачів на фото- і відеозйомку у місцях продажу товарів)» (реєстр. № 2099а від 17.06.2015), внесеного народним депутатом України Фельдманом О. Б.;

– «Про Державне бюро розслідувань»;

– «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо запобігання безпідставному притягненню до відповідальності громадян за участь у мирних зібраннях)»;

- «Про державну службу» (нова редакція);
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за публічні заклики до ухилення від призиву за мобілізацією у період проведення антитерористичної операції»;
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення відповідальності за вчинені правопорушення у сфері інформаційної безпеки та боротьби з кіберзлочинністю. (реєстр. № 2133а від 19.06.2015 р.);
- ««Про органи внутрішніх справ» (реєстр. № 2561);
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» (реєстр. № 2562);
- «Про сервісні послуги та сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України» (реєстр. № 2567);
- «Про внесення змін до Закону України «Про дорожніх рух (щодо основних засад державної політики із забезпечення безпеки дорожнього руху» (реєстр. № 1671 від 28.12.2014 р.);

– «Про боротьбу з тероризмом».

2. Проектів Постанов Кабінету Міністрів України:

– «Положення про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків»;

– «Про передачу державного підприємства «Редакція газети «Урядовий кур'єр» до сфери управління Державного комітету телебачення і радіомовлення»;

– «Про внесення зміни до пункту 3 Методики розрахунків розмірів ліцензійного збору за видачу або продовження строку дії ліцензії на мовлення, ліцензії провайдера програмної послуги, визначення розміру плати за переоформлення ліцензії провайдера програмної послуги, визначення розміру плати за переоформлення ліцензії та видачу дублікату ліцензії на мовлення, ліцензії провайдера програмної послуги *щодо отримання ліцензії провайдера програмної послуг з правом надання послуг на всій території України;*

– «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Державному комітету телебачення і радіомовлення на 2015 рік, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів

України» щодо забезпечення участі України у Франкфуртському міжнародному книжковому ярмарку;

– «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 544» щодо складу Ради з питань комунікацій;

– «Про визнання такими, що втратили чинність, нормативно-правових актів УРСР у сферах телебачення і радіомовлення, інформаційній та видавничих сферах».

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період співробітниками Інституту підготовлено 69 наукових висновків, зокрема:

1. Надано коментар до Пропозицій Науково-консультативної ради при Вищому господарському суді України щодо вдосконалення конституційного регулювання питань здійснення правосуддя та функціонування судової влади.

2. Науковий висновок у справі № 4/48/5022-411/2012 за позовом об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Злагода-В» до Тернопільської міської ради, виконавчого комітету Тернопільської міської ради, товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія Добробуд» про визнання права користування земельною ділянкою та визнання договору оренди земельної ділянки і додаткових угод до нього недійсними (висновок підготовлений в порядку п. 3 ч. 2 ст. 111²² Господарського процесуального кодексу України).

3. Науковий висновок у справі № 6-226цс14 за позовом Кузьмичова А. Г. до приватного акціонерного товариства «Трест Київміськбуд-1», відділу державної виконавчої служби Оболонського районного управління юстиції у м. Києві, Державної виконавчої служби України, третя особа – ТОВ «Віта Верітас» про визнання права власності та звільнення майна з-під арешту (висновок підготовлений в порядку п. 3 ч. 2 ст. 360¹ Цивільного процесуального кодексу України).

4. Науковий висновок у справі № 910/22954/14 за позовом ТОВ «СіріусПроект Львів» до ТОВ «Практикер Україна», третя особа «Інг Лізинг Україна» про стягнення заборгованості, розірвання до-

говору та повернення об'єкту оренди (висновок підготовлений в порядку п. 3 ч. 1 ст. 111²² Господарського процесуального кодексу України).

5. Науковий висновок у справі №915/913/14 за позовом ТОВ «Амальгама Плюс» до ПАТ «Банк Форум» про зобов'язання вчинити дії (висновок підготовлений в порядку п. 3 ч. 1 ст. 111²² Господарського процесуального кодексу України).

6. Науковий висновок у справі за клопотанням Компанії «Фамед Інжиніринг ГмбХ енд Ко КГ» (VAMED Engineering GmbH & CO KG), зацікавлена особа – Державне підприємство для постачання медичних установ «Укрмедпостач» Міністерства охорони здоров'я України, про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 4 квітня 2013 року у справі АС 195а\2012 (висновок підготовлений в порядку п. 3 ч. 2 ст. 360¹ Цивільного процесуального кодексу України).

7. Пропозиції до проекту постанови пленуму ВГСУ «Про внесення змін та доповнень до постанови пленуму Вищого господарського суду України від 21.02.2013 р. № 7 «Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України» (щодо питань, які виникли в практиці застосування чинної редакції Закону «Про судовий збір»), підготовлені відповідно до листа ВГСУ від 30.10.2015 р. № 12-11/1940/15.

8. Пропозиції до проекту постанови пленуму ВГСУ «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин», підготовлені відповідно до листа ВГСУ від 24.11.2015 р. № 12-11/2216/15.

9. Пропозиції та зауваження до проекту узагальнення Вищого господарського суду України щодо проблем застосування норми частини 3 статті 10 Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

10. Висновок за зверненням Верховного Суду України щодо норми статті 28 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції (Вих. №01-9/2-73 від 17.04.2015).

11. Висновок за зверненням Верховного Суду України щодо норм статей 39, 40 Закону України «Про іпотеку» та ст. 109 ЖК

УРСР, які неоднаково застосовані судом (судами) касаційної інстанції Вих. №01-9/2-164 від 22.07.2015 р.

12. Висновок за зверненням Верховного Суду України щодо норми статті 388 ЦК України, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції. Вих. №01-9/2-188 від 28.09.2015 р.

13. Науково-правовий висновок щодо неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції норм матеріального права, якими визначено порядок та підстави звільнення працівника, який виконує виховні функції, аморального проступку, не сумісного з продовженням даної роботи. За зверненням Верховного Суду України вих. №226 – 22/0/8-15 від 06.01.2015 р. (Висновок від 26.01.2015 р., №01-9/1-11).

14. Луць В. В., Бернацький М. В. підготували висновок за зверненням Верховного Суду України щодо норми статті 203 ЦК України, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції щодо норми статті 203 ЦК України, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції (Вих. №01-9/7-111 від 27.05.2015).

15. Відповідно до депутатського звернення підготовлено науковий висновок щодо законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання договору неукладеним» (Вих. №060-05 від 25.02.2015 р.).

16. Відповідно до звернення в. о. Голови Державної фіскальної служби України підготували висновок науково-правової експертизи щодо поставлених питань та аналізу контракту № С/18 на предмет віднесення його до форвардного контракту в розумінні підпунктів 14.1.45.3 та 14.1.71 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України (Вих. №01-9/2-106 від 22.05.2015 р.).

17. Відповідно до конституційного звернення підготували науковий висновок щодо офіційного тлумачення положення другого речення частини четвертої статті 559 ЦК України (Вих. №348–16/478 від 24.03.2015 р.).

18. Науковий висновок щодо неоднакового застосування судами касаційної інстанції норм матеріального права – справа за клопотанням «Euroecology International Corporation» про надання дозволу на примусове виконання арбітражного рішення Арбітраж-

ного суду при Економічній палаті Чеської Республіки та Аграрній палаті Чеської Республіки від 14.07.2011 р. та 07.10.2011 р. (у відповідь на лист Верховного Суду України № 226-3080/0/8-15 від 24.09.2015 р., висновок підготовлено та відправлено до Верховного Суду України).

19. Науковий висновок у справі за позовом Мозгового О. Д. до ПАТ «Харківміськгаз» про поновлення порушеного права, зобов'язання здійснити перерахунок та стягнення моральної шкоди згідно з ухвалою судді Верховного Суду України Л. І. Григор'євої від 01.07.2015 р. і листом Верховного Суду України № 226-2084/0/8-15 від 06.07.2015 р. Вих. № 01-9/2-162 від 22.07.2015 р.

20. Науковий висновок у справі за позовом Грабовського С. П. до НАСК «Оранта», Тичука В. В. про відшкодування майнової та моральної шкоди згідно з ухвалою судді Верховного Суду України Сімоненко В. М. від 08.09.2015 і листа Верховного Суду України № 226-3005/0/8-15 від 18.09.2015 р.). Вих. № № 01-9/2-190 від 01.10.2015 р.

21. Науковий висновок на запит військового прокурора Житомирського гарнізону Кривоноса В. В. (лист № 1978 вих. 15 від 08.04.2015 р.) щодо встановлення відповідності законодавству України правочинів з відчуження у 2004–2005 роках директором державного підприємства (згодом казенного підприємства) майна, яке належало до основних фондів і на яке згідно з правовстановлюючими документами поширювався правовий режим колективної власності, передбачений Законом України «Про власність» Вих. № 01-9/7-85 від 27.04.2015 р.

22. Науковий висновок у справі за позовом заступника прокурора Печерського району м. Києва в інтересах держави в особі державного підприємства «Національний спортивний комплекс «Олімпійський» до Бугая Валерія Михайловича, третя особа – ТОВ «Технолайн – Системс», про відшкодування шкоди (підготовлено у співавторстві з Луцем В. В. згідно з ухвалою судді Верховного Суду України А. Г. Яреми від 18.09.2015 р. і листа Верховного Суду України № 226-3087/0/8-15 від 25.09.2015 р.). Висновок Вих. № 01-9/5-198 від 21.10.2105 р.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період для вищих та центральних органів державної влади підготовлено понад 50 документів наукових висновків, пропозицій та зауважень, зокрема:

I. Для комітетів Верховної Ради України:

1. На виконання доручення Голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності А. А. Кожем'якіна були підготовлені:

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі громадянського суспільства в боротьбі з корупційними злочинами» (реєстр. № 1165 від 23.03.2015 р.);

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» (реєстр. № 2897 від 03.06.2015 р.);

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Цивільного кодексів України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою усунення корупційних ризиків при її застосуванні», внесеного Кабінетом Міністрів України (реєстр. № 2541а від 28.08.2015 р.).

II. На запити народних депутатів України:

1. На депутатське звернення народного депутата України А. Ф. Антонищука підготовлено:

– зауваження та пропозиції на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо відповідальності за порушення законодавства у сфері підтвердження відповідності, виготовлення, виробництво, реалізацію, придбання продукції, робіт та послуг, що призвело до створення реальної або потенційної загрози національній безпеці України у воєнній сфері» (реєстр. № 1793);

– науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (щодо удосконалення засад організації та функціонування

судової влади відповідно до європейських стандартів) (реєстр. № 1497 від 17.12.2014 р.).

2. На депутатське звернення народного депутата України О. Л. Шевченка підготовлено:

– науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про цивільну зброю та боєприпаси».

III. Для Верховної Ради України:

– зауваження та пропозиції щодо проекту Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд», реєстр. № 1656 від 26.12.2014 р.

IV. Для Кабінету Міністрів України підготовлені:

– пропозиції до Плану заходів на 2016-2020 роки з реалізації Стратегії державної політики щодо наркотиків на період 2020 року (вих. лист № 876-0102-52 від 28.09.2015 р.).

V. Для Міністерства освіти і науки України підготовлено:

– пропозиції та зауваження на проект Положення про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі вищих навчальних закладів (наукових установ);

– пропозиції щодо розвитку науково-технічного потенціалу, його участі у становленні конкурентної економіки та забезпеченні національної безпеки держави;

– науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстр. № 2244а) та альтернативних законопроектів у цій сфері (реєстр. № 2244а-1, 2244а-2, 2244а-3).

VI. Для Міністерства охорони здоров'я України підготовлено:

– інформацію про результати виконання завдань, реалізація яких за розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів на 2015 рік з реалізації Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 р.».

VII. Для Генеральної прокуратури України:

– підготовлено пропозиції на запит заступника Генерального прокурора України щодо необхідності законодавчого удосконалення інституту присяжних.

VIII. На запит Конституційного Суду України підготовлена:

– науково-правовий висновок на запит судді Конституційного Суду України Н. К. Шаптали щодо відповідності Конституції Укра-

їни положення пункту 6 частини першої, пунктів 2, 13 частини другої, частини третьої статті 3 Закону України «Про очищення влади» (вх. лист від 6.02.2015 р.);

– науково-правовий висновок на запит судді Конституційного Суду України С. Л. Вдовіченко щодо відповідності Конституції України положень частини третьої, абзацу четвертого та речення першого абзацу шостого частини п'ятої статті 141 Закону України від 7 липня 2010 року №2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» у редакції Закону України від 12 лютого 2015 року №192-VIII «Про забезпечення права на справедливий суд» у взаємозв'язку з положенням підпункту 5 пункту 2, пункту 17 розділу I, пункту 5 розділу III Закону України від 2 березня 2015 року №213- VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» стосовно звуження гарантій матеріального забезпечення та соціального захисту суддів у відставці положенням статті 8, частини першої статті 21, частини першої, пунктів 2, 9 частини п'ятої статті 126 Конституції України (вх. лист №339-16/2160 від 08.09.2015 р.) (відправлено електронною поштою).

IX. Для Верховного Суду України:

– науково-правовий висновок щодо норми Кримінального кодексу України, яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно небезпечних діянь, підготовлений відповідно до ст. 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» виконаний на доручення судді Верховного Суду України Л. Ф. Глоса;

– науково-правовий висновок щодо норми Кримінального кодексу України, яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно небезпечних діянь, підготовлений відповідно до ст. 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» виконаний на доручення судді Верховного Суду України О. Т. Кузьменко (вих. лист №31-02-35 від 19.01.2015 р.);

– науково-правовий висновок щодо норми Кримінального кодексу України, яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно небезпечних діянь, підготовлений відповідно до ст. 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» на доручення судді Верховного Суду України Т. В. Гошовської (вих. лист №618-0101-35 від 10.06.2015 р.);

– науково-правовий висновок у справі «Швидка проти України щодо питань порушених у зверненні Верховного Суду України №226-780/0/8-15 від 23 березня 2015 р.;

– науково-правовий висновок щодо норми кримінального закону (ст. 364 КК), яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно небезпечних діянь;

– науково-правовий висновок щодо норми кримінального закону, яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно небезпечних діянь у кримінальній справі щодо Ногаль О. З., засудженої вироком Личаківського районного суду м. Львова від 7 листопада 2011 р. (вих. лист №632-06-35 від 16.06.2015 р.);

– науково-правовий висновок щодо норми права, передбаченої Кримінальним процесуальним кодексом України і неоднаково застосованої судом касаційної інстанції, що ймовірно зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень у кримінальній справі щодо Швеця Михайла Сергійовича, засудженого вироком Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 2 вересня 2014 року;

– науково-правовий висновок щодо норми права, передбаченої Кримінальним процесуальним кодексом України і неоднаково застосованої судом касаційної інстанції, а також тієї самої норми права, передбаченої законом України про кримінальну відповідальність, що ймовірно зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень у кримінальній справі щодо Козака Юрія Орестовича, засудженого вироком Личаківського районного суду м. Львова від 7 листопада 2011 року;

– науково-правовий висновок щодо норми права, передбаченої Кримінальним процесуальним кодексом України і неоднаково застосованої судом касаційної інстанції, що ймовірно зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень у кримінальній справі щодо Балаценка Ігоря Володимировича, засудженого вироком Ковпаківського районного суду м. Суми від 22 липня 2014 року, та в інших кримінальних справах;

– науково-правовий висновок щодо норми права, передбаченої Кримінальним процесуальним кодексом України і неоднаково застосованої судом касаційної інстанції, що ймовірно зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень у кримінальній справі

щодо Дроза Вадима Валерійовича, засудженого вироком Подільського районного суду м. Києва від 30 листопада 2010 року, та в інших кримінальних справах справах;

– науково-правовий висновок щодо норми права, передбаченої Кримінальним процесуальним кодексом України і неоднаково застосованої судом касаційної інстанції, що ймовірно зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень у кримінальній справі щодо Василенка Валерія Вікторовича, засудженого вироком Апеляційного суду Харківської області від 24 листопада 2003 року, та в іншій кримінальних справах;

– науково-правовий висновок щодо норми Кримінального кодексу України, яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно небезпечних діянь, підготовлений відповідно до ст. 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (вих. лист № 652-0101-35 від 25.06.2015 р.). Було розглянуто матеріали щодо справи Волошиної Т. В. Науковцями зроблено висновок, що у досліджуваній справі норми кримінального закону судом касаційної інстанції застосовано правильно (так само, як перед цим судом першої інстанції та апеляційним судом). Діяння, які наведені у матеріалах для порівняння, не є подібними.

Х. Для Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ підготовлено:

– науково-правовий висновок на запит заступника Голови Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ С. І. Кравченка (щодо приміток 3 і 4 до ст. 364 КК України та абз. 2 п. 1 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» від 13. 05. 2014 р. № 1261-VII);

– зауваження та пропозиції щодо проекту постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику у справах про постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови» (вих. лист № 957-02-26 від 02.11.2015).

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Загалом протягом 2015 року було підготовлено 18 наукових висновків для центральних органів державної влади.

Інститутом, зокрема, підготовлені такі експертні висновки:

1. Пропозиції щодо вдосконалення плану заходів з реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на 2015–2019 роки.

2. Науковий висновок щодо доцільності прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації вимог Директиви ЄС про недобросовісну комерційну практику).

3. Науковий висновок щодо проекту Закону України «Про зміну системи регулювання економіки».

4. Висновок щодо проекту Закону України «Про авторське право та суміжні права» (щодо співавторства на інтерв'ю).

5. Висновок щодо проекту Закону України про внесення змін до деяких закон. актів України щодо права інтелектуальної власності на службові твори та щодо проекту Закону України про авторські та суміжні права.

6. Висновок щодо проекту Закону України про внесення змін до деяких закон. актів України щодо права інтелектуальної власності на службові твори.

7. Висновок щодо розвитку науково-технічного потенціалу, його участі у становленні конкурентної економіки та забезпечення наукової безпеки держави.

8. Висновок щодо доцільності та обґрунтованості прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України про документи дозвільного характеру».

9. Висновок щодо доцільності прийняття Закону України «Про авторське право та суміжні права» (щодо діяльності організацій колективного управління).

10. Висновок щодо відповідності національного законодавства з питань охорони прав на винаходи та корисні моделі до міжнародних стандартів.

11. Висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на промислові зв'язки»».

12. Пропозиції щодо забезпечення правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, створених у сфері наукової та науково-технічної діяльності.

13. Пропозиції щодо нормативного врегулювання проблем обігу та передачі ноу-хау.

14. Зауваження і пропозиції до змісту проектів законів, які можуть змінити трудове законодавство та законодавство соціального забезпечення.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Упродовж 2015 року Інститутом проведено 18 наукових досліджень для центральних органів державної влади, зокрема:

1. Для Конституційного Суду України:

– підготовлено науково-правовий висновок щодо відповідності Конституції України Закону України «Про всеукраїнський референдум» (за зверненням Судді Конституційного Суду України Стецюка П. Б. стосовно питань, поставлених у конституційному поданні 57 народних депутатів України);

– висновок щодо конституційності обмеження для кандидатів на посаду керівника вищого навчального закладу, передбаченого пунктом 7 частини другої статті 43 Закону «Про вищу освіту» (за зверненням судді Конституційного Суду України О. М. Литвинова).

2. Для Кабінету Міністрів України:

– науковий висновок на законопроекти, подані до розгляду Кабінетом Міністрів України «Про органи внутрішніх справ» (реєстр. №2561) (20.04.2015 р.).

3. Для Верховної Ради України:

– науковий висновок на законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» (реєстр №2562);

– науковий висновок на законопроект «Про сервісні послуги та сервісні центри Міністерства внутрішніх справ України» (реєстр №2567) (05.05.2015 р.);

– науковий висновок на проект Закону України «Про запобігання впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційних правопорушень», реєстр. № 2243-а від 02.07.2015 р. (10.10. 2015 р.).

4. Для Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування:

– науково-консультативний висновок щодо проекту закону «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» (реєстр. № 2467 від 24.03.2015 р.) за зверненням Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Верховної Ради України № 04-14/14-4516 від 06.10.2015 року;

– науково-консультативний висновок щодо проекту закону «Про органи самоорганізації населення» (реєстр. № 2466 від 24.03.2015 р.) за зверненням Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування Верховної Ради України за № 04-14/14-4516 від 06.10.2015 року.

5. Для Верховного Суду України:

– підготовлено правовий висновок щодо норм матеріального права, які неоднаково застосовані судом касаційної інстанції у подібних правовідносинах, по справі за позовом ГСХ Трейдмарк Лімітед до Державної служби інтелектуальної власності України, третя особа – компанія «Баядера Менеджмент Лімітед», про визнання протиправним і скасування рішень та зобов'язання вчинити дії (на вих. № 226-1223/0/8-15 від 27 квітня 2015 р. від Верховного Суду України), квітень 2015 р.;

– підготовлено правовий висновок відносно ухвали судді Верховного Суду України Гошовської Т. В. від 24 лютого 2015 року щодо норми кримінального закону яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно-небезпечних діянь за кримінальною справою Костенка М. С.;

– науковий висновок на запит Верховного Суду України від 15.06.2015 року № 226-1734/0/8-15 відповідно до п. 3 частини 2 статті 400-19 Кримінально-процесуального кодексу України (1960) та статті 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. (ухвала судді ВСУ Ковтюк Є. І.);

– правовий висновок на запит Верховного Суду України від 19.06.2015 року № 226-1810/0/8-15 відповідно до п. 3 частини 2

статті 400-19 Кримінально-процесуального кодексу України (1960) та статті 47 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. (ухвала судді ВСУ Кліменко М. Р.);

– науковий висновок на запит Верховного Суду України від 29.09.2015 року № 226-3134/0/8-15 відповідно до п. 3 частини 2 статті 400-19 Кримінально-процесуального кодексу України (1960) та статті 46 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. (ухвала судді ВСУ Ковтюк Є. І.);

– висновок на запит Науково-консультативної ради при Верховному Суді України щодо доктринального тлумачення норми матеріального права, яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції у подібних правовідносинах.

6. Для Вищого Адміністративного Суду України:

– підготовлено правовий висновок щодо застосування положень абзацу шостого частини другої статті 38 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» (на вих. № 1024/7-14/15 від 28 травня 2015 р. від Вищого адміністративного суду України), травень 2015 р.;

– підготовлено правовий висновок на запит Науково-консультативної ради при Вищому адміністративному суді України щодо дискреційних повноважень органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в аспекті обрання способу захисту порушеного права особи та виконання рішень адміністративних судів.

7. Для Державної фінансової інспекції України:

– науково-консультативний висновок на позицію фахівців центрального апарату ДФІ щодо правових засад діяльності органів Державної фінансової інспекції України (на підставі звернення Державної фінансової інспекції України від 05.02.2015р.).

8. Для Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини:

– підготовлено науково-консультативний висновок щодо відповідності Конституції України та міжнародним стандартам у галузі прав людини положень Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» (запит № 11/14-244973.15-3/26-90 від Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

IV. Наукові дослідження на замовлення регіонів

Академія тісно співпрацює не лише з центральними органами державної влади, але й органами місцевого самоврядування. З метою підвищення ролі правової науки в розробці та реалізації ефективної регіональної політики та координації наукових досліджень у галузі держави та права всіх установ Академією було створено 3 регіональні наукові центри: Донецький, Західний та Південний.

Основними завданнями регіональних наукових центрів є сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у здійсненні ефективної правової політики у відповідних регіонах України; планування та координація науково-дослідної діяльності у галузі держави та права дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Академії, а також усіх установ Академії (лабораторій, інших наукових підрозділів), що знаходяться у відповідних регіонах; координація діяльності по формуванню та реалізації науково-технічних програм у галузі держави і права з МОН України, НАН України та галузевими академіями у регіонах України; проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних осіб чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків, юридичних довідок тощо; проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень; організацію та проведення наукових конференцій, круглих столів, семінарів та інших наукових заходів; здійснення просвітницької діяльності, сприяння підвищенню інтелектуального потенціалу у відповідних регіонах України; інтеграцію юридичної науки та освіти тощо.

Так, Донецьким регіональним центром у 2015 році надано 4 експертних висновків для Верховної Ради України та її комітетів, 1 зауваження до діючого законодавства на замовлення Національної академії наук України, 1 науково-експертний висновок на замовлення «Дніпропетровського обласного медичного ліцею-інтернату «Дніпро», 1 правовий висновок для Вищого господарського суду України, 1 пропозицію до проекту Закону України «Про внесення

змін до Конституції України» (щодо економічної системи України) для Конституційної комісії. Донецький регіональний центр виступив організатором та співорганізатором 4 наукових заходів, в тому числі 2 міжнародних конференцій.

У зв'язку із проведенням антитерористичної операції у Донецькій області, регіональний центр був переведений у м. Дніпропетровськ (постанова президії Національної академії правових наук України від 7 листопада 2014 року № 89/14).

Західним регіональним центром у 2015 році надано 2 експертних висновків для Конституційного Суду України, 13 експертних висновків для Верховного Суду України, 6 експертних висновків для Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, 4 експертні висновки для Генеральної прокуратури.

Південний регіональний центр у 2015 році надав 70 експертних висновків для вищих судових інстанцій та Генеральної прокуратури України. Упродовж 2015 року центр виступив організатором 5 міжнародних конференцій. Члени південного регіонального центру за власною ініціативою взяли участь у розробці та доопрацюванні 19 проектів нормативно-правових актів.

У звітному періоді установами Академії здійснено цілу низку наукових досліджень для Харківської обласної державної адміністрації, Харківської обласної ради, Харківської міської ради, а також проведено наукові дослідження для обласних, міських та районних правоохоронних й судових органів в Київській, Херсонській, Одеській, Дніпропетровській, Сумській, Донецькій, Харківській, Житомирській, Тернопільській, Черкаській, Волинській, Львівській та інших областях.

Так, для органів державного управління на місцях, органів місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, державних підприємств, установ та організацій, навчальних закладів здійснено: розробку проектів нормативно-правових актів, їх наукову експертизу, аналіз чинного законодавства з окремих питань, надано пропозиції щодо його удосконалення, надано консультації тощо.

У цілому науково-дослідними установами Академії за звітний період на замовлення регіонів було проведено 28 наукових до-

сліджень, за якими надані експертні висновки, пропозиції та зауваження до нормативно-правових актів. Зокрема, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування надав 7 висновків, пропозицій та зауважень, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності – 13 наукових досліджень об'єктів інтелектуальної власності, Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – 3 висновки. Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса – 5 висновків.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді на замовлення регіональних суб'єктів було виконано 13 наукових досліджень об'єктів інтелектуальної власності, зокрема:

За ухвалами:

1) Приморського районного суду м. Одеси від 25.12.14 у цивільній справі № 522/18296/14-ц щодо визнання недійсними свідоцтв України № 157994, № 157995 на знаки для товарів та послуг, про заборону виробництва та реалізації продукції з використанням знаку для товарів та послуг «MARENGO ASTI».

2) Господарського суду Волинської обл. від 14.01.15 у господарській справі № 903/437/14 щодо припинення неправомірного використання знаку для товару та послуг «НОВЕ ПОЛІССЯ» за свідоцтвом України № 179728.

3) Господарського суду Харківської області від 01.12.14 у господарській справі № 922/1674/13 щодо використання усіх суттєвих ознак промислового зразка «СТІЛ» за патентом України № 12829.

4) Апеляційного суду Херсонської обл. від 22.07.15 у цивільній справі № 22-ц/791/ 1872/2015 щодо схожості ТМ «Екоборд» за свідоцтвом України № 166109 із позначеннями «Екоборд» та «Есобоард», що використовує ТОВ «ВКФ «ЕЛІТ ПЛАСТ».

5) Господарського суду Дніпропетровської обл. від 16.07.15 у господарській справі № 904/4008/15 щодо схожості комерційного

найменування «ЗАПОРІЖКОКС» із назвою філії № 62 «ЗАПОРІЖКОКС» ТОВ «ІНВЕСТОБОРОТКАПІТАЛ».

6) Господарського суду Дніпропетровської обл. від 16.07.15 у господарській справі № 904/4006/15 щодо можливості введення в оману стосовно особи, яка виробляє/надає товари/послуги через використання ТОВ «ІНВЕСТОБОРОТКАПІТАЛ» комерційного найменування ВАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» у назві філії № 50 «ЗАПОРІЖСТАЛЬ».

7) Господарського суду Дніпропетровської обл. від 16.07.15 у господарській справі № 904/4007/15 щодо можливості введення в оману стосовно особи, яка виробляє/надає товари/послуги через використання ТОВ «ІНВЕСТОБОРОТКАПІТАЛ» комерційного найменування ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» у назві філії № 43 «ММК».

За постановою:

8) Заступника начальника відділу СУ УМВС України в Тернопільській області Михайлюка В. В. від 20.03.2015 у кримінальному провадженні № 12014210010002405 щодо незаконного використання ТМ «CHANEL» за свідоцтвом України № 5279 та визначення розміру заподіяних матеріальних збитків.

9) Старшого слідчого в ОВС СУ УМВС України в Тернопільській області старшого лейтенанта міліції Шелінговича Л. В. від 23.06.2015 у кримінальному провадженні № 12015210010000521 щодо використання на наданому на дослідження журналі «Бізнес-Компаньйон» № 7 (63) за травень 2014 року «Спецвипуск» об'єктів авторського права, що належать ПП СП «Консалтингова компанія «Бізнес Центр».

10) Слідчого СВ СМВ УМВС України в Сумській області капітана міліції С. М. Малярова від 14.08.2015 у кримінальному провадженні № 12015200440004600 щодо того, чи є використанням ТМ за свідоцтвами України № 98786 та № 59470 нанесення словесних позначень «ЭКМО» та «АСТ» на титульну сторінку та ТТХ книг, наданих на дослідження.

11) Старшого слідчого СВ ХМУ ГУМВС України в Харківській області майора міліції Сорського О. І. від 26.06.15 у кримінальному провадженні № 12015220490002737 щодо використання творів підручників та навчальних посібників або їх фрагментів.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період здійснено 3 наукових дослідження на замовлення регіонів, а саме:

1. Висновок за зверненням Громадської Організації «Всеукраїнське об'єднання правової допомоги громадянам» (м. Одеса) з переліку питань щодо діяльності громадської організації у сфері укладення договору відступлення права вимоги. Вих. №01-9/2-117 від 08.06.2014.

2. Науковий висновок на запит військового прокурора Житомирського гарнізону Кривоноса В. В. (лист № 1978 вих. 15 від 08.04.2015 р.) щодо встановлення відповідності законодавству України правочинів з відчуження у 2004 – 2005 роках директором державного підприємства (згодом казенного підприємства) майна, яке належало до основних фондів і на яке згідно з правовстановлюючими документами поширювався правовий режим колективної власності, передбачений Законом України «Про власність».

3. Підготовлено висновок науково-правової експертизи щодо відповідності «Положення про екстернат у загальноосвітніх навчальних закладах», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 19.05.2008 р. № 431 міжнародним правовим документам щодо прав і свобод людини та законодавству України на запит Громадської організації «Новий формат освіти» (вихідний лист №01-9/2-244 від 8 грудня 2015 р.).

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Протягом звітного періоду науковці Інституту на замовлення регіонів брали участь у підготовці 5 науково-правових висновків, а саме:

1) На виконання доручення начальника Управління Служби безпеки України в Харківській області про виконання рішення РНБО від 18 лютого 2015 року «Про додаткові заходи щодо зміцнення національної безпеки України» (щодо боротьби з тероризмом) підготовлено зауваження та пропозиції щодо внесення змін до Закону

України «Про боротьбу з тероризмом» та Положення про єдину державну систему запобігання, реагування, і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків.

2) На запит першого заступника начальника – начальника СВ Дзержинського РВ ХМУ ГУМВС України в Харківській області підполковника міліції К. С. Щербинського надано науково-правовий висновок щодо понять «акт судово-медичного обстеження», «офіційний документ» та ознак злочину, передбаченого ст. 366 КК України.

3) За зверненням адвоката Федорової С. Д. надано науково-правовий висновок з питань застосування кримінального процесуального законодавства у кримінальному провадженні № 12013110020006350, а саме: чи присутні у справі докази, які вказують на причетність підзахисного Гудзь О. М. до вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 289 КК України, та чи є вони допустимими; у разі якщо у справі відсутні докази вини Гудзь О. М., чи мали законні підстави досудове і судове слідство, передавати справу до суду, а суд розглядати дану справу і виносити обвинувальний вирок по справі.

4) На запит Управління СБУ в Івано-Франківській області підготовлено науково-консультативну довідку «Питання відмежування складів злочинів «Диверсія» (ст. 113 КК України) та «Терористичний акт» (ст. 258 КК України)», а так само пропозиції щодо вдосконалення кримінального законодавства в сфері боротьби з тероризмом.

5) Підготовлено відповідь на запит прокуратури Харківської області щодо проблемних питань, які виникають під час виявлення, документування та розслідування кримінальних проваджень про корупційні злочини.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Інститут, як профільна наукова установа з вивчення проблем організації та функціонування органів державної влади на місцях і органів місцевого самоврядування, плідно співпрацював з відповідними органами переважно Харківського регіону. Результати

співробітництва Інституту з органами місцевого самоврядування, місцевими органами державної влади, підприємствами і установами відображені в наступних формах і показниках:

1. Підготовлено експертний висновок для всеукраїнської асоціації районних і обласних рад щодо застосування положень Закону України «Про місцеві вибори»;

2. За запитом виконавчого комітету Харківської міської ради підготовлено науково-консультативний висновок щодо відповідності декоративно-художнього оформлення, яке передбачається здійснити на станції Харківського метрополітену «Перемога», вимогам Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»;

3. Науково-консультативний висновок на запит прокуратури Харківської області стосовно порядку застосування низки статей антикорупційного законодавства України;

4. Науково-консультативний висновок на запит Державної податкової інспекції Міністерства доходів і зборів України у м. Харкові щодо роз'яснення деяких положень Закону України «Про доступ до публічної інформації»;

5. Науково-правовий висновок з питань прийняття рішень сільських, селищних, міських рад, а також виконавчих комітетів відповідних рад щодо встановлення цін/тарифів на житлово-комунальні послуги;

6. Правовий висновок щодо нормативно-правового регулювання правового статусу фізичних та юридичних осіб, зареєстрованих на території Автономної Республіки Крим, та їх взаємодії з резидентами України;

7. Науково-консультативний висновок щодо повноважень виконавчого комітету міської ради у сфері встановлення стягнень або додаткових нарахувань для споживачів за ненадання або несвоєчасне надання інформації останніми про якість стічних вод.

V. Участь Академії у законопроектній роботі

Важливим напрямком науково-дослідницької діяльності інститутів академії є розробка та правова експертиза законопроектів й інших нормативно-правових актів, внесення відповідних змін, розробка рекомендацій та пропозицій, що є також однією з форм упровадження результатів наукової діяльності. Протягом звітного року значна увага приділялася розробці зауважень та пропозицій до чинного законодавства з метою його вдосконалення та приведення у відповідність до міжнародних та європейських правових стандартів.

На виконання бюджетної програми 6581040 інститути академії брали участь у розробці 34 проектів законів та інших нормативно-правових актів. Крім того, інститути взяли участь у розробці понад 60 проектів нормативно-правових актів за власною ініціативою.

4 червня 2015 р. Верховна Рада України затвердила «План законодавчого забезпечення реформ в Україні», яким передбачено розробка та прийняття близько 500 законодавчих актів у всіх сферах життя суспільства. Президія академії відразу проінформувала про його прийняття інститути, які відповідно до власного фаху та наявної тематики дослідження визначили перелік законопроектів, що будуть ними розроблятися та супроводжуватися. Всього за півроку фахівці академії вже підготували 19 законопроектів з цього переліку, зокрема «Про забезпечення права на справедливий суд», «Про національну безпеку», «Про телебачення та радіомовлення», зміни до законів «Про боротьбу з тероризмом», «Про підприємництво», «Про інноваційну діяльність» та ін.

Академіки та члени-кореспонденти Національної академії правових наук України самостійно взяли участь у розробці 86 проектів законів та інших нормативно-правових актів. Серед таких актів можна виділити наступні: проект Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про боротьбу з корупцією», «Про Національну гвардію», «Про національну безпеку України», «Про правоохоронну діяльність та правоохоронні органи» «Про поліцію», «Про муніципальну поліцію», «Про прокуратура», «Про Державну пенітенціарну систему України», «Про наукову та науково-технічну діяльність», проект Трудового кодексу, проекти внесення змін до

Податкового, Кримінального, Кримінального процесуального, Цивільного кодексів України та багатьох інших нормативно-правових актів.

Провідні фахівці установ академії на постійній основі беруть участь у діяльності понад 30 робочих груп з розробки законів та інших нормативно-правових актів, серед яких слід виділити Конституційну Комісію, створену Указом Президента України 3 березня 2015 р. (її членами є: Буроменський М. В., Головатий С. П., Заєць А. П., Козюбра М. І., Колісник В. П., Копиленко О. Л., Кубко Є. Б., Кузнєцова Н. С., Подцерковний О. П., Серьогіна С. Г., Тимченко І. А., Шемшученко Ю. С.). Комісія створена з метою напрацювання узгоджених пропозицій щодо змін до Конституції України із залученням до цієї роботи представників різних політичних сил, громадськості, вітчизняного та міжнародного експертного середовища, сприяння досягненню громадського та політичного консенсусу щодо вдосконалення конституційного регулювання суспільних відносин в Україні.

Провідні фахівці академії входять до складу Ради з питань судової реформи, створеної Указом Президента України від 27 жовтня 2014 р. (її членами є: Баулін Ю. В., Козюбра М. І., Кузнєцова Н. С.). Основним завданням Ради є підготовка та подання Президентові України пропозицій стосовно стратегії реформування судоустрою та судочинства, інших суміжних правових інститутів, розроблення планів дій щодо впровадження цієї стратегії, тощо.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 8 од., зокрема:

1) По темі № 1: «Проблеми охорони та захисту авторського права в умовах сучасного технологічного розвитку» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спадкування прав інтелектуальної власності». Пропозиції направлено до Комітету ВРУ з питань науки і освіти (вих. № 403 від 03.11.2015 р.) та Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя (вих. № 403/1 від 03.11.2015).

Надійшла відповідь від Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя (вих. № 04-29/15-6038 від 16.11.2015р.) про те, що пропозиції по можливості будуть враховані Комітетом ВРУ з питань правової політики та правосуддя у законотворчій діяльності.

2) По темі № 2: «Дослідження проблем економіки інтелектуальної власності та її правового забезпечення в умовах науково-технічного розвитку» розроблено зміни до Податкового кодексу України та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», що спрямовані на удосконалення термінологічної бази щодо створення, використання та комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності для зростання інноваційної активності суб'єктів господарювання, розширення термінологічного апарату.

Направлено до Комітету ВРУ з питань науки і освіти (лист № 401 від 03.11.2015) та Комітету ВРУ з питань податкової та митної політики (лист № 401/1 від 03.11.2015 р.).

Від заступника Міністра фінансів України Макєєва О. надійшов лист від 14.12.2015 року № 31-11130-08-10/38042 про те, що прийняття рішення щодо розгляду зазначених законопроектів буде прийнято відповідно до вимог Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 року № 1861-VI.

3) По темі № 3: «Дослідження національної політики розвитку інтелектуального капіталу з позиції глобалізації економіки та розробки механізму її правового забезпечення» підготовлено пропозиції, які були надані до Закону України «Про інноваційну діяльність» під час засідань робочої групи, створеної наказом МОН України від 17.01.2015 № 30 з метою розроблення нової редакції зазначеного Закону, враховані Міністерством у проекті Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності».

Пропозиції направлено до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (лист № 414 від 10.11.2015).

4) По темі № 4: «Захист прав інтелектуальної власності в Інтернеті» надано зауваження та пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет.

Зауваження та пропозиції направлено до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (вих. № 372 від 01.10.2015).

5) По темі № 5: «Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності» підготовлено зауваження та пропозиції до Проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної (промислової) власності» розроблено з метою узгодження положень чинного законодавства України у сфері інтелектуальної власності з директивами та регламентами Ради ЄС, імплементація відповідних положень Угоди про асоціацію, включаючи запровадження інституційних та організаційних змін задля належного виконання положень цієї Угоди в частині правової охорони промислових зразків і торговельних марок.

Зауваження та пропозиції направлено на електронну пошту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 28 жовтня 2015 р. та опрацьовувалися у складі робочої групи.

6) По темі № 6: «Теоретичні та методичні засади визначення розміру збитків від неправомірного використання прав на об'єкти інтелектуальної власності» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо наказного провадження)».

Законопроект направлено до Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя (вих. № 402 від 03.11.2015 р.).

Від Комітету ВРУ з питань правової політики та правосуддя (вих. № 04-29/15-6037 від 16.11.2015 р.) надійшла відповідь про те, що пропозиції по можливості будуть враховані Комітетом ВРУ з питань правової політики та правосуддя у законотворчій діяльності.

7) По темі № 7: «Дослідження договірних форм реалізації майнових прав інтелектуальної власності» розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу України (щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності)», зокрема:

Законопроект направлено до Комітету ВРУ з питань науки і освіти (№ 426 від 27.11.2015) та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (№ 451 від 15.12.2015).

8) По темі № 8: «Гармонізація прав людини і прав інтелектуальної власності у сфері медицини і фармації» розроблено проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку

надання дозволу Кабінетом Міністрів України на використання запатентованого винаходу, що стосується лікарського засобу», підготовлено Робочою групою з питань інтелектуальної власності на доступу до лікарських засобів в Інституті.

Проект Постанови направлено Першому заступнику міністра охорони здоров'я Павленко О. С. (вих. №452 від 15.12.2015 р.).

2. Розробка законопроектів (коментарів) на замовлення органів державної влади – 1 од.:

1. На замовлення Міністерства освіти і науки України фахівцями Інституту підготовлені зауваження до проекту Положення про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі вищих навчальних закладів (наукових установ), а саме щодо: форми підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти, умов прийому в аспірантуру (ад'юнктуру) і докторантуру у вищих навчальних закладах (наукових установах), обов'язкової складової освітньо-наукової програми аспірантури (ад'юнктури), осіб, які раніше навчалися в аспірантурі (ад'юнктурі) за державним замовленням, осіб, які не захистили дисертацію впродовж строку прикріплення до вищого навчального закладу (наукової установи) з метою здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою), Правил та процедури прикріплення до вищого навчального закладу з метою здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) для осіб, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи.

3. Розробка законопроектів за власною ініціативою – 4 од.:

– підготовлено зауваження до проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», розробленого Міністерством освіти і науки України, на 4 арк. на направлено до Міністерства освіти і науки України 17.12.2015 р.;

– підготовлено зауваження до проекту Закону України «Про створення конкурентних умов в оподаткуванні та стимулювання економічної діяльності в Україні» на 18 арк. на направлено до Комітету ВРУ з питань освіти і науки 16.12.2015 р. №454;

– підготовлено робочою групою з питань інтелектуальної власності та доступу до лікарських засобів Інституту проект Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання дозволу на використання запатентованого винаходу, що стосується лікарського засобу» та пояснювальну записку до нього (направлено Першому заступнику міністра охорони здоров'я Павленко О. С., лист від 15.12.2015 р. №452);

– підготовлено пропозиції до проекту Рекомендацій Парламентських слухань «Про реформу охорони здоров'я в Україні» та направлено до Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (лист від 21.12.2015 р.).

4. Участь у робочих групах по розробці законопроектів – 9 од., зокрема:

– у робочій групі Міністерства юстиції України з розробки проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність в Україні»;

– у робочій групі щодо внесення змін до Закону України «Про охорону прав на промислові зразки»;

– у робочій групі щодо розробки проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони інтелектуальної (промислової) власності»;

– у робочій групі Міністерства освіти і науки України щодо розроблення нової редакції Закону України «Про інноваційну діяльність»;

– у роботі секції по обговоренню питань авторського права у видавничій справі в рамках семінару, організованого Українським інститутом підвищення кваліфікації працівників телебачення, радіо і преси (19 грудня 2014 року);

– у роботі робочої зустрічі, організованої Ініціативною групою Creative Commons Україна, що відбулася в науковій бібліотеці Києво-Могилянської академії (4 березня 2015 року), брала участь в обговоренні проекту відкритої публічної ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 (Із зазначенням Авторства – Некомерційна – Поширення в той самий спосіб), перекладеної на українську мову з англомовної версії;

– у роботі робочої групи з розробки проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок надання дозволу на використання запатентованого винаходу, що стосується лікарського засобу».

5. Науково-правова експертиза законопроектів – 3 од.:

1. Експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уніфікації та приведення до міжнародних стандартів законодавства у сфері інтелектуальної власності (в частині визначення об'єктів права інтелектуальної власності)» (реєстр. № 1149 від 02.12.2014 р.).

2. Експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення доповнень до Закону України «Про авторське право і суміжні права» (щодо свободи панорами)» (реєстр. № 1677 від 29.12.2014 р.).

3. Експертний висновок до проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 13 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (щодо співавторства на інтерв'ю)» (реєстр. № 2047 від 05.02.2015 р.).

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Загалом, у звітному періоді працівники Інституту брали участь у підготовці, опрацюванні чи науковій оцінці (експертизі) 43 нормативно-правових актів, у тому числі 11 законопроектів.

1. Розробка законопроектів, проектів інших актів на замовлення органів державної влади, у тому числі на виконання бюджетної програми 6581040.

1) Законопроекти:

- «Про внесення змін до Закону України «Про очищення влади»;
- «Про приватні військові компанії»;
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для реалізації державної інформаційної політики»;
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо поліпшення доступу до інформації осіб з вадами слуху»;
- «Про телебачення і радіомовлення» (нова редакція);
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо доставлення обов'язкового примірника документів»;
- «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративні послуги»;

- «Про внесення змін до Закону України «Про видавничу справу»;
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо запровадження мовлення громад на принципах суспільного мовлення»;

2) Укази Президента України:

- «Про присудження щорічної премії Президента України «Українська книжка року»;
- «Про призначення державних стипендій видатним діячам інформаційної сфери»;
- «Про затвердження Стратегії розвитку інформаційного простору України на період до 2020 року»;
- «Про Доктрину інформаційної безпеки України»;
- «Про призначення стипендій Президента України дітям журналістів, які загинули у зв'язку з виконанням службових обов'язків».

3) Постанови Кабінету Міністрів України:

- «Про присудження Премії Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва» (від 20.05.2015 № 309);
- «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» щодо оприлюднення публічної інформації (від 27.05.2015 № 344);
- «Про ліквідацію Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі» (від 27.05.2015 № 333);
- «Про визнання такими, що втратили чинність, нормативно-правових актів УРСР у сферах телебачення і радіомовлення, інформаційній та видавничих сферах»;
- «Деякі питання утворення публічного акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» від 5 серпня 2015 р. № 567;
- «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Державному комітетові телебачення і радіомовлення на 2015 рік, та внесення зміни до пункту 1 додатка до постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 2014 р. № 65»;
- «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Державному комітетові телебачення і радіомовлення на 2015 рік, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів

України» щодо забезпечення участі України у Франкфуртському міжнародному книжковому ярмарку»;

– «Про передачу державного підприємства «Редакція газети «Урядовий кур'єр» до сфери управління Державного комітету телебачення і радіомовлення»;

– «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 544» щодо складу Ради з питань комунікацій (Красноступ Г. М.).

2. Розробка законопроектів за власною ініціативою.

За ініціативи співробітників Інституту було внесено суттєві зміни до одного проекту постанови Верховної Ради України, а також підготовлено перелік законопроектів, науково-експертне супроводження яких може здійснювати НДІП НАПрН України.

Співробітниками Інституту були внесені суттєві пропозиції до проекту Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» (вих. лист від 25.12.2014 р. № 143), які були повністю враховані при затвердженні постанови Верховної Ради України від 11 лютого 2015 р. № 182-VIII.

3. Участь науковців НДІП НАПрН України у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів.

За звітний період науковці НДІП НАПрН України взяли участь у роботі 8 робочих груп по розробці законопроектів та інших нормативно-правових актів:

– робоча група при НКРЗІ з розробки проекту закону України «Про електронні комунікації»;

– робоча група по напрацюванню пропозицій щодо внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо вдосконалення функціонування правового інституту «військова служба в резерві»;

– міжвідомча робоча група з питань реалізації Закону України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України» та здійснення заходів, пов'язаних зі створенням Національної суспільної телерадіомовної компанії України (наказ Держкомтелерадіо від 08.09.2014 № 115);

- робоча група щодо доопрацювання до другого читання проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо Суспільного телебачення і радіомовлення України» (реєстр. № 1357 від 10.12.2014), створений при Комітеті Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики;
- робоча нарада щодо підготовки нової редакції Закону України «Про телебачення і радіомовлення», організованій Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення;
- робоча група Кабінету Міністрів України (Департамент інформації та комунікації з громадськістю Секретаріату Кабінету Міністрів України) з реалізації в Україні міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»;
- робоча група з розробці проекту Закону України «Про військову поліцію».

4. Правова експертиза і наукова оцінка проектів законів та інших актів.

У 2015 році співробітники НДПП НАПрН України провели 48 правових експертиз і наукових оцінок законопроектів та інших актів для вищих та центральних органів влади, з них 39 проекти законів.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

1. Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 8 од.:

Проект Закону «Про внесення змін до статті 329 Цивільного кодексу України» (Вихідний лист №01-9/2-191 від 01.10.2015).

Проект Закону України «Про внесення змін до окремих положень корпоративного законодавства щодо удосконалення правового регулювання корпоративних відносин» (Вихідний лист №01-9/2-206 від 02.11.2015 р.).

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання договірних відносин у сфері електроенергетики» (Вих. НДІ ППіП НАПрН України №01-9/2-205 від 29.10.2015 р.

Проект Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» (Вих. №01-9/2-32 від 17.02.2015).

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про підприємництво», який було надіслано до Верховної Ради України (лист від 01.12.2015р. №01-9/2-237).

Проект Закону України «Про внесення змін Закону України «Про підприємництво» від 07.02.1991 №698-ХІІ (Відомості Верховної Ради УРСР від 02.04.1991, 1991 р., № 14, ст. 168) (Вих. №01-9/2-237 від 01.12.2015 р.).

Проект Закону України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України» (щодо речових доказів у цивільному судочинстві), (вих. №01-9/1-215, лист від 16.11. 2015 р.).

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 №2709-ІV щодо удосконалення механізму обмеження застосування колізійних норм».

2. Розробка законопроектів за власною ініціативою – 1 од.

Шевченко О. М., Луць В. В. Підготовлено пропозиції і зауваження до проекту Закону України «Про порядок повернення у власність релігійних організацій культових будівель, їх комплексів» (реєстр. №2002 від 03.02.2015 р., внесений народним депутатом України В. Рабіновичем).

3. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно правових актів – 1 робоча група:

– робоча група з підготовки законопроекту «Про внесення змін і доповнень до Господарського процесуального кодексу України» у світлі гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС і забезпечення права на справедливий суд (робоча група працює при Адміністрації Президента України).

4. Правова експертиза законопроектів та інших актів – 4 од., зокрема:

1) пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;

2) науковий висновок щодо законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання договору неукладеним»;

3) пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстр. № 2244а), внесений КМУ, та альтернативних законопроектів (реєстр. № 2244а-1, 2244а-2, 2244а-3);

4) пропозиції та зауваження щодо проекту Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстр. № 2244а) (включено до загальних пропозицій Інституту, вих. № 01-9/1-214 від 16.11.2015 р.).

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Розробка законопроектів по досліджуваним темам:

Тема № 1. «Теоретичні питання удосконалення кримінального законодавства та практики його застосування».

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо покарання за окремі злочини» та пояснювальна записка до нього, які надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності;

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо кримінально-правової охорони земель водного фонду)» та пояснювальна записка до нього, які надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності.

Тема № 2. «Теоретичні та прикладні проблеми реформування Державної кримінально-виконавчої служби України».

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо удосконалення порядку застосування до засуджених заходів заохочення і стягнення», пояснювальна записка та порівняльна таблиця до проекту;

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України (щодо гуманізації порядку і умов виконання покарань)», пояснювальна записка та порівняльна таблиця до проекту;

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо гуманізації кримінальної відповідальності жінок», пояснювальна записка та порівняльна таблиця до проекту.

Тема №3. «Концептуальні основи побудови сучасного кримінального процесу України та проблеми гармонізації вітчизняного законодавства у сфері кримінальної юстиції із законодавством Європейського Союзу».

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України» (щодо виключення слова «розшукові» з термінів «слідчі (розшукові) дії» і «негласні слідчі (розшукові) дії»), пояснювальна записка та порівняльна таблиця щодо нього, надіслані Голові Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України Кожем'якіну А. А.;

– проект Закону України «Про внесення змін до статті 214 Кримінального процесуального кодексу України (щодо початку досудового розслідування до внесення до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення)», пояснювальна записка та порівняльна таблиця щодо нього, надіслані Голові Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України Кожем'якіну А. А.;

– проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо посилення гарантій прав осіб у кримінальному провадженні під час прийняття процесуальних рішень у стадії досудового розслідування», пояснювальна записка та порівняльна таблиця щодо нього, надіслані Голові Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності Верховної Ради України.

Тема №4. «Теоретичні і прикладні проблеми участі громадськості у запобіганні злочинності: міжнародний та вітчизняний досвід».

– пропозиції до Плану заходів на 2016-2020 роки з реалізації Стратегії державної політики щодо наркотиків на період 2020 року, спрямовані до Кабінету Міністрів України.

Тема №5. «Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції» (№ 0112U001334).

– пропозиції до проекту Закону України «Про Державне бюро розслідувань» (реєстр. №2114 від 12.02.2015 р.).

Тема №6. «Теоретичні та прикладні проблеми запобігання та протидії корупції».

– проект Закону України «Про приведення у відповідність статті 368² Кримінального кодексу України «Незаконне збагачення» до положень Конституції України та Конвенції ООН проти корупції» та доповідна записка до нього, які надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності.

2. Розробка законопроектів за власною ініціативою:

– проект Закону України «Про внесення змін до КУпАП щодо притягнення до адміністративної відповідальності суддів загальних судів» та пояснювальну записку до нього, які надіслано до Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя.

– пояснювальна записка щодо проекту Закону України «Про поліцію і поліцейську діяльність», реєстраційний № 1692-1 від 27.01.2015 р. Включений до порядку денного Верховної Ради України 05.02.2015 // http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53719;

– пояснювальна записка щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо забезпечення окремим категоріям засуджених осіб права на правосудний вирок)», реєстр. № 2033а від 05.06.2015 р. Зазначений законопроект та склад робочої групи є за цією інтернет-адресою http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55494.

3. Участь у робочих групах по розробці законопроектів та в інших робочих групах:

– робоча група з розробки змін до Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» у частині віднесення веб-сайтів до засобів масової інформації, їх державну реєстрацію та відображення на веб-сайтах їх представницької сторінки;

– група з розробки проектів законів України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України», «Про внесення змін до Закону України «Про статус суддів», «Про внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції», проекту Кодексу кримінальних проступків, проекту Закону України «Про проведення

кримінологічної експертизи проектів нормативно-правових актів», проекту положення про Національний антикорупційний комітет;

– робоча група з розробки проекту Закону України «Про проведення кримінологічної експертизи проектів нормативно-правових актів», проекту положення про Національний антикорупційний комітет;

– робоча група із доопрацювання проекту Закону України «Про поліцію і поліцейську діяльність» (реєстр. № 1692-1 від 27.01.2015 р.; проект Закону включений до порядку денного Верховної Ради України 05.02.2015 р.) та проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо забезпечення окремим категоріям засуджених осіб права на правосудний вирок)» (реєстр. № 2033а від 05.06.2015 р.);

– міжвідомча робоча група з питань законодавчого забезпечення сфери боротьби з незаконним обігом наркотичних речовин та прекурсорів.

4. Правова експертиза законопроектів та інших актів:

– науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (щодо удосконалення засад організації та функціонування судової влади відповідно до європейських стандартів) (реєстр. № 1497 від 17.12.2014 р.);

– науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»;

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі громадянського суспільства в боротьбі з корупційними злочинами» (реєстр. № 1165 від 23.03.2015 р.), в частині внесення змін до статей 201, 359 Кримінального кодексу України (щодо спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації);

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» (реєстр. № 2897 від 03.06.2015 р.);

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Цивільного кодексів України щодо вдосконалення інституту спеціальної конфіскації з метою

усунення корупційних ризиків при її застосуванні», внесеного Кабінетом Міністрів України;

– науково-правовий висновок щодо проекту Закону України «Про цивільну зброю та боєприпаси»;

– пропозиції та зауваження на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за публічні заклики до ухилення від призову за мобілізацією у період проведення антитерористичної операції»;

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Законів України «Про прокуратуру» (щодо конкурсного порядку відбору кандидатів на посаду Генерального прокурора України та виключення підстав для його необґрунтованого звільнення)»;

– науково-правовий висновок у справі «Швидка проти України щодо питань порушених у зверненні Верховного Суду України № 226-780/0/8-15 від 23 березня 2015 р., підготовлений на доручення завідуючого Секретаріатом Пленуму Верховного суду України зборів суддів та науково-консультативної ради при Верховному Суді України Ю. І. Кучер.

5. Участь у розробці проектів інших актів:

– пропозиції та зауваження на проект Положення про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі вищих навчальних закладів (наукових установ), підготовлені на виконання доручення Міністерства освіти і науки України;

– науково-правовий висновок на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо забезпечення права засуджених осіб на правосудний вирок)», підготовлений на підставі листа заступника голови правління Центру політико-правових реформ, Головного експерта робочої групи з судової реформи і реформи прокуратури Реанімаційного пакету реформ Куйбіди Р. О.;

– пропозиції щодо реалізації у 2015 році Основних завдань НАПрН України згідно з постановою Верховної Ради України від 11 лютого 2015 р. № 182-VIII, підготовлені на виконання доручення Президії Національної академії правових наук України;

– пропозиції до проекту Плану дій щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини, підготовлені на виконання рішення Президії НАПрН України.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

1. Розробка законопроектів по досліджуваним темам – 3 од.:

Тема №1 «Правове регулювання відносин у мережі Інтернет» підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до Митного Кодексу України щодо порядку призупинення митного оформлення товарів на підставі даних митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності».

Тема №2 «Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні» розроблено проект Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності».

Тема №3 «Правове забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України та ринків фінансових послуг до права Європейського Союзу» розроблено проект Закону України «Про спеціальні режими інвестиційної та інноваційної діяльності із застосуванням принципу субсидіарності в Україні».

2. Участь у робочих групах по розробці законопроектів.

Співробітники Інституту є членами:

1) робочої групи з питань інтеграції національної мережі трансферу технологій;

2) робочої групи з розроблення нової редакції Закону України «Про інноваційну діяльність»;

3) робоча група Державної регуляторної служби України.

3. Правова експертиза законопроектів:

1. проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо імплементації вимог Директиви ЄС про недобросовісну комерційну практику)» (реєстраційний № 1197 від 02.12.2014 р.);

2. проекту Закону України «Про зміну системи регулювання економіки» (реєстраційний № 1069 від 27.11.2014 р.);

3. проекту Закону України про авторське право і суміжні права (щодо співавторства та інтерв'ю) (реєстраційний № 2047 від 05.02.2015 р.);

4. проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо права інтелектуальної власності на службові твори (реєстраційний № 1812-І від 05.02.2015 р.) та проект Закону України щодо авторського права та суміжних прав (реєстраційний № 2447 від 20.03.2015 р.);

5. проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо права інтелектуальної власності на службові твори» (реєстраційний № 1812 від 22.01.2015 р.);

6. проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстраційний № 5093 від 19.09.2014 р.);

7. проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру» (реєстраційний № 2887 від 18.05.2015 р.);

8. проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право та суміжні права» (реєстраційний № 2943 від 21.05.2015 р.);

9. проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення у відповідність національного законодавства з питань охорони прав на винаходи та корисні моделі до міжнародних стандартів» (реєстраційний № 1765 від 15.01.2015 р.);

10. проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону прав на промислові зв'язки» (реєстраційний № 2352 від 10.03.2015 р.);

11. проекту Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (реєстраційний № 2244а від 02.07.2015 р.).

4. Участь у розробці проектів інших нормативно-правових актів

1. пропозиції щодо вдосконалення Плану заходів в реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на 2015–2019 роки;

2. проект щодо внесення змін до Плану заходів з реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері 2015–2019 роки;

3. проект Положення про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі вищих навчальних закладів (наукових установ).

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

1. Розробка законопроектів по досліджуваним темам:

Тема № 1 «Методологічні засади дослідження прав людини та їх державного захисту в Україні». Розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо прав, свобод і обов'язків)»;

Тема № 2 «Правові засоби протидії корупції в системі державної служби». Розроблено проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про запобігання корупції» (щодо захисту викривачів);

Тема № 3 «Державно-владні інституції в організаційно-правовому механізмі реалізації Конституції України». Розроблено проект Закону про внесення змін до Конституції України, щодо удосконалення вирішення питань адміністративно-територіального устрою, підстав дострокового припинення повноважень Верховної Ради України та зміни системи місцевих державних адміністрацій;

Тема № 4 «Проблеми правового регулювання територіальної організації влади в Україні». Розроблено проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади та удосконалення місцевого самоврядування)»;

Тема № 5 «Правові засади системної співпраці в рамках Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом». Підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо регулювання свободи віросповідання і державно-конфесійних відносин)».

2. Розробка законопроектів за власною ініціативою:

– розробка авторського Проекту Закону України «Про територіальну громаду» (направлено до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України).

3. Участь науковців Інституту у робочих групах по розробці проектів нормативно-правових актів:

Академік НАПрН України Битяк Ю. П. є консультантом Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, заступником голови Секції адміністративного права Науково-консультативної ради при Вищому адміністративному суді України, членом Науково-консультативної ради Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ, членом науково-консультативної ради при Міністерстві юстиції України, членом Експертної ради з права при Державній акредитаційній комісії, головою науково-методичної комісії з права МОН України.

Академік НАПрН України Петришин О. В. є членом робочої групи Верховної Ради України з питань перспективного планування законопроектної роботи, а також позаштатним консультантом комітету Верховної Ради України з питань правової політики. Окрім того, включений до складу робочої групи з підготовки проекту постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про судову практику розгляду спорів з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби», а також до складу Ради державного фонду фундаментальних досліджень при Кабінеті Міністрів України.

Директор інституту, д. ю. н. Серьогіна С. Г. є головою робочої групи Національної академії правових наук України щодо розробки проекту Закону про внесення змін до розділу XI Конституції України, Закону України про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування». Окрім того, є членом робочих груп Національної академії правових наук України щодо розробки проекту Виборчого кодексу України, проекту Закону про внесення змін до розділу III Конституції України, Закону України про внесення змін до Закону України «Про вибори народних депутатів України», Закону України про внесення змін до Закону України «Про вибори Президента України», Закону України про внесення змін до Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», проекту Закону України «Про всеукраїнський референдум».

Водночас Серьогіна С. Г. в якості голови Комісії з питань адміністративно-територіального устрою і місцевого самоврядування Конституційної Асамблеї приймала участь у підготовці і проведенні засідань комісії, засідань координаційного бюро Конституційної Асамблеї. Як член робочої групи з питань удосконалення територіальної організації влади та місцевого самоврядування Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України приймала участь у засіданнях робочої групи.

В рамках роботи Комісії Конституційної Асамблеї була здійснена підготовка Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, яка була розроблена НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України за участю Адміністрації Президента України та Всеукраїнської асоціації районних та обласних рад.

Завідувач Львівської лабораторії Інституту академік НАПрН України П. М. Рабінович як член Конституційної Асамблеї брав участь у роботі її Комісії з прав і свобод людини і громадянина. Зокрема, готував та обґрунтовував на засіданнях цієї Комісії пропозиції до відповідного фрагменту Концепції змін до Конституції України. Ці пропозиції неодноразово обговорювались і коректувались науковими співробітниками Лабораторії на її засіданнях, після чого представлялись на розгляд згаданої Комісії. В результаті майже дві третини з них дістали відображення в остаточному, опрацьованому робочою групою Конституційної Асамблеї тексті означеної Концепції.

Д. ю. н. Любченко П. М., к. ю. н., доцент Лялюк О. Ю. є учасниками робочої групи при Національній академії правових наук України, створеної відповідно до розпорядження голови Адміністрації Президента України щодо роботи над проектом закону «Про місцеве самоврядування в Україні».

Окрім того, д. ю. н. Любченко П. М., к. ю. н., доцент Бодрова І. І., к. ю. н., доцент Лялюк О. Ю., та Марчук М. І. виконували функції експертів Комісії з питань місцевого самоврядування та територіальної організації влади Конституційної Асамблеї.

Член-кореспондент НАПрН України Барабаш Ю. Г. був секретарем Комісії з питань реалізації народовладдя Конституційної Асамблеї.

Член-кореспондент НАПрН України Колісник В. П. брав участь у підготовці проекту Закону про внесення змін до Конституції України у складі Робочої групи Конституційної комісії з питань конституційних засад організації та здійснення державної влади, місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою України та децентралізації влади. Законопроект про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади попередньо схвалений Верховною Радою України 31 серпня 2015 р. Окрім того брав участь у обговоренні та схваленні Конституційною комісією 30 жовтня 2015 р. проекту Закону про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя.

4. Правова експертиза законопроектів та інших актів:

1) підготовлено науково-консультативний висновок стосовно внесення змін до Закону України «Про державну службу» щодо обов'язкового володіння українською мовою посадовими та службовими особами органів державної влади (законопроект 1201 від 02.12.2014 р.).

5. Участь у розробці проектів інших правових актів:

Академік НАПрН України Битяк Ю. П. разом з членом-кореспондентом НАПрН України Настюком В. Я. та к. ю. н. Зуй В. В. приймали участь у підготовці Концепції декриміналізації злочинів, що не становлять для суспільства значної небезпеки, та реформування законодавства України про адміністративні правопорушення, що розроблялась на базі Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Д. ю. н., професор Любченко П. М. брав участь у розробці проектів Регламенту Харківської міської ради 7 скликання, Положення про постійні комісії Харківської міської ради 7 скликання.

VI. Перспективні напрямки наукових досліджень

На сьогоднішній день основні цілі та напрямки державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності визначає **Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки»** в редакції від 16 січня 2016 р.

3 березня 2016 р. на загальних зборах Національної академії правових наук України затверджено Стратегію розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 складовою частиною якої є Пріоритетні напрями розвитку правової науки на 2016–2020 роки. Пріоритетні напрями мають стати орієнтиром для наукових установ у визначенні тематики наукових досліджень.

Відповідно до вимог Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Національна академія правових наук України повинна провадити планування власної наукової діяльності в середньостроковій перспективі на три найближчих роки. Тому кожен Інститут повинен постійно розробляти перспективні плани наукових досліджень на вказаний період.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Інститут у перспективному періоді буде працювати над наступними темами:

1. Тема: «Дослідження національної політики розвитку інтелектуального капіталу з позиції глобалізації економіки та розробка механізмів її правового забезпечення».

2. Тема: «Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності».

3. Тема: «Теоретичні та методичні засади визначення розміру шкоди від неправомірного використання прав на об'єкти інтелектуальної власності».

4. Тема: «Дослідження договірних форм реалізації майнових прав інтелектуальної власності».

5. Тема «Гармонізація прав людини і прав інтелектуальної власності у сфері медицини і фармації».

6. Тема: «Юрисдикційна форма захисту авторського права і суміжних прав».

7. Тема: «Правова охорона нетипових (некласичних) об'єктів авторського права».

8. Тема: «Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності : шляхи удосконалення законодавства та правозастосування».

Науково-дослідний інститут інформатики і права

В умовах ведення проти України так званої «гібридної війни», стрімких процесів розбудови Збройних Сил та реформування сектору безпеки України актуалізується проблема організації системних досліджень з правових проблем національної та міжнародної безпеки, до пріоритетних напрямів яких було запропоновано:

1. Теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки як однієї з основних функцій держави, формування та реалізації державної політики у цій сфері в інтересах людини, суспільства і держави.

2. Правові основи захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності і недоторканості кордонів України, захисту прав і безпеки людини та громадянина.

3. Методологічні та прикладні засади розвитку законодавства з питань національної безпеки і оборони, правового забезпечення державного управління, організації та діяльності системи державних і недержавних суб'єктів сектору безпеки України.

4. Правові аспекти забезпечення національної безпеки у зовнішньо- і внутрішньополітичній сферах, у сфері державної, інформаційної та економічної безпеки, воєнній сфері та сфері безпеки державного кордону.

5. Проблеми правового забезпечення реформування системи національної безпеки і оборони та суб'єктів сектора безпеки в контексті євроінтеграції України.

6. Правові проблеми формування і розвитку систем міжнародної та регіональної (субрегіональної) безпеки, міжнародного співробітництва у цій сфері та гармонізації норм міжнародного права і законодавства країн-членів ЄС і НАТО в галузі безпеки із законодавством України.

7. Проблеми протидії і юридичної відповідальності за злочини та інші правопорушення проти основ національної безпеки та міжнародного правопорядку.

8. Правові аспекти становлення і розвитку демократичного цивільного контролю над військовою організацією, державними і недержавними суб'єктами сектору безпеки.

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

У 2016 році планується відкриття наступних тем фундаментальних досліджень, інформація щодо яких передана для експертизи до НАН України:

1. «Договірне регулювання приватноправових відносин у цивільному праві України».

Цей проєкт передбачає на підставі аналізу, узагальнень та застосування інших наукових методів досліджень, існуючих теоретичних розробок, положень чинного законодавства України, іноземних держав та наявної судової практики визначення сучасних правових проблем договірного регулювання приватноправових відносин; методологічних засад розробки механізму правового регулювання договірних відносин; дослідження джерел правового регулювання договірних відносин, системи договорів, що опосередковують групи договірних зобов'язань; особливостей участі суб'єктів цивільних правовідносин у договорах та напрацювання пропозицій з удосконалення чинного законодавства.

2. «Наукові підходи до удосконалення цивільного та господарського судочинства в світлі судової реформи».

Метою проєкту є вироблення на підставі дослідження цивільного та господарського судочинства, їх нормативно бази, судової практики та положень процесуальної науки напрямків і способів удосконалення цивільного та господарського судочинства в контексті проведення в Україні судової реформи. Передбачуваний науковий результат дозволить усунути існуючі протиріччя між галузями цивільного процесуального і господарського процесуального права. сформулювати пропозиції щодо удосконалення чинного процесуального законодавства України, забезпечити єд-

ність судової практики в цивільних і господарських справах, що в своїй сукупності сприятиме створенню належного механізму судового захисту в Україні. Результати даного дослідження матимуть значення для нормотворчої діяльності, правозастосовної діяльності юрисдикційних органів і подальшого реформування судової влади України.

Крім того, передбачають наукові дослідження відповідно до «Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні», затвердженого Постановою Верховної Ради України 4 червня 2015 року, з метою належного проведення науково-експертного супроводження законопроектів.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

У 2016 р. у секторах та лабораторіях Інституту планується продовження роботи над перехідними темами фундаментальних досліджень.

У 2016 р. у секторі дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю планується продовження роботи над фундаментального дослідження під назвою «Теоретичні питання удосконалення кримінального законодавства та практика його застосування».

У 2016 р. у секторі дослідження проблем кримінально-виконавчого законодавства продовжиться робота над науковим дослідженням за фундаментальною темою: «Теоретичні та прикладні проблеми реформування Державної кримінально-виконавчої служби України». На даному етапі наукової роботи за темою дослідження планується продовжити вивчення теоретичних та прикладних проблем реформування Державної кримінально-виконавчої служби та запропонувати шляхи вирішення проблемних питань.

У 2016 р. сектор дослідження проблем злочинності та її причин продовжуватиме роботу над фундаментальною темою «Проблема латентної віктимності та шляхи її розв'язання в Україні». Очікуваними результатами дослідження буде підготовка розділів запланованої колективної монографії, наукових статей та тез наукових доповідей. Теоретичні розробки знайдуть своє відображення у науко-

вих статтях, доповідях на науково-практичних конференціях, семінарах, «круглих столах» із цієї проблематики.

У 2016 р. сектор дослідження проблем запобігання злочинності працюватиме над фундаментальною темою «Теоретичні і прикладні проблеми участі громадськості у запобіганні злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід» згідно з робочим планом.

У 2016 р. сектором дослідження проблем судової, слідчої та прокурорської діяльності буде продовжено виконання наукового дослідження кримінального процесуального напрямку «Концептуальні основи побудови сучасного кримінального процесу України».

У 2016 р. у лабораторії «Використання досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю» планується продовження роботи над темою фундаментального дослідження «Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції». На даному етапі роботи планується здійснити аналіз кримінально-правових норм, що регулюють в Україні застосування криміналістичних засобів у кримінальному судочинстві; узагальнення інформаційного матеріалу з питань розроблення інноваційних засад техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції; аналіз міжнародних нормативних актів та досвіду країн ЄС щодо теми дослідження, а також вивчення досвіду реформування законодавства у країнах Європи у галузі техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції (у т. ч. – судово-експертної діяльності) з метою визначення можливості їх імплементації в систему законодавства України.

За напрямом «Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості» фундаментальної теми «Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції», що розробляється сектором проблем криміналістичного дослідження організованої злочинності та корупції, у 2016 р. планується: проведення опитування слідчих та співробітників оперативних підрозділів щодо напрямів та ефективності техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості та узагальнення його результатів; формулювання практичних рекомендацій з оптимального застосування інформаційних систем та технологій в протидії кримінальним право-

порушенням корупційної спрямованості; надання пропозицій з оптимізації техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

У 2016 р. за напрямом «Проблеми гармонізації вітчизняного законодавства у сфері кримінальної юстиції із законодавством Європейського Союзу» фундаментальної теми «Концептуальні основи побудови сучасного кримінального процесу України та проблеми гармонізації вітчизняного законодавства у сфері кримінальної юстиції із законодавством Європейського Союзу», що розробляється сектором дослідження проблем міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю, у 2016 р. планується продовжити пошук шляхів удосконалення кримінального процесуального законодавства України, а також вивчення теоретичних і прикладних проблем застосування на практиці новацій чинного Кримінального процесуального кодексу України.

У 2016 р. у лабораторії дослідження правових проблем запобігання та протидії корупції планується робота над новою темою фундаментального дослідження «Протидія корупційним правопорушенням засобами адміністративного та кримінального права». В рамках дослідження планується проведення комплексного аналізу проблем адміністративно-правового та кримінально-правового регулювання протидії корупції в Україні, а також ефективного використання засобів адміністративного та кримінального права у протидії корупційним правопорушенням; розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного антикорупційного законодавства.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Основними перспективними напрямками науково-дослідної діяльності Інституту у 2016 році стануть:

1. Тема: «Правове регулювання відносин у мережі Інтернет».
2. Тема: «Правове забезпечення гармонізації інвестиційної моделі розвитку економіки України та ринків фінансових послуг до права Європейського Союзу».
3. Тема: «Правове та законодавче забезпечення відносин економічної безпеки».

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Відповідно до Пріоритетних напрямків розвитку правової науки, затверджених Національною академією правових наук України, Вчена рада Інституту в якості основних напрямків наукових досліджень Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України на 2015–2018 рр. визнала:

1. Правові механізми забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина:

- Методологічні засади дослідження прав людини та їх державного захисту в Україні;
- Міжнародні стандарти та державно-юридичні засоби забезпечення прав людини в Україні;
- Проблеми гарантування реалізації основних прав і свобод людини і громадянина в умовах становлення демократичної, соціальної, правової держави;
- Рішення Європейського суду з прав людини, як механізм забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина;
- Удосконалення конституційного забезпечення прав і свобод людини в Україні.

2. Проблеми формування національної правової системи України:

- Розвиток правової системи України в умовах становлення європейського правового простору;
- Проблеми підвищення якості нормотворчої діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- Проблеми адаптації національної правової системи України до міжнародно-правових стандартів;
- Інтерпретаційно-правові акти: поняття, структура, види;
- Декларація в системі джерел права;
- Територіальна громада як суб'єкт права.

3. Правове забезпечення державного будівництва, розвитку політичної системи та місцевого самоврядування:

- Проблеми удосконалення правового регулювання компетенції органів публічної влади;

- Теоретичні та правові проблеми організації та функціонування української держави в умовах конституційної реформи;
- Конституційно-правове регулювання механізму реалізації публічної влади в Україні;
- Проблеми функціонування органів державної влади, конституційно-правових, адміністративно-правових відносин та державно-правової конфліктології;
- Проблеми удосконалення організації влади на місцевому рівні.

4. Україна в системі сучасного міжнародного правопорядку:

- Правові проблеми визначення і реалізації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції та глобалізації;
- Вплив європейських інтеграційних процесів на закономірності державно-правового розвитку України на сучасному етапі;
- Проблеми розвитку місцевого самоврядування в Україні в контексті наближення до європейських правових стандартів;
- Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його застосування в Україні;
- Конституційно-правові аспекти реформування інституту виборів в аспекті міжнародних стандартів.

VII. Участь в організації та проведенні наукових заходів: конференцій, семінарів, «круглих столів» тощо

З метою обговорення актуальних питань правознавства, що розробляються в рамках тем наукового дослідження за участю як співробітників Інститутів, так і науковців провідних наукових, науково-дослідницьких та освітніх центрів України, правознавців, регулярно проводилися наукові конференції, семінари, «круглі столи» тощо.

Загалом у 2015 р. президія академії та її інститути виступили організаторами та співорганізаторами 55 наукових заходів – конференцій, семінарів, «круглих столів», читань. Загалом, члени НАПрН України та науковці її структурних підрозділів у 2015 р. взяли участь у більше ніж 390 наукових заходах.

Важливою подією у науковому житті академії стала Всеукраїнська науково-практична конференція «Правове забезпечення розвитку національної інноваційної системи в умовах глобалізації», співорганізаторами якої виступили Національна академія правових наук України, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Департамент інноваційної діяльності та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

За допомогою мультимедійного обладнання робота конференції одночасно проходила у приміщенні президії Національної академії правових наук України у м. Харкові та у приміщенні НДІ інтелектуальної власності у м. Києві. Учасники з двох найбільших центрів юридичної науки мали можливість спостерігати та слухати всі доповіді, вільно спілкуватися та обговорювати їх. Крім цього під час конференції було встановлено Скайп-зв'язок з колегами з Німеччини.

Одним із центральних питань конференції було обговорення розробленого співробітниками академії проекту Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», який повинен суттєво вдосконалити правові та економічні засади національної інноваційної системи та пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

11 грудня 2015 р. у м. Харкові відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Правове забезпечення національної інноваційної системи в умовах глобалізації». Організатором конференції виступив Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України. У ході конференції отримано обмін практичними й теоретичними напрацюваннями та обговорено наступні питання: щодо законопроекту «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності», фундаментальні аспекти функціонування національної інноваційної системи, інтелектуальна власність в інноваційній системі України, концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні та реформування системи освіти і науки, інноваційна інфраструктура в Україні: актуальні питання функціонування та розвитку. Науковці надали та затвердили свої пропозиції щодо Рекомендацій учасників конференції, які надіслані органам державної влади та органам місцевого самоврядування.

Академія прийняла активну участь у ряді заходів, які проводилися в Харкові Посольством Латвійської республіки в Україні, зокрема у візиті Надзвичайного та повноваженого посла Аргіті Даудзе. У приміщенні Національної академії правових наук України відбувся круглий стіл: «Антикорупційне законодавство: теорія та практика застосування» співорганізаторами якого виступили Посольство Латвійської Республіки в Україні, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого та Національна академія правових наук України.

8–9 жовтня 2015 р. відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності». Організаторами конференції були Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, Громадська організація «Всеукраїнська асоціація кримінального права». У роботі конференції взяли участь понад 180 провідних учених із різних регіонів України (Києва, Харкова, Одеси, Дніпропетровська, Львова, Івано-Франківська та ін.), а також учені з Німеччини, Білорусії, Польщі, Казахстану, Таджикистану. Тема конференції викликала інтерес й серед представників Конституційного Суду України, Вишого

спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, працівників інших правоохоронних і судових органів.

У «круглому столі» взяли участь Надзвичайний і повноважний посол Латвійської Республіки в Україні Аргіта Даудзе, депутат, голова підкомітету протидії корупції Комітету оборони, внутрішніх справ та боротьби з корупцією Сейму Латвії Алексей Лоскутов, старший експерт з питань протидії корупції Комітету оборони, внутрішніх справ та боротьби з корупцією Сейму Латвії Інесе Войка, провідні вітчизняні науковці. Доповідачі розповіли про досвід боротьби з корупцією, зокрема дуже цікавим був виступ Алексея Лоскутова, який 4 роки очолював у Латвії Бюро із запобігання та боротьби з корупцією.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

У звітному періоді Інститут виступив організатором та співорганізатором 32 наукових заходів, зокрема:

1. Науково-практична конференція «Правове регулювання інформаційних відносин та сфери інтелектуальної власності в умовах кіберцивілізації». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, НДІ інформатики і права НАПрН України, Навчально-науковий центр інформаційного права та правових питань інформаційних технологій ФСП НТУУ «КПІ» (26 березня 2015 року, м. Київ).

2. Круглий стіл «Адміністративне оскарження охоронних документів на промислові зразки та корисні моделі». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України спільно з кафедрою інтелектуальної власності Київського національного університету імені Тараса Шевченка та ВГО «Асоціація адвокатів України» (23 квітня 2015 р., м. Київ).

3. XV Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми підготовки фахівців з інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності в Україні». Організатори – Міністерство освіти і науки України, Державна служба інтелектуальної власності України, Інститут інтелектуальної власності

Національного університету «Одеська юридична академія» в м. Києві, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (27–29 квітня 2015 р., м. Київ).

4. Круглий стіл «Щодо дотримання прав інтелектуальної власності в науковій та освітній сферах». Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (19 травня 2015 р., м. Київ).

5. Форум з авторського права за участю Майкла Доналдсона (Michael C. Donaldson). Організатори – Посольство США в Україні та НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (21 травня 2015 р., м. Київ).

6. Міжнародна конференція «Реформа вищої освіти в Україні: критичні питання у сфері законодавчих та інституційних трансформацій». Організатор – Спілка дослідників вищої освіти України за підтримки Спілки ректорів вищих навчальних закладів України та Київського національного університету імені Тараса Шевченка (28–29 травня 2015 року, м. Київ).

7. Літня школа «Інтелектуальна власність: базовий курс» (розроблена за програмою Літньої школи ВОІВ). Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ спільно з Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, а саме – кафедрою інтелектуальної власності, та Державною службою інтелектуальної власності України (20–26 липня 2015 р., м. Київ).

8. Круглий стіл «Фіксація змісту веб-сторінки в мережі Інтернет як елемент здійснення права на захист авторських прав». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ (03 вересня 2015 р., м. Київ).

9. Круглий стіл «Напрями реформування експертної діяльності в Україні». Організатори – Асоціація незалежних судових експертів України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (17 вересня 2015 р., м. Київ).

10. III Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності «Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України спільно з Інститутом інтелектуальної власності Національного університету

«Одеська юридична академія» в м. Києві, та ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», за підтримки Державної служби інтелектуальної власності України (18 вересня 2015 р., м. Київ).

11. Науково-практичний семінар «Управління правами інтелектуальної власності у вищих навчальних медичних закладах». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця (22 вересня 2015 р., м. Київ).

12. Науково-практичний семінар «Реформування законодавства в сфері інтелектуальної власності як механізм розширення доступу до лікарських засобів». Організатори – Центр гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності НДІ інтелектуальної власності НАПрН України та ПРООН України: Проект зміцнення національної спроможності для ефективного розвитку молоді та відповідь на епідемію ВІЛ/СНІДу в Україні (29 вересня 2015 р., м. Київ).

13. V Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтелектуальна власність: погляд з XXI століття». Організатори – Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрНУ, Державна служба інтелектуальної власності (15–16 жовтня 2015 р., м. Черкаси).

14. Засідання робочої групи з питань інтелектуальної власності та доступу до лікарських засобів Обговорення змін до чинної редакції та стратегії реформування Постанови КМ України від 4 грудня 2013 р. № 877 «Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі), що стосується лікарського засобу». Організатор – Центр гармонізації прав людини та прав інтелектуальної власності НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (20 жовтня 2015 р., м. Київ).

15. VII Міжнародна науково-практична конференція «Роль і значення інтелектуальної власності в інноваційному розвитку економіки». Організатори – Міністерство освіти і науки України спільно з Інститутом інтелектуальної власності Національного університету «Одеська юридична академія», Державна служба інтелектуальної власності України, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Хмельницький державний центр науки, інновацій та інформатизації, Центр наукових інновацій Національної академії наук Азербайджанської Республіки, Громадська організація асоціація «Інформатико-консорціум» (17–18 листопада 2015 року, м. Київ).

16. Науково-практичний семінар «Інтелектуальна власність в освітньому просторі середньої школи». Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України (27 листопада 2015 року, м. Київ).

17. Науково-практична конференція «Права людини в Україні і світі: охорона, реалізація, захист». Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (03 грудня 2015 р., м. Київ).

18. Засідання Ради молодих вчених НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ щодо обговорення проблем права інтелектуальної власності у контексті захисту прав людини, присвячене Всеукраїнському тижню права. Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (08 грудня 2015 р., м. Київ).

19. Круглий стіл «Права людини в сфері медицини: прогнозування конфлікту інтересів», присвячений Всеукраїнському тижню права. Організатори – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України, Національний медичний університет ім. ак. О. О. Богомольця (09 грудня 2015 р., м. Київ).

20. Круглий стіл на тему: «Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості в системі прав людини. Авторсько-правовий аспект» присвячений Всеукраїнському тижню права. Організатор – НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (10 грудня 2015 р., м. Київ).

21. Всеукраїнська науково-практична конференція «Правове забезпечення розвитку національної інноваційної системи в умовах глобалізації». Організатори – Національна академія правових наук України, НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України (11 грудня 2015 року, м. Київ, м. Харків).

Також науковці Інституту взяли участь у 124 наукових заходах як всеукраїнського так і міжнародного рівня.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

За звітний період НДІІП НАПрН України всього було організовано і проведено 4 міжвідомчі конференції та 1 міжнародна, а також 2 круглих столи і 1 науково-методичний семінар, зокрема:

1. Конференція «Рейдерство в Україні: проблеми протидії»
2. VI Науково-практична конференція на тему: «Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави»
3. Науково-практична конференція «Правове регулювання інформаційних відносин та сфери інтелектуальної власності в умовах кіберцивілізації»
4. Науково-практична конференція «Деструктивна пропаганда: шляхи протидії та проблеми відповідальності»
5. Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології та безпека» (ІТБ-2015)
6. Круглий стіл на тему: «Від інформаційного суспільства – до суспільства знань: сутність та порівняльні ознаки переходу»
7. Круглий стіл на тему: «Проблеми освіти у сфері інформаційної безпеки»

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період було проведено 2 наукових заходи за безпосередньої участі та організаційної підтримки Інституту, зокрема:

1. Круглий стіл «Проблеми здійснення суб'єктивних прав» – організований і проведений Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з кафедрою господарського права та процесу юридичного інституту Національного авіаційного університету, кафедрою охорони інтелектуальної власності, цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, кафедрою цивільного права та процесу факультету права та масових комунікацій Харківського національного університету внутрішніх справ, Харківським обласним осередком Всеукраїнської громадської організації «Асоціація цивілістів України» (м. Харків, Харківський національний університет внутрішніх справ, 14–15 березня 2015 р.).

2. Міжнародна науково-практична конференція «Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації», м. Івано-Франківськ, організована і проведена Науково-дослідним інститутом приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України спільно з Юридичним інститутом Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2–3 жовтня 2015 р.

Крім того, науковці Інституту прийняли участь у 80 наукових заходах, зокрема у міжнародних та всеукраїнських конференціях, круглих столах та семінарах, шляхом подання тез наукових повідомлень та виступів.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період було проведено 8 наукових заходів за безпосередньої участі та організаційної підтримки Інституту, зокрема:

1. Науково-теоретичний семінар «Концептуальні засади визначення та забезпечення доброякісності кримінальних процесуальних рішень» (10 лютого 2015 року);

2. Науково-теоретичний семінар «Категорії кримінального права: «Кримінальна відповідальність», «покарання», «інші заходи кримінально-правового характеру»: співвідношення і взаємозв'язок» (9 квітня 2015 року);

3. Теоретичний семінар «Кримінально-правове та кримінологічне забезпечення охорони особи від насильства» (21 травня 2015 року);

4. Теоретичний семінар ради молодих вчених «Принцип поваги до прав і свобод людини у кримінально-виконавчому законодавстві, виконанні і відбування покарання» (22 травня 2015 року);

5. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності» (8–9 жовтня 2015 року);

6. Теоретичний семінар «Теоретико-прикладні засади кримінально-правового забезпечення безпеки людини в Україні» (1 грудня 2015 року);

7. «Круглий стіл» на тему «Участь громадськості у запобіганні злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід» (10 грудня 2015 року);

8. Міжнародна науково-практична конференція «Політика в сфері боротьби зі злочинністю» (18–19 грудня 2015 року).

Крім того, у 2015 р. співробітники Інституту взяли активну участь у роботі близько 50 міжнародних, республіканських, регіональних та місцевих науково-практичних конференцій, семінарів, «круглих столів».

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Інститутом було проведено один «круглий стіл» та одну науково-практичну конференцію, зокрема:

1. «Круглий стіл» «Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах», м. Харків, 26 травня 2015 р.

2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Правове забезпечення національної інноваційної системи в умовах глобалізації», м. Харків, 11 грудня 2015 року.

Крім того, науковці Інституту брали активну участь в різноманітних наукових заходах, загалом – у 69.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

1) У 2015 році Інститут виступив організатором та співорганізатором наступних наукових заходів:

1. Міжнародна науково-практична конференція «Стратегія проведення конституційної реформи в умовах інтеграції України до ЄС», 20 травня 2015 року, м. Харків.

2. І Харківські міжнародно-правові читання «Актуальні проблеми сучасного міжнародного права», присвячені пам'яті професорів М. В. Яновського і В. С. Семенова, 27 листопада 2015 року, м. Харків.

3. Науково-практична конференція «Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах», 04 грудня 2015 року, м. Харків.

Науковці Інституту також взяли участь у проведенні 78 наукових заходів.

VIII. Характеристика видавничої діяльності

Національна академія правових наук України у 2015 р. повністю виконала план результативних показників з випуску друкованої продукції за двома бюджетними програмами: 6581020 – наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії правових наук України, 6581040 – фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері удосконалення законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури.

Зокрема, за бюджетною програмою 6581020 опубліковано 7 збірників наукових праць, 23 публікацій у наукових виданнях; за бюджетною програмою 6581040 опубліковано 32 монографій, підручників, науково-практичних посібників, 26 збірників коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез, понад 354 наукових статей.

Однак, робота Академії не вичерпується реалізацією передбачених паспортами бюджетних програм показників. Загалом, члени Національної академії правових наук України та науковці її структурних підрозділів у 2015 р. опублікували понад 400 одиниць друкованої продукції, підготовленої як одноособово, так і у співавторстві, з яких: 22 монографії, підручників, навчальних та практичних посібників, 17 збірників коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез, майже 400 наукових статей та тез наукових доповідей.

У багатогранній видавничій діяльності, яку здійснюють академіки та члени-кореспонденти Академії, помітне місце посідає видавництво «Право», яке входить до складу Академії.

У 2015 році видавництво «Право» Національної академії правових наук України видало 411 видань, загальною кількістю 86051 примірників. Серед них: 15 довідкових видань, 203 збірників законодавства, кодексів тощо, 45 монографій, 63 навчальних посібників, 24 періодичних видань, 20 підручників та інших видань.

Починаючи з 2014 року Щорічник українського права в якому публікуються найкращі статі членів академії та науковців її установ, почав друкуватися виключно англійською мовою. Віднині кожен

його випуск надсилається в провідні юридичні бібліотеки світу – Конгресу США, Національні бібліотеки Франції, Польщі, Латвії, Литви, Єльського, Гарвардського, Кембриджського та Оксфордського університету тощо.

У Щорічнику за 2015 рік опубліковано 42 наукові статті з актуальних питань розвитку держави і права.

У жовтні 2015 р. у Лондонському видавництві Wildy, Simmonds and Hill Publishing вийшов друком перший том п'ятитомної монографії «Правова доктрина України» – «Загальнотеоретична та історична юриспруденція» за загальною редакцією академіка О. В. Петришина. Переклад на англійську мову та його наукову редакцію було здійснено іноземним членом НАПрН України У. Е. Батлером.

П'ятитомну монографію «Правова доктрина України» було висунуто на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2015 рік. Комітетом з Державних премій України в галузі науки і техніки робота була рекомендована до нагородження.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

За звітний період у 2015 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 7 монографій, 2 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез та 62 наукових статей, зокрема:

1. Монографії – у кількості 7 од., зокрема:

1. Шабалін А. В. Цивільне судочинство у справах наказного провадження [Текст] : монографія / А. В. Шабалін. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 194 с. (8,9 д. а.) (*передано до друку*);

2. Рязанова Н. І. Службові об'єкти інтелектуальної власності, створені за державні кошти: цивільно-правові аспекти [Текст] : монографія / Н. І. Рязанова. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 213 с. (8,4 д. а.) (*передано до друку*);

3. Штефан О. О. Захист авторського права в порядку позовного провадження в судах загальної юрисдикції [Текст] : монографія / О. О. Штефан. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 1034 с. (43,1 д. а.) (*передано до друку*);

4. Договори по розпорядженню майновими правами на об'єкти патентного права. Т. 2 [Текст] : монографія / Колектив авторів; за наук. ред. Мироненко Н. М. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2015. – 313 с. (13,0 д. а.) (*передано до друку*);

5. Кашинцева О. Ю. Інтелектуальна власність та біоетика: аспекти гармонізації [Текст] : монографія / О. Ю. Кашинцева. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 195 с. (8,1 д. а.) (*передано до друку*);

6. Мацкевич О. О. Авторське право у діяльності засобів масової інформації, що функціонують у цифровому середовищі [Текст] : монографія / О. О. Мацкевич. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2015. – 235 с. (10,5 д. а.) (*передано до друку*);

7. Андрощук Г. О. Інтелектуальна власність в національних інноваційних системах [Текст] : монографія / Г. О. Андрощук. – К. : НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – 450 с. (18,75 д. а.) (*передано до друку*).

2. Збірники коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез – у кількості 2 од., зокрема:

1. Правове регулювання інформаційних відносин та сфери інтелектуальної власності в умовах кіберцивілізації : Матеріали науково-практичної конференції / 26 березня 2015р., м. Київ / Упорядн.: В. М. Фурашев, В. М. Поперечнюк. – К. : НДІП НАПрН України, НДІВ НАПрН України, НТУУ «КПІ», 2015. – 135 с.

2. Питання інтелектуальної власності : [зб. наук. праць.] – К. : НДІ ІВ НАПрНУ, «НВП «Інтерсервіс», 2015. – Вип. 13. – 107 с. (4,5 д. а.) (*передано до друку*).

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

За звітний період у 2015 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 6 монографій, 9 збірників коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез та 68 наукових статей, зокрема:

1. Монографії – у кількості 6 од., зокрема:

1. Договори з виконання робіт в цивільному праві України: проблеми теорії і практики: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 402 с.

2. Корпоративне право Австрії і України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.] ; за ред. проф. В. А. Васильєвої. – Івано-Франківськ, 2015. – 250 с.

3. Кочин В. В. Цивільно-правові відносини участі суб'єктів підприємництва у саморегульованих організаціях: монографія / В. В. Кочин. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 128 с.

4. Миронова Г. А. Приватноправове регулювання особистих немайнових відносин у сфері надання медичної допомоги : монографія – Відп. ред. академік НАПрН України О. Д. Крупчан. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2015. – 309 с.

5. Резнік Г. О. Особисті немайнові права дитини (цивільно-правовий та сімейно-правовий аспекти) : монографія / за наук. ред. О. Д. Крупчана / Г. О. Резнік. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 192 с.

6. Сучасні тенденції розвитку спадкового права (порівняльно-правове дослідження) : монографія / Ю. О. Заїка, Н. Б. Солтис, В. В. Проценко, Є. О. Рябокони. – Відп. ред. академік НАПрН України В. В. Луць. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. (передано до друку).

2. Збірники коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез – у кількості 9 од., зокрема:

1. Біленко М. С. Науково-практичний коментар § 3 глави 61 Цивільного кодексу України / М. С. Біленко. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 32 с.

2. Заходи процесуального примусу: Науково-практичний коментар Глави 9 Розділу I Цивільного процесуального кодексу України: Брошура / С. С. Бичкова, В. І. Бобрик, М. О. Гетманцев. – К. : НДІ

приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 14 с.

3. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (2–3 жовтня 2015 р., м. Івано-Франківськ) / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України ; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. – Івано-Франківськ, 2015. – 229 с.

4. Кочин В. В. Науково-практичний коментар законодавства про саморегульвні організації в Україні / В. В. Кочин. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 48 с.

5. Правове забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб в умовах реалізації інтеграційної політики України. Збірник наукових праць / За заг. ред. В. І. Короля. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2015. – 326 с.

6. Правове забезпечення підприємництва в умовах сучасного ринку. Збірник наукових праць / Ред. кол.: В. С. Щербина (голова), В. І. Полюхович та ін. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 176 с.

7. Проблеми здійснення суб'єктивних прав: Матеріали круглого столу (14–15 березня 2015 р.). – Харків : ХНУВС, 2015. – 116 с.

8. Рябова К. О. Науково-практичний коментар статей 1, 3, 19 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» / К. О. Рябова. – К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 25 с.

9. Стабільність цивільного обороту в Україні: проблеми забезпечення: збірник наукових праць. Випуск 3 / Беляєвич О. А., Бакаліньська О. О., Гриняк А. Б. та ін. ; за ред. О. А. Беляєвич. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2015. – 212 с.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

За звітний період у 2015 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 6 монографій, 3 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез та 75 наукові статті і тез, зокрема:

1. Монографії – у кількості 6 од., зокрема:

1. Дуюнова Т. В., Яковець І. С. Виконання покарання у виді довічного позбавлення волі : монографія / за заг. ред. А. Х. Степанюка. – Х. : Право, 2015. – 192 с.

2. Марочкін О. І. Мотивування процесуальних рішень слідчого : монографія. – К. : Нац. акад. прокуратури України, 2015. – 214 с.

3. Батиргареева В. С., Дубович О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності осіб без визначеного місця проживання : монографія. – Х. : Право, 2015. – 264 с.

4. Загурський О. Б. Кримінальна процесуальна політика України : історико-правовий аспект. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2014. – 214 с.

5. Судова влада : монографія / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, І. В. Назаров та ін. / за заг. ред. І. Є. Марочкіна. – Х.: Право, 2015. – 792 с.

6. Євтєєва Д. П. Кримінально-правова характеристика зловживання опікунськими правами: соціальна обумовленість та склад злочину : монографія. – Х. : Право, 2015. – 264 с.

2. Збірники коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез – у кількості 3 од., зокрема:

1. Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол. : В. І. Борисов та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 29. – 332 с.

2. Політика в сфері боротьби зі злочинністю : матеріали Міжнарод. наук.-практ. Інтернет-конференції. – Івано-Франківськ : Юрид. ін-т Прикарпат. нац. ун-ту імені Василя Стефаника, 2015. – 208 с.

3. Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф., 8-9 жовт. 2015 р. / редкол. : В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2015. – 528 с.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

За звітний період у 2015 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 3 монографій, 2 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез та 17 наукових статей, зокрема:

1. Монографії – у кількості 3 од., зокрема:

1. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні: монографія / за наук. ред. проф. Клімової Г. П., доц. Атаманової Ю. Є. – Х. : Право, 2015. – 448 с.

2. Семенишин А. В. Оборонно-промисловий комплекс України: господарсько-правові аспекти реформування: монографія / А. В. Семенишин – Х. : Юрайт, 2015. – 192 с.

3. Адабашев Т. К. Платіжні системи: проблеми господарсько-правового забезпечення функціонування та розвитку : монографія. – Х. : Право, 2015. – 244 с.

2. Збірники коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез – у кількості 2 од., зокрема:

1. Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах : матеріали зб. наук. праць за матер. «круглого столу», м. Харків, 26 травня 2015 р. / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, С. В. Глібко, К. В. Єфремова. – Х. : НДІ ПЗІР, 2015. – 228 с.

2. Правове забезпечення розвитку національної інноваційної системи в умовах глобалізації : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, м. Київ 11 грудня 2015 р. / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, С. В. Глібко, А. В. Матвеева. – Х. : Право, 2015. – 274 с.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

За звітний період у 2015 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 5 монографій і підручників, 5 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез та 40 наукових статей, зокрема:

1. Монографії і підручників – у кількості 5 од., зокрема:

1. Арістова І. В. Інформаційне законодавство України: проблеми адаптації до міжнародних правових стандартів: монографія / І. В. Арістова, В. В. Ткаченко ; за заг. ред. І. В. Арістової. – К., Редакційно-видавничий центр НУБіП України, 2015. – 185 с.

2. Бесєдна Л. Л. Мовно-термінологічні проблеми законодавства України: Монографія / Л. Л. Бесєдна, О. В. Гладківська: – К. : ТОВ «ПанТот», 2015. – 128 с.

3. Корж І. Ф. Становлення електронного парламенту в контексті євроінтеграції України. Монографія / І. Ф. Корж, С. В. Лихоступ, В. М. Лихоступ, С. О. Дорогих. – К., 2015. – 190 с.

4. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки у контексті глобалізації: теоретико-правові та організаційні аспекти. Монографія / О. Д. Довгань. – К. : Вид-во НБУВ. – 2015. – 430 с.

5. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері: навчальний посібник / під ред. К. І. Белякова. – К. : 2015. – 94 с.

2. Збірники коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез – у кількості 5 од., зокрема:

1. Правова інформатика № 1 (45)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 98 с.

2. Інформація і право № 1 (13)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 154 с.

3. Правова інформатика № 2 (46)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 98 с.

4. Інформація і право № 2 (14)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 176 с. (15,4 д.а.)

5. Інформація і право № 3 (15)/2015. – К. : НДПП НАПрН України, 2015. – 150 с.

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

За звітний період у 2015 році, співробітниками Інституту, на виконання бюджетної програми було підготовлено 5 монографій і підручників, 5 збірника коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез та 92 наукових статей, зокрема:

1. Монографії і підручників – у кількості 5 од., зокрема:

1. Рабінович П. М., Бачинський Т. В. Формування основ правового світогляду, правової свідомості та правової культури шкільної молоді (теоретико-й соціолого-правове дослідження) / Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України / Редкол: П. М. Рабінович (гол.ред.) та ін. – Серія 1. Дослідження та реферати. – Вип. 29. – Львів : «Галицький друкар», 2015. – 252 с.

2. Ukrainian Legal Doctrine: in 5 volumes / Ed. by V. Ia. Tatsyi, eng. edition ed. and transl. by W. E. Butler. – Vol. 1: Fundamental Theoretical and Historical Jurisprudence / Ed. by O. V. Petryshyn. – London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2015. (Максимов С. І., Петришин О. В. та ін. у співавторстві).

3. Бодрова І. І., Лялюк О. Ю. Інститут муніципальної поліції в умовах децентралізації державної влади в Україні: питання визначення правового статусу та організації діяльності. – Х. : Юрайт, 2015. – 128 с. (5,1 друк. арк.).

4. Господарсько-правове регулювання використання альтернативних джерел енергії / уклад. Т. М. Анакіна. – Х. : Право 2015. – 140 с. (6,5 друк. арк.).

5. Философия права: учебник / О. Г. Данильян, Л. Д. Байрачная, А. П. Дзёбань и др. ; под ред. Данильяна О. Г. – 2-е изд. доп. и перераб. – Москва : НИЦ ИНФРА-М, 2015. – 336 с. (22,3 д. а.).

2. Збірники коментарів законодавства, нормативних актів, наукових статей і тез – у кількості 5 од., зокрема:

1. Корупція в Україні: питання протидії / за заг. ред. В. М. Гарашука – Харків : ФОП Панов А. М., 2015. – 168 с.

2. Євсєєв, О. П. Судова влада в Україні: продовжуваний транзит / О. П. Євсєєв. – Х.: Юрайт, 2015. (Серія «Научные доклады»; вып. 17); (2,3 д. а.).

3. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / ред. кол. : Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 29. – 205 с.

4. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. / ред. кол.: Ю. Г. Барабаш та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 30.

5. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних країнах: зб. тез доповідей та наук. повідомлень за матеріалами наук.-практ. конф., м. Харків, 04 грудня 2015 р. / редкол.: А. П. Гетьман, С. Г. Серьогіна, П. М. Любченко, І. І. Бодрова та ін. – Х.: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2015. – 470 с.

ІХ. Міжнародне наукове співробітництво

Академія активно співпрацює з міжнародною науковою спільнотою шляхом проведення спільних наукових досліджень, запрошення для участі у наукових заходах іноземних учених, прийняття участі вітчизняними науковцями у закордонних наукових конференціях тощо, співпраці та обміну інформацією з міжнародними та іноземними структурами.

Зокрема, академія та її інститути підтримують творчі зв'язки з науковими установами та вищими навчальними закладами Білорусії (Юридичний факультет Гродненського державного університету ім. Я. Купала, Балтійський федеральний університет ім. І. Канта), Литви (Вільнюський державний університет, Університет Миколаса Ромеріса) та Великої Британії (Хіфортширський університет, Міжнародний Центр юридичного захисту прав людини «Interrights»), Інститутом конституційної та правової політики (COLPI) Інституту відкритого суспільства (Угорщина, м. Будапешт), Міжнародним Центром юридичного захисту прав людини «Interrights» (Велика Британія, Лондон), Люблінським католицьким університетом імені Іоанна Павла II, Ягеллонським університетом у м. Кракові, Лодзинським університетом (Польща), Люблінським університетом імені Марії Кюрі-Складовської (Польща), Університетом Варшави (Польща), Центром європейської співпраці (м. Дзержонюв, Польща), Університетом ім. Адама Міцкевича в Познані (Польща), Лодзинським університетом (Польща, м. Лодзь), Віденським університетом, Міжнародною асоціацією фінансового права, Міжнародною асоціацією філософії права та соціальної філософії (IVR), Міжнародним центром некомерційного права (м. Вашингтон, США), Інститутом Макса Планка (Німеччина), Університетом Туріна (Італія), Всесвітньою Організацією Інтелектуальної Власності (ВОІВ), Бременським університетом (Німеччина), Міжнародною асоціацією законодавства (IAL), Міжнародним шведським інститутом.

У минулому році Національною академією правових наук України підписано меморандум про співпрацю в галузі науки, досліджень та освіти з Університетом Миколая Коперника та Лодзьким Університетом (Польща).

У Київському регіональному науковому центрі НАПрН України в межах виконання проекту Європейського Союзу «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні» було організовано зустріч з експертом Європейського Союзу Гінтарасом Шведасом, в якій взяли участь працівники Міністерства юстиції України, члени Конституційного Суду України та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, керівники та провідні учені Інституту законодавства Верховної Ради України, Інституту держави і права ім. В. М. Корецького та Інституту економіко-правових досліджень НАН України.

Академія взяла активну участь у ряді заходів, які проводилися у м. Харкові Посольством Латвійської Республіки в Україні. Так, у приміщенні Національної академії правових наук України відбувся «круглий стіл»: «Антикорупційне законодавство: теорія та практика застосування», співорганізаторами якого виступили Посольство Латвійської Республіки в Україні, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого та Національна академія правових наук України.

У «круглому столі» взяли участь Надзвичайний і повноважний посол Латвійської Республіки в Україні Аргіта Даудзе, депутат, голова підкомітету протидії корупції Комітету оборони, внутрішніх справ та боротьби з корупцією Сейму Латвії Алексей Лоскутов, старший експерт з питань протидії корупції Комітету оборони, внутрішніх справ та боротьби з корупцією Сейму Латвії Інесе Войка, провідні вітчизняні науковці. Доповідачі розповіли про досвід боротьби з корупцією, зокрема дуже цікавим був виступ Алексея Лоскутова, який 4 роки очолював у Латвії Бюро із запобігання та боротьби з корупцією.

Х. Координаційна та інформаційно-аналітична діяльність Академії, міжгалузеве співробітництво

Згідно зі Статутом Національної академії правових наук України важливим завданням в її діяльності є координація наукової роботи навчальних та наукових закладів юридичного профілю, сприяння інтеграції академічної й вузівської юридичної науки.

Важливим напрямом співпраці Національної академії правових наук України є співробітництво з Національною академією наук України. Так, починаючи з 2006 р. при НАН України функціонує Експертна рада, головним завданням якої є оцінка всіх тем досліджень, запланованих до фінансування із Державного бюджету України незалежно від відомчого підпорядкування, на предмет фундаментальності. Президент НАПрН України В. Я. Тацій є членом цієї Ради. НАПрН України у 2015 р. отримала від Експертної ради висновки щодо доцільності дослідження всіх запланованих фундаментальних тем.

Деякі члени Національної академії правових наук України є також членами Національної академії наук України та працюють у її відділеннях, у рамках яких забезпечують взаємодію НАПрН України та НАН України. Так, академік НАПрН України В. М. Литвин є дійсним членом (академіком) НАН України, членом Президії НАН України; академік НАПрН України Ю. С. Шемшученко, будучи дійсним членом (академіком) НАН України, очолює Інститут держави і права ім. В. М. Корецького при НАН України; член-кореспондент НАПрН України В. А. Устименко є директором Інституту економіко-правових досліджень НАН України; академіки НАПрН України О. Л. Копиленко та В. Ф. Сіренко є членами-кореспондентами НАН України, член-кореспондент НАПрН України Шаповал В. М. є членом-кореспондентом НАН України.

У Національній академії правових наук України здійснюється значна робота з питань координації наукових досліджень у галузі держави і права. Одним із таких напрямів є координація дисертаційних досліджень між науковими та навчальними закладами юридичного профілю. Результати цієї роботи лягли в основу видання першого та єдиного в Україні «Переліку тем дисертаційних до-

сліджень з проблем держави і права. Цим виданням академія ставить за мету поширення інформації серед наукової громадськості щодо основних напрямів дисертаційних досліджень, які виконуються в Україні, що дає змогу вченим радам вищих юридичних закладів освіти, юридичних факультетів та науково-дослідницьких установ юридичного профілю, науковим керівникам, аспірантам та здобувачам здійснювати планування науково-дослідної роботи, проводити дисертаційні дослідження з найбільш актуальних проблем держави і права, уникати повторення та дублювання тематики, забезпечуючи ефективність наукових досліджень.

Видання «Переліку тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права» вперше в Україні було започатковано Національною академією правових наук України у 1995 р. на виконання її статутних завдань щодо здійснення координації визначення тематики дисертаційних досліджень, які виконуються в Україні в галузі держави і права.

До Переліку включаються теми дисертацій докторів наук та докторів філософії (кандидатів наук), які були затверджені вченими радами вищих юридичних закладів освіти, юридичних факультетів та науково-дослідних установ юридичного профілю України упродовж року.

Теми дисертаційних досліджень, наведені у Переліку, розміщуються відповідно до номенклатури спеціальностей «Юридичні науки».

За певною спеціальністю спочатку подаються теми дисертацій докторів наук, а потім докторів філософії (кандидатів наук). У відповідних графах вказується тема дисертації, її виконавця, наукового керівника (консультанта), наукову установу, в якій виконується робота, та дату затвердження теми дисертаційного дослідження. Теми дисертаційних досліджень подаються зі збереженням їх мовностилістичних особливостей – у тому вигляді, як вони були затверджені вченими радами відповідних закладів і установ, за винятком явних орфографічних помилок.

Усі теми дисертаційних досліджень проходять рецензування координаційних бюро відділень Національної академії правових наук України, які аналізують теми на їх відповідність конкретній спеціальності, оцінюють їх актуальність, коректність формулювання, вказують на доцільність розробки певних напрямів дисертаційних досліджень тощо.

XI. Підготовка наукових кадрів

В установах Національної академії правових наук України успішно функціонує аспірантура, головною метою якої є підготовка власних наукових кадрів для роботи в установах академії. У 2015 р. підготовка наукових кадрів за рахунок коштів Державного бюджету в аспірантурі здійснювалася у трьох наукових установах Національної академії правових наук України: Науково-дослідному інституті приватного права та підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака, Науково-дослідному інституті державного будівництва та місцевого самоврядування, Науково-дослідному інституті інтелектуальної власності.

У Науково-дослідному інституті державного будівництва та місцевого самоврядування:

12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень.

У Науково-дослідному інституті приватного права та підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака:

12.00.03 – цивільне право та цивільний процес, сімейне право; міжнародне приватне право;

12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право.

У Науково-дослідному інституті інтелектуальної власності:

12.00.03 – цивільне право та цивільний процес, сімейне право; міжнародне приватне право.

У 2015 р. в аспірантурі інститутів НАПрН України за рахунок коштів державного бюджету навчалося 10 осіб. У Науково-дослідному інституті приватного права та підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака – 5, у Науково-дослідному інституті державного будівництва та місцевого самоврядування – 3, у Науково-дослідному інституті інтелектуальної власності – 2. Усі аспіранти за підсумками роботи у 2015 р. атестовані позитивно й працюють над написанням кандидатських дисертацій.

У звітному році закінчили навчання в аспірантурі 3 особи (по одному в кожному інституті). Усі аспіранти розподілені на роботу в інститутах на посадах молодших наукових співробітників.

Крім цього за кошти фізичних осіб в установах Академії протягом звітнього року навчалися 42 аспіранти та 90 здобувачів.

ХІІ. Кадрове забезпечення

Відповідно до Указу Президента України від 19 червня 2013 р., № 337/2013 обліковий склад членів академії становить 146 чоловік, з яких 53 дійсних членів (академіків) і 93 членів-кореспондентів.

Фактично станом на 1 січня 2016 р. до складу Національної академії правових наук України входять 126 членів та 7 іноземних членів, з них: 48 дійсних членів (академіків), 78 членів-кореспондентів (докторів наук – 116, кандидатів наук – 10, мають почесні звання – 102).

Науково-організаційний апарат президії академії складає 60 одиниць (м. Харків – 40, м. Київ – 20), серед яких: 12 докторів наук, 5 кандидатів наук.

У науково-дослідних інститутах академії працюють понад 350 наукових працівників, з них мають науковий ступінь доктора наук – 89 осіб, кандидата наук – 146, зокрема:

Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування

Загальна кількість штатних одиниць – 78.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 59. Середній вік – 40 років. Докторів наук – 15, кандидатів наук – 33, мають почесні звання – 6.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса

Загальна кількість штатних одиниць – 64.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 50. Середній вік – 39 років. Докторів наук – 16, кандидатів наук – 23, мають почесні звання – 6.

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Загальна кількість штатних одиниць – 48.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 67. Середній вік – 37 років. Докторів наук – 12, кандидатів наук – 27, мають почесні звання – 4.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності

Загальна кількість штатних одиниць – 69.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 67.

Середній вік – 44 років. Докторів наук – 7, кандидатів наук – 24, мають почесні звання – 6.

Науково-дослідний інститут інформатики і права

Загальна кількість штатних одиниць – 48.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 44.

Середній вік – 46 років. Докторів наук – 15, кандидатів наук – 8, мають почесні звання – 6.

Науково-дослідний інститут приватного права та підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Загальна кількість штатних одиниць – 74.

Загальна чисельність працюючих наукових працівників – 74.

Середній вік – 40 років. Докторів наук – 24, кандидатів наук – 31, мають почесні звання – 19.

За значний особистий внесок у реалізацію державної правової політики, реформування правової системи та законодавства України, підготовку висококваліфікованих фахівців, розвиток вітчизняної науки, формуванні правової культури населення, підвищення правосвідомості науковці Національної академії правових наук України були нагороджені такими державними та урядовими нагородами:

Орденем «За заслуги» I ступеня – член-кореспондент Козюбра М. І.

Орденем княгині Ольги III ступеня – члени-кореспонденти Андрійко О. Ф., Нижник Н. Р.

Лауреатами Премії імені Ярослава Мудрого стали члени-кореспонденти Андрійко О. Ф., Голіна В. В., Іншин М. І.

З метою подальшого зміцнення наукового потенціалу в підвідомчих інститутах провадилася цілеспрямована робота. Сталися певні зміни у структурі кадрового складу. Слід відзначити, що внаслідок недостатнього фінансування науково-дослідні інститути були вимушені скоротити чисельність наукових працівників. Через брак фінансування значно ускладнилося створення привабливих умов праці та закріплення на місцях талановитої наукової молоді. Спостерігається тенденція зменшення кількості наукових працівників, працюючих за основним місцем роботи.

Молоді вчені досягли вагомих результатів у наукових дослідженнях: 5 науковців академії одержували стипендії Кабінету Міністрів України (Лялюк О. Ю., Падучак Б. М., Єфремова К. В., Шепітько М. В., Пленюк М.

п/п №	Назва структурної одиниці	Кількість працюючих академіків	Кількість працюючих членів-кореспондентів	Кількість наукових співробітників (чол.)							
				Доктори наук		Кандидати наук		Всього наукових співробітників		Сум.	Разом
				Осн.	Сум.	Осн.	Сум.	Осн.	Сум.		
1	Президія м. Харків	4	–	2	5	2	1	7	6	13	
2	КРЦ	4	1	2	3	3	–	6	3	9	
3	НДВІВ	2	3	5	11	13	10	27	23	50	
4	НДПШП	5	2	8	16	18	13	40	34	74	
5	НДІВ	–	2	2	5	13	11	48	19	67	
6	НДП	–	2	8	7	6	2	35	9	44	
7	НДІБМС	5	2	1	14	17	16	28	31	59	
8	НДПЗІР	2	1	–	12	10	17	23	32	55	

ХІІІ. Фінансове та матеріально-технічне забезпечення

Національна академія правових наук України згідно з чинним законодавством є вищою державною науковою організацією, що організовує й здійснює фундаментальні дослідження в галузі держави і права. Відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України академію визначено головним розпорядником бюджетних коштів.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» затверджені видатки для НАПрН України загальним обсягом 26116,6 тис. грн. Після змін, які були внесені до Закону «Про Державний бюджет України на 2015 рік» у серпні 2015 р. обсяги фінансування по академії були скорочені на 744,0 тис. грн. і склали 25372,6 тис. грн. Потім на підвищення оплати праці працівників у вересні поточного року були збільшені обсяги фінансування на 1021,3 тис. грн. і склали 26393,9 тис. грн.

Через скорочення обсягів фінансування 2,5 місяці не було профінансовано виплату стипендій для дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії правових наук України.

Крім того наукові установи академії самостійно отримали у 2015 р. по спеціальному фонду бюджету 4981,8 тис. грн., що склало 18,9% від загального обсягу надходжень.

Середньорічна чисельність працюючих у бюджетних установах НАПрН України у звітному році становила 444 особи.

Кошти, що були визначені Державним бюджетом України у 2015 р. за загальним та спеціальним фондом, спрямовувалися на виконання двох бюджетних програм.

Державним бюджетом України на 2015 рік видатки на виконання програми КПКВ 6581040 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури» були затверджені у сумі 22397,4 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 17491,1 тис. грн., спеціального фонду – 4906,3 тис. грн.

Касові видатки за КПКВК 6581040 у 2015 р. склали 22071,5 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 17490,5 тис. грн., спеціального фонду – 4581,0 тис. грн.

Державним бюджетом України на 2015 рік видатки на виконання програми КПКВ 6581020 «Наукова і організаційна діяльність президії Академії правових наук України» були затверджені у сумі 9400,7 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 8902,8 тис. грн., спеціального фонду – 497,9 тис. грн.

Касові видатки за КПКВК 6581020 у 2015 році склали 9220,6 тис. грн., у тому числі видатки загального фонду – 8806,4 тис. грн., спеціального фонду – 414,2 тис. грн.

У цілому видатки по академії за 2015 р. склали 31292,1 тис. грн., у тому числі із загального фонду бюджету – 26296,9 тис. грн. і спеціального фонду 4995,2 тис. грн.

Кошти було витрачено на:

– виплату заробітної плати з нарахуваннями – 23829,8 тис. грн., або 76,1% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 21450,5 тис. грн. і по спеціальному фонду – 2379,3 тис. грн.;

– придбання предметів постачання і матеріалів, оплату послуг – 1466,6 тис. грн. або 4,7% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 104,2 тис. грн. і по спеціальному фонду – 1362,4 тис. грн.;

– відрядження – 62,0 тис. грн. або 0,2% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 11,9 тис. грн. і по спеціальному фонду – 50,1 тис. грн.;

– оплату комунальних послуг – 1049,1 тис. грн. або 3,4% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 295,0 тис. грн. і по спеціальному фонду – 754,1 тис. грн.;

– виплату стипендії та довічної плати дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам – 4476,3 тис. грн. або 14,3% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 4435,3 тис. грн. і по спеціальному фонду – 41,0 тис. грн.;

– сплата податків до бюджету – 400,5 тис. грн. або 1,3% всіх видатків, у тому числі по загальному фонду – 0,01 тис. грн. і по спеціальному фонду – 400,5 тис. грн.;

– придбання обладнання – 7,8 тис. грн. по спеціальному фонду.

Звіт про витрачання коштів Державного бюджету України Національною академією правових наук України за 2015 рік

Таблиця № 1
(тис. грн.)

6580000	Національна академія правових наук України					
	Код економічної класифікації видатків	Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
			Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
	Видатки – всього	26393,9	26296,9	5404,2	4995,2	
	В тому числі:					
2000	Поточні видатки	26393,9	26296,9	5303,3	4987,4	
2110, 2120	Оплата праці працівників з нарахуваннями на оплату праці	21466,3	21450,5	2408,3	2379,3	
2200	Використання товарів і послуг	104,2	104,2	1545,6	1362,4	
2250	Видатки на відрядження	12	11,9	59,6	50,1	
2270	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	370,1	295	814,1	754,1	
2800	Інші поточні видатки	1,0	0,01	419	400,5	
2700	Соціальне забезпечення	4440,3	4435,3	56,7	41,0	
3000	Капітальні видатки	–	–	100,9	7,8 7,8	

Таблиця №2
(тис. грн.)

Код економічної класифікації видатків	Найменування бюджетної програми	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
		Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки	Затверджено кошторисом на рік	Касові видатки
6581020	Наукова і організаційна діяльність Президії Національної академії правових наук України	8902,8	8806,4	497,9	414,2
6581040	Фундаментальні дослідження, прикладні науки і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері законодавства і права, підготовка наукових кадрів, фінансова сфери удосконалення законодавства України	17491,1	17490,5	4906,3	4581
ВСЬОГО		26393,9	26296,9	5404,2	4995,2

Наукове видання

ЗВІТ
про наукову діяльність
Національної академії
правових наук України
у 2015 році

Упорядники:

Д. В. Лук'янов, Л. І. Летнянчин, Є. А. Гетьман

Підписано до друку з оригінал-макета 12.03.2016.
Формат 60×84 $\frac{1}{16}$, Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 16,2. Обл.-вид. арк. 13,5. Тираж 20 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80а

Тел./факс (057) 716-45-53

Сайт: www.pravo-izdat.com.ua

E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua

E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Леонов

Тел. (057) 717-28-80